

วท 124070

การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้
นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษา
ตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย : นายณัฐวุฒิ ฤทธิเดช

ได้รับอนุมัติเป็นส
สาขาวิชาการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ร.สนิท ตีเมืองซ้าย

คณบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยาลัย
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ)

ชื่อเรื่อง : การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้
นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย : นายณัฐวุฒิ ฤทธิเดช

ปริญญา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ สมชาย วงศ์เกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ

ปีการศึกษา : 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาความต้องการและ
ความต้องการจัดการศึกษา
การศึกษาตามอัธยาศัย
ดำเนินการจัดการศึกษา
ของการจัดการศึกษา
ปฏิบัติการแบบมีส่วน
คน เครื่องมือที่ใช้
โครงสร้างเรื่องปัญหา
แบบมีส่วนร่วม (3) แนวคำถามการสนทนากลุ่มเรื่องผลการดำเนินการจัดการศึกษาพัฒนา
แบบมีส่วนร่วม (4) หลักสูตรฝึกอบรม และ (5) แบบสอบถามความพึงพอใจ (6) แนวคำถามการ
สนทนากลุ่มและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลการศึกษาแบบตารางและการพรรณนาวิเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผลการวิจัยในชั้น PRA (Participatory Rural Appraisal : PRA) คือ ร่วมแก้ไขปัญหาร่วม
ค้นหาความต้องการและร่วมวางแผน พบว่า 1) นักศึกษามีปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมด้าน
เศรษฐกิจ ด้านปัจจัยการผลิต และด้านสังคมอยู่ในระดับมาก นักศึกษามีความต้องการจัดการศึกษา
พัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่พิจารณาเป็นรายอาชีพมีความ
ต้องการมากลำดับที่ 1 การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ลำดับที่ 2 ทำขนมดอกจอก ลำดับที่ 3 ทำกล้วยฉาบ ใช้
วิธีการเรียนรู้จากปราชญ์ท้องถิ่นเรียนรู้แบบรวมกลุ่มการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด และต้องการ
จัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา
พัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมในชั้น PPA (Participatory Planning of Action) การวางแผน

ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยข้อหลักรัฐธรรมนูญการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบคือ หลักการเหตุผล คำอธิบายรายวิชา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียน การวัดและประเมินผล โดยหลักสูตรมีคุณภาพความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมในชั้น PAE (Participatory Action Evolution) พบว่า (3.1) นักศึกษามีส่วนร่วมจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก (3.2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมโดยใช้หลักสูตรการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่โดยรวมอยู่ในระดับมาก (3.3) การใช้ประโยชน์การเรียนรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ เพื่อลดต้นทุนการผลิต ลดการเป็นหนี้ ลดรายจ่าย (3.4) ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานการด้วยการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วม การจัดการศึกษาตาม อุตสาหกรรม และการสร้างเครือข่ายภายในชุมชนกับภายนอกชุมชน (3.5) อุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น นักศึกษาบางคนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน กับการรวมกลุ่มการแก้ไขอุปสรรคปัญหาการพบกลุ่มนักศึกษา ต้องประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในแต่ละหมู่บ้านประมาณหนึ่งอาทิตย์

คำสำคัญ : การจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : Organizing Education for Participatory Occupational Group
Development of the Non-formal Learning and Informal Education
Center of Nongno Sub-district, Muang District, Mahasarakham Province

Author : Mr. Nattawuth Rittidet

Degree : Master of Education (Education Management)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Associate Professor Somchai Wongkasem
Associate Professor Dr. Chumnian Polharn

Year : 2017

ABSTRACT

The research aimed to 1) study problems in taking up agricultural occupations and needs in organization development of the Non-formal Learning and Informal Education Center of Nongno Sub-district, Muang District, Mahasarakham Province for participatory occupational group development. The methodology and participatory activity were used. The results of the study were presented in tables and descriptive analysis.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

The research instruments consisted of (1) a questionnaire inquiring problems (2) a structured and unstructured (3) guiding questions for focus group (4) a training curriculum for raising egg laying chickens; (5) a satisfaction questionnaire ; The statistics employed were percentage, the mean, and standard deviation. The findings were presented in tables and descriptive analysis.

The findings from participatory data collection in phase 1 PRA (Participatory Rural Appraisal : PRA) which included participation in solving problems, participation in finding needs, and participation in planning, revealed that: 1) The students' problems in taking up agricultural occupations on the economic aspect, on the production factor aspect, and on the social aspect were in the high level. the need for organizing education for participatory occupational group development, they needed it, on the whole, in the moderate level. They learned from local scholars.

The highest level of learning was in production integration, and they wanted learning to be organized using the training curriculum in the high level. 2)The study of guidelines on organizing education for participatory occupational group development using PPA (Participatory Planning of Action) revealed that the participatory action planning found guidelines on organizing education for participatory occupational group development through constructing a training curriculum on raising egg laying chicken. The curriculum consisted of 7 components. The curriculum had the overall suitability in the high level. 3) Organizing education for participatory occupational group development using PAE (3.1) the students had their participation in organizing education for participatory occupational group development, on the whole, in the high level. (3.2) the students were satisfied with organizing education for participatory occupational group development using the training curriculum on raising egg laying chickens, on the laying chickens t factors of success development u education, and (3.5) regarding o time, and to get make the announcement via the close circuit system in each village about a week in advance.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Keywords : Organizing education for occupational group development, Participatory.

Somchai Wanyas

Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ สมชาย วงศ์เกษม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้สละเวลามาดำเนินการสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุสา พรหมทา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.ณัฐชัย จันทชุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุบลมาศ ดวงตาหทัย เยี่ยมแจ้ง ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยได้

ขอกราบขอ
ในการดำเนินการวิจัย
ขอขอบพระคุณ
และการจัดการศึกษา

และข้อเสนอแนะ

รเรียนร้รนอกระบบ

|

ขอขอบคุณ **มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** บ้านในเขตบริการ
การศึกษาของศูนย์ **RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY** ลหนองโน อำเภอ
เมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณปราชญ์ชาวบ้านและวิทยากรที่ให้ความช่วยเหลือเป็นคณะผู้ร่วมวิจัยได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษากลุ่มสนใจได้ฝึกปฏิบัติการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ทำให้การวิจัยได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้

นายณัฐวุฒิ ฤทธิเดช

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถาม	5
1.3 วัตถุประสงค์	6
1.4 ขอบเขต	6
1.5 นิยามศัพท์	8
1.6 ประโยชน์	10
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	11
2.1 การบริบท	11
2.2 การจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	26
2.3 การพัฒนาอาชีพ	33
2.4 การมีส่วนร่วม	42
2.5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	51
2.6 หลักสูตรฝึกอบรม	58
2.7 ความพึงพอใจ	68
2.8 บริบทพื้นที่วิจัย	71
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	74
2.11 กรอบแนวคิดการวิจัย	82

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หัวข้อ	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	85
3.2 การสร้างเครื่องมือการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	87
3.3 การรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำกับข้อมูล	97
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	98
3.5 การตรวจสอบข้อมูล	98
3.6 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล	99
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	121
5.1 สรุปผล	121
5.2 อภิปราย	122
5.3 ข้อเสนอ	130
บรรณานุกรม	131
ภาคผนวก	139
ภาคผนวก มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.....	141
ภาคผนวก RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY.....	145
ภาคผนวก ค หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	197
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	251
ภาคผนวก จ ภาพประกอบ	259
ประวัติผู้วิจัย	265

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	นโยบายการปฏิรูปการศึกษาและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน	16
3.1	ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ของศูนย์เรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษา ตามอัยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	92
4.1	ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ของศูนย์เรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษา ตามอัยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	103
4.2	หน่วยการเรียนรู้หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	109
4.3	การประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	111
4.4	กระบวนการถ่ายทอดความรู้เรื่อง การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	113
4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วน กลุ่มอาชีพแบง	115
4.6	ค่าเฉลี่ยและส่วน กลุ่มสนใจที่มีศ การฝึกอบรมก	117

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ความสัมพันธ์ระหว่างนักพัฒนา นักวิจัย และชาวบ้านก่อนและหลังการวิจัย แบบ PAR ..	52
2.2	หลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	57
2.3	รูปแบบการฝึกอบรมแบบเดสเลอร์	61
2.4	รูปแบบการฝึกอบรมของ Cascio	62
2.5	รูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพ	66
2.6	รูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพ	67
2.7	กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	
	ตำบลหนองโน	83
3.1	ขั้นตอนการจัด	
	การเลี้ยงไก่ฟ้า	91
4.1	กระบวนการที่	
	นอกระบบและ	เรียนรู้
	จังหวัดมหาสารคาม	108
จ.1	พื้นที่การวิจัย	
	อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	261
จ.2	ป้ายทางเข้าพื้นที่การวิจัยศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย	
	ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	261
จ.3	พื้นที่วิจัยศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านกุดแคน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	
	ที่ตั้งของกลุ่มการผลิตการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของนักศึกษากลุ่มสนใจ	262
จ.4	สถานที่เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านกุดแคน	262
จ.5	ตัวแทนนักศึกษาจากกลุ่มสนใจปฏิบัติการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านกุดแคนฯ	263
จ.6	การจัดกิจกรรมการถอดประสบการณ์การฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	263

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยได้ใช้นโยบายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ระบุไว้ว่า การพัฒนาต้องส่งเสริมให้คนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถือว่าการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยชรา และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัยควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่ง

ที่สอดคล้อง
2560, น.

กา
แห่งชาติ
พัฒนาคน

การดำเนิน
จำเป็นต่อ

เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หรือเป็น “คนดี คนเก่งและมีความสุข” และหวังให้คนไทยทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างน้อย 12 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาที่องค์การยูเนสโกกำหนด ทั้งด้านโอกาส ความเสมอภาค คุณภาพและประสิทธิภาพ และการจะบรรลุเป้าหมายตามหลักการปฏิรูปการศึกษาได้บัญญัติให้การศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ (วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ, 2553, น. 3)

ระบบการศึกษาของประเทศไทย ทั้ง 3 ระบบปรากฏรายละเอียด คือการศึกษาในระบบ โรงเรียน การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการศึกษาในระบบโรงเรียนมีระบบ มีแบบแผน มีกฎเกณฑ์ มีหลักสูตร และมีวัตถุประสงค์แน่นอน แต่การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีความยืดหยุ่นมากกว่าในเรื่องหลักสูตรและการสอน เวลา สถานที่ ผู้เรียน ผู้สอนและการบริหารการเรียนการสอน ทำให้ในระยะเวลาต่อมา การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงแยกตัวออกไปจาก “การศึกษาที่ไม่เป็นทางการ” แต่เดิม และบัญญัติคำศัพท์ขึ้นมาใหม่ว่า “การศึกษาตามอัธยาศัย”

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การศึกษาทางเลือก
พ.ศ. 2560-2564.

ชบัญญัติการศึกษา
จะจัดการศึกษาเพื่อ
คมอย่างมีความสุข

และมีประสิทธิภาพ
เพื่อพัฒนาคนไทยให้

ดังที่การจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยงานบริหารงานศึกษานอกโรงเรียน (2548 ,น. 51) กล่าวถึงแนวการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นรูปแบบการศึกษาที่มีมาก่อนการศึกษารูปแบบใดๆ เป็นการศึกษามีมาตั้งแต่มนุษย์เกิดขึ้นในโลก โดยการเรียนรู้จากสังคมรอบตัวและธรรมชาติเพื่อการอยู่รอด อย่างเช่น การเรียนรู้วิถีล่าสัตว์จากพ่อแม่ ความรู้ส่วนใหญ่ได้จากการบอก การพูดคุย การสังเกต การดูตัวอย่างจากผู้รู้และผู้มีประสบการณ์เกือบทั้งสิ้น โดยเฉพาะสังคมในอดีตเป็นสังคมเกษตรกรรมการศึกษาในโรงเรียนยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่จึงได้รับการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยค่อนข้างมากในอดีต โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สมาชิกในสังคมจะต้องก้าวให้ทันโลกความรู้และข้อมูลมาเร็วและมีจำนวนมาก เพื่อจะก้าวให้ทันโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาตามอัธยาศัยยังมีความจำเป็นและสำคัญในชีวิตประจำวันอย่างมาก เพราะเป็นการศึกษาที่พัฒนาคุณภาพตัวบุคคล เป็นรูปแบบที่เชื่อมโยงกับการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสนองความต้องการ

อย่างไรก็ดี
ศึกษาเป็นการเอา
ตั้งมุ่งผลสัมฤทธิ์ ก
มุ่งสู่ความสำเร็จ
วัฒนธรรมด้วยหลัก

ารจัดการ
ชาเป็นตัว
ารศึกษาที่
งคม และ
เป็นระบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
การศึกษาเพื่อ
ที่เป็นฐาน
(Area Base Management) และบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม นอกจากนั้นต้องยึดผลลัพธ์การศึกษาใน
รูปแบบต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้เรียน ที่มีคุณภาพทั้งทางด้านกาย จิต สังคม และสติปัญญา
นำไปสู่การพึ่งตนเองของบุคคล ชุมชน และสังคม (2) การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย
และการศึกษาตลอดชีวิต พบอุปสรรคปัญหา คือ การกำหนดนโยบายของรัฐบาลความเข้าใจสภาพ
พื้นฐานและการดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และภาครัฐยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัด
การศึกษาเอกชนนอกระบบเท่าที่ควร

วิธีการแก้ไขปัญหาของการปฏิรูปการศึกษา คือ ทุกภาคส่วนควรตระหนักว่า การศึกษา การ
เรียนรู้ คือหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกัน และภาครัฐมีลักษณะส่งเสริมมากกว่าการควบคุม โดย
สนับสนุนให้การสร้างระบบสหกิจศึกษาระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษานอกระบบ สร้าง
และขยายโอกาสการเข้าถึงการให้บริการทางการศึกษาเอกชน และสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา
ชาวบ้าน และมีระบบการศึกษาแบบทางเลือก เรียนในสาขาวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเองให้ทุกมิติ
ควรปรับกระบวนการทัศน์สร้างค่านิยมใหม่ให้เกิดขึ้น เช่น ค่านิยมว่า การศึกษารายวิชาชีพ สามารถ

ประกอบอาชีพได้ทันที ปรับเปลี่ยนผู้เรียนให้รู้จักพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น โดยเฉพาะการสนับสนุนให้สถานศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกช่วงวัย โดยการเรียนรู้ปัญหาและสิ่งรอบตัวในชุมชน ใช้ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนเป็นฐาน และนำความรู้ภายนอกมาต่อยอด และเชื่อมโยงให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชุมชน และระหว่างชุมชน เป็นการเรียนรู้ที่นำไปสู่สัมมาอาชีพที่ยึดโยงกับภูมิสังคมของชุมชน (ประเวศ วะสี. 2553 ,น. คำนิยม และวารสารณ สามโกเศศ. 2553 ,น. 9-47)

การแก้ไขปัญหาคณิตศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยรัฐได้กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้บทบาทศึกษานอกระบบ ส่งเสริมให้สร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่เป็นต้นแบบ ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมกำกับดูแลทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน โดยมีนักวิชาการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เข้าร่วมการปฏิบัติการศึกษา ดังกรณีศึกษาศูนย์เรียนรู้การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

งบประมาณ
ไร่ ขององ
การจัดการ
กา
อำเภอเมือง

:556 ได้รับเงิน
งในที่ดินจำนวน 1
ษานอกระบบและ
เมประเมินผล
ศัย ตำบลหนองโน
ครประจำศูนย์การ

เรียนนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ษา 2 ลักษณะคือ
(1) การศึ ระถมศึกษา ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีครูประจำศูนย์ จัดการเรียนการสอนโดย
การพบกลุ่ม และ(2) ได้สนับสนุนงานการศึกษาเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงจากนักศึกษารวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มอาชีพในพื้นที่ที่รับผิดชอบโดย 8 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านกุด
แคน หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 6 บ้านหนองโน หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 5 บ้านนาบกเขียน หมู่ที่ 4 บ้าน
สวนหม่อน หมู่ที่ 8 และบ้านหนองอีดำ หมู่ที่ 7 (รายงานโครงการการอบรมอาชีพพระยาสัน ศูนย์
การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัด
มหาสารคาม, 2557, น. 30)

จากผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้บริการให้การจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามระดับ ดังกล่าวมาข้างต้นเป็นไปตามความต้องการของประชาชนจาก 8 หมู่บ้าน แต่ในส่วนการพัฒนาหมู่บ้าน พบว่าการประกอบอาชีพของประชาชนทั้ง 8 หมู่บ้านทำอาชีพเกษตรกรรมปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก และประกอบอาชีพเสริมหลังฤดูทำนาหลายๆ ประเภท เช่น เป็นแรงงาน

รับจ้างภายในหมู่บ้านและเป็นแรงงานรับจ้างตามจังหวัดอุตสาหกรรม เช่น จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา และกรุงเทพฯ ทำให้เกิดปัญหาประชากรวัยแรงงานในหมู่บ้านมีจำนวนน้อย มีแต่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูหลานๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาครอบครัว พบกับการแตกแยก หย่าร้าง เด็กและเยาวชนที่เยาว์ตรตามงานประเพณี ทะเลาะวิวาท ฆ่าฟันกันเกิดขึ้นในบางหมู่บ้านของตำบลหนองโน (รายงานแผนปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2556-2560 (2556, น. 60) และในตำบลหนองโนยังพบปัญหาความยากจนที่ประชาชนได้กู้เงินนอกระบบจากนายทุนในหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก โดยผลการสำรวจด้านเศรษฐกิจครัวเรือนตำบลหนองโนเป็นหนี้ครัวเรือนละ 25,000 – 30,000 บาท/ปี (รายงานแผนปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโน พ.ศ. 2555 – 2559 (2558, น. 60)

สืบเนื่องจากปัญหาการอพยพแรงงานของประชากรในตำบลหนองโนทำให้เกิดปัญหาทางสังคมครอบครัวขาดความอบอุ่น หย่าร้าง เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่เยาว์ตร และชอบการทะเลาะวิวาท และมีปัญหาเศรษฐกิจ

เรียนรู้นอกระบบ
ดำเนินการศึกษาก
การจัดการศึกษาน
ที่สนใจเข้าร่วมกลุ่ม
ยังคงมีภูมิปัญญาทำ

ห้ศูนย์การ
าสตร์การ
ดเน้นของ
าชนเป็นผู้
หมู่บ้านที่
ลกเปลี่ยน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การเรียนรู้ได้ เช่น การเลือก การนัดแ
ความรู้้อาชีพเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ร่วมกับนักวิชาการให้กับกลุ่มที่สนใจได้มีอาชีพเสริมหลังฤดูทำนา แต่การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านของเขตบริการของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบฯ ยังไม่ได้ดำเนินการเป็นรูปธรรมร่วมกลุ่มกันเป็นกลุ่มการผลิตเกิดขึ้นได้เป็นต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนมีรายได้เสริมนอกฤดูทำนา และพึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาร่วมมือกับศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน และร่วมมือกับองค์กรเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาพัฒนาจัดการศึกษากลุ่มอาชีพให้เกิดขึ้น (รายงานแผนปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2556 – 2560 (2556, น. 73)

แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษากลุ่มอาชีพดังที่ ปารีชาติ วัลย์เสถียร (2542,น. 30) ได้เสนอไว้พบว่าใช้แนวคิดการมีส่วนร่วม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร เทคโนโลยี

และการติดตามประเมินผล รวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยที่โครงการพัฒนาจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน การแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพของประชาชนในเขตบริการของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน ทั้ง 8 หมู่บ้าน โดยใช้แนวคิดแบบมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้จากฐานทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่ในแต่ละหมู่บ้านคือ การประกอบอาชีพที่หลากหลายประเภท มีแหล่งเรียนรู้ต้นแบบคือสื่อบุคคลเป็นครูในท้องถิ่นให้มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมกับศูนย์การเรียนรู้นอกระบบฯ จึงเป็นแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในตำบลหนองโนได้ในอนาคต

ดังนั้นด้วยเหตุผลของปัญหาและความสำคัญของพื้นที่การวิจัยทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่อง “การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้ชุมชนในตำบลหนองโนมีการ:

ประชาชน
และทำให้
ครอบครัว
มหาสารค

ความต้องการของ
ียงเพื่อการบริโภค
พอเพียง ส่งผลให้
เภอเมือง จังหวัด

1.2 คำมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.2.1 ประชาชนในตำบลหนองโนมีปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอย่างไรและมีความต้องการการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพใด

1.2.2 แนวทางการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไร

1.2.3 ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา

1.3.1 ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

1.3.2 แนวทางการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

1.3.3 ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

1.3.3.1 การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

1.3.3.2 การใช้ประโยชน์การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

1 3 3 3 ความพึงพอใจ

1

1.4 ขอบเขต

การวิจัยครั้งนี้
Participatory re
กลุ่มเป้าหมายแตก

มีส่วนร่วม
อย่าง และ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.4.1 ระยะเวลาที่ 1 ชั้น PRA (Participatory Rural Appraisal Applied) คือการศึกษาริบท
ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างใช้สำหรับตอบแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพของนักศึกษากลุ่มสนใจในตำบลหนองโน จำนวน 30 คน ได้มาโดยการประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษากลุ่มสนใจ จำนวน 30 คน โดยความสมัครใจ ผ่านศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จาก 8 หมู่บ้านในตำบลหนองโนคือ บ้านกุดแคนหมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 6 บ้านนาบกเขียนหมู่ที่ 4 บ้านหนองโน หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 5 บ้านหนองอีดำหมู่ที่ 7 และบ้านสวนหม่อนหมู่ที่ 8

2. กลุ่มเป้าหมาย

ใช้สำหรับจัดสรรทุนกลุ่มตอบปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และความต้องการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพ จำนวน 10 คน มีคุณสมบัติคือ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้นอกระบบฯ ตำบลหนองโน จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 คน นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลหนองโน จำนวน 1 คน นักศึกษากลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน จำนวน 3 คน ประชาชนชาวบ้านและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 คน

ระยะที่ 2 ขั้น PPA (Participatory Planning of Action) คือขั้นการวางแผนงานและปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 นักศึกษากลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษา
พัฒนากลุ่ม:
ในการปร
ถ่ายทอด
สนใจสมัครเข้าร่วม
วชาญเป็นต้นแบบ
ว เพื่อเป็นวิทยากร
มากลุ่มอาชีพของ

นักศึกษา **มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY งานเกษตรจังหวัด
มหาสารคาม จำนวน 1 คน เพื่อถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติมเรื่องอาชีพตามความต้องการของนักศึกษา

ระยะที่ 3 ขั้น PAE (Participatory + Evaluation) คือขั้นถอดประสบการณ์ของผลการดำเนินโครงการ

กลุ่มเป้าหมายใช้สำหรับจัดสรรทุนกลุ่มถอดประสบการณ์ที่เข้าร่วมโครงการในขั้น PAE จำนวน 10 คน คือ ครูประจำกลุ่ม จำนวน 1 คน นักศึกษา จำนวน 5 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 3 คน วิทยากร และนักวิชาการ สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 คน
กลุ่มเป้าหมาย นักศึกษากลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพ จำนวน 30 คน เพื่อตอบแบบสอบถามความพึงพอใจและตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมฯ

1. เนื้อหาการวิจัย

การจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม (รายละเอียดในบทที่ 4)

2. พื้นที่วิจัย

พื้นที่วิจัยศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

3. ระยะเวลาการวิจัย

ระยะเวลาการวิจัยตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2558 – ตุลาคม พ.ศ. 2559

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“การจัดการศึกษา” หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้จัดบริการการศึกษาเรื่องอาชีพตามความต้องการ ของนักศึกษากลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพ โดยมีแนวทาง วิธีการจัดการศึกษาคือการจัดการศึกษาพัฒนา กลุ่มอาชีพแบบมีสี่

กลุ่มอาชีพ หมายถึง มีความต้องการเร็ว วิทยากร ประชาชน อัธยาศัย ตำบลหนอง

ทที่ 4)

ะผู้สูงอายุ
เรียนรู้อจาก
ศึกษาตาม

“การจัดการกา

1 อาชีพ

โดยนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่มีอยู่ใน
ท้องถิ่นตำบลหนอง RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY เพิ่มเติม
ความรู้ร่วมกับครูประจำกลุ่มและร่วมกับนักวิชาการหรือผู้วิจัยภายนอกชุมชนที่เข้ามาให้การสนับสนุน
การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานของครูประจำกลุ่มศูนย์การ
เรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับผู้วิจัยได้จัดการฝึกอบรมเรื่องอาชีพ 1
อาชีพโดยการร่วมมือกับนักศึกษากลุ่มสนใจ จำนวน 30 คน โดยมีประชาชนชาวบ้าน วิทยากร เข้า
มาร่วมดำเนินการจัดการฝึกอบรมเรื่องอาชีพ 1 อาชีพเป็นไปตามความต้องการของนักศึกษา โดยมี
ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพคือ 1) การร่วมวิเคราะห์ปัญหาการประกอบอาชีพ
เกษตรกรรม 2) ร่วมค้นหาความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพ 3) การร่วมวางแผนงาน 4)
ร่วมปฏิบัติตามแผนงาน และ 5) ร่วมถอดประสบการณ์ในการดำเนินโครงการตามแผนงานที่วางไว้ ซึ่ง
การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทั้ง 5 ขั้นดังนี้

1. ร่วมวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพมีพฤติกรรมแสดงออก
เข้าร่วมประชุมกับสมาชิกในกลุ่มค้นหาปัญหาการทำเกษตรกรรม โดยการตั้งคำถาม การตอบคำถาม

การแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การลงมติการประชุม และได้เข้าร่วมประชุมกับกลุ่มอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ปัญหาของการทำเกษตรกรรม

2. ร่วมค้นหาความต้องการแก้ไขปัญหามาถึง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพมีพฤติกรรมแสดงออกเข้าร่วมประชุมกับสมาชิกในกลุ่มเสนอความต้องการแก้ไขปัญหการทำเกษตรกรรม โดยอธิบายถึงวิธีการแก้ไขปัญหการทำอาชีพเกษตรกรรม โดยการแสดงความคิดเห็น ให้มีการทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยการรวมกลุ่มทำอาชีพเสริมในครัวเรือน เช่น การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ การสานตะกร้า การทอเสื่อกก การทำกล้วยฉาบ การทำขนมดอกจอก ร่วมกับสมาชิก ใช้วิธีการไปศึกษาอบรมนอกพื้นที่ ร่วมหาทุนสนับสนุนการทำกลุ่มอาชีพ เข้าร่วมกลุ่มทุกครั้ง ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ประชุมหรือสถานที่ดำเนินงาน เข้าร่วมการเขียนโครงการ ร่วมรับฟังสมาชิกในกลุ่ม

3. ร่วมวางแผน หมายถึง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพ มีพฤติกรรมแสดงออก โดยตั้งใจเรียนรู้การจัดทำโครงการร่วมกับสมาชิก แสดงความคิดเห็นการทำกิจกรรมของโครงการ ร่วมแก้ไขปัญหามาถึง

เชิงหน่วย
สมาชิกทำ

สำหรับกา
สมาชิกใน

สมาชิก ไม
ในกลุ่มทุก

กัน มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อสมาชิกในกลุ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ารทำแผนโครงการ
น ไม่ชักชวนเพื่อน
นดไว้

ติกรรมแสดงออก
ย มีความจริงใจต่อ
มอดทนอดกลั้นกับ

ร่วมมือกับสมาชิก
าอย่างเท่าเทียม

5. ร่วมถอดประสบการณ์ หมายถึง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ มีพฤติกรรมแสดงออก ในการพัฒนากลุ่มอาชีพร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่ มีความกล้าแสดงออกในการพูด การนำเสนอผลงานกลุ่มการตอบคำถามร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม มีภาวะผู้นำจัดกิจกรรมของกลุ่ม เข้าร่วมกับสมาชิกกลุ่มเล่าประสบการณ์ของการทำงานกลุ่มอาชีพ เรียนรู้กับสมาชิกกลุ่มที่เป็นต้นแบบของโครงการ

“ศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย” หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีสถานที่ใช้เป็นศูนย์เรียนรู้ของประชาชนในตำบลหนองโน 8 หมู่บ้าน ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้นอกระบบในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา และการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพ โดยครูประจำกลุ่มเป็นครูผู้รับผิดชอบ เพื่อการเรียนรู้ในวันเสาร์ อาทิตย์ หรือตามวันเวลาที่เหมาะสมของนักศึกษา เนื่องจากเป็นการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นไปตามความสนใจของผู้เรียน

“นักศึกษากลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพ” หมายถึง นักศึกษาเพศชายและเพศหญิง เป็นเด็กเยาวชนวัยผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ มีอายุตั้งแต่ 11 ปี – 60 ปี เข้าร่วมโครงการจาก 8 หมู่บ้านในเขตบริการการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

“ความพึงพอใจ” หมายถึง ความรู้สึกเชิงบวกของนักศึกษากลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพได้เข้าร่วมโครงการพัฒนากลุ่มอาชีพ โดยมีความรู้สึกชอบ กระตือรือร้น ตั้งใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมมือกันปฏิบัติงาน และการประเมินความพึงพอใจใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 ได้ท
แนวทางของการจั
ตามอัธยาศัยตำบล

ใจและได้
การศึกษา

1.6.2 ได้ห
การศึกษาตามอัธย

ละการจัด

1.6.3 เกิด
อัธยาศัยสำหรับผู้

ศึกษาตาม

1.6.4 ได้ป
ความรู้ให้กับชุมชนและหมู่บ้านอื่น ๆ ได้เรียนรู้ในโอกาสต่อไป

ชุมชน
ถ่ายทอด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

สำหรับการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้ นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การบริหารการจัดการศึกษา
2. การจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
3. การพัฒนาอาชีพ
4. การมีส่วนร่วม

จาก **มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**

2.1 **RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY**

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมืองการปกครองและเทคโนโลยี เป็นเรื่องจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน ระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยรัฐได้วางแนวทางการบริหารการจัดการศึกษา ดังนี้

2.1.1 ความหมายการบริหารการจัดการศึกษา

วิทยากร เชียงกุล (2541,น. 226) ได้กล่าวถึงการบริหารการจัดการศึกษา ในความหมายกว้างว่า หมายถึงกระบวนการค้นคว้าวิจัยเรียนรู้เผยแพร่และเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งสังคมที่ทำให้ นักเรียน เด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน และประชาชนทุกคนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ วิชาทฤษฎีวิจารณ์ มีประสิทธิภาพและมีจิตสำนึก เข้าใจความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปสังคมทั้งหมด เพื่อ ประโยชน์ของสังคมส่วนรวมในระยะยาว

สำนักงานปฏิรูปการศึกษาองค์การมหาชนเฉพาะกิจ (2544,น. 2) ได้ให้ความหมายการบริหารการจัดการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง รูปแบบ กระบวนการจัดการเรียน การสอน

การบริหารจัดการและระบบสนับสนุนต่าง ๆ ไม่ว่าด้านงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือหรือ เทคโนโลยีที่สำคัญคือการเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมใหม่

รุ่ง แก้วแดง (2545,น. 11) ได้ให้ความคิดเห็นว่า การบริหารการจัดการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงแนวคิดเรื่องการศึกษา โดยต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องใหม่ว่า การศึกษามี รูปแบบที่หลากหลายทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ตั้งแต่ก่อนเกิดจนตายการศึกษาเป็นของปวงชน ทุกคน (Education for All) และทุกคน ทุกหน่วยของสังคมก็ต้องรวมพลังเพื่อการศึกษา ฉะนั้นผู้รับ การศึกษาก็คือคนทุกคนในสังคม และผู้จัดการศึกษาก็คือทุกหน่วยของสังคมที่สามารถเป็นที่เรียนได้ แม้กระทั่ง บุคคลก็มีสิทธิที่จะจัดการศึกษาให้กับตัวเองได้ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดสิทธิทางการศึกษาไว้ให้ไทยทุกคน ทั้งในฐานะของผู้เรียนและ ผู้จัดการ ศึกษา

ทักษิณ ชินวัตร (2546,น. 6 - 26) กล่าวถึงการบริหารการจัดการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงอย่าง
ได้เก๋อยาก
ไปโรงเรียนด้วยจิต
ยรับรู้อย่าง
มีความสุข ต้องปรับ
ศิลปะและ
วัฒนธรรมเป็นส่วน
น้ำที่เป็นผู้
อำนวยความสะดวก

จากความ
หมายถึง
ระบบการศึกษาที่
รูปแบบ
กระบวนการจัดการ
ประมาณ
อุปกรณ์เครื่องมือหรือ เทคโนโลยี ที่สำคัญคือการเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับแนวการศึกษาใหม่
ประมาณ
เพื่อยกระดับสติปัญญา ของคนทั้งประเทศให้มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้คนและสังคมที่มี
คุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถสร้างองค์ความรู้และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจาก
สภาพแวดล้อม ให้เป็นสังคม แห่งการเรียนรู้และส่งเสริมปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
ตลอดชีวิต สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ประโยชน์การบริหารการจัดการศึกษา นำไปเขียนภูมิหลังและใช้
เป็นความรู้พื้นฐานที่จะแสวงหาแนวทางการจัดการศึกษากลุ่มอาชีพโดยจัดให้มีระบบสนับสนุนต่างๆ
ในด้านงบประมาณ อุปกรณ์ เครื่องมือ โดยใช้ศูนย์เรียนรู้ระบบเป็นกลไกการบริหารจัดการ
การศึกษา ตามอัยยาศัยของประชาชนตำบลหนองโน

2.1.2 ความสำคัญของการบริหารการจัดการศึกษา

ประเวศ วะสี (2537,น. 15-18) กล่าวในการประชุมวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ การศึกษา ในวาระแห่งชาติถึงการบริหารการจัดการศึกษา ว่า วัตถุประสงค์ของการบริหารการจัดการ การศึกษา คือ ทำอย่างไร จึงจะยกระดับสติปัญญาของคนทั้งประเทศได้ในเวลาอันรวดเร็วให้เข้า

ใจความเป็นจริงและสามารถ เผชิญกับปัญหาปัจจุบันและอนาคตโดยสามารถรักษาสมดุลของเราไว้ได้ และมีความยั่งยืน และจุด สำคัญ ของการบริหารการจัดการศึกษา คือ การสร้างจินตนาการใหม่ใน สังคมไทย และเป็นจินตนาการใหญ่ ที่ผ่านมามาคนไทย มีจินตนาการเล็กและเป็นเพียงส่วนหนึ่งด้วยเหตุนี้ ทางการเมืองจึงจำเป็นต้องสร้างจินตนาการใหม่ การอภิวัฒน์ทางปัญญาอยู่ที่การบริหารจัดการด้วย รูปแบบใหม่ (New Management) ไม่ใช่การบริหารแบบ ราชการ เพราะการบริหารแบบราชการไม่มีการจัดการมีแต่การบริหาร ซึ่งการจัดการแนวใหม่เท่านั้น ที่จะพลังของความสำเร้ง

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2543,น. 15)) ได้ให้ความคิดเห็น สรุปได้ว่า การบริหารการจัดการศึกษา ของไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นี้ถือได้ว่า เป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้ง ใหญ่ของไทยที่สำคัญนับตั้งแต่การปฏิรูปครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่5 ได้ จัดตั้งโรงเรียนขึ้นและมีผลให้ การศึกษาตามบ้าน ชุมชน วัด วัง ได้ถูกย้ายมาอยู่ที่โรงเรียนเป็นหลักใหญ่ เพราะโรงเรียนจะเป็นแหล่ง การศึกษาที่ทันสมัยที่สุดในยุคนั้น แต่เนื่องจากพลังการเติบโตของ เทคโนโลยีข่าวสารในปัจจุบัน ทำให้ แหล่งต่าง

เหล่านี้หล

จึงเกิดขึ้น

วัด และ ะ

ไม่ใช่คืนก

รูปแบบใ

ต้องการค

พระราชบั

ต่างๆ ดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544,น. 4-5)

สถานพยาบาลฯ

ัดการศึกษา ครั้งนี้

สถานประกอบการ

ไปสู่ชุมชนครั้งนี้

ใหม่ วิธีการใหม่

รจัดการศึกษา จึง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รจัดการศึกษาด้าน

1. จัดระบบการศึกษา ให้สอดคล้องกันและกันทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
2. จัดการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญแก่หลักสูตรผู้เรียนเนื้อหาสาระวิธีการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน
3. จัดระบบการบริหารและการจัดการทั้งของหน่วยงานรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ เอกชน โดยเน้นการกระจายอำนาจ
4. พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยถือว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง เน้นมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการพัฒนาตนเองต่อเนื่อง
5. สนับสนุนระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่ง ต่าง ๆ มาใช้เพื่อการจัดการศึกษาจัดสรรทรัพยากรให้ถึงผู้เรียนอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม มีระบบ การบริหาร ทรัพยากรที่มีความคล่องตัวอย่างมีประสิทธิภาพตรวจสอบได้

เพื่อให้การบริหารการจัดการศึกษา ดังกล่าวบังเกิดผล จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยบางประการซึ่งกฎหมายกำหนด ไว้อย่างน้อยสี่ปัจจัย ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของบุคคล กลุ่มบุคคล และสถาบันต่างๆ ในสังคม
2. มาตรฐานและระบบประกันคุณภาพ
3. การระดมการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทุกด้านเพื่อการศึกษา
4. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สิปปนนท์ เกตุทัต (2545, น. 1-2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษา สรุปได้ว่าการบริหารจัดการศึกษา เป็นเรื่องใหญ่ที่สำคัญยิ่งต่ออนาคตของประเทศเพราะการบริหารจัดการศึกษา คือ การปรับทั้งระบบกระบวนการของระบบการเรียนรู้การคิดของบุคคลและสังคมเกี่ยวกับตนเอง สิ่งที่ มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติเพื่อพัฒนาสร้างสรรค์ความรู้ใหม่และสิ่งใหม่ให้ ผสมผสานได้กับมรดกทางวัฒนธรรมในอดีต อันจะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตและสังคม ทั้งในปัจจุบัน และอน

ชาติ ด้วย
การระดม
ยคำนึงถึง
ใหม่ ๆ ได้
ารู้เท่าทัน
ความรู้และ

เทคโนโลยีก็จะช่วย
ความสำคัญต่อทั้ง
ความคิดและ สรี
ผลประโยชน์ ต่
ผลักดันการ เปลี่ย
เลือกสรรสิ่ง ้
เทคโนโยีก็จะช่วย
วรากรณ์ ะ
ชีวิต รัฐได้การบริหารการจัดการศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น
มนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข การดำเนินงานตาม
แนวทางการบริหารจัดการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องยึด
เจือใจและหลักการสำคัญของการบริหารจัดการศึกษา ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น
มนุษย์ที่สมบูรณ์ หรือเป็น “คนดี คนเก่งและมีความสุข” และหวังให้คนไทยทุกคนมีสิทธิได้รับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างน้อย 12 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายตามเจตนารมณ์
ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาที่องค์การยูเนสโกกำหนด ทั้งด้าน
โอกาส ความเสมอภาค คุณภาพและประสิทธิภาพ และการจะบรรลุเป้าหมายตามหลักการบริหาร
การจัดการศึกษา ได้บัญญัติให้การศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษา
นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ยรู้ตลอด

สรุปได้ว่าความสำคัญของการบริหารการจัดการศึกษา มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย ทั้งในปัจจุบันและอนาคตการดำเนินงาน การบริหารการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายในสังคมทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนทั่วไป โดยวิธีการบริหารการจัดการศึกษา จะต้องกระจายอำนาจไม่ใช้การบริหารแบบราชการแต่ต้องการการจัดการแนวทางใหม่โดยการมีส่วนร่วมแบบองค์รวมผสมผสานกับความรู้ใหม่ๆ สอดคล้องกับมรดกทางวัฒนธรรม การบริหารการจัดการศึกษา จึงจะเกิดประโยชน์ต่อชีวิตและสังคม สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ประโยชน์จากความสำคัญของการบริหารการจัดการศึกษา เป็นแนวทางการนำเสนอภูมิหลังและการสนับสนุนการบริหารการจัดการศึกษากลุ่มอาชีพให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ตำบลหนองโน คือมีปราชญ์ชาวบ้านด้านอาชีพเข้ามาร่วม เพื่อการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบฯ ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2.1

สืบ

ไทย สรุป

2430-24

ทันสมัยแ

5 ที่ทรงดี

ประเทศไ

สอดคล้อง

ฯลฯ การบริหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การบริการจัดการศึกษา
ที่ 5 ในช่วงปี พ.ศ.
ยาวนาน เพื่อความ
มารถของรัชกาลที่
ปฏิรูปทุกระบบของ
หนึ่งที่ได้ปฏิรูปให้
และสาธารณสุข
 ฯลฯ การบริหารการจัดการศึกษา ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจากการศึกษาในวัด ในวังและใน
ครัวเรือน มาเป็นการศึกษาในโรงเรียน มี การจัดทำโครงการการศึกษาหรือแผนการศึกษาแห่งชาติ
หรือพระราชบัญญัติการศึกษา เพราะแต่ละโครงการ หรือแผนในขณะนั้น เป็นพระบรมราชโองการจึง
ถือเสมือนเป็นพระราชบัญญัติในปัจจุบัน นอกจากนี้ ก็มีการจัดทำหลักสูตร โดยประยุกต์ให้เข้ากับ
สังคมไทย มีการจัดตั้งโรงเรียนประถม และมัธยม 25 โรงเรียนฝึกอาชีพ มีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครู
มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ฯลฯ สอดคล้องทั้งระบบ อย่างไรก็ตาม ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคม
การศึกษาจึงกระจุกตัวอยู่ในเมือง ในตัวจังหวัดเป็นหลัก ซึ่ง กล่าวได้ว่าความสำเร็จเนื่องมาจากพระ
ปรีชาสามารถ และภาวะผู้นำของพระมหากษัตริย์ทั้ง 3 พระองค์ คือ รัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6 และ
รัชกาลที่ 7 รวมทั้งเสนาบดีกระทรวงธรรมการและเสนาบดี กระทรวงศึกษาธิการที่มีความจริงใจ และ
ความจริงใจ ที่ผลักดันงานการศึกษาเพื่อความทันสมัยและ ปฏิรูประบบอื่นขึ้นอย่างสอดคล้องกัน และ
การบริหารการจัดการศึกษา ครั้งที่ 2 เป็นการบริหารการจัดการศึกษา เพื่อชีวิตและสังคม ซึ่งหลังการ
เปลี่ยนแปลง การปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 ก็มีการปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติหลายแผน แต่ละ

แผนก็ยังคงเป็น พระบรมราชโองการตามประเพณีแต่ก็มีสภาพเป็นพระราชบัญญัตินอกจากนี้มีการปรับปรุงเป็นจุด ๆ ตามสภาพปัญหา เช่น มีความพยายามปรับปรุงให้สามัคยาจารย์เป็นครูสภา เป็นสถาบันวิชาชีพ แต่ครูสภาก็มิได้ดำเนินการตามเจตนารมณ์นั้นมากนัก มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นมาใหม่อีกหลายแห่ง

หลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้นำมาบังคับใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 (แก้ไขอีกครั้ง ใน พ.ศ. 2545) พระราชบัญญัติการศึกษานี้มุ่งเน้นการบริหารการจัดการศึกษา โดยมีสาระสำคัญตามเอกสาร นโยบายเพื่อปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2545 มี 5 ประการ พร้อมยุทธศาสตร์การดำเนินการที่สอดคล้องกัน สรุปได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1

นโยบายการปฏิรูปการศึกษาและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

นโยบายการบริหาร		
เพื่อปฏิบัติ		
1. การจัดการศึกษาระบบ การศึกษาตาม สอดคล้องกัน		วัยเรียน ส่วนร่วม งามารถ บ และ
ได้ เพื่อสนมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ความจำเป็น	RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY	ชีวิต
2. จัดการเรียนรู้โดยมีการปฏิรูป หลักสูตรผู้เรียน เนื้อหาสาระวิธีการจัดการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน	2. ส่งเสริมให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาเต็ม ตาม ศักยภาพ	ผู้เรียน
3. ปรับปรุงระบบบริหารและการจัดการศึกษา โดย ใหหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ เอกชนมีสิทธิจัดตั้งสถานศึกษาและบริหาร การศึกษา เน้นการกระจาย อำนาจการจัดการศึกษา ลงสู่ระดับ ท้องถิ่นและเอกชน	3. พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐาน (School-Based Management ,น. SBM) เน้นการ กระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและการสร้าง เครือข่ายของ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	

(ต่อ)

ด้วยผลการเสนอปัญหาของการบริหารการจัดการศึกษา แสดงให้เห็นความพยายามในการบริหารการจัดการศึกษา ครั้งนี้เริ่มอย่างจริงจัง ตั้งแต่กลางปีพ.ศ. 2517 จนถึง พ.ศ. 2519 แต่การแก้ไขปัญหามิได้ครบทั้งระบบ ปรับปรุงได้เป็นบางจุด ทำให้การบริหารการจัดการศึกษา ไม่ประสบความสำเร็จด้วยเหตุผลดังนี้

1. สภาพการเมืองและสังคมไม่เอื้อ มีการแบ่งเป็นฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเอง เป็นผู้สั่งให้ยุติการบริหารการจัดการศึกษา เพื่อการปฏิรูปการศึกษาไว้กว่า 1 ปี ทำให้มีการหยุดชะงัก
3. ในช่วงเวลาตั้งแต่พ.ศ. 2517 -2523 มีรัฐมนตรี 10 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งเฉลี่ยคนละ 6 เดือน เปรียบเทียบกับยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีรัฐมนตรี 5 คน เฉลี่ยคนละ 8 ปี และยุค พ.ศ. 2475 - 2517 มีรัฐมนตรี 27 คน เฉลี่ยคนละ 1 ปี 6 เดือน ดังนั้น จึงไม่สามารถบริหารจัดการศึกษาเพื่อปฏิรูปการศึกษาให้ต่อเนื่องได้

4. รัฐมนตรีว่าการศึกษา
ต่างกัน
5. ข้าราชการบริหารการจัดการเมือง
เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม
เกรียงศักดิ์
การบริหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. ยุทธศาสตร์การศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้ดูแลเด็กเล็ก ได้รับการอบรม เพื่อเพิ่มความรู้อย่างเข้าใจในพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะพัฒนาการด้านการเรียนรู้ และสติปัญญา โดยมีหน่วยงานที่มีความชำนาญด้านเด็กเป็นผู้ดำเนินการภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาล รวมทั้งการดำเนินงานด้านอื่น ๆ เช่น การจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการ การกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงให้แก่เด็กปฐมวัยโดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการประกันคุณภาพและการเพิ่มงบประมาณให้แก่การศึกษาปฐมวัย

2. ยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อการคิดครบ 10 มิติ เป็นการจัดหลักสูตรการคิด 10 มิติเพิ่มเติมใน หลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างคนที่พึงประสงค์ สำหรับศตวรรษให้พร้อมด้วยความคิด 10 มิติ อันประกอบด้วย การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสังเคราะห์ การคิดเชิงเปรียบเทียบ การคิดเชิงนวัตกรรม การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงประยุกต์ การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงบูรณาการ และการคิดเชิงอนาคต

3. ยุทธศาสตร์การสร้างธนาคารหลักสูตร หมายถึง การรวบรวมหลักสูตรการศึกษาที่มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนแต่ละคนตามความถนัด และระดับ

ความสามารถของผู้เรียน ธนาคารนี้ควรทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่สถาบันการศึกษาที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนแต่ละบุคคลด้วย

4. ยุทธศาสตร์การสร้างโรงเรียนอัจฉริยะ เป็นการเสนอแนวการจัดการเรียนการสอนเป็นพิเศษสำหรับเด็กปัญญาเลิศ โดยได้เสนอเกณฑ์การคัดเลือก มาตรการการดำเนินงานและเป้าหมายไว้ค่อนข้างครอบคลุมโดยมีความเชื่อว่าเด็ก ๆ เหล่านี้จะเป็นแกนนำที่สำคัญ ในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

5. ยุทธศาสตร์การเปลี่ยนสื่อเพื่อพัฒนาชาติ ได้เสนอให้มีกระบวนการพัฒนาหนังสือแปลเพื่อพัฒนาความรู้ให้กับคนในชาติ เกิดการพัฒนาทางวิทยาการสาขาต่าง ๆ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน หลากหลายเช่น จัดตั้งสำนักแปลแห่งชาติการสรุมนักแปลและการพัฒนาการรักการอ่านหนังสือ เพื่อให้คนในชาติไปถึงสุดพรมแดนความรู้ และนำไปสู่การพัฒนาประเทศในที่สุด

6. ยุทธศาสตร์ความเป็นสากลควบคู่ความเป็นไทยเป็นยุทธศาสตร์ที่จะสร้างคนไทยในอนาคตให้
 ภาษาอังกฤษ
 และค่านิยม
 การเรียนรู้

การติดต่อสื่อสาร
 นโยบายระดับชาติ
 ยให้เป็นสังคมแห่ง

ให้ร่วมกัน

รร่วมพลังในสังคม
 ารศึกษาทุกระดับ

รวมทั้งเป็น
 ควรจัดตั้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

้ว ทุกฝ่ายในสังคม
 ที่ตนพอจะช่วยให้

นอกจากนี้ได้เสนอการสร้างเครือข่ายที่ครอบคลุมเพื่อพัฒนาการศึกษาทั้งระบบด้วย

8. ยุทธศาสตร์การสร้างชุมชนนักวิชาการสร้างชาติ ยุทธศาสตร์นี้เป็นยุทธศาสตร์สุดท้าย ภายหลังจากปฏิรูปการศึกษาแล้ว เพื่อสร้างสังคมที่เต็มไปด้วยผู้ใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป และได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการบริหารการจัดการศึกษาในครั้งที่ 3 เป็นการปฏิรูปการศึกษาเพื่อนำทางสู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ ในช่วงทศวรรษที่ แล้วมา มีการเปลี่ยนแปลงรอบโลกรวดเร็วมาก เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information And Communication Technology ,น. ICT) ได้แพร่ซึ่มไปทั่ว ทุกวงการ ไม่เฉพาะแต่วงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ได้มีการนำมาใช้ในระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจ การปกครอง การเมือง ศาสนาวัฒนธรรม ฯลฯ กล่าวโดยสรุป เทคโนโลยีนี้ได้ซึ่มเข้าไปในวิถีชีวิต ทั้งในเมืองและในชนบท ทั้งโลกดูคล้ายเป็นตลาดเดียวเป็นโลกไร้พรมแดน ใครและสังคมใดไม่รู้เท่าทัน ก็ถูกเอาเปรียบ ทั่วโลกมีการแข่งขันสูง ไม่ว่าเราจะชอบหรือไม่ก็ตาม สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปน่าวิตก มีผลให้เศรษฐกิจไทย

ทรุดฮวบลงในปี พ.ศ. 2540 แล้วแพร่กระจายไปทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เป็นผลมาจากการไม่รู้เท่าทัน และสังคมไทยเตรียมตัวไม่ทันการเปลี่ยนแปลงนั่นเอง

นักวิชาการและภาคเอกชนในประเทศไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ได้หารือ ร่วมกัน และเห็นว่าต้องจัดการศึกษา โดยเริ่มจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะเป็นหัวใจสำคัญ ของการพัฒนาและเตรียมตัวสู่โลกในยุคสารสนเทศได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อวางพื้นฐานการปฏิรูป การศึกษา ไทยในยุคโลกาภิวัตน์และให้ข้อเสนอแนวการจัดการศึกษาคณะทำงานได้วางยุทธศาสตร์ ไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. จุดประกายโดยการจัดประชุม สัมมนาในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่ให้เห็นปัญหาพร้อมกัน ทำหนังสือ และเอกสารต่าง ๆ เช่น ความฝันของแผ่นดิน ความจริงของแผ่นดิน ฯลฯ

2. ขยายความคิด โดยการสัมผัส สัมภาษณ์ โรงเรียน นักการศึกษา พ่อแม่ ครูที่กำลังปรับปรุง การศึกษาให้เป็น คิดเป็น ทำเป็น คิดชอบ เห็นชอบ ให้นักเรียนรู้วิธีเรียนรู้จนความคิดได้แพร่กระจาย ไปทั่ว

3. พิธี
การศึกษาแห่งชาติ

4. อ:
การศึกษา คณะก
ภาคเอกชน ประชช

าชบัญญัติ

เพื่อปฏิรูป
ทั้งภาครัฐ
ะผลักดัน

รัฐบาล ฝ่ายบริหาร
การศึกษาแห่งชาติ
ผู้แทนราษฎร และจุดประสงค์อย่างเป็นเอกฉันท์ แม่แต่รัฐบาลที่ าพณฯ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็น
นายกรัฐมนตรี ก็แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ในด้านการศึกษาไว้ว่า
รัฐบาลจะปฏิรูปการศึกษา ตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545, น. 2-20)

ประเวศ วะสี. (2553, น. คำนิยม) และวารสารณ สามโกเศศและคณะ. (2553, น. 9-47)
กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาของไทยไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะ (1) การจัดการศึกษาเป็นการเอา
วิชาเป็นตัวตั้ง ไม่ได้เอาชีวิตและการอยู่ร่วมกันเป็นตัวตั้ง เพราะการเอาวิชาเป็นตัวตั้งมุ่งผลสัมฤทธิ์
การแข่งขันความรู้ รายวิชาตามแบบแผนหลักสูตรในระบบ แต่การจัดการศึกษาที่มุ่งสู่ความสำเร็จ
ต้องคำนึงถึงยึดหลักความสอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมด้วยหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานของความเป็นไทยในสังคมโลกและเป็นระบบการศึกษาที่พาชาติ
ออกจากวิกฤติโดยเข้าถึงและเอื้อประโยชน์ต่อคนไทยทุกคน เป็นการศึกษาเพื่อมวลชนที่ทุกคนยอมรับ
ได้รับสิทธิประโยชน์ ความเสมอภาคและความเป็นธรรม ยึดพื้นที่เป็นฐาน (Area Base

Management) และบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม นอกจากนี้ต้องยึดผลลัพธ์การศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้เรียน ที่มีคุณภาพทั้งทางด้านกาย จิต สังคม และสติปัญญา นำไปสู่การพึ่งตนเองของบุคคล ชุมชน และสังคม (2) การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิต พบอุปสรรคปัญหาคือ การกำหนดนโยบายของรัฐบาลความเข้าใจสภาพพื้นฐานและการดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และภาครัฐยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเอกชนนอกระบบเท่าที่ควร วิธีการแก้ไขปัญหาของการปฏิรูปการศึกษา คือ ทุกภาคส่วนควรตระหนักว่า การศึกษา การเรียนรู้ คือหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกัน และภาครัฐมีลักษณะส่งเสริมมากกว่าการควบคุม โดยสนับสนุนให้การสร้างระบบสหกิจศึกษาระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษานอกระบบ สร้างและขยายโอกาสการเข้าถึงการให้บริการทางการศึกษาเอกชน และสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน และมีระบบการศึกษาแบบทางเลือก เรียนในสาขาวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเองให้ทุกมิติ ควรปรับกระบวนการทัศน์สร้างค่านิยมใหม่ให้เกิดขึ้น เช่น ค่านิยมว่า การศึกษารายวิชาชีพสามารถ

สนับสนุน
และสิ่ง
เชื่อมโยง
อาชีพที่ยืด

สรุ

2542
ความหวัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การจัดการศึกษาจึงจะบรรลุผลในภาพรวมของประเทศ โดยรัฐบาลกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้นำและจัดสรรทรัพยากรให้การจัดการศึกษาเดินหน้าไปได้ด้วยดีในส่วนของโรงเรียนนั้น ชุมชน ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนต้องช่วยกัน โดยยึดวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 เป็นแนวทางหลัก จึงนับได้ว่าการบริหารจัดการศึกษาของไทยมีการเปลี่ยนแปลงและมีความก้าวหน้ามาตามลำดับ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ประโยชน์การบริหารจัดการศึกษาไปวิเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษาของไทยมีปัญหาอะไรและจะมีแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบฯ ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามอย่างไร

้น โดยเฉพาะการ
ยการเรียนรู้ปัญหา
วกมาต่อยอด และ
นรู้ที่นำไปสู่สัมมา

ษาแห่งชาติ พ.ศ.

ประเทศนั้น ก็เพื่อ

ระกอบด้วย ระบบ

การศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตลอดชีวิต หลักสูตร วิชาสอน บุคลากรและทรัพยากร

สนับสนุน ต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การจัดการศึกษาจึงจะบรรลุผลในภาพรวมของประเทศ โดย

รัฐบาลกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้นำและจัดสรรทรัพยากรให้การจัดการศึกษาเดินหน้าไปได้ด้วยดีใน

ส่วนของโรงเรียนนั้น ชุมชน ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนต้องช่วยกัน โดยยึดวัตถุประสงค์ตาม

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 เป็น

แนวทางหลัก จึงนับได้ว่าการบริหารจัดการศึกษาของไทยมีการ เปลี่ยนแปลงและมีความก้าวหน้ามา

ตามลำดับ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ประโยชน์การบริหารจัดการศึกษาไปวิเคราะห์ปัญหาการ

จัดการศึกษาของไทยมีปัญหาอะไรและจะมีแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาในระบบการศึกษา

นอกระบบการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบฯ ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

อย่างไร

2.1.5 การจัดการศึกษาเพื่อปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552 ,น. 3-5) กล่าวถึงขั้นตอนของการจัดทำข้อเสนอการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษารอบสอง ไว้ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผลการประเมินการปฏิรูปการศึกษาในช่วง 9 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2542-2551)

2. จัดประชุมระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. จัดประชุมเสวนาเพื่อรับฟังและระดมความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เรื่อง “ปฏิรูปประเทศไทย เริ่มต้นด้วยร่วมใจปฏิรูปการศึกษา” ในส่วนกลางและภูมิภาคต่างๆ 5 ครั้ง

4. สสำรวจความคิดเห็น (poll) จากผู้เข้าร่วมประชุมเสวนาในทุกภูมิภาค เพื่อจัดอันดับความสำคัญ และแสดงความคิดเห็นในประเด็นปฏิรูป

5. จัดประชุมคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาคณะต่างๆ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและจัดข้อเสนอยุทธศาสตร์

การศึกษาเฉพาะกิจ

6. ตั้งค

ณะทำงานเกี่ยว

กัน

7. ประ

สาน

เสนอ

แนะ

ทาง

ส

ื่อ

เสนอ

และ

ส่ง

โดย

ตรง

ใ

ก

ง

ค

ณะ

อ

นุ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาแต่ละคณะ

มการสภา

ต้นได้แก่

ากำลังคน

ความและ

จดหมาย

การจาก

8. คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจฯ ศึกษาสังเคราะห์ประเด็นต่างๆ ที่ได้จัดทำข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และนำเสนอสภาการศึกษา ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบและให้นำเสนอรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

9. คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2552 มีมติเห็นชอบ “ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)” ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอและให้ดำเนินการต่อไปได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552,น. 9-42) สรุปได้ว่า การประเมินผลปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาวิจัยทิศทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาไทยในอนาคต ทั้งการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร พลังงาน และสิ่งแวดล้อม

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเคลื่อนย้ายคน เงิน เทคโนโลยี ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้อย่างเสรี เป็นต้น จึงกำหนดหลักการและกรอบแนวคิด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกรอบแนวทางการจัดการศึกษาในทศวรรษที่สองบนฐานของหลักการและแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งในที่นี้ ผู้วิจัยจะได้สรุปเฉพาะสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาดังนี้

หลักการและกรอบแนวคิด เน้นการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้ และเสนอกฎเกณฑ์ก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบไม่ใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบและพิจารณา ระบบการศึกษาและเรียนรู้ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการพัฒนาประเทศ ซึ่งต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบอื่นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เกษตรกรรม สาธารณสุข การจ้างงาน เป็นต้น

ระบบการศึกษา ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญคือ ครู หลักสูตร สถานศึกษา และ กระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้ประเด็นสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษานี้คือ การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน การทางการศึกษา

อย่างยั่งยืน

ระ

สามารถ

เรียนรู้ คือ

บุคคล โต

และส่งเสริม

ระบบ แล

2561 มีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลักสามประการคือ

1. การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย
2. โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา

พิณสุตา สิริธรงค์ศรี (2558 ,น. 7-9) กล่าวถึงประเด็นสำคัญของการจัดการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ ตั้งแต่ปฐมวัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีศีลธรรมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รั้งเกียรจการทูลจรีตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ ก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ แข็งแรง เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การทางการศึกษา

ง มีนิสัยใฝ่เรียนรู้

รปฏิรูประบบการ

ผู้ปกครอง ชุมชน

ารศึกษาและเรียนรู้

ทั้งในระบบ นอก

มายภายในปี พ.ศ.

มีทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะ ความรู้ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียม เสมอภาค จึงกำหนดแนวทางการปฏิรูป ดังนี้ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้มีมาตรการหลักคือ จัดให้มีระบบการศึกษาเรียนรู้และการวัดประเมินผลการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นมาตรฐาน สามารถเทียบเคียงกันโดยให้มีการวัดผลระดับชาติในชั้นปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน แก้ปัญหาและคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาที่ต้องคุณภาพ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมาตรฐานตามเกณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพและมาตรการดังนี้ จัดหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการวัดผลประเมินผลทุกระดับและประเภทการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกระดับ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งเนื้อหาและวิธีการที่เหมาะสม เพื่อช่วยในการศึกษาเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนที่มีครูแนะนำและด้วยตนเอง

2. พัฒน
บุคลากรที่มีคุณภาพ
อย่างมีคุณภาพ ม
กำหนดแนวทางก
หลัก คือ พัฒนา
เป็นสำคัญ

ครู และ
การสอนได้
อเนื่อง จึง
มาตรฐาน
น้นผู้เรียน

3. พัฒน
ระดับ/ประเภทให้
แนวทางปฏิรูป ดังนี้ มาตรฐานหลัก คือ รมรงค์ให้คนมนิสยรักการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ และส่งเสริม
ให้มีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม มีมาตรการดังนี้ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและ
โครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลายมี
คุณภาพ และส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น สังคม เพื่อเอื้อต่อการศึกษาและ
เรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่น
เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้อื่น

4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา รวมทั้ง
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนมีระบบการบริหารจัดการตามหลัก
ธรรมาภิบาล ตลอดจนมีการนำระบบและวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ ควบคู่กับการสร้างผู้นำ
การเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Demand Side)
โดยใช้ผู้เรียนเลือกรับบริการ จึงกำหนดแนวทางการปฏิรูป ดังนี้ (4.1) การกระจายอำนาจและการ
บริหารจัดการศึกษาให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา มีมาตรฐานหลักคือ ให้มีกลไกขับเคลื่อน

การกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและศักยภาพความพร้อม มีมาตรการ
 ดังนี้ ให้มีการกระจายอำนาจตามศักยภาพความพร้อม สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม
 บริหารเชิงคุณภาพ สนับสนุนการศึกษาที่มีความพร้อม สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 เป็นสถานศึกษานิติบุคคลเต็มรูป (4.2) พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความ
 โปร่งใส เป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ (4.3) พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อ
 ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและ
 สนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น และ (4.4) พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อ
 การศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยมีมาตรฐานหลักคือ ปรับปรุงการบริหารจัดการการเงินและ
 งบประมาณโดยเน้นอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ (Demand Side) โดยให้ผู้เรียนเลือกรับบริการ

เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาตามข้อเสนอดังกล่าว บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม จะต้องม
 กลไกหลักเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน และหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการผลักดันให้เกิดกลไก ซึ่ง
 ต้องดำเนิน

การศึกษา
 และเพิ่มโ
 มืออยู่แล้ว
 กัน ได้แก่
 มุ่งเน้นผล

รขับเคลื่อนการจัด
 คุณภาพมาตรฐาน
 หมายให้หน่วยงานที่
 /ปรับปรุง คู่ขนาน
 งบประมาณแบบ
 สัมพันธ์กับผลผลิต

และปรับ
 เทคโนโลยี
 การศึกษาและที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2) พัฒนาระบบ
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY บังคับใช้กฎหมาย

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการศึกษามีเป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2561 มีการจัดการศึกษาและการ
 เรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลักสามประการคือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน
 การศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาค
 ส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา มีกรอบแนวทางการจัดการศึกษา 4 ประการคือ 1)
 พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ทักษะการเรียนรู้ เจตคติ ทักษะชีวิต
 ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สุขภาพกาย สุขภาพใจ เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ
 รวมทั้งโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียมเสมอภาค 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้
 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาครู และบุคลากรที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง
 สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน ขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเองและ
 แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนา
 คุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้

อื่นๆ และ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนมีการนำระบบและวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (demand side) โดยให้ผู้เรียนเลือกรับบริการ นอกจากนี้ต้องมีกลไกหลักเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาตามข้อเสนอดังกล่าว บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม และมีกลไกสนับสนุนที่ต้องพัฒนา/ปรับปรุงคู่ขนานกันร่วมด้วย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ประโยชน์ประเด็นสำคัญของการบริหารการจัดการศึกษาคือการพัฒนาคนไทยยุคใหม่ให้มีความรู้ ความสามารถด้านทักษะชีวิต และมีความคุณลักษณะ ศีลธรรม คุณธรรม โดยการจัดการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้นอกระบบฯ ของตำบลหนองโน ให้เป็นกลไกขับเคลื่อนการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยกับผู้เข้ามาใช้บริการการศึกษาด้านการพัฒนาอาชีพ โดยอาชีพที่พัฒนาต้องเป็นไปตามความต้องการของผู้เข้ามาใช้บริการ เพื่อเป็นไปตามเป้าหมายประเด็น

2.2 การจัดการ

ปัจจุบันกา

เกี่ยวข้องกับ

หลักสูตรสาระการ

เหมาะสมขององค

รายละเอียดของ

การจัดการศึกษา

นอกระบบ และ

การจัดการศึกษา

ตามอัธยาศัย

ได้แบ่งออกเป็น

3 หัวข้อ คือ

2.1) ความ

เป็นมาของ

แนวคิดของ

การจัดการ

ศึกษาตาม

อัธยาศัย

2.2) ความ

หมายของ

การศึกษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคส่วนที่

ต่าง ๆ มี

ตามความ

ผลิต ดัง

3

หัวข้อ คือ

2.1) ความ

เป็นมาของ

แนวคิดของ

การจัดการ

ศึกษาตาม

อัธยาศัย

2.2) ความ

หมายของ

การศึกษ

ตาม

อัธยาศัย

ได้แบ่ง

ออกเป็น

3

2.2.1 ความเป็นมาของแนวคิดการศึกษาตามอัธยาศัย

คำว่า “การศึกษาตามอัธยาศัย” ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 3 ว่าด้วยเรื่องระบบการศึกษา ในมาตรา 15 ความว่า การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่ง รัชชชก เกาบัว (2543 , น. 29-31) ให้รายละเอียดคือ

1. การศึกษาในระบบ (Formal Education) เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 15)

การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเชื่อว่าตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์จะต้องมีการศึกษาตลอดเวลา ทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจ การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมต่างๆ อย่างเช่น บ้าน สถานที่ทำงาน เพื่อน ครอบครัว สังคมรวมทั้งจากการได้

เกี่ยวข้อง

ห้องสมุด

สำ

เป็นรูปแบบ

โลก โดย

พ่อแม่

ประสบ

ครอบครัว

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ศึกษาตามอัธยาศัย

กิจกรรมดังนี้ 1)

ปัญญาชาวบ้าน

ศึกษาตามอัธยาศัย

แต่มนุษย์เกิดขึ้นใน

เรียนรู้วิธีล่าสัตว์จาก

จากผู้รู้และผู้มี

ษาในโรงเรียนยังไม่

ครอบคลุมทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่จึงได้รับการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยค่อนข้างมากในอดีต ระบบการศึกษาของประเทศไทย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยการศึกษาในระบบโรงเรียนมีระบบมีแบบแผน มีกฎเกณฑ์ มีหลักสูตร และมีวัตถุประสงค์แน่นอน แต่การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีความยืดหยุ่นมากกว่าในเรื่องหลักสูตรและการสอน เวลา สถานที่ ผู้เรียน ผู้สอนและการบริหารการเรียนการสอน ทำให้ในระยะเวลาต่อมา การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงแยกตัวออกไปจาก “การศึกษาที่ไม่เป็นทางการ” แต่เดิม และบัญญัติคำศัพท์ขึ้นมาใหม่ว่า “การศึกษาตามอัธยาศัย” โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สมาชิกในสังคมจะต้องก้าวให้ทันโลก ความรู้และข้อมูลมาเร็วและมีจำนวนมาก เพื่อจะก้าวให้ทันโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาตามอัธยาศัยยังมีความจำเป็นและสำคัญในชีวิตประจำวันอย่างมาก เพราะเป็นการศึกษาที่พัฒนาคุณภาพตัวบุคคล เป็นรูปแบบที่เชื่อมโยงกับการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสนองความต้องการของคนได้ตลอดชีวิต

ศูนย์การเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม (2556 ,น. 60) ได้กล่าวถึงแนวคิดการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนและศักยภาพของแต่ละพื้นที่รวมทั้งส่งเสริมการใช้สารสนเทศเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอาชีพ โดยจัดการศึกษาอาชีพหลักสูตรระยะสั้น เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยพัฒนากลุ่มอาชีพเป็นการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์แก่กลุ่มที่มีอาชีพประเภทเดียวกัน ให้สามารถพัฒนาปริมาณและคุณภาพผลผลิตเข้าสู่การจำหน่ายมีรายได้ยิ่งขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม

สรุปได้ว่าแนวคิดการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาตลอดชีวิตของผู้ที่สนใจ โดยใช้วิธีการศึกษาที่หลากหลาย เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่บ้าน อินเทอร์เน็ต ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อพื้นบ้าน และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยด้วยกิจกรรมกลุ่มพัฒนาอาชีพ เป็นไปตามความสนใจขอ

เพื่อเพิ่มศักยภาพใ

2.2.2 ความ

การศึกษา
พ.ศ. 2525 (2525
กิจกรรม ส่วนคำว่า

ว่า “การศึกษาตาม
กรมการศึกษา

เกิดขึ้นตามวิถีชีวิต เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการทำงาน จากบุคคล จากครอบครัว จากชุมชน และจากแหล่งความรู้ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะสำคัญ คือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีการสอนอย่างเป็นทางการ ไม่มีประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานศึกษาที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ ลักษณะการเรียนเพื่อความรู้และนันทนาการ และสามารถเรียนได้ตลอดเวลาในทุกช่วงวัยของชีวิต

วิจิตร ศรีอำน (2539 ,น. 101) เสนอว่าการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นกระบวนการการศึกษาตลอดชีวิต โดยไม่ต้องอาศัยระบบใดทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาที่สร้างเสริมบุคลิกภาพ ทักษะ ค่านิยม และความรู้ต่างๆ จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน การศึกษาประเภทนี้จะทำที่ไหน/เมื่อไรก็ได้ และเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากสิ่งที่อยู่รอบตัว สมาชิกครอบครัวเพื่อน การทำงาน สื่อมวลชน ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ,น. 195) ให้ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ว่าเป็นการศึกษาแบบโบราณหรือแบบอรูปนัย และเป็นการศึกษาที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เองตนเอง

กิตยสถาน

ธิการหรือ

กายของคำ

การศึกษาที่

เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตของบุคคล ทั้งที่มีอยู่เองและที่มนุษย์ตั้งใจสร้างขึ้นเป็นการพัฒนาตนเองของมนุษย์เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน นอกจากนี้ลักษณะสำคัญของการศึกษาตามอริยาศัย คือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีการสอบ ไม่มีการรับประกาศนียบัตร ไม่มีสถานที่แน่นอน สามารถเรียนได้ตลอดเวลา และเกิดขึ้นทุกช่วงตลอดชีวิต

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 , น. 5) ได้กล่าวถึงการศึกษาตามอริยาศัยไว้ว่า เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากประสบการณ์การทำงาน บุคคล ครอบครัว สื่อมวลชน ชุมชน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญ คือ ไม่มีหลักสูตรไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีการสอบ ไม่มีการรับประกาศนียบัตรหรือไม่มีสถานศึกษาที่แน่นอน ี

อริยาศัยเ้า
เทศทุกวัย
ความรู้ไป
ตลอดชีวิต

ชีวิต การศึกษาตาม
เ้าให้ประชาชนทุก
ถนำข้อมูลข่าวสาร
เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สรุ

เขาตลอดชีวิตที่ทุก

คนได้รับ

ของบุคคล

กิจกรรมที่มีความหลากหลาย

ความรู้ และบุคคล

ทั้งนี้ก็เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

อริยาศัยยังเป็นการเสนอโอกาสและทางเลือก เพื่อการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อก่อให้เกิดโลกทัศน์ที่กว้างขวาง

ก้าวหน้าและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

กรณีการวิจัยครั้งนี้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโนได้จัดบริการการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยความสมัครใจ

โดยเลือกเรียนอาชีพที่ต้องการมีรูปแบบการเรียนรู้อย่างไร ขึ้นกับกลุ่มจะร่วมกันตัดสินใจและมีสื่อบุคคล

หน่วยงานภาครัฐ เอกชน เข้ามาร่วมช่วยกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มอาชีพ 1 อาชีพที่มีอยู่ในชุมชนตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ความเหมาะสม

โดยผ่านวิธีการหรือ

รวมทั้งมีการจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์ ปัจจัยเกื้อหนุนสื่อ แหล่ง

ความรู้ และบุคคล เพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส

นอกจากนี้การศึกษาตาม

อริยาศัยยังเป็นการเสนอโอกาสและทางเลือก เพื่อการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อก่อให้เกิดโลก

ทัศน์ที่กว้างขวาง ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และสามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงชีวิตให้

ก้าวหน้าและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

กรณีการวิจัยครั้งนี้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโนได้จัดบริการการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยความสมัครใจ

โดยเลือกเรียนอาชีพที่ต้องการมีรูปแบบการเรียนรู้อย่างไร ขึ้นกับกลุ่มจะร่วมกันตัดสินใจและมีสื่อบุคคล

หน่วยงานภาครัฐ เอกชน เข้ามาร่วมช่วยกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มอาชีพ 1 อาชีพที่มีอยู่ในชุมชนตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2.2.3 รูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

เนื่องจากการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยมีลักษณะไม่เป็นทางการ ไม่มีการกำหนดแบบแผนชัดเจน ไม่มีการแบ่งระดับการศึกษา ไม่มีชั้นเรียนและรายวิชา ดังนั้นรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยจึงมีหลากหลาย และอาจเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาย่อย (Sub-Set) ในบริบทของการจัดการศึกษาหลักของประเทศไทย นอกจากนี้ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยมีรูปแบบที่แฝงเร้นอยู่ในการทำกิจวัตรประจำวัน การทำงาน การทำมาหากิน การซึมซับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่เด็กเยาวชนและประชาชนทั่วไป ที่พลาดและขาดโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาตลอดชีวิต ตามสภาพความพร้อมและความจำเป็นในแต่ละช่วงของชีวิต โดยมุ่งเน้นให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิทยาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาอาชีพ ให้สามารถมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อย่างมีความสุขในสังคมปัจจุบัน ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้

ดำเนินการในรูปแบบ

โรงเรียนทั้งภาครัฐ

ประกอบด้วยงาน

1. ฝึกอบรม

กลุ่มเป้าหมายผู้ด้อย

โรงเรียนให้ได้รับ

เครื่องมือในการแสวงหา

2. การ

สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รับข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบัน สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอันเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผ่านแหล่งความรู้ต่าง ๆ อาทิเช่น ห้องสมุดประชาชน ศูนย์วิทยศาสตร์เพื่อการศึกษา ศูนย์การเรียนชุมชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน รายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตลอดจนการให้บริการผ่านสื่อสารมวลชนด้านอื่น ๆ

3. การส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ในรูปแบบของการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาและสื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รวมทั้งสนับสนุนการจัดสอนวิชาชีพในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และทักษะทางด้านอาชีพ ในระดับที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538 ,น. 39-42) จัดกลุ่มกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยที่เน้นการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ อันเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคม โดยจำแนกกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โกษานอก

โรงเรียน

โดยเฉพาะ

นอกระบบ

เพื่อใช้เป็น

โรงเรียนรู้ให้

1. การเรียนรู้จากห้องสมุด ปัจจุบันห้องสมุดมีหลายประเภท เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ห้องสมุดหน่วยงานเอกชน ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดวัด เป็นต้น
2. การเรียนรู้จากเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) สถานีอนามัยตำบล สำนักงานเกษตรตำบล ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน สวนสมุนไพร เป็นต้น
3. การเรียนรู้จากสื่อสารมวลชน เช่น หนังสือ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วารสาร นิตยสาร จุลสาร ไปสเตอร์ เป็นต้น
4. การเรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน ประกอบด้วยภูมิปัญญาของผู้รู้ วัฒนธรรม และองค์ความรู้ของชุมชน ที่ได้รับการสั่งสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมา
5. การเรียนรู้จากสื่อพื้นบ้าน สื่อพื้นบ้านมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ คตินิยม ค่านิยม และคุณธรรมอันดีงาม โดยผ่านการแสดงของตัวละคร เช่น ลิเก หมอลำ หนังตะลุงมโนราห์ ลำตัด เป็

แผนการดี
ปัจจุบัน ค
ที่ดีทั้งต่อ
ศึกษาคุณา

สอนให้คนมีแบบ
ในยุคโลกาภิวัตน์
งที่ถูกต้องมีเจตคติ
ภายในครอบครัว

อุดมวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ลักษณะการเรียนรู้

2 รูปแบบ RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่างๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 2. การเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการจัดโดยมีหลักสูตร รูปแบบ วัตถุประสงค์ แต่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเอง
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2544 ,น. 25-26) แบ่งการศึกษาตามอัยาศัยออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. การศึกษาตามอัยาศัยในวิถีชีวิต มีลักษณะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเป็นวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับครอบครัว สภาพแวดล้อม สังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ฯลฯ
2. การศึกษาตามอัยาศัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการจัดการศึกษาโดยองค์การ/สถาบัน เพื่อจุดประสงค์ทางการศึกษาทั้งโดยตรงและทางอ้อม ได้แก่ งานและโปรแกรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา แหล่งความรู้ในชุมชน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนสถานและแหล่งศิลปวัฒนธรรม เช่น วัด โบสถ์ สุเหร่า หอศิลป์ อุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่นห้องสมุด พิพิธภัณฑ์

ต่าง ๆ ศูนย์วิทยาศาสตร์ อุทยานการศึกษา พิพิธภัณฑ์เด็ก ศูนย์ข้อมูลต่าง ๆ สื่อมวลชน สื่อโทรคมนาคม สื่อสารสนเทศ แหล่งนันทนาการ และสนามเด็กเล่น สนามหรือศูนย์กีฬา สวนสาธารณะ สวนสมุนไพร อุทยานมัจฉา สวนผีเสื้อ แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ หน่วยงานบริการของรัฐ เช่น สำนักงานเกษตรที่ตั้งในชุมชนและทั่วไป โรงพยาบาล ศูนย์การแพทย์และสาธารณสุข โรงพัก โรงรับจำนำ โรงเจ เรือนจำ ฯลฯ องค์กรเอกชน ซึ่งจัดส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ

3. การศึกษาตามอัธยาศัยตามธรรมชาติและสังคม เป็นกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในรูปแบบของเวทีชาวบ้าน การส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และกิจกรรมสำรวจชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นต้น กิจกรรมประเภทใช้สภาพสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น โครงการรักษ้ำแม่ น้ำคูคลอง

4. การศึกษาตามอัธยาศัยโดยอาศัยงานวัฒนธรรม ซึ่งเกิดจากการผสมผสานการละเล่นการแสดงออกและการเลียนแบบท่าทาง ซึ่งสามารถถ่ายทอดผ่านงานศิลปะการแสดงได้ ตามแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ (Plat) านความ
บ้านเทิง (Edutainment) านสำคัญ
สรุปได้ว่ารูป
และเชื่อมโยงกับชุมชน

1. การจั
2. การจั
3. การจั
4. การจั
5. การจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยโดยสื่อและเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ดังนั้นการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการใช้ประโยชน์จากเรื่องนี้ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทสังคม เช่น ควรจัดกิจกรรมเรื่องอาชีพโดยศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการการศึกษาตามอัธยาศัย บูรณาการกับหน่วยงานของภาครัฐและองค์กรทางสังคมภายนอกเข้ามาหนุนเสริม ส่วนรูปแบบการเรียนรู้โดยสื่อแบบใด ให้ผู้เรียนเป็นคนเลือกใช้ ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้เรื่องอาชีพที่จะเกิดขึ้นในการวิจัยครั้งนี้

2.3 การพัฒนาอาชีพ

การพัฒนาอาชีพผู้วิจัยได้นำเสนอ 5 ประเด็นคือ 3.1 ความหมายอาชีพ 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ 3.3 ประเภทของอาชีพ 3.4 ปัญหาการประกอบอาชีพ และ 3.5 การพัฒนาอาชีพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ละประเด็นปรากฏรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ความหมายอาชีพ

ชูเกียรติ ลิสุวรรณ์ (2535 ,น. 3) ได้กล่าวถึงระบบการเรียนรู้ในท้องถิ่น ที่สำคัญเริ่มถ่ายทอดกันในครอบครัวโดยใช้สื่อที่มีอยู่ในชุมชนกระบวนการถ่ายทอดความรู้ใช้ วิธีสอนและปฏิบัติจริงไปพร้อมกัน ผู้สอนคือผู้ใหญ่ในครอบครัวที่มีความรู้หรือประสบการณ์ ในเรื่องนั้นๆ ผู้เรียนคือลูกหลานหรือเครือญาติที่มีแรงจูงใจจากตัวอย่างที่สำเร็จในอาชีพของคนในรุ่นก่อน การถ่ายทอดความรู้ในครอบครัวนี้จะเกิดขึ้นตลอดเวลาที่เรียนเมื่อชำนาญแล้วแล้ว จะกลายเป็นผู้สอนคนในรุ่นหลังๆ ต่อไป

อภิ
ประกอบ:
นอกจากนี้
ประกอบ:
ทางเกษตร
ใหญ่ประจำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
สิ่งแวดล้อม
อิทธิพลต่อ
และสัตว์ป่าเป็นต้น

บอาชีพ ไว้ว่าการ
ธรรม เป็นหลัก
นที่มี ผลต่อการ
ชนเมืองแต่มีอาชีพ
ส่วนในชนบทส่วน
มที่ดีกว่าเมือง ซึ่ง
วัฒนธรรมชาติและมี
ทั้งหมดได้แก่ป่าไม้

การประชุมสัมมนาวิชาการอาชีวศึกษาไทย ,น. การสร้างงานในมิติใหม่ (2544. ,น. 56) เขียนเกี่ยวกับอาชีพกับสังคมชนบทไว้ว่าด้วยเหตุที่ดินในชนบทเป็นสมบัติที่มีอยู่จำกัดตั้งแต่นั้นที่ดินเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดลักษณะของการประกอบอาชีพของคนในชนบท อาชีพหลักของคนเหล่านี้ได้แก่ การทำไร่ ทำนา และทำสวน และอาชีพอื่นๆ ได้แก่ การเย็บผ้า ตัดผม การทำหม้อ การตีเหล็ก ปรากฏอยู่ในชนบทเช่นเดียวกัน จะเห็นว่าอาชีพแต่ละอาชีพมักจะใช้กำลังคนเป็นหลักคนๆ หนึ่งจะทำงานชิ้นหนึ่งด้วยตัวเอง ส่วนจะมีการแบ่งงานออกเป็นส่วนมักจะไม่ปรากฏ ส่วนการแบ่งงานระหว่างเพศนั้นหากเป็นงานประเภทช่างเทคนิคที่ใช้กำลังกายมักจะเป็นของเพศชายด้วยเหตุนี้ ที่มีการสั่งสอนมาตั้งแต่เด็กๆ จากครอบครัว ทำให้มีการแบ่งงานกันแบบอัตโนมัติคนชนบท จะทราบทันทีว่างานไหนเป็นงานของผู้ชายและงานไหนเป็นงานของผู้หญิง

อภิชาติ เมฆบั้งวันและคณะ (2544 ,น. 88) ได้กล่าวถึงการประกอบอาชีพ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่ทำรายได้ให้ประชากร ในชุมชนไม่น้อยซึ่งในแต่

ละพื้นที่ที่ชุมชนอยู่ย่อมมีเอกลักษณ์แตกต่างกันไป และการถ่ายทอด ความเป็นเอกลักษณ์ ความสวยงาม วิธีการทำ หรือเคล็ดลับต่าง ที่ผลิตขึ้นมาจึงควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอดมรดกแก่ชนรุ่นหลังสืบไป การประกอบอาชีพท้องถิ่นโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านนำมาซึ่งความสามัคคีของชาวบ้าน ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและเกิด การพัฒนาอาชีพ ไม่เพียงแต่ถ่ายทอดในชุมชนเดียวกันเท่านั้นยังจะถ่ายทอดไปยังชุมชนอื่นๆ อีกด้วยในการประกอบอาชีพโดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นในปัจจุบันได้รู้จักกันอย่าง แพร่หลายทำให้อาชีพในท้องถิ่นนั้นได้คงอยู่ได้สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งนั้นคือการสืบทอดหรือถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

เพ็ชรี รุปีเชตร (2545 ,น. 3-4) กล่าวถึงงานและอาชีพ หมายถึง ภาระหน้าที่ที่มนุษย์ต้องทำ เป็นประจำด้วยความถนัดความสนใจความรู้ความสามารถการฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ มีผลตอบแทนในรูปแบบได้แบ่งประเภทของอาชีพเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

1. งานอาชีพที่ทำให้ผู้อื่น (Work for Others) หรือเป็นลูกค้า/พนักงาน ให้กับองค์กร ที่เป็นรัฐบาล หรืออง

2. งาน
จากการตัดสินใจ
ความสามารถ
ตนเองการลงทุน
ใหญ่ตามความพึง

งาน เกิด
ความรู้
พัฒนา
และขนาด

สรุปได้ว่า **มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** งานและ
เป็นการมีงานทำ **RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY** ภา
บริบทแต่ละแห่งและคนที่ประกอบอาชีพมีวิธีการพัฒนาอาชีพของตนเองโดยเรียนรู้จากครอบครัว
บรรพบุรุษถ่ายทอดความรู้หรือเรียนรู้ผ่านสื่อหลายๆ ชนิดได้แก่ เอกสาร เทคโนโลยี เป็นต้น

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ

Super Theory of Vocational Development (2533 ,น. 197 – 261, อ้างใน อุไรวรรณ
จันทร์สกุล, 2540 ,น. 14-15) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนา ความก้าวหน้าในอาชีพว่าได้นำความรู้ทาง
จิตวิทยาการพัฒนาการและแนวคิดเชิงมโนทัศน์มาใช้พิจารณาร่วมกัน ซุปเปอร์ให้ความเห็นว่าคนจะ
แสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบใดมีผลมาจากความคิดที่มาจากตนเองว่าตนเองเป็นอย่างไรโดยจะเลือก
อาชีพที่ตรงกับความเชื่อมั่นในภาพที่มองตนเองและความสามารถของตนที่ประเมินไว้ ช่วงของชีวิตก็มี
ผลต่อการเลือกอาชีพด้วยเช่นกันเนื่องจากว่าในช่วงอายุหนึ่งคนมีความสามารถแตกต่างกันทางด้าน
ความสามารถ ความ สนใจและบุคลิกภาพจึงทำให้ความเหมาะสมในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพ
แตกต่างกัน ออกไป เช่น คนที่ชอบติดต่อกับบุคคลทั่วไปมักจะเลือกงานอาชีพเกี่ยวกับการติดต่อกัน
คน ทั่วไปเช่น งานประชาสัมพันธ์ งานขาย อย่างไรก็ตามความพึงพอใจของบุคคลรวมถึง

ความสามารถที่มีและสถานการณ์ที่ดำรงอยู่อาจเป็นเหตุผลที่มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพของบุคคลได้ และด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เอง ซูเปอร์ได้ให้ขั้นตอนของการพัฒนาอาชีพไว้ 4 ระยะ ดังนี้

1. ระยะเจริญเติบโต (Growth Stage) จะเป็นรากฐานของการเข้าสู่อาชีพ ช่วงตั้งแต่อายุ แรกเกิดจนถึงอายุ 14 เป็นช่วงที่สร้างสมทัศนคติและองค์ประกอบต่าง ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างมโน ทัศน์หรือภาพที่มีต่อตนเอง ในช่วงปลายของระยะนี้จะเริ่มเรียนรู้ในโลกของอาชีพ และสั่งสมประสบ การณ์เพื่อการเลือกตัดสินใจเลือกอาชีพต่อไป

2. ระยะการสำรวจและค้นหา (Exploratory Stage) อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 15-24 ปี หรือ การศึกษา ช่วงต้น ยังมองหาอาชีพในลักษณะเพื่อฝัน แต่เมื่อเผชิญกับความเป็นจริงขององค์ประกอบ ต่างๆ ที่แวดล้อม ในที่สุดบุคคลก็ต้องตัดอาชีพที่ไม่มีความเป็นไปได้ ออก

3. ระยะการคงตัวของอาชีพ (Establishment Stage) อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 24 ปีหรือ จบ การศึกษาถึงประมาณ 44 ปี เป็นช่วงเริ่มเข้าไปมีประสบการณ์ในชีวิตการทำงาน มีการ ปรับตัวเพื่อ ผสมผสาน

อาชีพอื่น

ทำงานบุค

ตำแหน่งใ

ซูเง

การศึกษา

แท้จริงคือ

แสดงออกของมโนทัศน์ของบุคคล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ปรับเปลี่ยนไปสู่

่วงสุดท้ายของการ

มาย เพื่อรักษา

าง ครอบครัว และ

าหน้าทางอาชีพนี้

านกับกระบวนการ

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2535 ,น. 101) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาอาชีพซึ่งมี จุดมุ่งหมายในการทำงานดังนี้

1. เพื่อตอบสนองความต้องการของคนและพัฒนาตนเองโดยใช้ศักยภาพที่ตนมีอยู่อย่าง เต็มที่เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ และเป้าหมายในชีวิตของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2. เพื่อผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เป็นการหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวโดยมี รายได้ เป็นเงินตราและค่าตอบแทนในรูปแบบต่างๆ

3. เพื่อจุดมุ่งหมายทางสังคม เป็นการสร้างสันติภาพ บุคคลในสังคมเป็นตัวบ่งชี้ สถานภาพ ทางสังคมของบุคคล งานจึงมีความผูกพันกับชีวิต โดยงานมีอิทธิพลต่อคุณค่าและ ความหมายของ ชีวิต งานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ และงานนั้นนำมาซึ่งความสุขและ ความสำเร็จในชีวิต

ธิวดี ยัติสาร (2551 ,น. 14) ได้ให้ความหมายของคำว่าพัฒนาอาชีพ ว่า หมายถึง กระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาอาชีพของบุคคลเพื่อตอบสนองความต้องการ และพัฒนา

ตนเองจนประสบผลสำเร็จในงานอาชีพเพื่อให้เจริญก้าวหน้าเป็นแนวทางการบริหารบุคคลในการเลื่อนตำแหน่งแต่งตั้งรวมทั้งการที่บุคคลที่รู้จักตนเองว่ามีความถนัดความสามารถในด้านใดบ้างสามารถเลือกทำงานในสิ่งที่ตนมีทักษะมีความรู้ ความสามารถ ตรงตามความถนัดของตนเพื่อความมั่นคงก้าวหน้าในอาชีพและมีผลตอบแทนที่เหมาะสมตามความพึงพอใจของตน มีความอดทน ซื่อสัตย์ มีคุณธรรมในอาชีพที่ปฏิบัติอยู่ รับผิดชอบในงานที่ทำรู้จักแสวงหาความรู้และทักษะ มีการพัฒนาฝีมือแรงงานโดยการฝึกฝน อบรมเทคนิคในการทำงานให้เหมาะสมกับยุคการณ์ปัจจุบัน

รายงานผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม (2556 ,น. 75) ได้จัดกิจกรรมการศึกษาพัฒนาทักษะอาชีพ โดยส่งเสริมศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตามยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มทักษะการจัดการความรู้ของชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ และนำความรู้ไปพัฒนาตนเองได้ โดยมีประชาชนเป้าหมายให้ได้รับความรู้ในเขตบริการจำนวน 8 หมู่บ้าน ต้องมีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 30-50 คน โดยจัดโครงการหัด

ข้าว สานตะกร้า

สรุปแนวคิดการพ

ความสามารถตรง

ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ

เรียนรู้นอกระบบ

กลุ่มอาชีพ

านกระติบ

เป็นต้น

ระความรู้

ามอดทน

ศูนย์การ

อาชีพแบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.3.3 ประ

ประเภทของอาชีพหรือการประกอบสัมมาอาชีพหรือสัมมาอาชีพะ เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยหลักการแห่งการทำอาชีพด้วยการเลี้ยงชีวิตโดยชอบ (สัมมาอาชีพะ) ผลการศึกษาของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2542 ,น. 118) สรุปได้ดังนี้

ความหมายของสัมมาอาชีพ หมายถึง การเลี้ยงชีพที่ถูกต้องตามทำนอง คล่องธรรม ไม่ผิดหลักศีลธรรม ไม่เป็นไปเพื่อเบียดเบียนตน และไม่เบียดเบียนผู้อื่น และอาชีพนั้นมีหลายอย่าง หลักสำคัญอยู่ตรงที่ว่า อย่าทำให้ผิดวิธีกัมภีร์วิภังค์แห่งอภิธรรม ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ความงด ความเว้น ความเว้นขาด เจตนาเว้นจากมิฉฉาชีพ สัมมาอาชีพะอันเป็นองค์มรรค นับเนื่องในมรรคนี้เรียกว่า สัมมาอาชีพะ” พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับสัมมาอาชีพะ ไว้ว่า สัมมาอาชีพมิใช่หมายถึงเพียงแต่การใช้แรงงานให้เกิดผลผลิตแล้วได้รับปัจจัยเลี้ยงชีพเป็นผลตอบแทนมาโดยชอบธรรมเท่านั้น แต่หมายถึงการทำหน้าที่ทำให้เป็นผู้สมควรแก่การได้ปัจจัยบำรุงเลี้ยงชีวิตด้วย เช่น การที่ภิกษุดำรงตนอยู่ในสมณธรรมแล้ว ได้รับปัจจัย 4 ที่ชาวบ้านถวาย ก็เป็นสัมมาอาชีพของพระภิกษุ

หรือการที่ถูกประพาดิตนเป็นลูกที่ดีสมควรแก่การเลี้ยงดูของพ่อแม่ ก็พึงนับว่าเป็นสัมมาอาชีวะของลูก ซึ่งสัมมาอาชีวะ จัดประเภทเป็น 2 ลักษณะคือ

1. สัมมาอาชีวะตามหลักธรรมพุทธศาสนา

1.1 สัมมาอาชีวะที่เป็นโลกียะ ได้แก่ สัมมาอาชีวะที่เป็นส่วนแห่งบุญให้ผลเป็นอุภติ คือ การละเว้นมิจฉาชีวะ ได้แก่ การเลี้ยงชีวิตในทางที่ไม่ชอบ เช่น การแสวงหาลาภในทางที่ไม่ควร

1.2 สัมมาอาชีวะที่เป็นโลกุตระ คือ การงด การเว้น การเว้นขาด เจตนา เป็นเหตุงดเว้นจากมิจฉาอาชีวะ ของภิกษุผู้มีจิตไกลจากข้าศึก และสัมมาอาชีวะของบุคคลเลี้ยงชีพชอบด้วยความสุจริต

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2544 ,น. 57-58) กล่าวถึงกลไกการพัฒนาประเทศไทยไปสู่แนวทางอันพึงปรารถนา พบว่า หลาย ๆ ชุมชนมีการประกอบอาชีพ เพื่อการเลี้ยงตนเองได้ก่อน จึงค่อยคิดขยายเป็น

ขั้นตอนต่อไป โดยมีกิจกรรมการทำอาชีพในภาคเกษตรกรรมหลายรูปแบบ เช่น เกษตรผสมผสาน

เกษตรธร

การเกษตร

รวมกลุ่ม

จัดประเภท

การปรับ

ประกอบ

ในแปลง

อินทรีย์

อาหาร

การท่องเที่ยว

ซึ่งอาชีพเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรมยังเป็นชาวนา เพราะชาวนาประกอบอาชีพทำนาปลูกข้าว และเป็นชาวนาในบางเวลา คือตามฤดูกาลปลูกข้าว หลังฤดูกาลปลูกข้าวจะเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพของตนเองตามฐานะของชาวนารวย ปานกลาง และยากจน โดยการถือครองพื้นที่ทำกินเป็นตัวชี้วัดฐานะของชาวนา

จากประเภทการประกอบอาชีพที่กล่าวมา สรุปได้ว่า สัมมาอาชีวะ คือ การประกอบอาชีพที่ตั้งอยู่บนหลักแห่งการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น พร้อมกันนั้น ยังเป็นการส่งเสริมอุดหนุนพัฒนาความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ควบคู่กันไปให้ได้ประโยชน์อันพึงประสงค์ของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และธรรมชาติแวดล้อม ตลอดจนถึงประเทศชาติ

2.3.4 ปัญหาการประกอบอาชีพ

อัมมาร สยามวาลา (2547 ,น. 1) ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง "ชราภาพของภาคเกษตรอดีตและอนาคตของชนบทไทย" ระบุว่า ในช่วงปี 2532-2541 แรงงานจากภาคเกษตรและจากชนบทได้เคลื่อนย้ายออกในอัตราที่เร็วขึ้น โดยผู้ที่เคลื่อนย้ายออกส่วนใหญ่ เป็นคนหนุ่มสาวในวัย 15-34 ปี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หางานทำนอกภาค

ปลูกสมุนไพรร

วม ฯลฯ และการ

0 ,น. 160) เรื่อง

การปรับตัวโดยการ

าปฏิสัมพันธ์ผสมผสาน

ธรรมชาติ เกษตร

ยทุน ขับรถรับจ้าง

ชาวนา การท่องเที่ยว ซึ่งอาชีพเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรมยังเป็นชาวนา เพราะชาวนาประกอบอาชีพทำนาปลูกข้าว และเป็นชาวนาในบางเวลา คือตามฤดูกาลปลูกข้าว หลังฤดูกาลปลูกข้าวจะเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพของตนเองตามฐานะของชาวนารวย ปานกลาง และยากจน โดยการถือครองพื้นที่ทำกินเป็นตัวชี้วัดฐานะของชาวนา

จากประเภทการประกอบอาชีพที่กล่าวมา สรุปได้ว่า สัมมาอาชีวะ คือ การประกอบอาชีพที่ตั้งอยู่บนหลักแห่งการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น พร้อมกันนั้น ยังเป็นการส่งเสริมอุดหนุนพัฒนาความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ควบคู่กันไปให้ได้ประโยชน์อันพึงประสงค์ของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และธรรมชาติแวดล้อม ตลอดจนถึงประเทศชาติ

2.3.4 ปัญหาการประกอบอาชีพ

อัมมาร สยามวาลา (2547 ,น. 1) ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง "ชราภาพของภาคเกษตรอดีตและอนาคตของชนบทไทย" ระบุว่า ในช่วงปี 2532-2541 แรงงานจากภาคเกษตรและจากชนบทได้เคลื่อนย้ายออกในอัตราที่เร็วขึ้น โดยผู้ที่เคลื่อนย้ายออกส่วนใหญ่ เป็นคนหนุ่มสาวในวัย 15-34 ปี

ซึ่งผู้ที่หายไปจากวัยทำงานในภาคชนบทเหล่านี้ ไม่ได้ไปทำงานในเมืองแต่อย่างเดียว แต่ที่ลดลงส่วนใหญ่เป็นเพราะไปเรียนหนังสือแต่ผู้ที่ย้ายออกจากภาคเกษตรในวัยหนุ่มสาวไม่ว่าด้วยสาเหตุใดมักจะไม่ค่อยกลับมาทำงานในภาคเกษตร ผลพวงของการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งหมดนี้คือ อายุเฉลี่ยของแรงงานในภาคเกษตรได้ค่อย ๆ สูงขึ้น จากประมาณ 33 ปีในปี พ.ศ. 2523 เป็น 40 ปี ในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบการผลิตในภาคเกษตรคือ การขาดแคลนแรงงานอย่างรุนแรง ทำให้เกษตรกรไทยในบางที่หันไปใช้แรงงานต่างประเทศแทน และใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีเพื่อทดแทนการใช้แรงงาน สำหรับผลกระทบต่อเศรษฐกิจชนบท เมื่อชนบทไทยที่เคยเป็นศูนย์กลางการผลิตที่สำคัญของประเทศ แต่ในปัจจุบัน เมื่อมีเกษตรกรที่มีอายุมากขึ้น และไม่สามารถผลิตสินค้าเกษตรได้เพียงพอที่จะเลี้ยงตัวเองได้อย่างเต็มที่เหมือนเดิม แต่ต้องอาศัยเงินที่ส่งมาจากลูกหลานที่ทำงานในเมืองส่วนหนึ่ง ชนบทไทยก็ลดบทบาทในการผลิตลง แต่มีการบริโภคมมากขึ้น

จากรายงานการสำรวจประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ.2551 (2551) ประชากรไทยทั้งประเทศมีจำนวน 33.83 ล้านคน ในจำนวนนี้ 11.61 ล้านคนอาศัยอยู่ในภาคอีสาน 2,349 บาท การทรัพย์สิน 146 บาท ต่อเดือนมีจำนวนประเภทสะสมทุน 218 บาท/เดือน จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้สินในส่วนของภาคอีสานมีจำนวนสูงกว่าภาคอื่น ๆ (ร้อยละ 75.60) และสูงกว่าในระดับประเทศ (ร้อยละ 63) เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์การเป็นหนี้ครัวเรือนภาคอีสานพบว่า เป็นหนี้ใช้จ่ายอุปโภคบริโภคสูงสุด (ร้อยละ 39.7) รองลงมาคือใช้ซื้อบ้าน/ที่ดิน (ร้อยละ 25.4) ใช้ทำเกษตร (ร้อยละ 18) ใช้ทำธุรกิจ (ร้อยละ 11.6) และใช้ในการศึกษา (ร้อยละ 2.8) สภาพที่ดินที่มีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรมของไทยในปี พ.ศ.2549 เนื้อที่ทั้งหมด 36,797,046 ไร่ เป็นดินค่อนข้างเป็นทรายร้อยละ 6.23 ดินทรายจัดร้อยละ 16.54 ดินตื้นร้อยละ 47.75 ดินบนพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนร้อยละ 23.21 และพื้นที่อื่น ๆ ร้อยละ 6.27

แสวง รวยสูงเนิน (2552 ,น. 271) ได้สรุปปัญหาการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมนั้น การทำนาเป็นอาชีพหลักที่สำคัญอาชีพหนึ่งที่ชาวไทยสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษซึ่งได้ใช้ภูมิปัญญาและความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่ใช้เป็นสำคัญ แต่ในปัจจุบันการทำนาต่างประสบกับปัญหาด้านทุนสูง ไม่ว่าจะเป็นรถไถ ราคาปุ๋ย สารปราบศัตรูพืช แรงงาน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ นอกจากจะใช้ต้นทุนสูงแล้วยังเสี่ยงต่อ การขาดทุน พ่อค้าเถื่อน ภาษี และพ่อวิจิต บุญสูง เกษตรกร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ปั้นร้อยละ
ปั้นร้อยละ
เดือนของ
รทำธุรกิจ
รายได้จาก
ภาคอีสาน

ค่าใช้จ่าย
218 บาท/
เดือน

ชาวอีสาน ผู้รับแนวคิดของท่าน มาซาโนบุ ฟูกุโอกะ เกษตรกรชาวญี่ปุ่น โดยได้ความคิดการทำนาคลุมฟางมาใช้ในการปฏิบัติจนได้ผลดี แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนวิธีก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยและไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำหรือวิธีการ แต่ปัจจุบันได้ผลดีมากจนบุคคลทั้งสองได้รับยกย่องเป็นปราชญ์ชาวบ้าน และปัญหาการพัฒนาการเกษตรที่เกิดขึ้นอาจสรุปได้เป็น 8 ประการดังนี้ 1) ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ในการเกษตรเสื่อมโทรม 2) ปัญหาการผลิตทางการเกษตรขึ้นอยู่กับพืชไม่กี่ชนิด 3) ปัญหาคุณภาพของผลผลิตเกษตรยังไม่ได้มาตรฐานหรือตรงตามความต้องการของตลาด 4) ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง 5) ปัญหาความเสี่ยงภัยทางด้าน การผลิต 6) ปัญหาตลาดสินค้า การเกษตรยังไม่กระจาย 7) ปัญหาผลผลิตการเกษตรยังใช้ในประเทศน้อย และ 8) ปัญหาด้านสถาบันเกษตรกร

ดุซงกี อายุวัฒน์ และพรเพ็ญ ปานคำ (2556 ,น. 80) ได้ศึกษาการย้ายถิ่นและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนในชนบทอีสานพบว่า ครัวเรือนผู้ย้ายถิ่นมีสัดส่วนน้อยกว่าครัวเรือนที่มีสมาชิกเข้าทำงานใน 6 คน และ ร้อยละ 20 เป็นคน ชายและหญิงกลุ่ม อายุ 15-24 กว่าผู้ย้ายถิ่นหญิง ร้อยละเล็กน้อย ผู้ ครัวเรือนได้รับเงิน ส่งกลับจา มี่มีความสุขร้อยละ 34.2 แล มสุขเป็นสัดส่วนสูง กว่าครัวเรี 69.1 ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ ณะของครัวเรือนผู้ ย้ายถิ่นยากจนและจำนวนผู้ย้ายถิ่นในครัวเรือนจาแนกระดับความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนย้ายถิ่นได้ ร้อยละ 90.7

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จากผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้บริการให้การจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามระดับ ดังกล่าวมาข้างต้นเป็นไปตามความต้องการของประชาชนจาก 8 หมู่บ้าน แต่ในส่วนการพัฒนากลุ่มอาชีพ พบว่าการประกอบอาชีพของประชาชนทั้ง 8 หมู่บ้านทำอาชีพเกษตรกรรมปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก และประกอบอาชีพเสริมหลังฤดูทำนาหลายๆ ประเภท เช่น เป็นแรงงานรับจ้างภายในหมู่บ้านและเป็นแรงงานรับจ้างตามจังหวัดอุตสาหกรรม เช่น จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา และกรุงเทพฯ ทำให้เกิดปัญหาประชากรวัยแรงงานในหมู่บ้านมีจำนวนน้อย มีแต่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูหลานๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาครอบครัว พบกับการแตกแยก หย่าร้าง เด็กและเยาวชนเที่ยวเตร่ตามงานประเพณี ทะเลาะวิวาท ฆ่าฟันกันเกิดขึ้นในบางหมู่บ้านของตำบลหนองโน (รายงานแผนปฏิบัติงานศูนย์เรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน อำเภอเมือง

จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2556-2560. 2556 ,น. 60) และในตำบลหนองโนยังพบปัญหาความยากจนที่ประชาชนได้กู้เงินนอกระบบจากนายทุนในหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก โดยผลการสำรวจด้านเศรษฐกิจครัวเรือนตำบลหนองโนเป็นหนี้ครัวเรือนละ 25,000 – 30,000 บาท/ปี (รายงานแผนปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโน พ.ศ. 2555 – 2559 ,น. 60)

สรุปได้ว่าปัญหาการประกอบอาชีพของสังคมเกษตรกรรมมีปัญหาด้านการขาดแคลนแรงงาน ปัญหาความยากจนต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตที่ได้ใช้ในประเทศน้อยและมีสถาบันทางการเกษตรน้อย การวิจัยครั้งนี้ใช้ผลการศึกษารื่องการพัฒนาอาชีพ ให้ความหมายของการพัฒนาอาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพของประชาชนในตำบลหนองโนที่รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการพัฒนา กลุ่มอาชีพหลังฤดูการทำนา ซึ่งมีลักษณะการผลิตด้านอาชีพ เกิดจากความสนใจระดับครัวเรือนและ เกิดจากการรวมกลุ่มกันเป็นองค์การการผลิตระดับชุมชน และได้ใช้แนวคิดนี้เพื่อสร้างแบบสอบถาม ปัญหาการทำเกษตรกรรมของประชาชนและความต้องการพัฒนากลุ่มอาชีพและการจัดการศึกษา พัฒนากลุ่มอาชีพ

2.3.5 การ

จรรยา อิศรา

“ตามรอยพ่อ ซีวีง
พอเพียง ซึ่งในที่นี่

1. ท

แต่ละบุคคล และ

วบทความ

เศรษฐกิจ

จิตตนของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หรือในท้องถิ่นอย่างพอเหมาะพอควรกับศักยภาพของตนเอง สภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ตามความเป็นจริง รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ก่อนที่จะแสวงหา ทรัพยากร แหล่งทุน วัตถุดิบ หรือสิ่งของบริการต่าง ๆ จากภายนอก เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาจากภายในก่อน แล้วจึงค่อยขยายเชื่อมโยงกับภายนอกอย่างเป็นขั้นตอน

1.2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานของความถูกต้อง ความเป็นจริง ตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และ วัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ทั้งในระยะสั้น ระยะยาว ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และส่วนรวม อย่างรอบคอบ

1.3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ คือไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตที่ต้องประสบกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตลอดเวลา สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงทีไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม และนำมาซึ่งความต่อเนื่องของการพัฒนาในระยะยาว

ในขณะที่หลักเศรษฐศาสตร์หรือทฤษฎีการพัฒนาทั่วไป ให้ความสำคัญกับทุน (Capital) ทรัพยากรมนุษย์ (Labour) และเทคโนโลยี (Technology) ในการเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต ต่อมาได้เพิ่มทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resources) และต่อมาหลังจากที่ธนาคารโลกได้ให้ความสนใจพิเศษเรื่องทุนทางสังคม (Social capital) จึงได้เพิ่ม ปัจจัยทางด้านสังคม เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่วงการพัฒนาให้ความสำคัญ

2) **พัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณธรรมกำกับความรู้** คือหัวใจของหลักพอเพียง การที่จะคิด พูด ทำ อย่างพอเพียงนั้น จำเป็นต้องใช้ความรู้ควบคู่กับการมีคุณธรรมใช้สติปัญญา โดยอาจสรุปได้ ดังนี้

2.1) **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วยการฝึกตนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบ และความระมัดระวัง ความรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจ อย่างถูกต้อง และเป็นประโยชน์ จึงต้องมีการแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา

ในคุณธรรม
เหมาะสม
อยู่ร่วมกับ
รา:

งานคือการตระหนัก
ทุกอย่างถูกต้องและ
ะรับผิดชอบในการ
ามอัธยาศัยตำบล
การจัดกระบวนการ

เรียนรู้อย่าง
จัดการศึกษา
กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการในรูปแบบของการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การจัดเวที
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ และรูปแบบอื่นๆ ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและ
บริบทของชุมชนแต่ละพื้นที่ โดยเน้นการสร้างจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตย ความเป็นพลเมืองดี
และการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน การบริหารกองทุน การอนุรักษ์พลังงาน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการน้ำ และการรองรับการเปิดเสรีประชาคม
อาเซียน และหลักสูตรเชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี
โครงการปลูกผักปลอดสารพิษบ้านหนองอีดำ หมู่ที่ 7 ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัด
มหาสารคาม

สรุปได้ว่า หลักคิด และแนวทางปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งนำไปสู่การ
พัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบใน 4 ด้าน ได้แก่ วัตถุประสงค์ สิ่งแวดล้อม และ
วัฒนธรรม องค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน เป็นทั้งปัจจัยในกระบวนการผลิต และในขณะเดียวกันก็เป็นปัจจัย
ที่ได้รับผลกระทบผลิตนั้นด้วย คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาคือทั้งเป็นผู้กระทำ และได้รับผลของ

การกระทำ จะต้องคำนึงถึง 3 หลักการ ได้แก่ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล และ 3) การมีภูมิคุ้มกันตนเอง การวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้หลักแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเนื้อหาการบูรณาการเรียนรู้ สำหรับการพัฒนาอาชีพของนักศึกษาในกลุ่มสนใจให้มีพฤติกรรมด้านการเรียนรู้คู่กับศีลธรรม การพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันโดยการฝึกอาชีพที่ตนเองต้องการให้นำไปใช้ในการดำรงชีวิตของแต่ละครัวเรือนหลังจากได้เป็นสมาชิกของโครงการวิจัยในครั้งนี้

2.4 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นผลที่เกิดจากความร่วมมือกันทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและองค์กร มีนักวิชาการได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม ปรากฏรายละเอียดดังนี้

2.4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม (Meaning of Participation)

อคิน รพีพัฑ		หรือชุมชน
สามารถเข้าไปมีส่วน		ในการรับ
ประโยชน์จากบริการ		นอกจากนี้
ยังได้ให้ความหมาย		
1. การมี		มีส่วนร่วม
ในการพัฒนาตั้งแต่		แผน การ

ตัดสินใจ การระดม **มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** ระเมินผล
รวมทั้งรับผลประโยชน์ **RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY**

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือ ชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และ (2) โครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับ ผลประโยชน์จากการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชน มีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผน จากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2542 ,น. 30) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล

รวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยที่โครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชนเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาสู่ส่วนภูมิภาคเพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศ ให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหาร มีอำนาจต่อรองในการจัดการทรัพยากรโดยอยู่ในมาตรฐานเดียวกันและประชาชนสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้

นริ
หมายถึง
เกี่ยวข้อง
ส่วนร่วม
เข้าร่วมด้

ว่า การมี ส่วนร่วม
กลุ่ม ซึ่งผลของการ
ทั้งทำให้เกิดการมี
่วมด้วยเล็กน้อยได้
ผืนแต่เข้าร่วมด้วย

อย่างแท้
ได้รับประ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โครงการทุกคนจะ

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ประชาชนมีสิทธิอำนาจในการพัฒนาตนเอง โดยการร่วมกันค้นหาปัญหา หาวิธีการแก้ปัญหา ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาร่วมกันและร่วมในผลประโยชน์ของผลการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวเกิดจากชุมชนเป็นผู้ต้องการกิจกรรมโครงการพัฒนา

2.4.2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

โกวิท พงงาม (2545 ,น. 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนาควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะ ชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมี ฐานะยากจน แต่ก็มีแรงงานของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบท สามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและ ประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้นได้รับผลดี ได้รับ ประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความสำเร็จ ความ ยากลำบากนอกจากนี้ กระทรวง ศึกษาธิการ (2545,น. 116) ยังได้ กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในขั้นตอน ของการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้

1. ชี้	กำหนด
ความต้องการของ	
2. ชี้	นโยบาย
และวัตถุประสงค์	ทรัพยากร
และแหล่งทรัพยากร	
3.	ม ในการ
สร้างประโยชน์ต่อ	บริหารงาน
ประสานงานและดี	

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. ชนกรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชนมี ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการ พัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

5. ชนกรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วม ประเมิน ว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546 ,น. 17) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตาม หลักการทั่วไป ว่าแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดย แบ่งเป็น 3 กรณี แล้วแต่กิจกรรมของตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้

3.1 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ

- 3.2 ตนนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ
 - 3.3 ตนนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ
 4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
 5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ
- นอกจากนี้ยังได้มีการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมเป็นระดับของการมีส่วนร่วม ตามแนวทางพัฒนาชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยได้ แบ่งไว้ดังนี้
1. ร่วมค้นหาปัญหาของตนให้เห็นว่าสิ่งใดที่เป็นปัญหารากเหง้าของปัญหา
 2. ร่วมค้นหาสิ่งที่จำเป็นของตนในปัจจุบันคืออะไร
 - 2.1 ร่วมคิดช่วยตนเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขสิ่งใดก่อนหลัง
 - 2.2 วางแผนแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง ๆ
 - 2.3 ร่วมระดมความคิด ถึงทางเลือกต่าง ๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อ แก้ไขปัญหาทั่ว

- พิถ
- การบริหารจัดการ
- สถานศึกษา
- การจัดการศึกษา
- แบบมีส่วนร่วม
- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
1. ร่วมคิด คือการร่วมทำประชาคม ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชน และกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกันเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
 2. ร่วมตัดสินใจ เมื่อมีกิจกรรมใดที่ต้องฟังความเห็นและตัดสินใจร่วมกันที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการและส่วนได้ส่วนเสียของผู้เรียนและประชาชน ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีการตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของข้อมูลที่จะพัฒนาโรงเรียนร่วมกับชุมชน
 3. ร่วมวางแผน มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ตามการจัดทำประชาคม โรงเรียนทั้งแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการและมีการกำหนดโครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ร่วมกัน

4. ร่วมดำเนินการ เมื่อมีการมอบหมายการดำเนินงานใดๆของโรงเรียนที่เกิดจากการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสียมีการดำเนินงานในกิจกรรมนั้นๆ ตามภารกิจหน้าที่ ที่กำหนดร่วมกัน

5. ร่วมรับผิดชอบ เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการและผลของการดำเนินงานทั้งด้านบวกและด้านลบ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย จะมีการรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นร่วมกันโดยไม่ทอดทิ้งให้เป็นปัญหาของผู้ใดผู้หนึ่ง ความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นไปตามระดับของความรับผิดชอบ เช่น ผู้บริหารมีหน้าที่บริหารงาน ครูมีหน้าที่สอน จัดประสบการณ์เรียน และพัฒนาการเรียนรู้อุบัติปัญญาช่วยสอนชุมชนทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมการเรียนรู้ ระดมทรัพยากรเป็นต้น

6. ร่วมแก้ปัญหา เมื่อมีปัญหาอันเกิดจากการบริหารจัดการ หรือดำเนินงานผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีการหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกันให้ลุล่วงด้วยดี

7. ร่วม
กรรมการสถานศึกษา
งานร่วมกันในกิจการ
ในการประเมินผู้เรี

8. ร่วม
จัดการร่วมกัน ผู้บ
ผลสำเร็จนั้นๆร่วม
ตลอดจนการถอด

ริหาร ครู
ละพัฒนา
ามามีส่วน

ารบริหาร
ะชื่นชมใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

พิณสุตา สิริจรัสศรี (2558 ,น. 11) เด็กลาวถึงสาระการมีส่วนร่วมคือ ในการมีส่วนร่วม เป็นการมีส่วนร่วม 2 ประเภท คือ การมีส่วนร่วมด้านการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมทางกายภาพ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการการเรียนรู้ ได้แก่
 - 1.1 การกำหนดประเด็นปัญหาและความต้องการทางการศึกษา ร่วมกัน
 - 1.2 การจัดทำหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการกำหนด และพัฒนาหลักสูตรหรือสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการ
 - 1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติร่วมกัน เช่น การเชิญวิทยากร ครูภูมิปัญญา การร่วมสอน การจัดแหล่งเรียนรู้
 - 1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 - 1.5 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ
 - 1.6 การกำกับ ติดตาม และประเมินผล

1.7 การปรับปรุงพัฒนาและการถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ในแต่ละโครงการของโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมทางกายภาพ ได้แก่

2.1 การร่วมระดมทรัพยากรได้แก่ เงิน อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์

2.2 การร่วมสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ การสนับสนุนครูและบุคลากรสนับสนุนการเงิน อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ ฯลฯ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการนำเสนอไว้นั้นมีลักษณะร่วมกันคือ ขั้นที่หนึ่ง ค้นหาปัญหาร่วมกัน ขั้นที่สอง หาวิธีการแก้ไขปัญหา จัดทำเป็นแผนงานร่วมกัน ขั้นที่สาม ร่วมมือกัน ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติที่วางไว้ ขั้นที่สี่ ร่วมปรับปรุงแก้ไขถ้าแผนงานไม่สำเร็จ ขั้นที่ห้า ประเมินผลงานร่วมกัน และขั้นที่หก ร่วมรับผลประโยชน์และชื่นชมผลงานร่วมกัน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ผู้ที่เข้าร่วมโครงการด้วยกันอาจไม่ได้เข้าร่วมทุกขั้นตอน แต่อาจเป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมให้การ

พัฒนาอง

ร่วมบูรณาการกับ

แนวคิดวิธี

วมวิเคราะห์ปัญหา

ร่วมค้นหา

ระสับการณ้นำไป

ดำเนินกา

บฯ ตำบลหนองโน

อำเภอเมืง

2.4

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม งานิช และกุลธณ
 ณาพงศธ **RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY**

1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดย ยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล

2. หลักการจัดความขัดแย้ง ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์และความคิด จะมี อิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว

3. หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความขยัน ความอดทน การร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์เป็นเรื่องจูงใจประชาชนให้ ร่วมสนับสนุนนโยบาย และเป้าหมายการดำเนินงาน และอาจก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน

4. การให้การศึกษอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิด ของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น การให้การศึกษอบรมโดยให้ ประชาชนมีโอกาสทดลองคิดปฏิบัติ จะช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตนเองได้ รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่าของงาน และนำไปสู่การเข้าร่วมในการพัฒนา

5. หลักการทำงานเป็นทีม สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาได้

6. หลักการสร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการทำงานและทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ

อนึ่ง สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545 ,น. 118) ได้ กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการคือ

1. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้

ร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ

1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มองค์กร ต่าง ๆ

ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่าง ๆ

1.4 ;

1.5 ;

ทำงานที่เหมาะสม

2. การทำ

สามารถริเริ่มกิจการ

2.1 |

2.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ข่าวสารที่

จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.3 แลกเปลี่ยนเรียนและดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิด

กระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

สรุปได้ว่าหลักการสร้างการมีส่วนร่วมต้องจัดให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการอบรมการทำงานเป็นทีมและการพัฒนาเครือข่ายเพื่อการมีส่วนร่วมจะมีความต่อเนื่องพัฒนาองค์กรอย่างมีระบบกระบวนการของการร่วมมือกันทำงาน

2.4.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมี 5 ทฤษฎี ได้สรุปไว้ดังนี้

2.4.4.1 ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuation)

Maslow (n.d., อ้างถึงใน อคิน รพีพัฒน์, 2527 ,น. 7-8) กล่าวว่า การเกลี้ยกล่อม

หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการ เกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและถ้าจะให้ เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะในเรื่อง ความต้องการของคนตาม

การ

งให้

ดังนี้

หลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่าลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy Of Needs) คือ ความต้องการของคนจะเป็นไปตามลำดับจาก น้อยไปมาก มีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival Needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านอาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่ อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety And Security Needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม
3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
4. ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-Esteem Needs) ได้แก่ ความ

ภาคภูมิใจ
เป็นความ
บุคคล

ต้องการใ
จะพัฒนา

พยายาม

ามต้องการ ด้านนี้
ความสำคัญของ

s) เป็นความ
ัด ของตนเองเพื่อ
องบุคคลที่จะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY^{๒)}

คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้ามองคนมีขวัญกำลังใจ ผลของการทำงานจะสูง ตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทาง จิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้าง ทักษะที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาเรตเอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะ เกิดสำนึกในความรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคล และขวัญของกลุ่ม ดังนั้น จะเป็นไปได้ว่าขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้เช่นกัน

2.4.4.3 ทฤษฎีสร้างความรู้รักชาตินิยม (Nationalism)

ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าสู่การมีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้รักชาตินิยมให้ เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือ เน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดี ผูกพันต่อ ท้องถิ่น

2.4.4.4 ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership)

การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการร่วมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive Leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (Dynamic Leader) และผู้นำไม่มีกิจ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (Negative Leader) ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้นการสร้างผู้นำที่ดี ย่อมจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

2.4.4.5 ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and Method)

การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ยั่งยืนเพราะใช้กฎหมายระเบียบ แบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ขัดในเรื่องกา

บังคับก็จะทำงานได้เพราะการใช้ระบบผลประโยชน์

ใจไม่มีใคร

ป็นของรัฐ

มคาคหวัง

สรุปการ

ร่วมกันในด้านการ

ชมและร่วมรับผล

เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย

ประโยชน์ในงานวิจัยครั้งนี้

ประชาชน นักพัฒนา นักวิชาการ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และการพัฒนา

ระดับครัวเรือน และระดับชุมชนร่วมมือกันค้นหาความต้องการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพของ

ประชาชนในตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

การทำงาน

ภา ร่วมขึ้น

กลุ่มอื่น ๆ

เรื่องนี้ได้ใช้

ที่มีภาครัฐ

ซึ่ง

ขององค์การผลิต

เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพของ

จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

สุภางค์ จันทวานิช (2540,น. 67-72) กล่าวถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research ,น. PAR) ยังมีความสับสนอยู่บ้างระหว่างการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ในที่นี้ผู้วิจัยแยกแยะให้เห็นความแตกต่างดังนี้

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) แตกต่างจากการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) คือ วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเป็นการที่นักวิจัยทำการสังเกตเพื่อเก็บข้อมูลในสนาม โดยที่นักวิจัยเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสังคม ส่วนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมนั้นเป็นวิธีการที่ให้ผู้ถูกวิจัย (ชาวบ้าน) เข้ามามีส่วนร่วมวิจัย เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับโครงการวิจัยประเภทประยุกต์ใช้ชาวบ้านเป็นนักวิจัยด้วยมีส่วนร่วมในการช่วยให้ข้อมูล และช่วยวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนหาวิธีแก้ไขปัญหหรือส่งเสริมกิจกรรมนั้นๆ ในปัจจุบันได้มีการกล่าวถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกันอยู่

กา
ร่วมอย่าง
ติดตามผ
โครงการวิ
ส่วนใหญ่

เอกชน
ดยอาศัยการมีส่วน
ารดำเนินการ การ
มายถึง กิจกรรมที่
ะโกชนนาการ ฯลฯ
นคำว่า การมีส่วน

ร่วม (Participatory Research) ในการวิเคราะห์
สภาพปัญหา RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY การดำเนินการจน
สิ้นสุดการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมคือ การนำแนวคิด 2 ประการนี้มาผสมผสานกัน

โดยปกติแล้ว การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยได้เลือกกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเห็นว่าดี เหมาะสม ตามความรู้ความเข้าใจของผู้วิจัย มาดำเนินการปฏิบัติเพื่อทดลองว่าใช้ได้หรือไม่ ประเมินดูความเหมาะสมในความเป็นจริง ควบคุมแนวทางการปฏิบัติการ แล้วนำผลมาปรับปรุงปฏิบัติการเพื่อนำไปทดลองใหม่จนกว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจ นำไปใช้และเผยแพร่ได้ การวิจัยชนิดนี้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานเมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้น ทำให้รูปแบบการวิจัยยืดหยุ่นได้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการอาจเป็นแบบมีส่วนร่วมหรือไม่ก็ได้

ในการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทุกขั้นตอนเป็นสิ่งที่ชุมชนหรือชาวบ้านร่วมรับรู้ และใช้ประโยชน์ด้วยชาวบ้านเป็นผู้ร่วมกำหนดปัญหาของชุมชนและลู่ทางแก้ไขปัญหา ชาวบ้านเป็นผู้ตัดสินใจและยืนยันเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหานั้น กระบวนการวิจัยดำเนินไปในลักษณะการแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างชาวบ้านกับผู้วิจัย เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นขั้นๆ อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการสังเคราะห์ข้อสรุปมีลักษณะเชิงวิภาษวิธี (Dialectic)

ชาวบ้านจะค่อยๆ พัฒนาศักยภาพในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ชาวบ้านจะค่อยๆ เรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมนี้ข้อมูลที่ได้จะมีความชัดเจน สะท้อนความคิดอ่านของชาวบ้าน ตลอดจนนิสัยใจคอความต้องการและแบบแผนการดำเนินชีวิตของเขา อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเหล่านี้ อาจไม่นำไปสู่ปฏิบัติการโดยตรงก็ได้

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวทางวิจัยที่ต่างไปจากการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ เพราะเน้นการยอมรับหรือความเห็นพ้องจากฝ่ายชาวบ้าน ในการวิจัยชนิดนี้นักวิจัยจะต้อง

1. ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับชาวบ้านอยู่ตลอดเวลา

2. ทบทวนวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นครั้งคราว เพื่อให้สอดคล้องกับความเห็นของชาวบ้าน อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

ในการวิจัยแบบ PAR ผู้วิจัยถือว่าชาวบ้านเป็นผู้ที่รู้ดีเท่า ๆ กับนักวิจัยหรือนักพัฒนาในการ กำหนดปัญหา และเลือกปฏิบัติการใดๆ ก็ตามที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ปัญหาของการวิจัย จึงเริ่มจากชาวบ้าน

ฝ่ายคือ ชาวบ้าน ๑

แนวทางปฏิบัติ

นักวิจัย เป้าหมาย

ภาพที่ปรากฏต่อไป

ว่าทั้งสาม

และเลือก

ยวิธีของ

เวบ้าน ดัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างนักพัฒนา นักวิจัย และชาวบ้านก่อนและหลังการวิจัยแบบ PAR

จากแผนภาพดังกล่าว วงกลมแต่ละวงคือโลกทัศน์ หรือวิสัยมองปัญหาของคนแต่ละกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โลกทัศน์ของแต่ละฝ่ายต่างกันไปตามกรอบแนวคิดที่ตนยึดถือ หลังจากที่ได้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแล้วคนทั้งสามกลุ่มจะมี “โลกทัศน์ร่วม” และความเข้าใจร่วมกันในเรื่องของการพัฒนา สิ่งนี้เป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งสำหรับความสำเร็จในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการวิจัยจะเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพองค์กรเอกชน และโครงการขนาดเล็กได้ใช้วิธีการเช่นนี้ได้ผลมาแล้ว

2.5.1 ผู้ที่มีส่วนร่วมใน PAR

โกวิท กระจ่างธรรม (2533 ,น. 44) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมใน PAR มี 3 ฝ่ายคือ ชาวบ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชน นักวิจัย ซึ่งเป็นตัวแทนของนักวิชาการที่สนใจเรื่องการพัฒนา และนักพัฒนา ซึ่งเป็นตัวแทนของฝ่ายรัฐบาล หรือองค์กรพัฒนาเอกชนสองฝ่ายหลังนี้นับรวมๆ กันเป็นฝ่ายคนนอก ส่วนชาวบ้านเป็นคนใน

กา
ตัวอย่างเง
เวลา เงิน
พัฒนาพลั
ข้อมูลเหล
พลังงาน ะ

มชนอย่างชัดเจน
จะต้องรู้ว่าถ้าเพิ่ม
ไรหรือไม่ ถ้ามีการ
รถือกรรมสิทธิ์ร่วม
ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ซึ่งเป็นผู้ที่ RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
ข้อมูลนั้นก็อาจถูกครอบงำ โดยความเชื่อมั่นในเชิงวิชาการหรืออุดมการณ์ จนทำให้ชาวบ้านไม่สามารถเข้าใจได้ถ่องแท้ จึงจำเป็นจะต้องมีตัวเชื่อมหรือสื่อกลางคนนอกกับคนใน สื่อกลางนี้จะช่วยสื่อสารความเข้าใจ 2 ฝ่าย สื่อกลางที่ดีควรจะเป็นนักพัฒนาในชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการประจำชุมชน (เช่น พัฒนาการตำบล เกษตรตำบล นักพัฒนาระดับตำบล/หมู่บ้าน ครู) สื่อกลางนี้จะเป็นผู้เข้าร่วมการวิจัยด้วย จะต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเพื่อจะปฏิบัติการต่างๆ ได้จะต้องเป็นผู้ที่รู้ความต้องการ ความชอบ/ไม่ชอบ ศักยภาพของชาวบ้าน รู้จุดอ่อนจุดแข็งของการจัดองค์กรในชุมชน รู้เรื่องความแตกแยกในชุมชน (ถ้ามี) และไม่เป็นเครื่องมือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ในขณะที่เดียวกันสื่อกลางจะต้องมีสายสัมพันธ์กับนักวิจัยและนักพัฒนาจะต้องรับเอาวิชาการต่างๆ ไปถ่ายทอดให้เพื่อนบ้านเข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติได้ เราไม่ถือว่าผู้ทำหน้าที่สื่อกลางเป็นตัวแทนของนักวิจัยและนักพัฒนา แต่ถือว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่มีความพร้อมที่จะสื่อสารกับคนนอกเพื่อรับเอาความรู้ ความเชี่ยวชาญไปพัฒนาหมู่บ้าน ที่สำคัญก็คือชาวบ้านจะต้องไม่ยึดสื่อกลางเป็นหลักตลอดไป เมื่อนักวิจัยและนักพัฒนาเข้าถึงชาวบ้านได้แล้ว สื่อกลางควรจะสลายตัวไป

ในแง่ของวิธีวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมใช้วิธีการเช่นเดียวกับการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นส่วนใหญ่ เริ่มตั้งแต่การเข้าสนามและสร้างความสัมพันธ์ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ ซึ่งจะเน้นการมีส่วนร่วมของฝ่ายชาวบ้าน นอกไปจากฝ่ายนักวิจัยด้วย แต่การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีขั้นตอนมากกว่าการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การตะล่อม (Probe) การประชุมกลุ่ม การใช้วิดีโอ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การสำรวจ การให้คำปรึกษา การทำแผนที่ของชุมชน การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม และการอภิปราย ส่วนการที่จะได้ข้อมูลที่ต้องการโดยใช้วิธีการใดนั้น ต้องมีความกลมกลืนและขึ้นอยู่กับการตกลงร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับประชาชนในชุมชน

สามารถ ศรีจางง. (2528 : 30) กล่าวถึงบทบาทของนักวิจัยในการร่วมวิจัยเชิงปฏิบัติการมีข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้

ประการแรก ต้องตระหนักในข้อจำกัดของตนเอง มีความรู้สึกที่ไม่รู้ นอกจากนี้แล้วต้องตระหนักในระบบ
ต่างกันไปจากตนเอง

ประการ
เข้าใจซึ่งกันและกัน
ประการ
กลุ่มต้องร่วมกัน
เกี่ยวพันกับความ
กระตุ้นให้ชาวบ้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
ระ ปลุก/
ออกที่ไม่
จำเป็นต้องมีการปะทะหรือนำไปสู่ความขัดแย้งเสมอไป นอกจากนั้นการแก้ไขปัญหาโดยชาวบ้านมีส่วนร่วมเป็นระบบการเรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาไปด้วย

ประการสุดท้าย คนนอกที่เข้าไปเรียนรู้ชุมชนหรือชนบท ต้องเตรียมเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งของผู้นำในชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขากับอำนาจภายนอก อิทธิพลของเขาต่อนโยบายและการปฏิบัติในการพัฒนา

บันทร อ่อนดำ และน้อยวงศ์ นยางค์. (2533 ,น. 126) ได้เสนอบทบาทผู้ทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดังนี้

1. การเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นช่วงแรกของการดำเนินการวิจัย เป็นการพบปะปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข่าวสารต่อกัน นับเป็นการเริ่มต้นของการเปิดพรหมแดนแห่งมิตรภาพ
2. สร้างเงื่อนไขการเรียนรู้ ทั้งฝ่ายชาวบ้าน ฝ่ายนักพัฒนา และนักวิจัยเช่น นักพัฒนา อาจะสร้างโดยการฝึกอบรม ประชุมดูงาน ส่วนชาวบ้านอาจจะเป็นการตั้งวงสนทนาให้ชาวบ้านเป็นการทดสอบจิตใจระหว่างกันและกัน

3. การจำแนกบทบาทในสองขั้นตอนเบื้องต้น ต่างวิเคราะห์บทบาทของแต่ละฝ่ายตลอดเวลา ในขั้นตอนนี้การจำแนกบทบาทเริ่มมีความชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ผู้ใดมีลักษณะคุณสมบัติอย่างไร มีความถนัดด้านใด

4. ขึ้นเห็นคุณค่า แต่ละฝ่ายเมื่อมีการเรียนรู้กันและกัน เริ่มเห็นคุณค่า ความหมายของกันและกันเริ่มที่จะมีความร่วมมือกัน

5. ขึ้นจัดกิจกรรม เผยแพร่ และขยายความร่วมมือ แต่ละฝ่ายเริ่มกำหนดกิจกรรมทำงานร่วมกันเป็นการดำเนินงานที่ให้ประโยชน์แก่ชุมชน และสรุปบทเรียนการทำงานจากในหมู่บ้าน แล้วเผยแพร่ไปสู่หมู่บ้านใกล้เคียงและเริ่มต้นจากบทบาทที่กล่าวมาข้างต้นในหมู่บ้านต่อไป

สิทธิณัฐ ประพุกธนิตสาร (2546 ,น. 41-42) ได้เสนอหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดังนี้

ประการที่ 1 การมีส่วนร่วม (Participation) ของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของทั้งการ
พัฒนาแล
การวางแผน
อย่างไรให้

ร่วมตั้งแต่การคิด
ทั้งหมดอยู่ที่จะทำ

องค์ประภ
(Action)

ะทำ (Action) เป็น
รู้ก่อนการกระทำ
ต่างจากการพัฒนา

(Development) ไปช่วย ภารกิจ
สำคัญขอ
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นั้น เป็นหน้าที่ของนักวิจัย ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในกระบวนการปฏิบัติงานซึ่งก็เป็นองค์
ความรู้อีกประเภทหนึ่ง ก็ไม่ใช่หน้าที่ของนักพัฒนาอีกเช่นกัน เป็นหน้าที่ของนักวิจัยที่จะไปรวบรวม
สร้างขึ้นมา ทำให้นักพัฒนาก็มุ่งแต่ภาคปฏิบัติในการพัฒนา นักวิจัยก็มุ่งแต่จะสร้างองค์ความรู้ทาง
ทฤษฎี โดยPAR ให้ความสำคัญกับ “กระบวนการ” หรือตามที่เรียกกันทั่วไปว่า “ถอดประสบการณ์”
ซึ่งในตัวของมันเองก็เป็นองค์ความรู้อีกประเภทหนึ่งที่สำคัญมากเช่นกันถ้าบริบทของการใช้วิธีการคือ
ต้องการสร้างศักยภาพให้กับคนที่อยู่กับปัญหาในชุมชน

ประการที่ 3 เป็นเรื่องของ “กระบวนการเรียนรู้” การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมี
องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการทบทวนวรรณกรรม พอจะ
สังเคราะห์ได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของนักวิชาการ นักพัฒนา และชาวบ้าน ผ่านการ
วิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติการ และการติดตามผล ตรงนี้ไม่น่าจะมีปัญหาในเชิงหลักการ
แต่สิ่งที่ไม่ชัดเจนที่ยังมีอยู่ 2 จุด คือ จุดแรก จะเริ่มกระบวนการอย่างไร จะดำเนินกระบวนการ

อย่างไร จะเชื่อมโยงความรู้ที่ก่อตัวออกงายในแต่ละจังหวัดของกระบวนการไปสู่การปฏิบัติอย่างไร และย้อนกลับอย่างไรในเชิงรูปธรรม ซึ่งจะต้องลงลึกต่อไป ดังภาพที่ 2.2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 2.2 หลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ปรับปรุงจาก การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : แนวคิดและแนวปฏิบัติ.โครงการวิชาการเพื่อเด็กและชุมชน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (น.81), โดย สิทธิณัฐ ประพุทธนิตินสาร. 2546,

สรุปได้ว่าวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีขั้นตอนการวิจัยบางส่วนเหมือนการวิจัยเชิงคุณภาพคือวิธีการวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จัดกลุ่มสนทนา การสัมมนา การประชุม และการถอดประสบการณ์ แต่แตกต่างจากการวิจัยเชิงคุณภาพคือ ชาวบ้านเป็นผู้ร่วมวิจัยกับนักวิชาการ นักพัฒนา เข้าร่วมโครงการพัฒนาด้วยการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับประโยชน์ และร่วมรับผิดชอบและร่วมถอดประสบการณ์ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำกิจกรรมตามวิธีการวิจัย PAR มี 3 ระยะการวิจัยคือ 1. ศึกษาปัญหาและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพ 2. ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม 3. ศึกษาผลการดำเนินการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2.6 หลักสูตรฝึกอบรม

การศึกษาป		รวมดังนี้
2.6.1 ค		
การพัฒนา		ยลักษณะ
แต่ที่สำคัญและใช้		มเป็นการ
ฝึกอบรมบุคลากรให้		กอบรมว่า
หมายถึงกระบวนการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	ยังไม่เป็น
ระบบเหมือนกับกา	RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY	1980,p.3)
กล่าวว่า การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการที่จัดให้บุคคลได้เรียนรู้และฝึกความชำนาญในด้านใดด้าน		
หนึ่งโดยเฉพาะ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้นและยังมีผู้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ในลักษณะ		
หลากหลาย และธงชัย สันติวงษ์ (2539 ,น. 164) กล่าวถึง การฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่จัดขึ้น		
อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะหาทางให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือทัศนคติของบุคคล เพื่อที่จะให้		
สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและเกิดผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์กรส่วน		
สมคิด บางโม (2544 ,น. 14) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการเพิ่ม		
ประสิทธิภาพในการทำงาน เฉพาะด้านของบุคคลโดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ทักษะและทัศนคติ อันจะ		
นำไปสู่การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและ		
องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้		

ความหมายของการฝึกอบรมที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพความรู้ทักษะความชำนาญของผู้รับการฝึกอบรมให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีการวาง

แผนการติดต่อสื่อสารไว้เป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอน โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติ ตลอดจนสามารถปรับพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมในลักษณะที่สอดคล้องกับเป้าหมายของประชาชน สภาพแวดล้อม โดยทั่วไปและผู้เข้าอบรมสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ได้เข้าอบรมและนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานด้านอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ความหมายการฝึกอบรม เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดฝึกอบรมการประกอบอาชีพการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่นักศึกษาในกลุ่มสนใจในศูนย์การเรียนรู้ นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2.6.2 ประเภทของการฝึกอบรม

Odiorne (1970,p. 80) ได้แบ่งประเภทของการฝึกอบรมตามความสำคัญของการฝึกอบรม ได้ดังนี้

1. การฝึกอบรมเบื้องต้น (Regular Training Program) เป็นการฝึกอบรมเพื่อสนองความต้องการที่เหมาะสมในการฝึกอบรมและปรับปรุงการแก้ปัญหา
 2. การฝึกอบรมขั้นสูงเน้นพัฒนางาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
 2.6.2.1 การฝึกอบรมเบื้องต้น

การฝึกอบรมวิชาชีพ อาจจัดหลายวิธีขึ้นอยู่กับสภาพ และองค์ประกอบที่สำคัญ หลายประการได้แก่ ผู้เข้าอบรม วิทยาการ เวลา สถานที่ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ แต่ในการฝึกอบรม วิชาชีพควรคำนึงถึงผู้เข้ารับการฝึกอบรม หรือกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญอันดับแรก เพราะการจัดอบรม วิชาชีพนั้นจุดมุ่งหมายเพื่อจะพัฒนาคนให้มีความรู้ทักษะเพื่อการนำไปสู่การประกอบอาชีพ หรือ ดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ในการพัฒนากลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่มีความรู้ ทักษะเพื่ออาชีพ หรือมีงานที่ดีทำนั้น นอกจากจะคำนึงถึงสภาพความพร้อมขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ยัง ต้องคำนึงถึงความแตกต่างด้วย ผู้ใหญ่ในทัศนของนักจิตวิทยา และการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ มีการประกอบอาชีพ มีวินัย และเวลาว่างแตกต่างกัน ตามสภาวะของอาชีพตลอดจนความสนใจ และ ความต้องการจากสภาพพื้นฐานที่ต่างกัน การจัดการให้ความรู้แก่ผู้ใหญ่ ควรจัดให้ยืดหยุ่นตาม

สภาพสิ่งแวดล้อม และสนองความต้องการของผู้เข้ารับการศึกษาด้วยดังที่ Roger (1983 ,น. 338-391) ได้ตั้งข้อสมมติฐานเอาไว้กับการสอนผู้ใหญ่ ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีข้อสมมติฐาน 5 ข้อ ดังนี้

1. ไม่สามารถสอนผู้อื่นได้โดยตรง สามารถเพียงแต่อำนวยความสะดวกให้เรียนรู้ ทั้งนี้

เพราะว่าบุคคลทุกคน จะอยู่ในโลกแห่งประสบการณ์ของตน สิ่งมีชีวิตจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อ
 สนาม แห่งปรากฏการณ์ต่าง ๆ ตามที่เขาแต่ละคนประสงค์ และรับรู้

2. บุคคลจะเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่รับรู้ และคิดว่าสิ่งนั้น ๆ จะมีส่วนช่วยในการส่งเสริม

หรือ ช่วยให้เขาสามารถรักษาโครงสร้างภายในของตนเองได้

3. บุคคลจะต่อต้าน และปฏิเสธประสบการณ์ที่เขาคิดว่า ประสบการณ์ที่จะให้

เขาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายใน ของตนเอง

4. ถ้าบุคคลอยู่ในสิ่งแวดล้อม หรือสถานการณ์ที่เขาคิดว่า ข่มขู่โครงสร้างภายในตัว

ของเขาบุคคลผู้นั้นจะยิ่งยืนหยัด ไม่ยอมยี่ดหุ่ยง ปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม แต่ถ้าหากว่าเขา
 รู้สึกว่าอยู่ในสภาพ

ประสบการณ์ได้

- 5

เรียนรู้จะต้องเป็น

วิเคราะห์ห้องค์ประภ

สรุป

เป็นการฝึกอบรมใ

หลัก อาชีพของบุ

ฝึกอบรมเลยก็ได้

เรียนรู้ เพื่อจะได้นำไปทำ และเป็นประโยชน์ต่อบุคคล ครอบครัวของเขาเองก็ได้ในอนาคตมีหลักดังนี้

1. หลักการฝึกอบรมวิชาชีพต้องกระชับและรวบรวมเนื้อหาทั้งหมดที่จำเป็นต่อการ

เรียนรู้หรือต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการศึกษา เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาจะได้
 นำผลที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ได้จริง ให้บังเกิดสัมฤทธิ์ผลโดยการกระทำของเขาเอง

2. สภาพแวดล้อมในการฝึกอบรมจะต้องเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการศึกษา

ฝึกอบรมและคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริง ที่ผู้เข้ารับการศึกษาจะนำผลไปใช้ให้มากที่สุด

3. วิทยากรในการฝึกอบรม จะต้องมีความสามารถในการถ่ายทอด คือ รู้ด้าน

เทคนิคการสอนเป็นอย่างดี และรู้เนื้อหาวิชาในเรื่องที่ไปสอนเป็นอย่างดี โดยมีประสบการณ์

เกี่ยวกับการนำสิ่งที่สอนไปใช้ด้วยจึงจะช่วยให้ผู้เข้ารับการศึกษาเกิดความเชื่อถือ และเชื่อมั่นว่าจะ
 ไปทำเองได้มากขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ให้เข้ากับ

.ให้เกิดการ

รจจำแนก

ช้พดังนี้คือ

เป็นอาชีพ

องที่จะจัด

แต่เขาเห็น ใ้ผู้ทเเนนกรรฝึกอบรม ายงเห็นทว วม ติเตญและจ เบเนทบุคคลควร

สรุปได้ว่าการฝึกอบรมอาชีพนั้น จะต้องมีความยืดหยุ่นและขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้จัดฝึกอบรม และตอบสนองความต้องการของผู้เข้าอบรมในการวิจัยครั้งนี้ ได้จัดฝึกอบรมอาชีพกับนักศึกษาในกลุ่มสนใจมีหลายช่วงวัยเป็นการเรียนรู้ประเภทนอกระบบ โดยผู้วิจัยได้จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เป็นไปตามสภาพท้องถิ่นที่มีผู้ประกอบการอาชีพนี้ประสบผลสำเร็จ

2.6.3 รูปแบบการฝึกอบรม

การฝึกอบรม เป็นกระบวนการให้ความรู้อย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับการเรียนการสอน ควรจัดอย่างอย่างมีระบบ เพื่อการฝึกอบรมนั้นจะบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดนักวิชาการจำนวนมากได้คิดหารูปแบบการฝึกอบรมแบบต่าง ๆ กัน โดยทั่วไปเป็นการฝึกอบรมจะมีขั้นตอนหลัก ๆ ดังเช่น Dessler (1988 ,pp. 232-269) ได้กล่าวว่ามี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นประเมินความจำเป็น (Assessment) เป็นปัญหาที่ต้องแก้ด้วยการฝึกอบรม หรือปัญหาที่ต้องกระทำด้วยการอบรม

ต้องสังเกต

โปรแกรม

หรือผลที่เ

ระสงค์นี้

วมและมี

พฤติกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์การฝึก (Set Training Objective)

3. ขั้นฝึกอบรม (Training)

4. ขั้นประเมินผล (Evaluation)

ภาพที่ 2.3 รูปแบบการฝึกอบรมแบบเดสเลอร์ (Dessler. 1988 ,pp. 232-269)

Cascio (1986 ,pp. 212-246) กล่าวว่า กระบวนการรูปแบบการฝึกอบรมพัฒนา
ทั่วไปจะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นประเมินความจำเป็น (Assessment Phase) เพื่อกำหนดความต้องการในการ
เรียนการสอนและกำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม

2. ขั้นฝึกอบรมและพัฒนา (Training and Development Phase) เป็นขั้นที่มีการ
วิเคราะห์เพื่อพิจารณาเลือกสื่อการฝึกอบรมและหลักการเรียนรู้ วางแผนดำเนินการฝึกอบรมให้
สอดคล้องกัน

3. ขั้นประเมินผล (Evaluation Phase) เพื่อให้ได้ผลผลิตการฝึกอบรมที่ตรงกับความ
ต้องการจะต้องพัฒนาเกณฑ์ ขึ้นมาเพื่อใช้ในการตรวจสอบความรู้ขั้นตอนของผู้เข้ารับการอบรม
กำกับกับการฝึกอบรม ประเมินการฝึกอบรม และการนำความรู้ไปใช้ ดังภาพที่ 6 1. ขั้นประเมินความ
จำเป็น 2. ขั้นฝึกอบรมและพัฒนา 3. ขั้นประเมิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 2.4 รูปแบบการฝึกอบรมของ Cascio

ชูชัย สมितिไกร (2540 ,น. 29-34) ระบุว่า กระบวนการในการฝึกอบรมอย่างมีระบบ
ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนคือ

2.6.3.1 การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม

การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนแรกของการจัดการฝึกอบรม
อย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์ดังกล่าวจะช่วยให้ทราบข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการออกแบบและพัฒนา
โครงการฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรมสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและเกิดประโยชน์
สูงสุด อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง นักจัดการฝึกอบรมบางส่วนมุ่งสนใจแต่จะจัดการฝึกอบรมโดย
ละเลยการวิเคราะห์ความต้องการขององค์กร ดังนั้นการฝึกอบรมหลาย ๆ โครงการจึงมิได้สร้างสรรค์

ประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่องค์กรแต่ประการใด การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรมประกอบด้วย การวิเคราะห์ 3 ประการ คือ

1) การวิเคราะห์องค์การ เป็นการวิเคราะห์เริ่มต้นด้วยการตรวจสอบเป้าหมาย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวขององค์การ รวมทั้งแนวโน้มต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย เหล่านี้ ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์การจะเป็นสิ่งกำหนดทิศทางและการวางแผนการฝึกอบรม การวิเคราะห์องค์การยังเป็นการตรวจสอบบรรยากาศการทำงานภายในองค์การ การฝึกอบรมไม่ อาจจะก่อประโยชน์ใด ๆ ได้ หากผู้บังคับบัญชาไม่ได้สนับสนุนให้ผู้เข้ารับการอบรมนำสิ่งที่เรียนรู้อมาใช้ ในการทำงานจริง นอกจากนี้การวิเคราะห์องค์การยังเป็นการสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กร ซึ่ง จำเป็นต่อการจัดโครงการฝึกอบรมให้สำเร็จ

2) การวิเคราะห์ภารกิจและคุณสมบัติ ขั้นที่สองของการวิเคราะห์ความต้องการ ในการฝึกอบรม คือการวิเคราะห์ภารกิจซึ่งผู้รับการฝึกอบรมจะต้องปฏิบัติภายหลังการฝึกอบรม การวิเคราะห์ ภารกิจนั้นยังบ่งบอก ว่าจะมีการปฏิบัติงาน และเนื้อหาของ การฝึกอบรมว่า ผู้ปฏิบัติ งานแต่

ละคนมีค:

การวิเคราะห์

บุคคลจะมี

เพื่อพิจารณาว่า

บทเรียนที่

จะเกิดขึ้น

อย่างไร

และ

จะเกิด

ผลอย่างไร

และ

จะเกิด

ผลอย่างไร

และ

จะเกิด

ผลอย่างไร

และ

จะเกิด

ผลอย่างไร

และ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.6.3.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการในขั้นตอนแรก จะเป็นสิ่งที่จะนำมาใช้ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ซึ่งเป็นเสมือนเข็มทิศสำหรับการออกแบบและพัฒนา หลักสูตรการฝึกอบรมต่อไป และยังเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการประเมิน ผลโครงการฝึกอบรมอีกด้วย วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ดีนั้น ควรจะเป็นแบบที่เรียกว่า วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.6.3.3 คัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม

เมื่อทราบแล้วว่าวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมคืออะไร ขั้นตอนที่สามนี้ก็จะเป็นการ คัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการในขั้นตอนนี้ นับได้ว่ามีความละเอียดอ่อน และต้องอาศัยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเป็นอย่างมาก นัก จัดการการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้ทั้งในด้านหลักการเรียนรู้ และการเลือกสรรสื่อการสอนที่

เหมาะสมกับวัยผู้รับการอบรม เพื่อให้พวกเขามีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นในด้านความรู้ ทักษะ หรือความสามารถตามที่มุ่งหวังไว้ ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่นักจัดการการฝึกอบรมจะต้องรู้ว่าการกิจและความรู้ ทักษะและความสามารถสำหรับภารกิจนั้นคืออะไรและการฝึกอบรมแบบใดที่จะช่วยให้ผู้รับการอบรมมีการเรียนรู้และการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การออกแบบและพัฒนาโครงการฝึกอบรมจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นหัวข้อวิชา เนื้อหา รูปแบบและวิธีการอบรม สื่อการสอน วิทยากร และเวลาสำหรับการฝึกอบรม เป็นต้น

2.6.3.4 สร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล

การสร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล ควรที่จะได้กระทำควบคู่ไปกับการคัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม โดยเกณฑ์ที่สร้างขึ้นจะต้องอิงหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ เนื่องจากเกณฑ์สำหรับการประเมินผล คือมาตรฐานที่ใช้วัดพฤติกรรม ดังนั้นเกณฑ์จึงควรจะระบุว่า พฤติกรรมอะไรที่ผู้รับการอบรมจะต้องมีการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็ความรู้ หรือ ทักษะ หรือความศ

แสดงออกมาภายใน

2.6.:

หลัง:

ดำเนินการฝึกอบรม

ของการฝึกอบรมใน

สว่าง อุณหภูมิ

ประสานงานกับวิชา

ต้องประสบกับปัญหา

ควรที่จะได้มีการเตรียมการแก้ไข

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คือ การ

ับสถานที่

าง ๆ แสง

ยดูแลและ

รมอาจจะ

ควรที่จะได้มีการเตรียมการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไว้ด้วยเช่นกัน

2.6.3.6 ประเมินผลการฝึกอบรม

กระบวนการของการประเมินผลการฝึกอบรม ประกอบด้วยกระบวนการ 2 ชนิดด้วยกัน คือ 1) การสร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินและ 2) การวัดผลโดยใช้วิธีทดลอง หรือวิธีการที่ไม่ใช่การทดลอง เพื่อตรวจสอบว่ามีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นหรือไม่ ภายหลังกการฝึกอบรม การประเมินจะบ่งชี้ว่า ผลที่ได้จากการฝึกอบรมนั้นมีความตรงมากน้อยเพียงไร กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผลที่ได้รับนั้นตรงกับความต้องการและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่การฝึกอบรมที่จัดว่าประสบความสำเร็จนั้น จะต้องให้ประโยชน์และคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หากผลที่ได้รับไม่ตรงและต่ำกว่าความคาดหวังขององค์การ นักจัดการฝึกอบรมจะต้องนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากการประเมินผล ไปใช้ประกอบการวิเคราะห์และการวางแผนการฝึกอบรมในอนาคตต่อไป ผลของการ

ประเมินจึงเป็นเสมือนข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งจะไปปรับเปลี่ยนการลงทุนเพื่อการฝึกอบรมให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ธงชัย สันติวงษ์ (2539 ,น. 195-196) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการฝึกอบรม ดังนี้

1. พิจารณาความต้องการและปัญหาที่ต้องการฝึกอบรม
2. เป้าหมายของการฝึกอบรม เป็นการระบุเป้าหมายที่ต้องการได้รับการฝึกอบรม
3. กำหนดเนื้อหาและเนื้อเรื่องที่จะอบรม โดยพิจารณาว่าเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้ได้ผลตามที่ต้องการนั้นจะต้องมีการอบรมเรื่องอะไรบ้าง รวมทั้งการพิจารณาส่วนประกอบของเนื้อหาและเรื่องที่จะอบรม
4. กำหนดวิธีที่จะใช้อบรมและสื่อหรือเครื่องมือที่เหมาะสม พิจารณาว่าควรใช้วิธีการอบรมแบบใดจึงจะได้ผลดีที่สุด และเหมาะสมกับบุคคลที่จะอบรมและเรื่องที่ต้องการอบรม ต้องพิจารณาสื่อและเครื่องมือที่จะใช้อบรมด้วยว่าวิธีการเสนอข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ควรจะใช้อุปกรณ์หรือสื่อ

ต่าง ๆ ที่

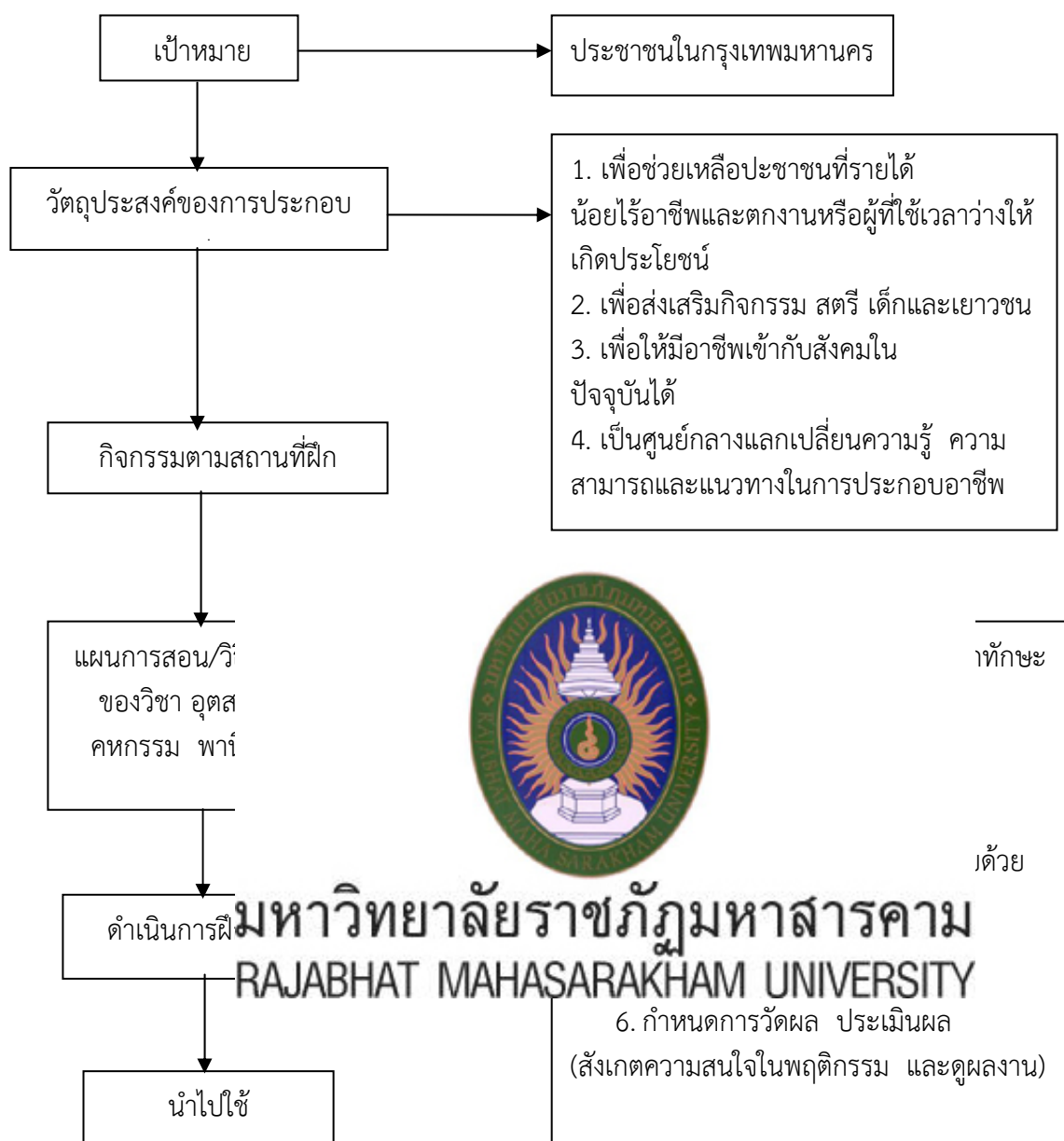
ะแนวทาง

อาชีพที่แ่

แบบการฝึกอบรม

ชุมชน กรุ
 กรุงเทพมหานคร เขตจตุจักร โทร ๐๒-๕๓๖๓๖๓๖-๕๓๖๓๖๓๗
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

าชีพ สำนักพัฒนา
 สำนักพัฒนาชุมชน

ภาพที่ 2.5 รูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพ ที่มาฝ่ายส่งเสริมอาชีพ กองส่งเสริมอาชีพ สำนักพัฒนา
ชุมชน 2541 ,น. 59)

สรุปได้ว่ารูปแบบการฝึกอบรมและรูปแบบการฝึกอบรมอาชีพมีขั้นตอนการจัดทำรูปแบบการฝึกอบรมต้องมียุทธศาสตร์ประกอบคือ มีการวิเคราะห์บริบทความเป็นไปได้ในการกำหนดการฝึกอบรมคือมีกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม สถานที่ฝึก วิธีการอบรม การดำเนินการฝึกอบรม การนำไปใช้และการประเมินผลการฝึกอบรม จากรูปแบบการฝึกอบรมทำให้ผู้วิจัยได้ใช้เป็นความรู้พื้นฐาน เพื่อการออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ให้มียุทธศาสตร์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม บางขั้นตอนสอดคล้องกับการศึกษาในรูปแบบการฝึกอบรมจากที่กล่าวมาข้างต้น

ภาพที่ 2.6 รูปแบบการฝึกอบรมวิชาชีพ (ที่มาสำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2541 ,น. 48)

2.7 ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าทุกคนมีความพึงพอใจหรือไม่นั้น สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจได้โดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อม ปรากฏรายละเอียดดังนี้

2.7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าตรงกับความต้องการหรือไม่อย่างไร ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 ,น. 793) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “พึง” เป็นคำช่วยกริยาอื่น หมายความว่า “ควร” เช่น พึงใจ หมายความว่า พอใจ ชอบใจ และคำว่า “พอ” หมายความว่า เท่าที่

ต้องการ ควรแก่

พียง

พอใจ” หมายถึง

บุชรา ใ

หมายถึง

ความรู้สึกหรือเจต

เย ซึ่งส่งผล

ทั้งด้านร่างกายและ

เต็มดวง

ความรู้สึก

ภายในจิตใจของม

คาดหวังหรือมีคว

ข้ามอาจผิดหวังหรือเม

พอใจเป็นอย่างยงเม

ไม่ได้รับการตอบสนองตาม

ที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

สิ่งที่ตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

Benjarmin (1973 ,p. 384) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง

ทำที่ทุกๆ ไปที่

เป็นผลมาจากทำที่ที่มีต่อสิ่งต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรม ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคคลและลักษณะ

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นเรื่องความคิดเห็น ความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่

เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับบุคคลว่าจะคาดหวังสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากถ้าได้รับการ

ตอบสนองด้วยดีจะมี ความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อ

ไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจว่าจะมีมากหรือน้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อย่างไร ถ้า

ตรงกัน

ข้ามอาจผิดหวังหรือเม

พอใจเป็นอย่างยงเม

ไม่ได้รับการตอบสนองตาม

ที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

สิ่งที่ตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

Benjarmin (1973 ,p. 384) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง

ทำที่ทุกๆ ไปที่

เป็นผลมาจากทำที่ที่มีต่อสิ่งต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรม ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคคลและลักษณะ

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นเรื่องความคิดเห็น ความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่

เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับบุคคลว่าจะคาดหวังสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากถ้าได้รับการ

ตอบสนองด้วยดีจะมี ความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อ

ไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจว่าจะมีมากหรือน้อย

2.7.2 ทฤษฎีความพึงพอใจ

สจวร์ต โคว์ตระกูล (2545 ,น. 158) กล่าวถึง Maslow ได้ตั้งสมมติฐานของทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นไว้ 3 ประการคือ

1. มนุษย์มีความต้องการและความต้องการนี้จะไม่มีที่สิ้นสุด
2. ความต้องการของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะถูกจัดเรียงลำดับจากความต้องการของพื้นฐานทางร่างกายไปสู่ความต้องการที่มีความซับซ้อน หรือเกี่ยวกับจิตใจ
3. บุคคลมีความต้องการในลำดับต่อไป เมื่อความต้องการระดับพื้นฐาน ได้รับการตอบสนองความพอใจตามสมควรแล้ว

Maslow ได้แบ่งลำดับความต้องการของมนุษย์ไว้ 5 ลำดับชั้น ตามความสำคัญ ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นเริ่มต้น แนวคิดความต้องการนี้มี 2 ประการคือ แนวคิดเรื่องความสมดุลของร่างกายและสภาวะการณ์เจริญอาหาร ซึ่ง

ดำเนินการทำให้ร่างกาย
อาหาร ความต้องการ
ทางเพศ
พอใจ เช่น
ขั้นอื่นๆ ค

ความต้องการใน
Needs) เป็นความ

ต้องการคือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

and love needs)
เป็นความหยาบกรวดของมนุษย์ และความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคม

4. ความต้องการยกย่องในสังคม (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ตลอดจนความเคารพนับถือตนเอง และความเคารพนับถือจากบุคคลอื่น ซึ่งจะทำให้รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เมื่อได้รับการว่าสำคัญ

5. ความต้องการเป็นตัวตนอันแท้จริงของตนเอง (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นความนึกคิดอย่างสูงสุดในชีวิต คือความรู้สึกรู้สึกความสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่างตามความใฝ่ฝัน ความต้องการที่จะบรรลุความสมหวังในชีวิต ด้วยความสามารถทักษะและศักยภาพอย่างเต็มที่

2.7.3 การวัดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นทัศนคติในทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การที่จะวัดว่าบุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่ จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างเครื่องมือในการวัดทัศนคตินั้น ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจไว้ดังนี้

ถวิล ธาราโรจน์ (2536 ,น. 77-86) ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจไว้ว่าในการวัดความรู้สึกหรือการวัดทัศนคตินั้นจะวัดออกมาในลักษณะของทิศทาง (Direction) ซึ่งมีอยู่ 2 ทิศทางคือ ทางบวกและทางลบ ทางบวก หมายถึง การประเมินค่าความรู้สึกไปในทิศทางที่ดี ชอบหรือพอใจ ส่วนทางลบ จะเป็นการประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบหรือไม่พอใจและการวัดในลักษณะปริมาณ (Magnitude) ซึ่งเป็นความเข้มข้น ความรุนแรง หรือระดับทัศนคติไปในทิศทางที่พึงประสงค์ หรือไม่พึงประสงค์นั่นเอง ซึ่งวิธีการวัดนั้นมีอยู่หลายวิธี เช่น วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการ
แบบแผน วิธีนี้เป็น		ก็อย่างมี
บุคคลนั้นๆ
2. วิธีการ
โดยมีการเตรียมแผน		ยไว้อย่าง
จากกลุ่ม
3. วิธีการ
เรียบง่าย เพื่อให้ผู้
ตัวอย่างจำนวนมาก
ใช้มาตราวัดทัศนค
ประกอบด้วยข้อคว
มีตั้งแต่หนึ่งถึงห้าของบุพเพทิมยลงเ
เอช ิงเหยอ ิงหนึ่ง แลวมท เอบที่แสดง
ถึงระดับความรู้ 5 คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด		อบถามจะ
Scales)

Victor (1964 ,p. 100) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดความพึงพอใจไว้ว่า การวัดความพึงพอใจโดยทั่วไปจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ หรือใช้แบบสอบถาม การจะเลือกใช้วิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับกลุ่มตัวอย่างที่จะวัด เช่น กลุ่มบุคคลที่สามารถอ่านและเข้าใจสื่อทางภาษาได้ก็จะใช้แบบสอบถาม เพราะนอกจากจะประหยัดเวลาแล้วผู้ตอบยังมีอิสระที่จะตอบ ส่วนใหญ่ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถอ่านสื่อทางภาษาได้ จำเป็นต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์ แต่ต้องแก้ปัญหาเรื่องความเป็นอิสระของผู้ตอบ ในด้านข้อคำถามนั้น บุคคลจะถูกถามถึงระดับความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในสิ่งนั้นๆ ในแง่มุมต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ต้องการจะศึกษา

สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจคือ ความรู้สึกทางบวกหรือความชอบของนักศึกษากลุ่มสนใจที่มีต่อการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วม โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม (รายละเอียด

บทที่ 4) การประเมินความพึงพอใจการใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.8 บริบทพื้นที่วิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้ นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปรากฏ รายละเอียดดังนี้

2.8.1. ประวัติการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้นอกระบบ (กศน.ตำบลหนองโน) ตั้งอยู่ในบริเวณ เขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโน บ้านหนองโน หมู่ 5 ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัด มหาสารคาม โดยมีนายอวิรุทธิ์ ภักดีสุวรรณ ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองมหาสารคาม เป็นผู้บริหาร

สถานศึกษา

พิชัญ ศรีธ

งบประมาณ

งบประมาณ

จำนวน 8

ก่อสร้างอ

รจัดทร ยน

กรรภูภาค

8 หมู่บ้าน

นนานกเขียน และบ้านสวนมอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สมัครฯ คือนางจิรา

บาลหนองโน ได้รับ

กุล เป็นกรรมการ

ียนเรียนรู้ราคาถูก

โน ให้พื้นที่ในการ

รเกียรติจาก นายสุ

เปิด ในวันที่ 1

่าประชาชนทั้งหมด

กศน. ตำบลหนองโน ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมืองมหาสารคาม ประมาณ 10 กิโลเมตร เส้นทางถนนทางหลวงสายมหาสารคาม – บรบือ โดยเลี้ยวซ้ายที่บ้านหนองจิก (กม.ที่) เข้าสู่ถนนสาย หนองจิก – ดอนหว่าน เป็นถนนลาดยางของกรมทางหลวงชนบท ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลและอำเภอใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (เขตหนองโน)

ทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโน

ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับประปาบ้านกุดแคน ตำบลหนองโน

ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อกับป้อมตำรวจ ตำบลหนองโน

กศน.ตำบลหนองโน เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือห้องเรียนของ กศน.อำเภอ ซึ่งตั้งอยู่ในระดับตำบลเป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชนในชุมชน และพัฒนา กศน.ตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ กศน.ตำบล

2.8.2 บทบาทศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน. ตำบลหนองโน)

2.8.2.1 จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพ

2.8.2.2 จัดและส่งเสริมการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำเพื่อพัฒนาสมรรถนะของประชาชนและชุมชนให้สามารถสร้างสรรค์และแข่งขันด้านอาชีพได้อย่างยั่งยืน

2.8.2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาเพื่อการ

2.8.:
สารสนเทศและกา
อาชีพเพื่อการมีงาน
2.8.:
นอกระบบและการ
ของประชาชนได้อ

เทคโนโลยี
การศึกษา
การศึกษา
มีงานทำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2) เชื่อมโยงรูปแบบการให้บริการของหน่วยงานภาคี เครือข่ายกับ กศน.ตำบล

3) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

จากบทบาทหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน ในส่วนการจัดการศึกษาส่งเสริมการพัฒนาอาชีพมีแนวทางการดำเนินงานคือการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพมุ่งจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนและศักยภาพของแต่ละพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ความสามารถ เจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพและทักษะที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ได้จริง และการพัฒนาสู่เศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวทางในการดำเนินงานได้แก่

1. การฝึกทักษะอาชีพ โดยจัดการศึกษาด้านอาชีพหลักสูตรระยะสั้น เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน ให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการอาชีพ

2. การเข้าสู่อาชีพ เป็นการพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้สามารถคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพ

3. กลุ่มพัฒนาอาชีพ เป็นการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์แก่กลุ่มที่มีอาชีพประเภท เดียวกัน ให้สามารถพัฒนาปริมาณและคุณภาพผลผลิตเข้าสู่การจำหน่ายมีรายได้ยิ่งขึ้น เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม

4. การพัฒนาด้วยเทคโนโลยี เป็นการให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่ต้องการนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาอาชีพและศักยภาพแก่ตนเองและกลุ่ม

2.8.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการประกอบอาชีพ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตาม อัยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นครูถ่ายทอด ความรู้อาชีพเสริมทำให้ประชาชนที่สนใจต้องการจะศึกษารวมกลุ่มการทำงานผลิต ได้แก่ กลุ่มการทำ

ขนมดอก

ตะกร้า ก

ตามที่ประ

ร่วมกันจา

(กศน.) ตั

คน เพื่อใ

สอดคล้อง

องค์กร เซ

กก นางสำ

ฉาบ นายสำ

การจักสาน

ปราชญ์ชาว

ด้านอาชีพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ฉาบ นายสำราญ หม่อมหลวง เขียวชาญด้านการสานกระติบข้าว และนายสนั่น หลงศรี เขียวชาญด้าน การจักสานตะกร้าไม้ไผ่ นายถนอม เศษภักดี และนางเพ็ง ชุมแสง เขียวชาญการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ซึ่ง ปราชญ์ชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านของตำบลหนองโนถือเป็นทุนทางสังคมเป็นบุคคลถ่ายทอดความรู้ ด้านอาชีพตามที่สมาชิกกลุ่มการผลิตต้องการเรียนรู้อาชีพตามที่ตนเองต้องการ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเป็นพันธกิจของ กศน. ตำบลหนองโน ต้องจัดโครงการให้ บรรลุตามแผนงานที่ระบุไว้ แต่ในการดำเนินงานขาดความยั่งยืนไม่เข้มแข็ง เนื่องจากการดำเนิน โครงการด้านพัฒนาอาชีพในการดำเนินโครงการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน เพราะ เป็นการทำโครงการเกิดจากความต้องการของฝ่ายบริหาร ถ้าจะมีการดำเนินโครงการต่อไปต้องมีการ ทำประชาคมหมู่บ้านเป็นความต้องการของคนในท้องถิ่น และขาดการจัดการความรู้เรื่องการตลาด (รายงานแผนปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้นอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัยาศัย. 2556 ,น. 60)

ระติบข้าว การสาน

กลุ่มการผลิตอาชีพ

การทำประชาคม

เรียนรู้นอกระบบฯ

ยประมาณ 20-30

สร้างรายได้ได้จริง

คือเครือข่ายหลายๆ

าญด้านการทอเสื่อ

ญด้านการทำกล้วย

สรุปได้ว่าบริบทพื้นที่วิจัยศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีเขตบริการ 5 หมู่บ้าน ใน 8 เขตการปกครองคือ (1) บ้านหนองโน หมู่ 1, 3 และหมู่ 5 (2) บ้านหนองอีดำ หมู่ 7 (3) บ้านกุดแคนหมู่ 2 และหมู่ 6 (4) บ้านนาบกเขียน หมู่ 4 และ(5) บ้านสวนหม่อน หมู่ 8 และมีนักศึกษาที่รับบริการการศึกษาคือการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ระดับคือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย นอกจากนี้มีบทบาทจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพให้กับนักศึกษากลุ่มสนใจในชุมชนเป็นกลุ่มอาชีพตามแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่จะไม่ใช่รูปธรรมชัดเจน เพราะไม่ได้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้วิจัยได้ใช้ความรู้พื้นที่วิจัยใช้ในการเขียนภูมิหลัง และศึกษาปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพตามบทบาทของ กศน. ตำบลหนองโน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาสนับสนุนนักศึกษากลุ่มสนใจได้พัฒนาอาชีพ ตามความต้องการจะได้แก้ไข้ปัญหาของชุมชนด้านอาชีพเสริมเป็นไปตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ให้สังคมได้เรียนรู้ควบคู่กับเศรษฐกิจ

2.9 งานวิจัยที่

การศึกษาฯ

2.9.1 ง

อัจฉรา
ส่งเสริมภูมิปัญญา
โครงการ
โครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนวัดบางเตม เดียวภาพรวมมีการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานได้ตรงกับความสามารถ มีการให้บริการอาคารสถานที่แก่ชุมชน ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและได้กำหนดเป้าหมายของความสำเร็จของการจัดโครงการบางส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติคือจัดแหล่งเรียนรู้ให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง กระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการรักษาอาคารสถานที่ ซึ่งแจ้งการบริหารงบประมาณของโครงการและนำเสนอผลการจัดการโครงการภายนอกสถานศึกษา สำหรับปัญหาที่พบคือ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจและความถนัดเฉพาะเรื่อง อาคารสถานที่คับแคบไม่เพียงพอกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ดี งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานตามโครงการและวิทยากรให้ความรู้มีน้อยไม่เพียงพอกับผู้เรียนที่มีมาก

อัมพร พงษ์กังสนานัน (2550 ,น. 89-91) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตลอดชีวิต ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา เป็นการผสมผสานความเชื่อและความคิดของปรัชญาเพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) หลักสูตรมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพปัญหาผู้เรียน เน้นคุณธรรม จริยธรรม 3) การจัดการเรียนรู้ โดยในด้านการจัดวิธีการเรียนรู้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพร้อมในการจัดแบบชั้นเรียนมากกว่าวิธีอื่นๆ 4) การประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินทั้งด้านความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ คุณธรรม จริยธรรม และผู้เรียนต้องได้รับการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน 5) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา ให้ผู้เรียนนำความรู้ ประสบการณ์ที่สะสมไว้มาเทียบโอน เพื่อศึกษาต่อในระดับเดียวกันระดับที่สูงขึ้น 6) การบริหารและการจัดการศึกษา ต้องพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษานอกระบบ 7) กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เรียนในวัยเรียนที่มีปัญหาในด้านต่างๆ ผู้ที่ออกจากโรงเรียน และชุมชน ต้องให้การสนับสนุน ต้องให้เรียน ส่วนปัจจัยความสำเร็จ หน่วยงานที่รศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรร่วมกันกำหนด พบว่า สถานศึกษาของโรงเรียน ซึ่งมีความพร้อมมากที่สุด โดยผู้บวชหรือพระภิกษุสงฆ์และบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิโรจน์ ฉิมดี (2550 ,น. 100-103) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาอาชีพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรี ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านสหกรณ์ กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททั่วไปและศักยภาพของชุมชน ตำบลบ้านสหกรณ์ ศึกษาความรู้ความเข้าใจและวิถีปฏิบัติตนของสตรีในการประกอบอาชีพ และศึกษาแนวทางในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มผู้นำที่มีความรู้ (Key Informants) ที่ประกอบด้วยนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อาวุโส กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำตำบล หมู่บ้านและแกนนำสตรี จำนวน 40 คน กลุ่มอาชีพสตรีที่ประกอบด้วย ประธานกลุ่มกรรมการและสมาชิกกลุ่ม จำนวน 11 กลุ่ม 44 คน ได้มาโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ใน

การวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลบริบททั่วไปและศักยภาพของชุมชนแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจ และวิธีปฏิบัติตนของสตรีในการประกอบอาชีพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สตรีมีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ภาพรวมในระดับมาก กระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีกระบวนการเรียนรู้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับมาก 3 ประเด็น ระดับเฉลี่ยปานกลาง 4 ประเด็น ระดับเฉลี่ยมาก อันดับแรก ในประเด็นที่ว่า มีความสุขที่ได้ประกอบอาชีพที่ฝึกมา ส่วนคะแนนระดับปานกลาง ลำดับสุดท้ายคือ ได้มีการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินทุนจากแหล่งเงิน (ธนาคาร/หน่วยงานภาครัฐและเอกชน) สำหรับเป็นทุนในการประกอบอาชีพ

วัตร สุขใจ (2551 ,น. 92-93) ได้สรุปผลการวิจัยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานวิชาการของโรงเรียนบ้านย
วิชาการของโรงเรียน
แหล่งทุน และไม่ได้
ท้องถิ่น นำภูมิปัญญา
วิชาการและร่วมรั
เลือกภูมิปัญญาท้อ

ถิ่นในงาน
วมสรรหา
ระเพณีใน
ถิ่นในงาน
เรียนไม่ได้

มาตุภูมิ
การศึกษาอิสระ
วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานยุทธศาสตร์การศึกษาระบบเพื่อ
พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. 2549-2551 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ การเข้าถึง
กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและทั่วถึง สภาพการนำยุทธศาสตร์มาใช้ ในภาพรวมเป็นจริงอยู่ในระดับ
มาก โดยมีการจัดกิจกรรมให้ทุนทุกฝ่ายมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการยกระดับการศึกษาแก่
กลุ่มวัยแรงงาน ปัญหา ที่พบคือ กลุ่มเป้าหมายไม่ค่อยเห็นความสำคัญของกิจกรรมการจัดการศึกษา
แนวทางการนำยุทธศาสตร์มาใช้ในการพัฒนา คือ กศน. ควรมีจุดศูนย์กลาง เช่น มีวันมอบวุฒิบัตรแก่ผู้
ที่จบการศึกษา มารวมกัน และมีการทำข่าวของหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ การเรียนมุ่ง
แก้ปัญหา สร้างชีวิตใหม่ สະสมผลการเรียนและเทียบโอนได้ สภาพการนำยุทธศาสตร์มาใช้ ใน
ภาพรวมเป็นจริงอยู่ระดับมากในทุกประเด็น โดยมีการดำเนินการให้ผู้เรียนสามารถสะสมผลการเรียน
และเทียบโอนได้ ปัญหาที่พบคือ ผู้เรียนขาดความเข้าใจการเทียบโอนทางการศึกษา แนวทางการนำ
ยุทธศาสตร์มาใช้ในการพัฒนา คือ ควรมีการปฐมนิเทศและชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเทียบโอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สตร์ปฏิรูป
ยงใหม่ มี

และประสบ อีกทั้งเทียบระดับการศึกษาให้ผู้เรียนทราบพร้อมกัน ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ การขยายและ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย สภาพการนำยุทธศาสตร์มาใช้ ในภาพรวมเป็นจริงอยู่ในระดับมาก โดยมีการส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ปัญหาที่พบคือ ขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในพื้นที่ ห่างไกล แนวทาง การนำยุทธศาสตร์มาใช้ในการพัฒนา คือ ครู กศน. ควรส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีแหล่ง เรียนรู้ โดยการให้เกียรติแก่หน่วยงานต่างๆ เช่น ติดป้ายประกาศหรือประกาศเกียรติคุณให้เป็นแหล่ง เรียนรู้ของ กศน. ยุทธศาสตร์ที่ 4 คือ การส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง สภาพการนำยุทธศาสตร์มาใช้ ในภาพรวมเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณชน โดยการผ่านสื่อที่หลากหลายเพื่อจูงใจให้หน่วยงานต่างๆ เข้าร่วม กิจกรรม ปัญหาที่พบคือ การประชาสัมพันธ์ เพื่อดึงดูดความสนใจของประชาชนยังมีน้อยและภาคี เครือข่ายส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมกับการศึกษานอกโรงเรียน แนวทาง การนำยุทธศาสตร์มาใช้ในการ พัฒนา คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทาง เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา เป็นต้น เพื่อตี

บริหารมุ่ง
ในระดับม
เรียนรู้ยัง
ศูนย์การเ
ทางด้านก
การสอน

คือ การปรับระบบ
่วยและเป็นจริงอยู่
พบคือ ครูศูนย์การ
ในการพัฒนา คือ
ร่วมในการพัฒนา
นการจัดการเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การศึกษาลมมา ย ชีพแบบบมถรรวม เที่ยงกกรวมชน เพยการพงตนเองของกกรมเกษตรกรบ้านกุด แคน ตำบลหนองโน อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาการ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมของกลุ่มเกษตรกรบ้านกุดแคน พบปัญหา (1) มีหนี้สินจากเงินกู้ในระบบ และนอกระบบระดับมากที่สุด (2) ปัจจัยการผลิตมีต้นทุนการผลิตสูงระดับมากที่สุด และ (3) ขาด แหล่งทุนสนับสนุนระดับมาก ด้านความต้องการสัมมาอาชีพการทำเกษตรกรรม ได้แก่ การเลี้ยงไก่ พันธุ์ไข่ และสมุนไพรอาหารเพื่อสุขภาพ และอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ดนตรีพื้นบ้านโปงลาง ประยุกต์ และความต้องการจัดการศึกษาสัมมาอาชีพให้มีหลักสูตรสัมมาอาชีพที่เขียนโดยคนในชุมชน มีปราชญ์ชาวบ้านด้านอาชีพเป็นครูสอน และการพึ่งพากลุ่มอื่นๆ เป็นครูสอนจากภายนอกชุมชน 2) การเขียนหลักสูตรสัมมาอาชีพแบบมีส่วนร่วมโดยองค์กรชุมชนของกลุ่มเกษตรกรบ้านกุดแคน วิธีการ เขียนหลักสูตรโดยสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้เชี่ยวชาญร่วมกันเขียนมีเนื้อหา 3 ประเด็นคือ การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ สมุนไพรอาหารเพื่อสุขภาพ และดนตรีพื้นบ้านโปงลางประยุกต์

องค์ประกอบของหลักสูตรมี 7 ขั้นตอนคือ ความเป็นมาของโครงการ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสัมมาอาชีวะ การมอบภาระงาน ระยะเวลาการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ปี. ความรู้ที่้องถิ่น สัมมาอาชีวะและการประเมินผลการใช้หลักสูตร 3) การถอดบทเรียนแหล่งเรียนรู้ชุมชนจัดการศึกษา สัมมาอาชีวะแบบมีส่วนร่วมโดยองค์กรชุมชนของกลุ่มเกษตรกรบ้านกุดแคน พบว่า (1) มีปัจจัยการจัดการ ความรู้สัมมาอาชีวะได้แก่ (1.1) การทำงานแบบมีส่วนร่วม (1.2) การเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นตัว ตั้ง (1.3) การฝึกทักษะอาชีพคาดการณ์อนาคต (1.4) การจัดการความรู้แบบเครือข่าย (2) มีกลไกที่ทำให้ ประสบผลสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ (2.1) การฟื้นฟูศักยภาพชุมชนโดยทุนทาง สังคมภายในและภายนอกชุมชน (2.2) การมีประชามคมร่วมกันของกลุ่มเกษตรกร (2.3) การ เสริมสร้างสติปัญญาแบบพึ่งตนเองและพึ่งพากลุ่มอื่นๆ (3) การขยายผลการจัดการศึกษาสัมมาอาชีวะ ได้ขยายผลไปที่หมู่บ้านหินลาด ตำบลแว้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เข้าร่วมโครงการด้วย ความสมัครใจ ได้จัดการศึกษาสัมมาอาชีวะร่วมกับกลุ่มเกษตรกรบ้านกุดแคน 2

ฐานการเรียนรู้ การ เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่และ ชุมชนมีผู้นำที่มีวิสัย (4) การพึ่งตนเอง และพึ่งกันเองในชุมชน จิตใจ และพึ่งตนเองได้ระดับตนเองทำการผลิต ที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ศรานั้นท มหรง (2555) ,น. ๒0-๒2) เติลอุปผลกร รงจขเวอง การทกษ เสร การนำภูมิ

ปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของจังหวัดเชียงราย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหาร การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด เชียงราย โดยนำเอาวงจรบริหารงานคุณภาพ P-D-C-A ของ Deming มาประยุกต์ใช้ ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยของจังหวัดเชียงราย ด้านการวางแผน (P) ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) ด้านการ ประเมินตรวจสอบ (C) และด้านการปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการให้เหมาะสม (A) อยู่ในระดับปาน กลางทุกด้าน แนวทางในการพัฒนาการบริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีดังนี้ 1) ด้านการวางแผน สถานศึกษาควรเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม

วนซ้ำและ รกร และ พึ่งตนเอง ึ่งตนเอง ด้าน กร พบว่า การใช้ทุน ะดับน้อย

ร่วมการวางแผนของภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขและร่วมพัฒนา นอกจากนี้ครูและบุคลากรของสถานศึกษาต้องศึกษาข้อมูลชุมชนมีการจัดทำและปรับปรุงฐานข้อมูลองค์ความรู้ของชุมชนให้เป็นปัจจุบันทันสมัย ตลอดจนปัญหาที่มีอยู่ในชุมชน แล้วมากำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนต่อไป 2) ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ สถานศึกษาควรพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความตระหนัก ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความสามารถในการบูรณาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน และควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจด้วยวิธีการต่างๆ ให้แก่ทั้งครูและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ร่วมกันจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 3) ด้านการตรวจสอบและประเมิน ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานและควรมีกำหนดดัชนีชี้วัดระดับความสำเร็จในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา

เพื่อใช้ในการ
แผนการ
ดำเนินงาน
ปรับปรุง
การศึกษา
การรายงาน
วิทยาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รอบทสรุผู้บริหาร
จากรายงานวิจัยโครงการ แหล่งเรียนรู้ชุมชนนงทก เวทกษณ เรียงลมมมา ย เชพพชวยบริบทจริงในชุมชน เพื่อสุขภาวะของเด็กและเยาวชนไทย พบว่ากิจกรรมที่จัดการศึกษาให้กับเป้าหมายเด็กและเยาวชน จำนวน 30 คน ผู้ปกครอง 30 คน พื้นที่จัดแหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านกุดแคน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 1) ความต้องการเรียนรู้สัมมาอาชีวะมี 5 กิจกรรมคือ การเลี้ยงไก่ การเลี้ยงปลา สมุนไพร ดนตรีพื้นบ้านและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 2) องค์กรชุมชนที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษามี ครอบครัว ปราชญ์ชุมชน วิทยากร สถาบันการศึกษาและสำนักงานเกษตร จังหวัดมหาสารคาม โดยร่วมมือกันทำงานแบบมีส่วนร่วม 8 ร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามแผน ร่วมแก้ไขปรับปรุงผลงาน ร่วมประเมินผลงาน ร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน และร่วมชื่นชมผลงาน 3) การประเมินสุขภาวะของเด็กและเยาวชน 4 ด้านคือด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และร่างกาย มีสุขภาวะทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด

งให้ให้มีการจัดทำ
ปรับปรุงแก้ไขและ
ารดำเนินงานและ
ษานอกระบบและ
ห้แก่ครูผู้สอน ให้มี
รเพิ่มค่าตอบแทน

ขวัญชัย ช้วนา (2558 ,น. 200-201) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีวะ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของเกษตรกร มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีวะ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของเกษตรกร 2) ทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตร และ3) ศึกษาการขยายผลการใช้หลักสูตรสัมมาอาชีวะโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีวะโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของเกษตรกร ภาพรวมขอหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีองค์ประกอบหลักสูตร 10 องค์ประกอบ 8 หน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียน 19 ชั่วโมง ใช้เนื้อหาสัมมาอาชีวะ เรื่อง การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ มีขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้แบบ 6 ป. (2) ผลการทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตร พบว่า 2.1 มีค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2.2 ผลการทดสอบการเรียนรู้เรื่อง การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของเกษตรกร บ้านกุดแคนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3 เกษตรกรบ้านกุดแคนมีระดับการพึ่ง

เรียนรู้ตาม
รวมอยู่ใน
สร้างการ
ผลการ
ยอย่างมี
อยู่ในระดับ
ฐานเพื่อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.9.2 งานวิจัยทางประเทศไทย

การศึกษางานวิจัยต่างประเทศนำเสนอ ดังนี้

Robinson (1992 ,p. 746) ได้ทำการวิจัย ความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาและการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นประชาชนท้องถิ่นหรือประชาชนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อที่จะแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการณ์จริงของแต่ละท้องถิ่นโดยใช้ปัญหาท้องถิ่นเป็นเนื้อหาการพัฒนาชุมชน

Grant Wiggins (2004 ,p. 100) ได้สรุปผลการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาชาวอเมริกันระดับมัธยมศึกษา พบว่าวงจรการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเข้าใจในแต่ละเรื่องไว้ดังนี้ ในการจัดการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถ้าจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เข้าใจแล้ว ครูต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับความรู้โดยการให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้จากกิจกรรมที่ครูจัดให้ ไม่ใช่ครูบอกความรู้ หรือครูบอกความเข้าใจของครูให้กับผู้เรียน จากนั้นครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้รับ

เป็นองค์ความรู้ (อย่างเข้าใจ) เป็นภาษาของตนเอง เพื่อให้เป็นองค์ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวของผู้เรียนและสุดท้ายต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้นี้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่เป็นสถานการณ์ที่เป็นสภาพจริง สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน หรือสอดคล้องกับการดำรงชีวิต เป็นการนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับไปใช้ในการดำรงชีวิต จึงจะครบกระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับเรื่องหนึ่งๆ ที่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องที่เรียนอย่างเข้าใจ ได้องค์ความรู้หรือเป็นความเข้าใจที่ฝังอยู่ในตัวของผู้เรียน ที่เรียกว่า “ความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding)”

Spring (2007 ,p. 100) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องการศึกษาทางเลือก (Alternative Education Development) ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในงานพัฒนาสังคม เนื่องจากพบว่ามีผลงานวิจัยจำนวนมากสะท้อนถึงปัญหาที่เกิดจากการศึกษาในระบบ (Formal Education) ของสถาบันการศึกษาที่ส่วนใหญ่ยังใช้กระบวนการทัศน์ปฏิฐานนิยม (Positivism Paradigm

ปัญหาทาง
ศาสนา วั
โรงเรียน (

า และเอเชีย อาทิ
ความแตกต่างด้าน
การศึกษาในระบบ

ตลอดชีวิต
ดังนี้ ซึ่งมี
ประกอบด้

ารศึกษาระเบียบ
ประเทศไทยสรุปได้
(Social Skill)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ทำงานร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง งามท ม ลุข และเรณู ม รร ก รยส รยอ งามบ รลทบร ก เทพานที่ 2 ได้แก่ ด้านอาชีพ (Occupational Skill) และด้านสุดท้ายได้แก่ ด้านวิชาการ (Academic Skill) ประกอบด้วย การคิดพื้นฐาน (Basic Thinking Skill) ทักษะการคิดแบบรวบยอด (Conceptual Thinking Skill) ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking Skill) และทักษะการคิดเพื่อสังคม (Social Thinking Skill) โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ เพื่อพัฒนาบุคคลให้เกิดปัญญา รู้จักคิด มีสติ มีความสามารถในการค้นหาความจริงอย่างอิสระเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่สร้างสรรค์ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมจึงไม่แยกผู้เรียนออกจากวิถีชีวิต แต่เชื่อมโยงผู้เรียน บทเรียน และกระบวนการเรียนรู้เข้ากับธรรมชาติ วัฒนธรรม บุคคล หน่วย และสถาบันทางสังคมอื่นๆ ในหลากหลายลักษณะ

สรุปผลการศึกษารายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเทศและต่างประเทศกลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ เด็กเยาวชน ประชาชนทั่วไปไม่จำกัดเพศและวัย ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน และผู้จัดการศึกษาปัจจุบันขึ้นอยู่กับหน่วยงาน

องค์กร บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดแต่ละรูปแบบ ซึ่งควรจะเน้นในเรื่องการมีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย แต่ก็ควรมีองค์กรหรือหน่วยงานหลักเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบ ส่วนหลักสูตรการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ปัจจุบันยังไม่มีหลักสูตรที่ชัดเจน แม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการดำเนินการการติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นคุณสมบัติของหลักสูตรแต่ยังมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ควรมีการกำหนดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจัดให้สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับการศึกษาในระบบ มีการศึกษารายวิชาพื้นฐานและการพัฒนาอาชีพ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากรเข้ามาถ่ายทอดความรู้ใช้วิธีบอกเล่าในลักษณะการอธิบาย แนะนำ และการสาธิตลงมือฝึกปฏิบัติให้ผู้สนใจได้ปฏิบัติตาม นำไปใช้ประกอบอาชีพในครอบครัวหรือรวมกลุ่มการผลิตสร้างเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นได้จริง

2.10 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษา
จัดการศึกษาแบบ
การศึกษาตามอัธยาศัย
น. 39-42) และออก
ตามอัธยาศัยว่า ก

แนวคิดการ
ละการจัด
(2551 ,
ระบบและ
น้จริงและ

สิ่งแวดล้อมได้แก่
ชาวบ้าน และการ
ผู้เรียน แนวคิดการมีส่วนร่วมและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของบารชาติ วลัยเสถียร (2542 ,น. 30) อคิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภูมิปัญญา
การของ

รพีพัฒน์ (2527 ,น. 7-8) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สิทธิพันธุ์ ประพุทธนิตสาร (2546 ,น. 41-42) เป็นแนวคิดและทฤษฎีที่คนต้องการพัฒนาตนเองให้มีความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิต โดยปัจจัยที่จะทำให้ประสบความสำเร็จคือการผลักดันตนเองให้เกิดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภาคีรัฐ เอกชน โดยการเรียนรู้ในระดับชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนและตนเองต้องร่วมมือกันวิเคราะห์ปัญหา หาทางแก้ไขปัญหา ปฏิบัติงานร่วมกัน ปรับปรุงผลงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย ร่วมประเมินผล และร่วมถอดประสบการณ์ร่วมกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการพัฒนาอาชีพของประสพสุข ฤทธิเดช (2555 ,น. บทสรุปผู้บริหาร) แนวคิดการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรียานุช พิบูลสรารุช และจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2552 ,น. 11-22) และการศึกษาจากบริบทพื้นที่วิจัย กศน. ตำบลหนองโน สรุปได้ว่าการประกอบอาชีพของคนไทยมีการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะภาคนอกเกษตรกรรม มีการประกอบอาชีพตามท้องถิ่น เช่น

การจักสาน การทำอาหาร ฟ้อนรำ การท่องเที่ยว เป็นต้น และในการประกอบอาชีพต้องมีพฤติกรรมของการได้เรียนรู้ นำความรู้ด้านอาชีพมาพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ประหยัด พึ่งตนเอง ไม่เอาเปรียบองค์กร ตั้งอยู่ในคุณธรรม ดังกรอบแนวคิดการวิจัยตามภาพที่ 2.7

ภาพที่ 2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีลำดับการดำเนินการวิจัยคือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำกับข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การตรวจสอบข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กลุ่มตัวอย่าง และ

การศึกษาบริบท
อาชีพแบบมีส่วนร่วม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างใช้สำหรับตอบแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพของนักศึกษาในกลุ่มสนใจในตำบลหนองโน ได้มาโดยการประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษาในกลุ่มสนใจ จำนวน 30 คน ผ่านศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จาก 8 หมู่บ้าน คือ บ้านกุดแคนหมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 6 บ้านนาบกเขียน หมู่ที่ 4 บ้านหนองโน หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 5 บ้านหนองอีดำ หมู่ที่ 7 และบ้านสวนหม่อนหมู่ที่ 8

2. กลุ่มเป้าหมาย

ใช้สำหรับจัดสนทนากลุ่มตอบปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพ จำนวน 10 คน มีคุณสมบัติคือ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้การศึกษานอกระบบฯ ตำบลหนองโน จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโน จำนวน 1 คน

นักศึกษาในกลุ่มสนใจของศูนย์การเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน จำนวน 3 คน ประชาชนชาวบ้านและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 คน

ระยะที่ 2 ขั้น PPA (Participatory Planning of Action) คือขั้นการวางแผนงานและปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 นักศึกษากลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพของศูนย์การเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยฯ จำนวน 30 คน ได้จากนักศึกษาที่สนใจสมัครเข้าร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพ 1 อาชีพ

1.2 ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 3 คน ที่มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญเป็นต้นแบบในการประกอบอาชีพตามความต้องการพัฒนาอาชีพของนักศึกษา เพื่อเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา จำนวน 30 คน

1.3
จำนวน 1 คน เพื่อ

1.4
มหาสารคาม จำนวน

ระยะที่ 3

ดำเนินโครงการ

การจัดกิจกรรมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย **มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** **RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY**

1. การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม
2. การใช้ประโยชน์การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม
3. ความพึงพอใจ
4. ปัจจัยความสำเร็จ อุปสรรคปัญหาและการแก้ไขปัญหา

กลุ่มเป้าหมายใช้สำหรับจัดสรรคนกลุ่มถอดประสบการณ์ที่เข้าร่วมโครงการในขั้น PAE จำนวน 10 คน คือ ครูประจำกลุ่ม จำนวน 1 คน นักศึกษา จำนวน 5 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 3 คน และวิทยากร จำนวน 1 คน

กลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ และตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมคือนักศึกษากลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพ จำนวน 30 คน

นักศึกษา

จังหวัด

องผลการ

3.2 การสร้างเครื่องมือการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

สำหรับการสร้างเครื่องมือการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างสร้างเครื่องมือการวิจัยตามระยะการวิจัยคือ

**ระยะที่ 1 ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนา
กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม**

1. การสร้างแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างเรื่องปัญหาการประกอบอาชีพ
เกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้
นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีลำดับ
ขั้นตอนการสร้างคือ

2. ศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาบริบทของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและ
การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม และศึกษาเอกสาร
งานวิจัยที่
สำนักงาน
กำหนดไว้
ต้องการจั

ประเภทกรรมของ
552,น. 271) เพื่อ
กรรมและความ

ปี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.....
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY.....

4. อาชีพ

5. ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 คำถามการสนทนากลุ่ม

1. การประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีอาชีพอะไรบ้างและมีปัญหา

ด้านเศรษฐกิจ.....

ด้านปัจจัยการผลิต.....

ด้านสังคม.....

2. ความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพ

ต้องการศึกษาเรื่องอาชีพ เพราะ.....

วิธีการศึกษาเรื่องอาชีพ มีวิธีการใดบ้าง

เพราะ.....

3. การบริหารงานจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1. ด้านปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกร
2. ด้านความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพ
3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

3. นำแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ข้อเสนอแนะและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ดังนี้

3.1 ผศ.ดร.อรุสา พรหมทา วุฒิการศึกษา ปร.ด. (การบริหารการศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล สถิติการวิจัย และเนื้อหาการวิจัย

3		การศึกษา)
คณะครุศาสตร์ มห		
3		ละพัฒนา
หลักสูตร ครุศาสต		ลัยราชภัฏ
มหาสารคาม ตรวจสอบ		
4. ป		ปัญหาการ

ประกอบอาชีพเกษตรกรร่วมตาม
ข้อเสนอแนะของ RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY สอดคล้อง
กับเรื่องของการวิจัยระยะที่ 1 คือด้านปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกร และด้านความต้องการ
จัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้แก้ไข โดยใช้ข้อคำถามตามอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์เสนอแนะดังนี้ 1. ด้านปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกร 2. ด้านความต้องการจัด
การศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม และ 3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในส่วนข้อเสนอแนะของ
ผู้เชี่ยวชาญให้แก้ไขการใช้คำ ให้เป็นระบบเดียวกัน เช่น ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม
ได้ปรับแก้ไขเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก

5. การสร้างแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม ขั้นตอนการสร้างคือ

5.1 สร้างแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 40-63) สร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือ

ให้ 5 คะแนน หมายถึง ปัญหาระดับมากที่สุด

ให้ 4 คะแนน หมายถึง ปัญหาระดับมาก

ให้ 3 คะแนน หมายถึง ปัญหาระดับปานกลาง

ให้ 2 คะแนน หมายถึง ปัญหาระดับน้อย

ให้ 1 คะแนน หมายถึง ปัญหาระดับน้อยที่สุด

สร้างแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพ จำนวน 27 ข้อ (ใช้จริงจำนวน 24 ข้อ)

5.2 การแปลผลระดับความคิดเห็นจากข้อคำถามของแบบสอบถามตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 40-63) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ปัญหาระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ปัญหาระดับมาก

จัดการศึกษา

ให้ความ

นำเสนอด

เฉพาะ จ

Congruence)

0.83

และความต้องการ

ให้ข้อเสนอแนะต้อง

ข้อเสนอแนะและ

ตามกับนิยามศัพท์

m - Objective

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 24 ข้อ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากนักศึกษา จำนวน 30 ตอบแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

ระยะที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพ

การสร้างเครื่องมือการวิจัยได้ใช้ข้อมูลในระยะที่ 1 ในส่วนความต้องการการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีความต้องการให้มีหลักสูตรฝึกอบรมและอาชีพที่ต้องการคือ การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ผู้วิจัยจึงได้สร้างเครื่องมือวิจัย 2.1 หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ซึ่งเป็นอาชีพที่นักศึกษากลุ่มสนใจต้องการเรียนรู้ 2.2 แบบสอบถามการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วม 2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ ขั้นตอนสร้างเครื่องมือการวิจัยคือ

1. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

1.1 แนวคิดการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ครั้งนี้ แนวคิดการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551,น. 39-42) และอุดม เขยกิจวงศ์ (2543, น. 105) โดยระบุถึงแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยว่า การเรียนรู้ของกลุ่มบุคคลเรียนรู้หลายช่วงวัย โดยเรียนรู้จากสถานการณ์จริงและสิ่งแวดล้อมได้แก่ ห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การเรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน และการเรียนรู้จากครอบครัว ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหานั้นขึ้นกับความต้องการของผู้เรียน แนวคิดการมีส่วนร่วมและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของปาริชาติ วลัยเสถียร (2542, น. 30) และอคิน รพีพัฒน์ (2527,น. 7-8) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ สิทธิณัฐ ประพุทธนิตินสาร (2546,น. 41-42) เป็นแนวคิดและทฤษฎี

จะทำให้ประสบผล
การเรียนรู้ในระดับ
ปัญหา ปฏิบัติงาน
ผลประโยชน์ร่วมกัน
ร่วมค้นหาความต้อ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้
แนวความคิดพัฒนา
อยุธยา (2552,น. 11-22) ขวัญชัย ขวณา (2558,น. 200-201) สรุปผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีพ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของเกษตรกร ได้องค์ประกอบของหลักสูตรมี 10 องค์ประกอบ 8 หน่วยการเรียนรู้ 19 ชั่วโมง และการศึกษาจากบริบทพื้นที่วิจัย กศน. ตำบลหนองโน สรุปได้ว่าการประกอบอาชีพของคนไทยมีการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะภาคนอกเกษตรกรรม มีการประกอบอาชีพตามท้องถิ่น เช่น การจักสาน การทำอาหาร ฟ้อนรำ การท่องเที่ยว เป็นต้น และในการประกอบอาชีพต้องมีพฤติกรรมของการได้เรียนรู้ นำความรู้ด้านอาชีพมาพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ประหยัด พึ่งตนเอง ไม่เอาเปรียบองค์กร ตั้งอยู่ในคุณธรรม จากผลการศึกษาแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยสรุปขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมตามภาพที่ 3.1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เยปัจจัยที่
เกษน โดย
ทางแก้ไข
งชื่นชมรับ
ปัญหา (2)
:สภการณ

ผู้บริหาร)
:รงกร ณ

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

หน่วยการเรียนรู้

จากผลการศึกษาระดับต้นของการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ 8 หน่วย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

หน่วยการเรียนรู้เรื่องหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วม

หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	จำนวน (ชั่วโมง)
1	การปฐมนิเทศและชี้แจงการใช้หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ	1
2	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไก่พันธุ์ไข่	2
3	โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	3
4		
5		
6		
7		
8		

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.2 นำเสนอหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ข้อเสนอแนะการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ควรเพิ่มชั่วโมง หน่วยที่ 8 เวลาอบรม 1 ชั่วโมงควรใช้เวลา 3 ชั่วโมงเนื่องจากจากการจัดกิจกรรมการถอดประสบการณ์ของการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วมต้องใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมมีเนื้อหาหลายประเด็น ประมาณ 3 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้แก้ไขหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 ใช้เวลา 3 ชั่วโมง ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.3 นำเสนอหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ต่อผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมจากข้อ 1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของหลักสูตรตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 40-63) สร้างแบบประเมินหลักสูตรเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือ

ให้ 5 คะแนน หมายถึง เหมาะสมระดับมากที่สุด

- ให้ 4 คะแนน หมายถึง เหมาะสมระดับมาก
- ให้ 3 คะแนน หมายถึง เหมาะสมระดับปานกลาง
- ให้ 2 คะแนน หมายถึง เหมาะสมระดับน้อย
- ให้ 1 คะแนน หมายถึง เหมาะสมระดับน้อยที่สุด

1.4 การแปลผลระดับความเหมาะสมจากแบบประเมินหลักสูตรตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 40-63) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระดับมาก

เป็นหลัก
ส่วนร่วม :

2.

ขั้นตอนใน

เหมาะสมใน

การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่
ในกลุ่มอาชีพแบบมี

ส่วนร่วม มีลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1) แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแผนมีส่วนร่วมของสิทธิบัตร ประพุทธนิตินิสาร (2546, น. 41-42) และแนวคิดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของจรรยา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2552, น. 11-12) เพื่อเป็นแนวคิดพื้นฐานของการมีส่วนร่วม 5 ร่วม คือ (1) ร่วมวิเคราะห์ปัญหา (2) ร่วมค้นหาความต้องการแก้ไขปัญหา (3) ร่วมวางแผน (4) ร่วมปฏิบัติงาน และ (5) ร่วมถอดประสบการณ์

2.2 สร้างแบบสอบถามการจัดการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบการมีส่วนร่วม 5 องค์ประกอบจากข้อ 2.2.1 จำนวน 34 ข้อ ใช้จริง 26 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 40-63) ดังนี้

- ให้ 5 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด
- ให้ 4 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมาก
- ให้ 3 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง
- ให้ 2 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อย

ให้ 1 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

การแปลผลระดับความคิดเห็นจากข้อคำถามของแบบสอบถามฯ ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 40-63) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด

2.3 นำเสนอแบบสอบถามการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบด้านภาษาและข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม 5 ร่วม จากข้อ 2.2.1 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ข้อเสนอแนะควรเพิ่มเติม นิยามศัพท์เฉพาะการมี
ข้อคำถามแต่ละข้อ
ข้อเสนอแนะและ
ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม
นิยามศัพท์เฉพาะไป
IOC (Index of Ite

พิจารณา

แก้ไขตาม

เสนอต่อ

คำถามกับ

).67-1.00

2.4 หากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (ach) กับ
จำนวน 30 คน ได้
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมเป็นฉบับ
สมบูรณ์ จำนวน 26 ข้อ เพื่อเก็บข้อมูลกับนักศึกษา จำนวน 30 คน

ระยะที่ 3 ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม มีเครื่องมือวิจัยคือ

1. การสร้างร่างแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีขั้นตอนการสร้างคือ

2. ศึกษาการสร้างร่างแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มจากแนวคิดของสุรางค์ จันทวานิช (2540, น. 75-82) โดยศึกษาข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยให้สอดคล้องกัน มีขั้นตอนการสร้าง 3 ขั้นตอนคือ

ตอนที่ 1 รายชื่อสมาชิกที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1.
2.
3.
4.
5.

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่มโดยคำถาม จำนวน 10 ข้อ

- 2.1 ผลการดำเนินโครงการนี้เป็นอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างทำให้ประสบผลสำเร็จ
- 2.2 อุปสรรคปัญหาของการดำเนินงานอบรมฯ เรื่องนี้มีอะไรบ้าง เพราะอะไร
- 2.3 วิธีการแก้ปัญหาการดำเนินงานมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร
- 2.4 หลังจากได้เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างไร ในครอบครัว

และชุมชน

เพราะอะไร

เกิดความ

ประทับใจอะไรบ้าง

รเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ให้

การจัดกา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม นรู้นอกระบบและ
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โครงการอย่างไร

2.9 ท่านมีบทบาทอะไรในโครงการนี้และคิดว่าท่านได้ทำตามบทบาทเกิดผลต่อ
 2.10 ท่านคิดว่าการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมการเลี้ยงไก่พันธุ์
 ไข่ ควรใช้สถานที่ใดเป็นที่ตั้งกลุ่ม เพราะอะไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

3. นำเสนอร่างแนวคำถามการสนทนากลุ่มต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ
 เพื่อให้ข้อเสนอแนะข้อคำถาม และภาษาวิจัย พบว่ามีข้อเสนอแนะในตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ
 เพื่อให้ผู้สนทนากลุ่มได้เพิ่มเติมตามความต้องการไม่ควรเขียนคำถามไว้

4. ผู้วิจัยได้แก้ไขแนวคำถามการสนทนากลุ่มๆ ตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะ และจัดพิมพ์แนวคำถามการสนทนากลุ่มเพื่อการจัดสนทนากลุ่มถอดประสบการณ์ของการดำเนินการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่อบบสมบูรณ์

5. การสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

แบบบันทึกการสนทนากลุ่มมีขั้นตอนในการสร้างโดยใช้แนวคิดของสุภางค์ จันทวานิช (2540, น. 75-82) มีขั้นตอนการสร้างคือ

5.1 ศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อที่ 3 ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมนำมาสร้างเป็นข้อคำถามการสนทนากลุ่มให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

5.2 การสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่มมี 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 คำชี้แจงการสนทนากลุ่ม ตอนที่ 2 รายชื่อสมาชิกสนทนากลุ่ม จำนวน

5.3 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน

5.4 ให้ข้อเสนอแนะ ดี

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

6. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจมีการสร้างดังนี้

6.1 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 60) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

ให้ 5 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ให้ 4 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจระดับมาก

ให้ 3 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง

ให้ 2 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อย

ให้ 1 คะแนน หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

6.2 สร้างแบบสอบถามการวัดความพึงพอใจ จำนวน 19 ข้อ ใช้จริง 14 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะสอดคล้องกันได้ค่าความเหมาะสม IOC (Index of Item – Objective Congruence) = 0.67-1.00

6.3 แปลความหมายความพึงพอใจตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545, น. 60)

ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามวัดความพึงพอใจเก็บข้อมูลจากนักศึกษาในกลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพ จำนวน 30 คน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำกับข้อมูล

กา

การศึกษา

ไม่มีโครง

แบบสอบ

แบบมีส่วนร่วม จากนักศึกษา จำนวน 30 คน

มต้องการการจัด

รมมีโครงสร้างและ

รวบรวมข้อมูลจาก

าพัฒนากลุ่มอาชีพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.3.2.2 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม ใช้เครื่องมือหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

3.3.2.3 ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล แนวคำถามการสนทนากลุ่มและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มและแบบสอบถามความพึงพอใจและแบบสอบถามการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

3.3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เครื่องมือวิจัยตามที่กล่าวมาข้างต้นเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายตามระยะเวลาการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3.3.4 การจัดกระทำกับข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดแยกกลุ่มข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้งข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลภาคสนาม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อคือ

3.4.1.1 ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการการจัดการศึกษา พัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

3.4.1.2 แนวทางการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

3.4.1.3 ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

3.4.2 วิเคราะห์ข้อมูล 2 ลักษณะคือ เเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเชิงปริมาณใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ส่วนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้สมมติฐานการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

3.5 การตรวจ:

ผู้วิจัยตรวจ:

3.5.1 ต

ผู้วิจัยกั

ตรวจสอบข้อมูลแ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับรวบรวมได้มาว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากแหล่งที่มาของข้อมูลที่ต่างแหล่งกันว่า ถ้าข้อมูลมาจากแหล่งที่ต่างกัน แล้วยังมีความเหมือนกัน ทั้งนี้แหล่งที่กล่าวมาได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งบุคคล และแหล่งสถานที่

3.5.1.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.6 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติพื้นฐานเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 104)

$$P = \frac{f}{N} \times 100 \quad (3-1)$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อย
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

, น. 105)

(3-2)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.6.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}} \quad (3-3)$$

เมื่อ S.D. แทน ความแปรปรวน
n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมคะแนนทั้งหมด
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

3.6.1.4 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 93-65)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N} \quad (3-4)$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
 ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่า

ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อการศึกษา

1. ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. แนวทางการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม
3. ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

4.1 กา

ใน

การศึกษา

ตามอัธย

ความต้องการการจัด
การจัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รวบรวมข้อมูลเชิง

ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแบบ PNA (Participatory Rural Appraisal) แนวทางการมีส่วนร่วมในชั้น
การร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมค้นหาความต้องการแก้ไขปัญหา และร่วมวางแผนการแก้ไขในด้านการ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษาในกลุ่มสนใจที่เข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 คน ได้
สมาชิกนักศึกษาเข้าร่วมโครงการโดยการประชาสัมพันธ์ผ่านศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัด
การศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีผู้ร่วมวิจัยคือ ครูประจำ
กลุ่มของศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 1 คน นางสาววิลาวรรณ แก้วหานาม มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้ช่วย
ผู้วิจัยร่วมกับผู้วิจัย เพราะผู้วิจัยได้ใช้สถานที่ศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตาม
อัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นพื้นที่วิจัย จึงมีความจำเป็นต้องมีผู้ช่วย
วิจัยเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นครูประจำกลุ่มของโครงการวิจัยในครั้งนี้ร่วมกับผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้ใช้
แนวคิดการมีส่วนร่วมเข้าไปสัมพันธ์กับผู้ช่วยวิจัย กับนักศึกษาในกลุ่มสนใจ โดยขั้นตอนในการเริ่ม
ดำเนินงานโครงการวิจัยคือ ผู้วิจัยชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานของโครงการวิจัยให้กับนักศึกษา
จำนวน 30 คน และผู้ช่วยวิจัยได้เข้าใจหลักการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม 5 ร่วม ดังนี้

1. ร่วมวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพมีพฤติกรรมแสดงออกเข้าร่วมประชุมกับสมาชิกในกลุ่มค้นหาปัญหาการทำเกษตรกรรม โดยการตั้งคำถาม การแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การลงมติการประชุม และได้เข้าร่วมประชุมกับกลุ่มอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ปัญหาของการทำเกษตรกรรม

2. ร่วมค้นหาความต้องการแก้ไขปัญหา หมายถึง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพมีพฤติกรรมแสดงออกเข้าร่วมประชุมกับสมาชิกในกลุ่มเสนอความต้องการแก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรม โดยอธิบายถึงวิธีการแก้ไขปัญหการทำอาชีพเกษตรกรรม ได้แสดงความคิดเห็น ให้มีการทำการเกษตรแบบผสมผสาน การรวมกลุ่มทำอาชีพเสริมในครัวเรือน เช่น การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ การสานตะกร้า การทอเสื่ออก การทำขนมพื้นบ้าน การทำขนมดอกจอก ร่วมกับสมาชิก การไปศึกษาอบรมนอกพื้นที่ ร่วมหาทุนสนับสนุนการทำกลุ่มอาชีพ เข้าร่วมกับกลุ่มทุกครั้ง ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ประชุมหรือสถานที่ดำเนินงาน เข้าร่วมการเขียนโครงการ และร่วมรับฟังสมาชิกในกลุ่ม

3. ร่วม
โดยตั้งใจเรียนรู้กา
ร่วมแก้ไขปัญหาด
โครงการ เชิญหน้า
เพื่อนสมาชิกทำใน

แสดงออก
โครงการ
รทำแผน
ไม่ชักชวน
ั

4. ร่วม
สำหรับการทำงาน
สมาชิกในกลุ่ม ยอ
สมาชิก ไม่พูดยุยงส่อเสียดให้ร้ายสมาชิกในกลุ่ม มีความรักสามัคคีในกลุ่ม ให้ความร่วมมือกับสมาชิก
ในกลุ่มทุกๆ กิจกรรม ร่วมชื่นชมกับผลงานกลุ่ม ร่วมรับผลประโยชน์กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเท่าเทียม
กัน มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อสมาชิกในกลุ่ม

แสดงออก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จริงจังต่อ
ดกลั่นกับ

5. ร่วมถอดประสบการณ์ หมายถึง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพ มีพฤติกรรมแสดงออก ในการพัฒนากลุ่มอาชีพร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่ มีความกล้าแสดงออกในการพูด การนำเสนอผลงานกลุ่ม การตอบคำถามร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม มีภาวะผู้นำจัดกิจกรรมของกลุ่ม เข้าร่วมกับสมาชิกกลุ่มเล่าประสบการณ์ของการทำงานกลุ่มอาชีพ เรียนรู้กับสมาชิกกลุ่มที่เป็นต้นแบบของโครงการหลังจากชี้แจงแนวทางการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมกับนักศึกษาและผู้ช่วยวิจัยได้ใช้เครื่องมือการวิจัยแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มนักศึกษา จำนวน 30 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการฯ จำนวน 30 คนจาก 8 หมู่บ้าน คือ บ้านกุดแคน หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 6 บ้านหนองโน หมู่ที่ 1,5 และหมู่ที่ 3 บ้านหนองอีดำ หมู่ที่ 7 บ้านนาบกเขียนหมู่ที่ 4

และบ้านสวนหม่อน หมู่ที่ 8 ได้รับแบบสอบถามปัญหา และความต้องการฯ กลับคืนมาจำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ดังตารางที่ 1 ตอนที่ 1 และตอนที่ 2

ตารางที่ 4.1

ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกร ของศูนย์เรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกร	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
1. ด้านเศรษฐกิจ			
1.1 ได้กู้เงินสวัสดิการของ ชกส. กองทุนเงินล้านในชุมชน และกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกรทำนาตำบลหนองโน	4.40	0.72	มาก
1.2 กู้เงินบวกร่างกายจากนายทบและพ่อค้าใบหน่ทำใบ	4.07	0.78	มาก
1.3			มาก
1.4			มาก
1.5			มาก
2. ด้านสังคม			
2.1 ค่าเช่าที่ดิน			มาก
2.2 ขาดแคลนแรงงานในชุมชนเพราะชาวบ้านอพยพไปทำงานในโรงงาน	4.60	0.62	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.13	0.97	มาก
3. ด้านสังคม			
3.1 ครอบครัวอยู่กับปู่ย่า ตายาย	4.37	0.81	มาก
3.2 ครอบครัวหย่าร้าง	4.23	0.86	มาก
3.3 สังคมมีข้อขัดแย้ง และทะเลาะวิวาท	4.23	0.90	มาก
3.4 เด็กและเยาวชนชอบความรุนแรง	4.23	0.86	มาก
3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	4.73	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.35	0.77	มาก
เฉลี่ยรวม	4.14	0.87	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตอนที่ 2 ความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมี ส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
4. ความต้องการเรียนรู้เรื่องอาชีพ			
4.1 การสานกระติบข้าว	1.87	1.41	น้อย
4.2 สานตะกร้า	1.53	1.11	น้อย
4.3 การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	4.50	0.78	มาก
4.4 การทำขนมดอกจอก	4.33	0.76	มาก
4.5 การทำกล้วยฉาบ	4.07	1.08	มาก
เฉลี่ย	3.26	1.02	ปานกลาง
5. ความต้องการวิธีการเรียนรู้เรื่องอาชีพ			
5.1 ต้องการมีเงินทุนสนับสนุนการทำกลุ่มอาชีพ	4.57	0.68	มากที่สุด
5.2 ต้องการ			
5.3 ต้องการ			ด
5.4 ต้องการ			
5.5 ต้องการ			ด
5.6 ต้องการ			ด
5.7 ต้องการ			ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จากตารางที่ 4.1 ผลการศึกษาปัญหาการทำเกษตรกรรม พบว่าปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีปัญหาโดยรวมด้านเศรษฐกิจ ด้านปัจจัยการผลิตและด้านสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีปัญหาในระดับที่ 1 , ระดับที่ 2 และระดับที่ 3 คือ ด้านสังคม ($\bar{X}=4.35$, S.D. = 0.77) ด้านปัจจัยการผลิต ($\bar{X}=4.13$, S.D. = 0.97) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}=4.02$, S.D. = 0.94) และความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมพบว่า นักศึกษา จำนวน 30 คน ต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม โดยรวมต้องการระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.26$, S.D. = 1.02) แต่เมื่อพิจารณาความต้องการเป็นรายอาชีพพบว่า การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่มีความต้องการลำดับที่ 1 ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.78) ลำดับที่ 2 ต้องการทำขนมดอกจอก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.76) และลำดับที่ 3 ต้องการทำกล้วยฉาบ ($\bar{X}=4.07$, S.D.=1.08) และในด้านความต้องการวิธีการเรียนรู้อาชีพ แบบมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$, S.D. = 0.78) แต่พิจารณาเป็นรายด้านต้องการวิธีการเรียนรู้อาชีพแบบมีส่วนร่วม

คือการเรียนรู้จากปราชญ์ท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้ต้องการเรียนรู้แบบรวมกลุ่มการผลิต (\bar{x} = 4.63, S.D. = 0.67) และต้องการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม (\bar{x} = 4.46, S.D. = 0.75)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยใช้เครื่องมือวิจัยแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 1 เพื่อการตรวจสอบข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของนักศึกษา จำนวน 30 คน ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพ จำนวน 10 คน ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

ลักษณะรั
โน ทั้ง 8
การเกษตร
ของผู้ที่ประ
เนื่องจากมี

งาน ได้ให้ข้อมูลที่มี
มากในตำบลหนอง
กษตรและสหกรณ์
กนี้พบว่าครัวเรือน
เงินจากญาติพี่น้อง
จ้างขับรถตู้ และใน
ส่วนการมี
เจ้าของรั
ด้านเศรษฐกิจพบว่าโครงสร้างทางเศรษฐกิจผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีระบบการเป็นหนี้สินเกิด
จากการกู้เงินในภาครัฐที่ได้ให้ความช่วยเหลือผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร” ซึ่ง
สอดคล้องกับการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของนักศึกษา 30
คน คือมีปัญหาด้านเศรษฐกิจการกู้ยืมเงินเพื่อการใช้เป็นทุนสำหรับการทำนากการทำไร่มันสำปะหลัง
และการเลี้ยงสัตว์ (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2, 3, 4, 5 และคนที่ 6 สัมภาษณ์วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.
2559) (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, 8, 9 และคนที่ 10 สัมภาษณ์วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2559)

2. ด้านปัจจัยการผลิต

ผลของการสัมภาษณ์เชิงลึกมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือด้านปัจจัยการผลิตผู้ประกอบอาชีพ
เกษตรกรรมมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ในเขตตำบลหนองโน แปรหมู่บ้านคิดเป็นร้อยละร้อยของ
เกษตรกร เพราะไม่มีเกษตรกรเช่าที่นาทำการเกษตรกรรม แต่มีการจ้างแรงงาน ชื้อปุ๋ยเคมี ชื้อยา

ปราบศัตรูพืช จ้างเครื่องจักรกลไถนา เก็บเกี่ยวข้าว ขนผลผลิตทางการเกษตรและมีต้นทุนการทำนาสูงมาก (ผู้ให้สัมภาษณ์ สากล ใบปลิว, จินตนา พุทธิ และถนอม เศษภักดิ์ สัมภาษณ์วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2559)

3. ด้านสังคม

ผู้นำหมู่บ้านที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโน และครูประจำกลุ่มของศูนย์การเรียนรู้ระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้ข้อมูลด้านสังคมว่า “เด็กเยาวชนชอบเที่ยวเตร่ตามงานประเพณี ทะเลาะวิวาท ชอบความรุนแรง ยกพวกไล่ฆ่าไล่ตีกัน แต่ในคนสูงอายุหรือคนวัยทำงานจะรวมกลุ่มกันทำอาชีพสานตะกร้า ทำไม้กวาด ทอ絲อก ทำกล้วยฉาบ ปรากฏมีกลุ่มอาชีพทุกหมู่บ้าน เพราะมีโครงการจากหน่วยงานภาครัฐเข้ามา สนับสนุนอย่างต่อเนื่องสิ่งที่ต้องการให้แก้ปัญหาคือ ให้เด็กเยาวชนได้เรียนรู้เรื่องทักษะอาชีพร่วมกับผู้สูงอายุ ร่วมกับผู้ปกครองหรือรวมกลุ่มกันสร้างอาชีพ โดยใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะ

บทบาทของเด็กเย

วอาชีพ”

ต้องการให้ผู้มีส่วนเ

สัมภาษณ์

สมพงษ์ พลเสนา,

ผลของการ

การศึกษา

พัฒนากลุ่มอาชีพมี

เงินออม มี

ปัญหาต้นทุนการผ

ทะเลาะวิวาท

ความต้องการของ

เวลาว่างเป็นประเ

กับการรวมกลุ่ม ทำให้ผู้วิจัยได้

ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและ

ดำเนินงานในการหาแนวทาง

ข้างต้นร่วมกับเด็กและ

เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

ตอนที่ 2 ผลการศึกษา

การเรียนรู้ระบบและการจัดการ

มหาสารคาม

สำหรับผลการศึกษาในเรื่องนี้

วางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ที่ใช้ข้อมูลจากระยะที่ 1

ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและ

โดยมี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชน ได้ใช้

และเรียนรู้

ปัญหาการ

เพื่อการ

ความต้องการดังกล่าวมา

อาชีพการ

ที่ระบุไว้คือ

อาชีพการ

ที่ระบุไว้คือ

อาชีพการ

ที่ระบุไว้คือ

อาชีพการ

ที่ระบุไว้คือ

อาชีพการ

ที่ระบุไว้คือ

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต และด้านสังคม เป็นปัญหาโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D = 0.87) และในส่วนของความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมต้องการเรียนรู้จากปราชญ์ท้องถิ่นต้องการรวมกลุ่มการผลิตและต้องการหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งอาชีพที่ต้องการคือ การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ มีขั้นตอนการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ประชุมวางแผนร่วมกับผู้ช่วยผู้วิจัยคือ คุณวิลาวรรณ แก้วทานาม จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการสร้างหลักสูตรดังนี้

1.1 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

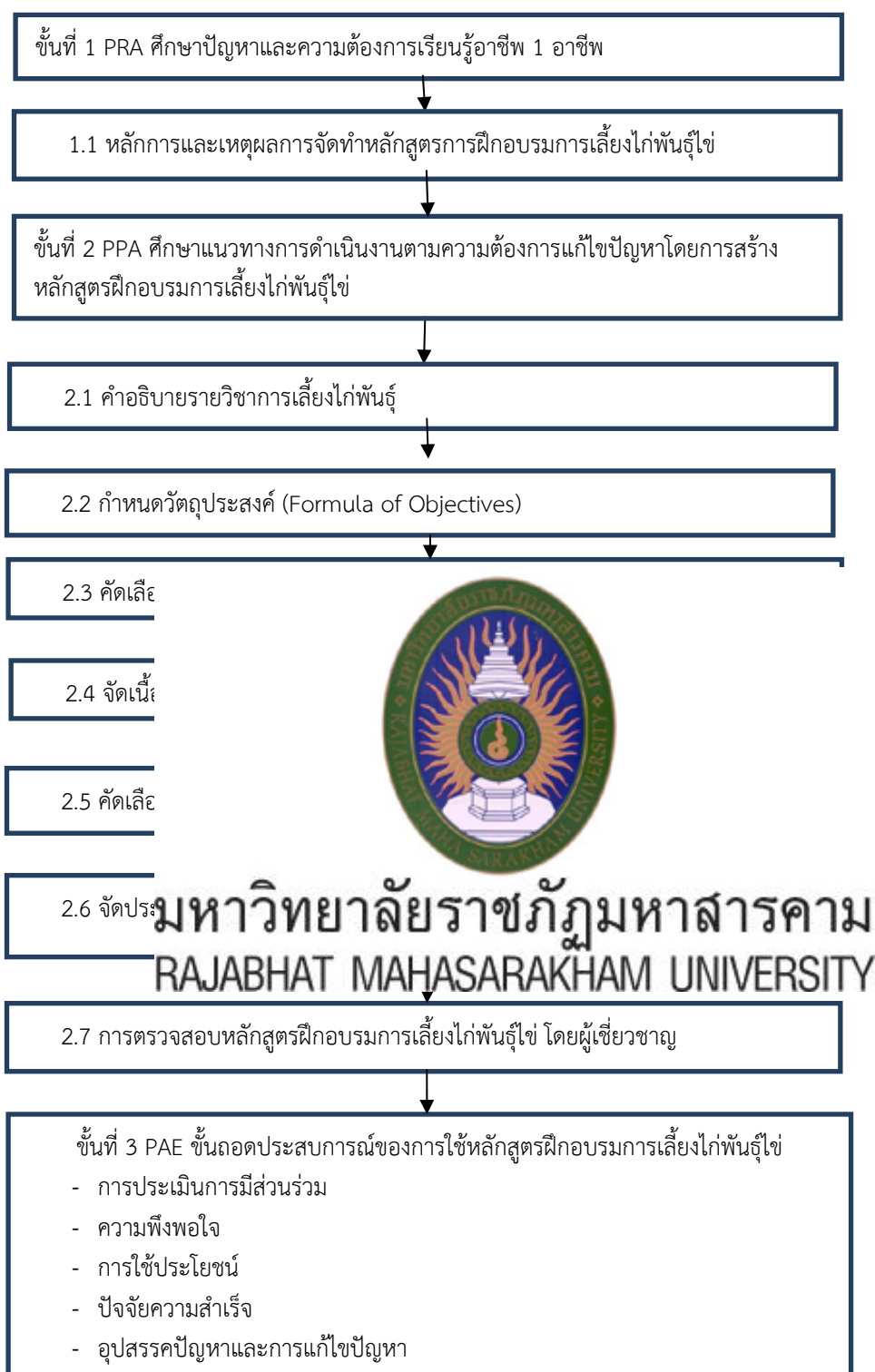
จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรได้โดยใช้แนวคิดการจัดการศึกษาแบบบูรณาการหลายแนวคิดร่วมกันคือ แนวคิดการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษา
สถานการ
เรียนรู้จาก
ความต้องการ
(2542, น.

ถึงแนวทางการจัด
เวีย โดยเรียนรู้จาก
ายการเรียนรู้ การ
รู้เนื้อหาขึ้นกับ
ริชาติ วัลย์เสถียร
แบบมีส่วนร่วมของ

สิทธิรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พัฒนาตนเองให้มีความปล้ RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY ผลักดันตนเองให้เกิดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภาครัฐ เอกชน โดยการเรียนรู้ในระดับชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนและตนเองต้องร่วมมือกันวิเคราะห์ปัญหา หาทางแก้ไขปัญหา ปฏิบัติงานร่วมกัน ปรับปรุงผลงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย ร่วมประเมินผล และร่วมชื่นชมรับผลประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการพัฒนาอาชีพของ ประสพสุข ฤทธิเดช (2555,น. บทสรุปผู้บริหาร) แนวคิดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรียานุช พิบูลสรารุช และจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2552,น. 11-22) และการศึกษาจากบริบทพื้นที่วิจัย กศน. ตำบลหนองโน สรุปได้ว่าการประกอบอาชีพของคนไทยมีการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและนอกภาคเกษตรกรรม และในการประกอบอาชีพต้องมียุติกรรมของการได้เรียนรู้หลากหลายวิธีการเรียนรู้ เพื่อนำความรู้ด้านอาชีพมาพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ประหยัด พึ่งตนเอง ไม่เอาเปรียบองค์กร ตั้งอยู่ในคุณธรรมดังกรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ดังตารางที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 กระบวนการพัฒนาจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

1.2 การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ผู้วิจัยได้สร้างหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ โดยใช้ชั้นที่ 2 PPA คือการวางแผนจัดทำหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบหลักสูตรคือ

1.2.1 คำอธิบายรายวิชา

มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เบื้องต้น เช่น การคัดเลือกพันธุ์ ลักษณะของไก่พันธุ์ไข่และการเจริญเติบโต และ อุปนิสัยการอยู่ การกินอาหาร การให้น้ำ โรคและศัตรูของไก่พันธุ์ไข่และการป้องกัน ดูแลไก่พันธุ์ไข่ตามวัยต่าง ๆ และมีความเข้าใจการวางแผนการผลิต ได้แก่ การให้อาหารเสริมไก่พันธุ์ไข่การจัดการตลาดในการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ได้แก่ การจำหน่ายไข่ไก่ไปสู่ผู้บริโภค ในระบบตลาดท้องถิ่นกำหนดราคาไข่ไก่ และจัดทำบัญชีรับจ่ายการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

1.2.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2.2.1 นักศึกษากลุ่มสนใจได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ทำให้เกิดทักษะในการปฏิบัติจริง

นำไปใช้ป

ารเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

กับผู้สนใจได้

งไก่พันธุ์ไข่ ได้

หน่วยการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
 ตารางที่ 4
 หน่วยการเรียนรู้หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	จำนวน (ชั่วโมง)
1	การปฐมนิเทศและชี้แจงโครงการอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	1
2	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไก่พันธุ์ไข่	2
3	โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	3
4	วิธีการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	3
5	โรคและการป้องกันโรคไก่พันธุ์ไข่	3
6	การบริโภคและการจำหน่ายไข่ไก่	1
7	การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	3

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	จำนวน (ชั่วโมง)
8	การประเมินความพึงพอใจการจัดการศึกษาพัฒนา กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์ ปัจจัยความสำเร็จ อุปสรรคปัญหา และการแก้ไข ปัญหา	3
	รวม	19

1.2.4 การจัดฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมในการนำหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ไปใช้กับ
 นักศึกษากลุ่มสนใจ จำนวน 30 คน ได้เรียนรู้ โดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 กับการจัดการศึกษา
 นักศึกษากลุ่มสนใจ
 เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ เมื่อ
 ระบบและการจัดก
 ติดตามประเมินผล
 เรียนรู้กับวิทยากร

ความรู้ให้กับ
 อบรมการ
 เรียนรู้นอก
 และมีการ
 ศึกษานี้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY ือ ใบ

ความรู้ เอกสาร หนังสือเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ (2) บุคคลที่เป็นวิทยากร มีปราชญ์ชาวบ้าน และ
 วิทยากร (3) ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ที่ประสบผลสำเร็จ

1.2.6 การวัดและประเมินผล

1.2.6.1 ประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพ
 แบบมีส่วนร่วมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่และประเมินผลแนวคิดการมีส่วนร่วม

1.2.6.2 ถอดประสบการณ์จากการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

- การใช้ประโยชน์
- ปัจจัยความสำเร็จ
- อุปสรรคปัญหา
- การแก้ไขปัญหา

เสนอหลักสูตรการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาคุณภาพความเหมาะสมของหลักสูตรดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3

การประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร			
1.1 ความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 ความเหมาะสมของการพัฒนาหลักสูตร	4.00	0.00	มาก
1.3 ปัญหา			ปานกลาง มาก
2. ท			
2.1 ทว:			ปานกลาง
2.2 ทว:			มาก
2.3 ทว:			มาก มาก
 <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY</p>			
3. เ			
3.1 เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 กำหนดสิ่งที่ต้องการพัฒนาชัดเจน	3.33	0.58	ปานกลาง
3.3 สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.44	0.19	มาก
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
4.1 ความชัดเจน	4.00	1.00	มาก
4.2 ความเป็นไปได้	4.00	0.00	มาก
4.3 เหมาะสมกับผู้เรียน	3.33	0.58	ปานกลาง
4.4 สอดคล้องกับความต้องการ	4.33	0.58	มาก
4.5 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการพัฒนา	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ย	3.99	0.54	มาก
5. โครงสร้างหลักสูตร			

(ต่อ)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D	แปลผล
5.1 การตอบสนองต่อจุดประสงค์ของหลักสูตร	3.66	0.00	มาก
5.2 ความเหมาะสมในการกำหนดหลักการ	4.00	0.00	มาก
5.3 ครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน	3.33	1.15	ปานกลาง
6.1 ความเหมาะสมของกระบวนการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	4.00	1.00	มาก
6.2 สามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	5.00	0.00	มากที่สุด
6.3 สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมได้	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ย	4.44	0.52	มาก
6. สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม			
7.1 สอดคล้องกับ			มาก
7.2 เหมาะสมกับ			มาก
7.3 สนับสนุนให้ได้			มาก
7. การวัดและ			
8.1 ความเหมาะสม			มาก
8.2 ความเป็นไป			มาก
8.3 ตรวจสอบการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้	4.00	1.00	มาก
8.4 เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	4.00	1.00	มาก
เฉลี่ย	4.08	0.89	มาก
8. ด้านเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่			
9.1 องค์ประกอบของเอกสารประกอบหลักสูตรมีใบความรู้ ใบงาน มีความเหมาะสม	4.00	1.00	มาก
9.2 รายละเอียดการฝึกอบรมมีวิทยากรและปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดความรู้ของหลักสูตรมีความเหมาะสมและชัดเจน	3.66	1.15	มาก
เฉลี่ย	3.83	1.07	มาก
เฉลี่ยรวม	4.02	0.50	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จากตารางที่ 4.3 การประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ว่า หลักสูตรมีคุณภาพเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.02, S.D=0.503) แต่พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเป้าหมายของหลักสูตร และด้านกระบวนการฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในอันดับมากลำดับที่ 1 (\bar{X} =4.44, S.D=0.19) (\bar{X} =4.44, S.D=0.52) ลำดับที่ 2 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน (\bar{X} =4.22, S.D=0.72)

1.2.6.3 การใช้หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่วิธีแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ใช้หลักสูตรฝึกอบรมจำนวน 19 ชั่วโมง ใช้เวลาอบรม 3 วัน กับนักศึกษาในกลุ่มสนใจจำนวน 30 คน และให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติรวมกลุ่มอาชีพการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่อีกจำนวน 50 ตัว ร่วมกับครูศูนย์การเรียนนอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่บ้านกุดแคน หมู่ที่ 6 ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นที่ฝึกปฏิบัติกลุ่มพัฒนา... 4 เดือน เพื่อให้... ในครัวเรือนของตนเอง ซึ่ง

บ้านเลขที่
ตำบลหน
เนื่องจาก
พ.ศ. 255

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กต อายุ 65 ปี
กุดแคน หมู่ที่ 6
มรู้เรื่องไก่พันธุ์ไข
ยงไก่พันธุ์ไข่ตั้งแต่

เองทั้งสองคน สิ่งที
การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข
และพื้นที่ใช้เลี้ยงไก่ (2) วิธีการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ (3) การป้องกันโรคระบาด (4) การจำหน่าย (5)
อุปสรรคปัญหาการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ (6) แนวทางการแก้ไขปัญหาการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่อื่นๆ (7)
สมาชิกได้ตั้งคำถามแสดงความคิดเห็น ขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ปราชญ์ชาวบ้านทั้ง 2 คน ใช้
วิธีการที่ยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงได้ตามความสนใจของนักศึกษา เช่น เรียนรู้โดยไปดูการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข
ที่ฟาร์ม การเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
กระบวนการถ่ายทอดความรู้เรื่อง การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ปรากฏรายละเอียดดังนี้

การฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	ความรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่
- ไปเรียนที่ฟาร์มของนายถนอม เศษภักดี	1. พันธุ์ไก่ไข่ เลือกลูกที่เป็นสาว อายุประมาณ 8 เดือน -
- ไปเรียนที่ฟาร์มนางเพ็ง ชุมแสง	1 ปี จะให้ไข่ได้ 365 วัน ประมาณ 3 ปี จะหยุดไข่
- วิทยากรถ่ายทอดความรู้	ต้องซื้อไก่สาวมาเลี้ยงไม่ซื้อลูกไก่ เลี้ยงลูกไก่จะดูแลไม่
- ความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ฝึก	ได้ผล
ปฏิบัติจริงในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มมีปัญหา	2. พื้นที่การเลี้ยงไก่ใช้พื้นที่
ด้านการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ปรัชญาปราชญ์ชาวบ้าน	- ทำกรงขังไก่แบบวิทยาศาสตร์

การฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	ความรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่
	<ul style="list-style-type: none"> - ทำทรงไก่แบบพื้นบ้าน ในทุ่งนา สวนหลังบ้าน - ปล่อยตามธรรมชาติรวมกับไก่พื้นบ้าน
	<p>3. วิธีการเลี้ยงไก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - กินแมลง หญ้า ข้าวเปลือก เปลือกหอย - ข้าวปลาย รำ หินก้อนเล็ก ๆ - แดงโม ผักสีเขียว - อาหารสำเร็จรูป - น้ำ
	<p>4. โรคระบาดไก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาเปลี้ย - หัวด - ตีกับไก่อ้วน

้อง
เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ระบบ RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

- ฝากญาติพี่น้อง
 - จัดเป็นของขวัญกระเช้าไข่ไก่
7. การมีส่วนร่วม สมาชิก 3 คนร่วมมือกันโดยทำหน้าที่ตามภาระงานที่มอบให้ในกลุ่มคือ ทำหน้าที่เป็นเวรดูแลการเลี้ยงไก่-ขายไข่ไก่ จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย แต่ละเดือนและมีการพบกลุ่มกับผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
8. อุปสรรคปัญหาการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่
- อาหารสำเร็จรูปแพง
 - ไก่เป็นโรคระบาดในฤดูฝน
 - ราคาการขายไข่ไก่กำหนดไม่ได้เป็นไปตามกลไกตลาด
- วิธีแก้ไขปัญหาคือเลี้ยงไก่แบบธรรมชาติ ใช้อาหารสำเร็จรูปผสมรำกับปลายข้าว หรือกินแมลง ปลวก ไม้เลี้ยงไก่ในฤดูฝน

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

การศึกษาในเรื่องนี้เป็นการศึกษาในระยะที่ 3 ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในขั้น PAE (Participatory Action + Evaluation) เป็นขั้นของการถอดประสบการณ์ หลังจากนักศึกษากลุ่มสนใจ จำนวน 30 คนได้รับการฝึกอบรมจากหลักสูตรการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ให้นักศึกษาสะท้อนผลที่เกิดขึ้นในด้าน 1) การมีส่วนร่วมที่ได้เข้าร่วมโครงการวิจัย 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ 3) การใช้ประโยชน์การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม 4) ปัจจัยของความสำเร็จ และ 5) อุปสรรคปัญหาและการแก้ไขปัญหาที่พบในขณะดำเนินงาน ซึ่งรายละเอียดแต่ละประเด็นนำเสนอตามลำดับ ดังตารางที่ 4.4 และตารางที่ 4.5

1. การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ ๔
ค่าเฉลี่ยแ
ร่วม

่มาชีพแบบมีส่วน

ระดับการมี
ส่วนร่วม

1. ร่ว	มาก	มาก	มาก
1.1 นัก ปัญหา	RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY ¹		มาก
1.2 นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการทำเกษตรกรรมร่วมกับสมาชิก ในกลุ่มพัฒนาอาชีพ	3.77	1.10	มาก
1.3 นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการทำ เกษตรกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ	3.97	1.03	มาก
1.4 นักศึกษาเข้าร่วมประชุมกลุ่มนำเสนออาชีพโดยแลกเปลี่ยน เรียนรู้ปัญหาการทำเกษตรกรรมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	4.07	1.14	มาก
1.5 นักศึกษาได้ร่วมลงมติการประชุมค้นหาปัญหาการทำ เกษตรกรรมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	3.97	1.10	มาก
เฉลี่ย	3.94	1.10	มาก
2. ร่วมค้นหาความต้องการแก้ไขปัญหา			
2.1 นักศึกษาได้อธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาอาชีพการทำ เกษตรกรรมร่วมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	3.93	1.05	มาก
2.2 นักศึกษาร่วมกับสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ จัดลำดับความ ต้องการแก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรม	4.50	0.78	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

แนวคิดการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
เฉลี่ย	3.93	0.88	มาก
3. ร่วมวางแผน			
3.1 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพพร้อมเรียนรู้ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรม	4.13	1.04	มาก
3.2 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพพร้อมเขียนแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	4.20	1.00	มาก
3.3 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพพร้อมประชาคมการนำแผนปฏิบัติงานไปใช้ร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม	4.23	1.04	มาก
3.4 นักศึกษาร่วมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามา	3.93	0.87	มาก
3.5 นักศึกษาให้ค			มาก
3.6 นักศึกษาไม่ช้			มาก
โครงการ			
3.7 นักศึกษาไม่ร่			ากที่สุด
แผนที่วางไว้			มาก
4. ร่วมปฏิบัติง			
4.1 นักศึกษามีคว			มาก
4.2 นักศึกษามีคว			มาก
4.3 นักศึกษามีความจรงใจต่อสมาชิกในกลุ่มอาชีพ	3.97	1.03	มาก
4.4 นักศึกษามีความรักสามัคคีต่อสมาชิกในกลุ่มอาชีพ	4.43	0.77	มาก
4.5 นักศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริตต่อการร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพกับสมาชิกกลุ่ม	4.33	0.76	มาก
4.6 นักศึกษามีความชื่นชมและยอมรับความสามารถของสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	3.90	1.12	มาก
4.7 นักศึกษาได้รับประโยชน์ร่วมการพัฒนากลุ่มอาชีพกับสมาชิกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน	4.47	0.73	มาก
เฉลี่ย	4.24	0.89	มาก
5. ร่วมถอดประสบการณ์			
5.1 นักศึกษากล้าแสดงออกในการพูด การนำเสนอผลงานของกลุ่มพัฒนาอาชีพ	3.80	0.92	มาก
5.2 นักศึกษาได้เรียนรู้ผลงานกลุ่มพัฒนาอาชีพกับสมาชิกกลุ่มที่เป็นสมาชิกตัวอย่างของกลุ่ม	3.87	0.82	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

แนวคิดการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
5.3 นักศึกษาได้ใช้ประสบการณ์การฝึกปฏิบัติการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มนำไปใช้ประโยชน์กับครัวเรือนตนเอง	4.40	0.77	มาก
5.4 นักศึกษาได้ถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานกลุ่มพัฒนาอาชีพให้กับสมาชิกในกลุ่มและผู้ที่สนใจได้เรียนรู้ร่วมกัน	3.93	1.01	มาก
เฉลี่ย	4	0.88	มาก
รวมทั้ง 5 ด้าน	20.39	4.62	
เฉลี่ยรวม 5 ด้าน	4.07	0.92	มาก

จากตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มคันทาควมาก (\bar{X} : 4.24, S.D=0.88) จาระห์ปัญหา ร่วมการณ อยู่ในระดับานพบว่า ด้านการจับที่ 2 (\bar{X} =4.24,)=0.88)

ตารางที่ ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ค่าเฉลี่ยและ RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY กลุ่มสนใจที่มีต่อการจัดการศึกษาพัฒนาชุมชนอาชีพแบบมีส่วนร่วม โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D	แปลความหมาย
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 นักศึกษาชอบเนื้อหาการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่จาก 8 หน่วยการเรียนรู้	3.97	1.16	มาก
1.2 นักศึกษาสนใจเรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ หน่วยประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	3.67	1.27	มาก
เฉลี่ย	3.82	1.21	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D	แปลความหมาย
2.1 นักศึกษาชอบการเรียนรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่โดยใช้ใบความรู้	4.33	0.76	มาก
2.2 นักศึกษาชอบการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่ม	4.43	0.77	มาก
2.3 นักศึกษาสนใจการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่จากปราชญ์ชาวบ้าน	4.27	0.91	มาก
2.4 นักศึกษาภูมิใจได้ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากวิทยากร	3.93	1.14	มาก
เฉลี่ย	4.24	0.89	มาก
2. ด้านสื่อ			
3.1 นักศึกษามีค			
กลุ่ม			
3.2 นักศึกษาชอบพันธุ์ไข่			
3.3 นักศึกษาภูมิใจ			
ชาวบ้านเรื่อง			
3.4 นักศึกษาสนใจ			
ใบงานฝึกปฏิบัติจริง	3.60	1.19	มาก
3.5 นักศึกษาชอบภาพประกอบในหน่วยการเรียนรู้			
เรื่องอุปกรณ์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	3.90	1.09	มาก
เฉลี่ย	3.91	1.14	มาก
4. ด้านการวัดผลประเมินผล			
4.1 นักศึกษาภูมิใจได้รู้คะแนนการทำใบงานกลุ่ม	4.23	0.86	มาก
4.2 นักศึกษาสนใจได้ตอบคำถามวิทยากร	3.93	1.14	มาก
4.3 นักศึกษามีความสุขที่มีไข่บริโภค และขายไข่ไก่	4.27	0.94	มาก
เฉลี่ย	4.14	0.98	
เฉลี่ยรวม	4.03	1.06	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ร่วมดังกล่าวมา โดยทุกคนมีบทบาทหน้าที่เป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน พฤติกรรมที่แสดงออกโดยการเข้ารับการอบรมความรู้ครบตามหลักสูตรกำหนดไว้ ทำให้การจัดกิจกรรมการอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เป็นไปตามแผนของกิจกรรมที่ระบุไว้ และนักศึกษาทุกคนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม (สุนันทารังวัดสา และอัมพร กองรัตน์ การสนทนากลุ่มถอดประสบการณ์วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

3.2.การจัดการศึกษาตามอริยาศยสอดคล้องตามสภาพจริงกับความต้องการของผู้เรียนจากการสนทนากลุ่ม พบว่า นักศึกษาได้สะท้อนผลว่า “การจัดเนื้อหาการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน เนื่องจากการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ได้บริโภคและขายเป็นรายได้เสริมในครอบครัว และในการทำกิจกรรมกลุ่มได้แบ่งไข่ไก่ให้กับทุกคนไว้บริโภค ทำให้มีความสามัคคี ไม่ขัดแย้งกันเพราะได้รับผลประโยชน์แบ่งไข่ไก่เท่าๆ กันทุกคน” (ปวีณา แก้วอาจ และทองจันทร์ สุกพวงแก้ว การสนทนากลุ่มถอดประสบการณ์ วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

3.3. การสร้างเครือข่ายภายในชุมชนกับภายนอกชุมชนให้เหตุผลในลักษณะคล้ายกันว่า “ได้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านประกาศไ้หมู่บ้าน ในตำบลวิทยากรมาเพิ่มเ่มหาสารคาม ทำไ้คำรินทร์, จิรวดี ๕

ซึ่งผู้นำมาจาก 8 กันและมีวงจังหวัด (ศิรินทรา 2559)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
 การวิจัยปฏิบัติการ
 ด้งนี้คือ การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วม การจัดการศึกษาตามอริยาศยตามสภาพจริงสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และการสร้างเครือข่ายภายในชุมชนกับภายนอกชุมชน ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นนี้เป็นส่วนสนับสนุนให้โครงการการทำวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

4. อุปสรรคปัญหาและการแก้ไขปัญหาในการดำเนินโครงการการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมพบอุปสรรคและปัญหาจากข้อมูลที่ได้รวบรวมจากหัวข้อข้อเสนอแนะอื่นๆ ดังนี้

4.1 ด้านอุปสรรคปัญหา

การพบกลุ่มนักศึกษาในวันเสาร์และวันอาทิตย์ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ นักศึกษาบางคนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน เพราะมีภาระกิจการทำงานในครอบครัว

4.2 วิธีการแก้ไข้ปัญหา

การพบกลุ่มนักศึกษาหลังจากการอบรมฯ ต้องใช้เวลาการนัดหมายพบกลุ่มในวันเสาร์ – วันอาทิตย์ โดยแจ้งทางการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของแต่ละหมู่บ้านก่อนการพบกลุ่มประมาณหนึ่งอาทิตย์ นักศึกษาจะแก้ไข้ปัญหาลดภารกิจของงานในครอบครัวตนเอง เพื่อมาร่วมการพบกลุ่มติดตามการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของกลุ่มได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สำหรับบทที่ 5 ได้นำเสนอตามลำดับแต่ละประเด็น

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

รายละเอียดแต่ละประเด็นปรากฏดังนี้

5.1 สรุป

กา
ความต้องการ
การศึกษา
ดำเนินการ
ของการจัด

พเกษตรกรรมและ
ระบบและการจัด
ศึกษาแนวทางการ
ถอดประสบการณ์

ผล
โดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมชน PRA (Participatory Rural Appraisal) คือ ร่วมแก้ไขปัญหาร่วม
ค้นหาความต้องการและร่วมวางแผน พบว่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การแบบมีส่วนร่วม

5.1.1 นักศึกษามีปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมด้านเศรษฐกิจ ด้านปัจจัยการผลิต และด้านสังคมอยู่ในระดับมาก แต่พิจารณาทางด้านพบปัญหาตามลำดับที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 คือ ด้านสังคม ด้านปัจจัยการผลิต และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งตรงกับการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า นักศึกษามีปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมด้านเศรษฐกิจ สังคมและด้านปัจจัยการผลิต ในด้านความต้องการจัดการศึกษาพัฒนา กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม นักศึกษามีความต้องการจัดการศึกษาพัฒนา กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่พิจารณาเป็นรายอาชีพมีความต้องการ มากลำดับที่ 1 การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ลำดับที่ 2 ทำขนมดอกจอก ลำดับที่ 3 ทำกล้วยฉาบ โดยใช้วิธีการ เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านการเรียนรู้จากปราชญ์ท้องถิ่น เรียนรู้แบบรวมกลุ่มการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด และต้องการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก ซึ่งตรงกับการสัมภาษณ์เชิงลึก นักศึกษาต้องการให้จัดการศึกษาพัฒนา กลุ่มอาชีพ แบบมีส่วนร่วม โดยรวมกลุ่มการผลิตให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมด้วยคือ การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

5.1.2 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาพัฒนาากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ในชั้น PPA (Participatory Planning of Action) การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบแนวทางการจัดการศึกษาพัฒนาากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม โดยการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบคือ หลักการเหตุผล การจัดทำหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล โดยหลักสูตรมีคุณภาพความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5.1.3 ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาตามหลักสูตรอาชีพแบบมีส่วนร่วมในชั้น PAE (Participatory Action Evaluation) เป็นขั้นถอดประสบการณ์พบว่า (3.1) นักศึกษามีส่วนร่วมจัดการศึกษาพัฒนาากลุ่มอาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การมีส่วนร่วมเรียงลำดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุด และสามคือ การมีส่วนร่วมการวางแผน การมีส่วนร่วมการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในระดับมากที่สุด (3.3) การใช้ประโยชน์ (3.4) ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการความรู้แบบภายนอกชุมชน (3) แก้ไขอุปสรรคปัญหาหนึ่งอาทิตย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชาพัฒนา
ระดับมาก
ตรงจ่าย
มคือ การ
ชุมชนกับ
และการ
ประมาณ

5.2 อภิปรายผล

การอภิปรายผลมีหัวข้อที่จะอภิปรายดังนี้

5.2.1 การศึกษาปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการการจัดการศึกษาพัฒนาากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและการวิจัยเชิงปริมาณ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ใช้เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและการใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการดำเนินการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในชั้น PRA (Participatory Rural Appraisal) การใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมสำหรับการศึกษาปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนาากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมมีส่วนร่วม 3 ชั้นคือ

การร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมค้นหาความต้องการแก้ไขปัญหา และร่วมวางแผน ทำให้เกิดผลลัพธ์คือ มีกลุ่มเป้าหมายเข้ามาร่วมวิเคราะห์ปัญหาคือ นักศึกษากลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพ จำนวน 30 คน จากแปดหมู่บ้านคือ บ้านกุดแคน หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 6 บ้านหนองโน หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 5 บ้านนาอกเขียนหมู่ที่ 4 บ้านหนองอีดำ หมู่ที่ 7 บ้านสวนหมอน หมู่ที่ 8 ในเขตบริการการจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปัญหาการทำเกษตรกรรมมีดังนี้ การประกอบอาชีพการทำเกษตรกรรมปลูกข้าวเป็นอาชีพหลักเหมือนกับสังคมของชาวอีสานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการประกอบอาชีพเสริมหลังฤดูทำนาหลายๆ อาชีพแตกต่างกันไป เป็นไปตามลักษณะภูมิศาสตร์ด้านกายภาพสิ่งแวดล้อมแต่ละชุมชน ท้องถิ่น ชุมชนในตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ได้สะท้อนปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากการตอบแบบสอบถามปัญหาการทำเกษตรกรรมพบว่า มีปัญหาด้านสังคม ค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.35) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D=0.77) ด้านปัจจัยการ

(\bar{X} =4.02)

จากด้านสั

จังหวัดขอ

กับหลาย

และยาว

เกษตรกร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เมื่อได้ผล RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY จ้างเครื่องจักรกล คราวเรือนในตำบลหนองโน มีหนี้สินจำนวนมาก โครงการกู้ยืมเงินจากรัฐ นายทุน และญาติพี่น้อง จากปัญหาการทำเกษตรกรรมดังกล่าวมาประกอบด้วยด้านสังคม ปัจจัยการผลิต และด้านเศรษฐกิจ เป็นการค้นหาปัญหาตามสภาพจริงของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน ได้สะท้อนปัญหาการทำเกษตรกรรมของหมู่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้านในตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

จากปัญหาการทำเกษตรกรรมของ 8 หมู่บ้านดังกล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังที่นักวิชาการได้ศึกษาไว้ เช่น สุภางค์ จันทวานิช (2540,น. 67-72) บัณฑิต อ่อนคำ และน้อยวงศ์ พยางค์ (2533,น. 126) และสิทธิธัญญ์ ประพุทธินิติสาร (2546,น. 41-42) ในระหว่างการพัฒนาชุมชนให้พึ่งตนเองและเข้มแข็งต้องมีการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักวิชาการ นักวิจัย นักพัฒนา ร่วมกับชาวบ้าน เพื่อร่วมกันกำหนดปัญหาในการวิจัยตามสภาพจริงของชุมชน เพราะชาวบ้านจะเป็นผู้เข้าใจปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง เช่น กรณีตัวอย่างชาวบ้านจำนวน 30 คน ใน 8 หมู่บ้านของตำบลหนองโน ได้สะท้อนปัญหาการทำเกษตรกรรมให้กับนักวิจัยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยและจะได้หาแนวทางแก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรมร่วมกัน โดยผลสะท้อนคือ

เศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ย

าที่อยู่ในระดับมาก

กรุงเทพมหานคร

แลเลี้ยงดู เมื่อรวม

น้อง ส่งผลให้เด็ก

ากนี้ปัญหาการทำ

จ้างเครื่องจักรกล

ครัวเรือนในตำบล

ความต้องการจะแก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรมจากปัญหา 3 ด้าน คือ ด้านสังคม ปัจจัยการผลิตและด้านเศรษฐกิจ โดยการศึกษาความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

5.2.2 กลุ่มเป้าหมาย 30 คน ได้ระบุถึงความต้องการเรียนรู้เรื่องอาชีพเสริมในครัวเรือนที่ชุมชนตำบลหนองโนมีอาชีพเสริมหลายๆ อาชีพได้แก่ อาชีพการสานกระติบข้าว สานตะกร้า การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ การทำขนมดอกจอก การทำกล้วยฉาบ อาชีพเสริมแต่ละประเภทมีประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และมีวิทยากรได้ให้การอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้กับประชาชนในตำบลหนองโน แต่การรวมกลุ่มการผลิตที่เป็นรูปธรรมชัดเจนจาก 8 หมู่บ้านยังไม่ได้ดำเนินงานทำให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มสนใจต้องการศึกษาอาชีพการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ (\bar{X} = 4.50, S.D = 0.78) การทำขนมดอกจอก (\bar{X} = 4.33, S.D = 0.76) และการทำกล้วยฉาบ (\bar{X} = 4.07, S.D = 1.08) เมื่อเรียงลำดับความต้องการอาชีพที่ต้องการพัฒนาด้านที่ 1 คือ การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ โดยวิธีการเรียนรู้จากปราชญ์ท้องถิ่นถ่ายทอดความรู้และการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (\bar{X} = 4.63, S.D = 0.67) และต้องการฝึกหัดสูตรฝึกอบรม

(\bar{X} = 4.60, S.D = (นักศึกษากลุ่มสนใจ Sirasoonthorn (2 การศึกษาควรเปิด เพื่อแก้ปัญหาชุมชน เรียนรู้ในภาวะวิกฤติ ความสามารถค้นห

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เข้าร่วมของ 46) และ ด้ยการจัด การศึกษา วมและการ ติ มีสติ มี ด้้อย่างมี อิศรางกูร

ณ อยุธยา (2552, น. 11-22) ได้กล่าวถึงการประกอบอาชีพของคนไทย มีการประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรมและอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมตามท้องถิ่นของตนเอง มีการจักสาน การทำอาหาร การฟ้อนรำ และการท่องเที่ยวดังที่ชุมชนในตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมการทำขนมดอกจอก การทำกล้วยฉาบ และอาชีพภาคเกษตรกรรมมีการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ จุดประสงค์การประกอบอาชีพทั้งสองประเภท เพื่อการบริโภคและการขายสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือนตนเองจึงสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษากลุ่มสนใจ จำนวน 30 คน ต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านอาชีพการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ โดยการใช้สื่อการเรียนการสอนผ่านหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ สอดคล้องกับการจัดการศึกษานอกระบบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2538, น. 34-42) โดยเป็นการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในลักษณะการเรียนรู้หลักสูตรการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ มีสื่อบุคคล ปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาของผู้รู้คือ วิทยากรได้รับการส่งเสริมและการถ่ายทอดความรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ให้กับกลุ่มนักศึกษา จำนวน 30 คน ได้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จึงเป็นการจัดการศึกษากลุ่มกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย ที่เน้นการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตที่เกิดขึ้น

5.1.1 การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

การศึกษาการอภิปรายผลข้อนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระยะที่ 2 คือ การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PPA (Participatory Planning of Action) ซึ่งเป็นขั้นตอนของการใช้องค์ความรู้จากระยะที่ 1 คือ ได้ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและได้ความต้องการการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของนักศึกษากลุ่มสนใจ จำนวน 30 คน นำมาใช้สร้างหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ โดยหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่มีองค์ประกอบของหลักสูตรคือ (1) หลักการและเหตุผลการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ (2) คำอธิบายรายวิชาการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ (3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (4) หน่วยการเรียนรู้ (5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (6) สื่อการฝึกอบรม (7) การวัดและประเมินผล การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่สอดคล้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 39-42) และอุดม เขยกีวงศ์ (2543 : 105) โด

หลายช่วง
การเรียนรู้
ขึ้นกับคว
เรื่องการ
ประชาช

หลักสูตร
อยู่ในระดั
วิจัยครั้งนี้ได้สร้างตามแนวคิดแบบมีส่วนร่วมคือ (1) การค้นหาปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมในชั้น PRA (2) การวางแผนปฏิบัติงานในชั้น PPA และ (3) ชั้นถอดประสบการณ์ของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม PAE เป็นไปตามผลการวิจัยของ ศรานันท์ มีหวัง (2555 : 90-92) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของจังหวัดเชียงราย ซึ่งได้แนวทางการทำงานแบบวงจร PDCA คือ ด้านการวางแผน (P) ด้านการนำไปสู่การปฏิบัติ (D) ด้านการประเมินตรวจสอบ (C) และด้านการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม (A) โดยเฉพาะด้านการวางแผนได้สะท้อนให้เห็นการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เน้นให้สถานศึกษาใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมพัฒนา ซึ่งตรงกับการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เพื่อแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของชุมชนในตำบลหนองโน จึงเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เผยแพร่

รู้ของกลุ่มบุคคลมี
การสร้างเครือข่าย
กรรมการเรียนรู้
ชีพแบบมีส่วนร่วม
วยวิจัย นักศึกษา
รเรียนรู้ที่ระบุไว้ใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คุณภาพเหมาะสม
่างหลักสูตรในการ

ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษานำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไปต้งนโยบายของการจัดการศึกษาของ เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 5-13) การจัดการศึกษาจะพบความสำเร็จ มียุทธศาสตร์ในด้านการสร้างธนาคารหลักสูตร เพื่อการรวบรวมหลักสูตรการศึกษาที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนตามความถนัดและระดับความสามารถของผู้เรียนเช่นเดียวกับผู้เรียนนักศึกษาในกลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพ จำนวน 30 คน ที่ต้องการเรียนรู้เรื่องอาชีพการทำเกษตรกรรมประเภทการเลี้ยงสัตว์คือ การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ในรูปแบบการรวมกลุ่มการผลิต เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นไปตามความสนใจของผู้เรียนในการจัดการศึกษานอกระบบและในระบบการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ (วารสาร สยามโกเศศ และคณะ. 2553 : 33)

5.1.2 ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

ผลการอภิปรายผลในข้อนี้เป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วมระยะที่ 3 คือขั้น PAE (Participatory Evaluation) คือขั้น

ผลการจัด
ส่วนร่วม 5 ขั้นคือ
(4) ร่วมปฏิบัติงาน
กลุ่มสนใจ จำนวน
S.D=0.90) แต่
S.D=0.87) ด้าน

วคิดการมี
มวางแผน
นักศึกษา
 \bar{X} =4.07,
 \bar{X} =4.28,

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ร่วมถอด
ประสบการณ์ผลดี **RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY** หากความ
ต้องการทั้งสองด้านอยู่ในระดับมากคือ (\bar{X} =3.94, S.D=1.10) (\bar{X} =3.93, S.D=0.88) เนื่องจากการ
ดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงแนวทางการดำเนินโครงการโดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วม 5
ร่วม ดังกล่าวมาข้างต้นและใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) การวิจัยมีผู้เข้าร่วมคือ
นักศึกษากลุ่มสนใจ ครูประจำกลุ่ม ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตาม
อัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองโน ประชาญ์ท้องถิ่น วิทยากร
ประกอบด้วยนักวิชาการสำนักงานเกษตร จังหวัดมหาสารคาม และนักวิชาการเกษตรตำบลหนองโน
และผู้วิจัย ถือเป็นการทำงานแบบเครือข่ายคือ มีเครือข่ายภายในชุมชนกับเครือข่ายภายนอกชุมชน
เข้ามาร่วมมือกันพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยเรียนรู้เป็นกลุ่ม โดยมีสื่อ
นวัตกรรมชุดความรู้คือหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ใช้เวลาเรียน 19 ชั่วโมง โดยฝึกอบรมให้
เกิดองค์ความรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติจริงเป็นกลุ่มการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ จำนวน 50 ตัว
ในศูนย์การเรียนรู้นอกระบบที่บ้านกุดแคนใช้เป็นสถานที่รวมกันฝึกปฏิบัติจริง เกิดจากความต้องการ
ของผู้เรียน พ้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2542 : 4-5) กล่าวถึงการจัดการศึกษา

ต้องให้ความสำคัญกับหลักสูตร ผู้เรียน สาระ วิธีการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน เช่นเดียวกับการเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของนักศึกษาในกลุ่มสนใจ จำนวน 30 คน มีผู้เรียนหลายช่วงวัยคือ วัยเด็กและเยาวชน วัยผู้ใหญ่ และวัยผู้สูงอายุ มารวมกลุ่มกันโดยวิธีเรียนเป็นไปตามบริบทของชุมชน คือ เรียนรู้จากปราชญ์ท้องถิ่น ผู้ประกอบอาชีพการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ประสบความสำเร็จคือ นายถนอม เศษภักดี และนางเพ็ง ชุมแสง สื่อที่ใช้คือฟาร์มการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของปราชญ์ท้องถิ่นทั้ง 2 คน โดยความรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ที่ได้เรียนรู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้แบบวิทยาศาสตร์นำมาบูรณาการร่วมกัน ทำให้นักศึกษา จำนวน 30 คนได้ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนและความรู้จากนักวิชาการเข้ามาหนุนเสริมให้มีความเข้าใจการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เพิ่มมากขึ้น และขณะที่ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบ มีความรักสามัคคี การแสดงความคิดเห็นร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ และกับวิทยากร นับได้ว่าบรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปตามการมีส่วนร่วมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก จึงทำให้การรวมกลุ่มจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมโดยการเื้อ

(2553 : 3

สมบูรณห์

การศึกษา

การศึกษา

อัยาศัย

อัยาศัยไ

เยาวชนเ้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผลการศึกษาความพึงพอใจ ความพึงพอใจของนักศึกษาในกลุ่มสนใจที่มีการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ซึ่งนักศึกษาในกลุ่มสนใจมีความพึงพอใจโดยรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผลอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.03, S.D = 1.06) เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ใช้เนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้กำหนดชั่วโมงตามเนื้อหาของแต่ละเรื่องไว้ชัดเจน พร้อมมีสื่อประกอบการฝึกอบรม เช่น ใบความรู้ ใบงาน แหล่งเรียนรู้ สื่อบุคคล วิดีทัศน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ มีการแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบชัดเจนของการทำงานกลุ่ม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสพสุข ฤทธิเดช (2555 : บทสรุปผู้บริหาร) ซึ่งเห็นการจัดการศึกษาแหล่งเรียนรู้ชุมชนนำร่องสัมมาอาชีพด้วยบริบทจริงของชุมชน ปัจจัยเกื้อหนุนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาคือ ครอบครัว ปราชญ์ชุมชน วิทยากร สถาบันการศึกษาและสำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม โดยร่วมมือกันทำงานแบบมีส่วนร่วม 8 ร่วมคือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามแผน ร่วมแก้ไขปรับปรุงผลงาน ร่วมประเมินผลงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมชื่นชม

มโกเศศ และคณะ

.ทยให้เป็นมนุษย์ที่

การศึกษาในระบบ

.ดยเฉพาะการจัด

จัดการศึกษาตาม

ละการศึกษาตาม

ศึกษาคือ เด็กและ

าชนทุกช่วงวัย

ผลงาน โดยเฉพาะชั้นการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผลงานและชื่นชมผลงาน โดยการวิจัยครั้งนี้ประเมินผลในด้านความพึงพอใจ จึงสอดคล้องการปฏิบัติงานชั้นร่วมประเมินผลงานและร่วมชื่นชมผลงานของงานวิจัยเรื่องนี้อยู่ในระดับมาก ดังกล่าวมาข้างต้น และพ้องกับผลการศึกษาของ ขวัญชัย ชีวนา (2558 : 20-22) ของผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสัมมาอาชีวะ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของเกษตรกรในกรณีประเมินผลความพึงพอใจของเกษตรกรในการเรียนรู้ตามหลักสูตรสัมมาอาชีวะ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของเกษตรกรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่กับนักศึกษาในกลุ่มสนใจ ทำให้นักศึกษามีความสนุกสนาน ความชอบในเนื้อหาที่เรียน ความกระตือรือร้นกับการร่วมแสดงความคิดเห็น เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนได้แสดงออก เมื่อได้ทำแบบสอบถามความพึงพอใจ จึงสะท้อนผลโดยองค์รวมหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เกิดจากผู้เรียนต้องการและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนโดยมีแหล่งเรียนรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของเกษตรกรต้นแบบนำมาขยาย

ใช้ร่วมกับ
เกิดขึ้นใน
วิจัยครั้งนี้
เกี่ยวข้อง
อ (1) การ

ทุกหมู่บ้าน เพื่อให้
อนาคตต่อไป โดยมี
การนำไป
ผู้เข้าร่วมถอดประ
ปราชญ์ท้องถิ่นและ
ลดต้นทุนการผลิต
จุดประสงค์การเลี้ยง
ตั้งเป็นกลุ่มการผลิต 1 กลุ่ม ตามโครงการวิจัยในครั้งนี้แต่มีเป้าหมายของหลักสูตรคือ ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ปฏิบัติจริง ประกอบอาชีพ มีอาชีพโรคและขายสร้างรายได้ และนักศึกษาสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ให้กับผู้ที่สนใจ โดยการเรียนรู้ตามหลักสูตรฝึกอบรมมีหน่วยการเรียนรู้ 8 หน่วยการเรียนรู้ 19 ชั่วโมง หลังจากเรียนจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีใบงานให้ฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม เพื่อทบทวนความรู้ที่เข้เรียนมา ทำให้ผู้เรียนได้เกิดองค์ความรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เป็นไปตามเนื้อหาทั้ง 8 หน่วยการเรียนรู้ โดยวิธีเรียนคือ (1) เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ฟาร์มเลี้ยงไก่ของเกษตรกรต้นแบบ (2) เรียนรู้จากปราชญ์ท้องถิ่น (3) เรียนรู้จากวิทยากร (4) เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง พ้องกับผลการศึกษาของ ชูเกียรติ สีสุวรรณ (2535 : 3) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ในระบบท้องถิ่นที่สำคัญเริ่มถ่ายทอดกันในครอบครัว ใช้วิธีสอนปฏิบัติจริงไปพร้อมกับผู้สอน ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ในระดับครอบครัวและชุมชนจะเกิดขึ้นทุกเวลา เช่นเดียวกับการถ่ายทอดความรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เกิดขึ้นทุกเวลา โดยผู้เรียนได้นำไปใช้ในครัวเรือนตนเองคือการลดต้นทุนการผลิต คือ การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ลดการซื้ออาหารสำเร็จรูปให้อาหารไก่จากพืชผักที่ปลูก เช่น ผักกาดขาว ผักบุ้ง ลดการเป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

พันธุ์ไข่มี
มกลุ่มกัน

หนี้คือ ต้นทุนการผลิตไม่สูง การซื้ออาหารสำเร็จรูปราคาแพงบางครั้งผู้เลี้ยงต้องใช้วิธีซื้อเงินผ่อนตามร้านค้า แต่เมื่อใช้พีชผักเลี้ยงไก่พันธุ์ช่วยลดการเป็นหนี้น้อยลง และนอกจากนี้ยังทำให้ผู้เลี้ยงลดค่าใช้จ่ายการซื้ออาหาร เพราะไข่ไก่ถือเป็นอาหารชดเชยอาหารประเภทโปรตีน เนื่องจากไข่มีสารอาหารประเภทโปรตีนเหมือนเนื้อสัตว์ และถ้านักศึกษาในกลุ่มสนใจเพิ่มจำนวนไก่พันธุ์ไข่ที่เลี้ยงจาก 50 ตัว ขยายผลการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ไปสู่ครัวเรือนตนเอง ครัวเรือนละ 10 ตัว จะทำให้สามารถนำไข่ไปบริโภคในครัวเรือนและขายเป็นรายได้เสริมในอนาคตได้ จึงลดค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารบริโภค และมีเงินออมเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต โดยใช้องค์ความรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ที่ได้เรียนรู้นำไปใช้ประโยชน์ในระดับครัวเรือนตนเอง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินโครงการวิจัย ปัจจัยความสำเร็จคือ (1) การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วม (2) การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสอดคล้องตามสภาพจริงกับความต้องการของผู้เรียน (3) การสร้างเครือข่ายภายในชุมชนกับภายนอกชุมชน ซึ่ง 3 ประเด็นนี้เป็นปัจจัยสนับสนุน

จัดการศึกษา
เศรษฐกิจ
ได้รับการ
เป็นอาชีพ
การแก้ไข

จัดนั้นต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 52 : 11-22) คือ เศรษฐกิจ บุคคลจะมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต้องได้รับการพัฒนาอยู่บนฐานของความพอเพียงสามห่วง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน 2 เงื่อนไขคือ ความรู้ คุณธรรม และ 3 ศาสตร์พระราชา คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาสากล และภูมิสังคม ซึ่งการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม โดยใช้การเรียนรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ มีความรู้ มีคุณธรรม มีเหตุผล มีความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน โดยการนำความรู้ที่ได้นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันตนเองคือ การลดต้นทุนการผลิต ลดการเกิดหนี้ ลดรายจ่ายการซื้ออาหารบริโภคคือ เป็นภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต

อุปสรรคปัญหาและข้อเสนอแนะ การจัดการศึกษาพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมพบปัญหา คือ เมื่อครูประจำกลุ่มไปนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานที่พบปัญหาคือ สมาชิกในกลุ่มจะมารวมกลุ่มกันในวันเสาร์ - อาทิตย์ มีวันว่างไม่ตรงกัน วิธีการแก้ไขปัญหาคือต้องประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในแต่ละหมู่บ้านล่วงหน้าเป็นเวลาหนึ่งอาทิตย์ เพื่อให้การนัดพบกลุ่มได้พบกับสมาชิกทุกคน สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ชิต นิลพานิช และกุลชน ธนาพงศธร (2532 : 362) ได้ให้หลักสำคัญในการมีส่วนร่วม

ร่วมคือ การให้การศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิดของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น หลักการทำงานเป็นทีมสามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาได้ เช่นเดียวกับการรวมกลุ่มการผลิตการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของนักศึกษากลุ่มสนใจ จำนวน 30 คน ได้แสดงศักยภาพการทำงานเป็นทีมและได้รับการอบรมความรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่อย่างต่อเนื่องจากผู้วิจัย ผู้ช่วยผู้วิจัย และความสามารถของผู้เรียนที่มีโอกาสทดลองเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ได้ปฏิบัติจริงจะช่วยให้เห็นคุณค่าของงานและนำไปสู่การร่วมการผลิตได้ในการขยายผลต่อไปในอนาคต

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยครั้งนี้ เผยแพร่การใช้หลักสตรีศึกษาโครงการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เป็นนวัตกรรมที่มีความต้องการเรียน

ที่
านอื่นๆ ที่

5.3.2 ขໍ

ค
มีส่วนร่วม
ง จังหวัด
ร่วมตาม

มหาสารคาม หรือ
ความต้องการของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2538). *การศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาของคนไทยในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2544). *การศึกษาตามอัธยาศัย “แนวความคิดและประสบการณ์”*.

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย. กรุงเทพฯ: บริษัท แพลนพับลิชชิ่ง จำกัด.

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

การบริหารงานวิชาการศึกษานอกโรงเรียน (2548) *คิดนอกโรงเรียน ใจเป่าปากสถานที่พิมพ์*.

การประชูป

ควิชา อาชีวศึกษา

คณ

เกรียงศักดิ์

าเร็จของการปฏิรูป

กา

โกวิท ก

ารสารพัฒนา

ชุม

โกวิท พ **มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**

ขวัญชัย **RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY** สริมสร้างการ

ที่ตนเองของเกษตรกร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต) มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. (2560). กรุงเทพฯ : สหมิตรพริ้นตังแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช พิบูลสรารุช. (2552). *ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2544) . *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบทต่างสังคม*.

กรุงเทพฯ : มุลนิธิวิถีธรรม,

- ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร. (2532). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชนบท. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน. (พิมพ์ครั้งที่ 3) . นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- ชูเกียรติ ลีสุวรรณ. (2535). *ระบบการเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นชนบทภาคเหนือ. (รายงานการวิจัย). ภาคเหนือ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ศุภวิทย์ อายวัฒน์ และพรเพ็ญ ปานคำ. (2556). *การย้ายถิ่นและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนในชนบท อีสาน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 1(1), 50-63.*
- ทักษิณ ชินวัตร. (2546). *การบรรยายพิเศษ ประเทศไทยในบริบทใหม่ของการแข่งขันในเวทีโลก. สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลง วันที่ 16-17 สิงหาคม 2546 เล่ม 1.*
- ธัชชนก เถาบัว. (2543). *การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เขต กว*
คิล
ฉิวดี ยัติ
(วิห
นรินทร์ชัย
: 5
มหาวิทยาลัย
จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยาลัยเชียงใหม่.
ว้อย่าง. กรุงเทพฯ
สารคาม.
- บันทร อ่ม **มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** /ระสบการณ์ของ
ปร **RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY** วิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.*
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. (2544). *ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา.*
- ปฏิรูปการศึกษา, สำนักงาน. (2545). *ชุดฝึกอบรมผู้นำชุมชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แอลทีเพรส จำกัด.*
- ประเวศ วะสี. (2553). *ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาวะคนไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.*
- ประเวศ วะสี. (2537). *การพัฒนาการศึกษาในอนาคต ในแนวทางการพัฒนาการศึกษาในอนาคต. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.*
- ประสพสุข ฤทธิเดช และคณะ. (2555). *โครงการวิจัยแหล่งเรียนรู้ของชุมชนจัดการศึกษานำร่อง สัมมาอาชีพด้วยบริบทจริงในชุมชน เพื่อสุขภาวะของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).*

ประสพสุข ฤทธิเดช. (2550). การปรับตัวของชุมชนชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาตรีบัณฑิต) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประสพสุข ฤทธิเดช. (2554). แหล่งเรียนรู้ชุมชนจัดการศึกษาสัมมาอาชีวะแบบมีส่วนร่วมโดยองค์กร
ชุมชน เพื่อการพึ่งตนเอง ของกลุ่มเกษตรกรบ้านกุศแคน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัด
มหาสารคาม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

ปริญานุษ พิบูลสรารุช. (2552). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์. (2535). จิตวิทยาการบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2542). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2542). หยาดเพชรหยาดธรรม ภูมิปัญญาเพื่อการศึกษาไทย.
กรุงเทพฯ : อรุณสภา.

พิณสุตา :

กา

บัณ

เพ็ชรรี รูป

บริ

ไพฑูริย์ ส

ส่วนร่วม :

วิทยาลัยธุรกิจ

พลีสาระ. สาขาวิชา

ชบัญญัติการศึกษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มาตุภูมิ มาใช้พัฒนา
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
ศักยภาพการจัดการศึกษานอกระบบในอำเภอเชิงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต)

เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์.

รายงานโครงการการอบรมอาชีพพระยะสัน ศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตาม
อัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. (2557). มหาสารคาม : อภิชาติการ
พิมพ์.

รายงานผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. (2556). มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.

รายงานแผนปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโน พ.ศ. 2555 - 2559. (2558).
มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.

แผนปฏิบัติการศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2556-2560. (2556). มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.

รุ่ง แก้วแดง. (2545). ประวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : มติชน.

วรการณ สามโกเศศ และคณะ. (2553). ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาวะคน
ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

วัตร สุขใจ. (2551). การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานวิชาการของโรงเรียนบ้านยางครุ อำเภออมก๋อย
จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิจิตร ศรีสอาน. (2539). แนวคิดพื้นฐานการพัฒนาาระบบสารสนเทศ. รวมบทความเกี่ยวกับระบบ
สารสนเทศทางการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิทยากร เชียงกุล. (2541). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2540. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง

แอ

วิโรจน์ ฉิ

พอ

ศา

ศรานั้นท์

กา

แนวคิดเศรษฐกิจ

ธปริญาศิลปะ

ใช้ในการจัด

นิพนธ์ปริญญา

ครุมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ศูนย์การ RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
มหาสารคาม. (2556). มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). สภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม พ.ศ.2551. สืบค้นจาก

<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/servstat.html>.

สามารถ ศรีจางง. (2528). เอกสารเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). รายงานการศึกษาสถานภาพการให้บริการ
การศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การค้ำของคุรุสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง.

กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). ก้าวต่อไปของ กศน.

กรุงเทพฯ : ชุมพร พริ้นท์ แอนด์ ดีไซน์.

- สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐาน
อุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน*. นนทบุรี : เอส.อาร์. ฟรินดิง
แมสโปรดักส์.
- สิทธิณัฐ ประพุทธินิติสาร. (2546). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : แนวคิดและแนวปฏิบัติ*.
โครงการวิชาการเพื่อเด็กและชุมชน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สนับสนุนโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ลิปพนนท์ เกตุทัต. (2545). *จากอดีตและปัจจุบันสู่อนาคตของการปฏิรูปการศึกษาไทย : สู่สังคมแห่ง
ปัญญาและการเรียนรู้. สัมมนาวิชาการวิชาการ 5 ทศวรรษ สกศ. กับการพัฒนาการศึกษาไทย*
(16 กุมภาพันธ์ 2545) ณ ห้องประชุมเอสแคป ฮอลล์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2540). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- แสวง รวย รมแบบพึ่งตนเอง.
ขอ และวัฒนธรรม
อคิน รพีพิ ษาธิการ.
ไท: นและ เทคโนโลยี
กรุ
อภิชาติ เม นวัตปางเต็ม
ที่ **มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**
ัจฉรา ว **RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY**
อำเภอเสเมิงจังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัมพร พงษ์กึ่งสนานันท์. (2550). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์) บัณฑิต
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัมมาร สยามวาลา. (2547). *ชราภาพของภาคเกษตรกร : อดีตและอนาคตของชนบทไทย*. สัมมนา
วิชาการ เหลียวหลังแลหน้า : ยี่สิบปีเศรษฐกิจสังคมไทย. ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ซิตี้
จอมเทียน ชลบุรี.
- อุดม เขยกิจวงศ์. (2543). *แนวทางการบริหารและการจัดการ: การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- อุไรวรรณ จันท์สกุลถาวร. (2540). *การพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์*.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Flyvbjerg, Bent. (2011). Case Study. In Norman, K. Denzin and Yvonna S. Lincoln, eds. *The Sage Handbook of Qualitative Research*. (4th) edition. Thousand Oaks, CA: Sage.

Grant W. (2004). *Understanding By Design Winter*. Available from:
<http://www.grantwiggins.org/documents/mtuniontaik.pdf>, 2555.

Michael, Robinson. (1992). *Linking Distance Education to Sustainable Community Development*. Canada : n.p.

Said, Edward. (1994). *Culture and Imperialism*. New York: Vintage books.

Sirasoonthorn, Patcharin. (2010). *Development and Deculturalization in Lao People's Democratic Republic*. Institute of Mekong Salween Civilization Studies Naresuan University: Silver Star Publication.

Spring, J
 Ur

: (5th) editions.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

1. ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2, 3, 4, 5 และคนที่ 6 สัมภาษณ์วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2559
2. ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, 8, 9 และคนที่ 10 สัมภาษณ์วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2559
3. ผู้ให้สัมภาษณ์ สากล ไบบัง, จินตนา พุทธศรี และถนอม เศษภักดี สัมภาษณ์วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2559
4. ผู้ให้สัมภาษณ์ สมพงษ์ พลเสนา, มะลิวรรณ แก้วทานาม สัมภาษณ์วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2559
5. ผู้ให้สัมภาษณ์ จีรวดี สุกพวงแก้ว และรสสุคนธ์ เหมือนมาตร สัมภาษณ์ วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2559
- 6 สัมภาษณ์ วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2559
- 7 สัมภาษณ์ วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2559
- 8 สัมภาษณ์ วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2559
- 9 สัมภาษณ์ วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2559
10. ศรินทรา คารนทร, จีรวดี สุกพวงแก้ว การถอดประกอบสารคดีการสนทนากลุ่ม วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความ
ต้องการการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบ
และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-สกุล อายุ ปี
 1.2 บ้านเลขที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด
 1.3 ระดับการศึกษา

1.4 อาชีพ

1.5

ตอนที่ 2

- 2.1

2.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิธีการศึกษาเรื่องอาชีพ มีวิธีการใดบ้าง

เพราะ.....

2.3 การบริหารงานจัดการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตาม
อัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

- 3.1 ด้านปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
 3.2 ด้านความต้องการการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม
 3.3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

การประเมินเครื่องมือการวิจัยแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และความ
ต้องการการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการ
จัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน

คำชี้แจง

การประเมินแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการ
การศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมฯ เป็นการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่จะให้ระดับคะแนนของ
ข้อคำถามในแต่ละด้านของตัวชี้วัดที่กำหนดให้ โดยมีระดับคะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถาม
วัดได้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้สอดคล้องกับนิยามศัพท์
เฉพาะ -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ตอนที่ 1 ประเด็น เกา	 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY					แปล ความหมาย
1. ด้านเศรษฐกิจ ตำบลหนองโน อำเภอ ประกอบอาชีพการทำ ในการทำอาชีพ โดย กู้ยืมจากธนาคารเพื่อ และการกู้ยืมภายใน ล้าน กลุ่มเกษตรกร บางครัวเรือนกู้ยืมจากพ่อค้านายทุนในหมู่บ้าน และกู้ยืมเงินจากญาติพี่น้อง ส่งผลให้หมู่บ้านใน ตำบลหนองโนบางหมู่บ้านมีปัญหาความยากจน เพราะประชาชนมีหนี้สินมากกว่าการมีเงินออม						
1.1 ได้กู้เงินสวัสดิการของ ธกส. กองทุนเงิน ล้นในชุมชน และกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่ม เกษตรกรทำนาตำบลหนองโน						
1.2 กู้เงินนอกระบบจากนายทุนและพ่อค้าใน หมู่บ้าน						
1.3 กู้เงินจากญาติพี่น้อง						
1.4 มีหนี้สินแต่ได้รับการปรับโครงสร้างหนี้จาก รัฐบาล ธกส. สหกรณ์การเกษตร						
1.5 ไม่เคยมีหนี้สิน						
1.6 มีเงินออม						

ตอนที่ 1 ประเด็นปัญหาการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม	ระดับความคิดเห็น			ΣR	ค่า IOC	แปล ความหมาย
	+1	0	-1			
<p>2. ด้านปัจจัยการผลิต หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ วิธีการ สถานที่ ที่ดิน แรงงาน อากาศ และน้ำ ที่ใช้เพื่อการประกอบอาชีพทำเกษตรกรรมของประชาชนในตำบลหนองโนฯ ซึ่งในการทำเกษตรกรรมมีปัจจัยการผลิตที่ดิน แรงงาน เครื่องจักรกล พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ วิธีการทำ และการเรียนรู้ ซึ่งบางครอบครัวมีการผลิตสูง เพราะซื้อปัจจัยการผลิต พันธุ์พืช ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช จ้างแรงงาน เพราะครอบครัวมีแรงงานน้อยคนทำให้การผลิตได้ผลผลิตมากแ</p> <p>ทำสวน ทำ ทุนสนับสนุน ครัวเรือนแ</p>						
<p>2.1 ค่าใช้ ปราบศัตรู เครื่องจักร สินค้าทาง</p>						
<p>2.2 ขาดแ ครัวเรือนแ</p>						
<p>2.3 ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองและเช่าที่ดิน ทำกิน</p>						
<p>2.4 ขาดแคลนแรงงานในชุมชนเพราะชาวบ้าน อพยพไปทำงานในโรงงาน</p>						
<p>3. ด้านสังคม หมายถึง ประชาชนในตำบล หนองโนมีลักษณะครอบครัวเดี่ยวมีเฉพาะพ่อ- แม่ ลูก หรือบางครอบครัวเป็นครอบครัวขยายมี ปู่ย่า ตายายอยู่รวมครอบครัวกับครอบครัวลูก สาว ลูกเขย แต่ส่วนมากครอบครัวของตำบล หนองโนมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ อพยพไปทำงานให้ลูกๆ อยู่กับปู่ย่า ตายาย ทำ ให้สังคมมีปัญหาเด็กเยาวชนทะเลาะวิวาทกัน และชอบความรุนแรงชกต่อย เวลาว่างงานบุญ</p>						

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 1 ประเด็นปัญหาการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม	ระดับความคิดเห็น			ΣR	ค่า IOC	แปล ความหมาย
	+1	0	-1			
ประจำกลุ่ม ประชาชนชุมชน จากสื่อแหล่งเรียนรู้ สื่ออินเทอร์เน็ต และเรียนรู้ด้วยมีกองทุน สนับสนุนการทำกลุ่มอาชีพ						
5.1 ต้องการมีเงินทุนสนับสนุนการทำกลุ่ม อาชีพ						
5.2 ต้องการศึกษาความรู้อาชีพจากครูประจำ กลุ่ม						
5.3 ต้องการศึกษจากปราชญ์ท้องถิ่นถ่ายทอด ความรู้						
5.4 ต้องการศึกษโดยเพิ่มเติมความรู้จาก วิทยากร						
5.5 ต้องก						
5.6 ต้องก						
5.7 ต้องก						

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การประเมินแบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรและความต้องการการจัดการศึกษา
พัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน

ตอนที่ 1 ประเด็นปัญหาการประกอบอาชีพ เกษตรกร	ผลการประเมินจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ			$\sum R$	ค่า IOC	แปล ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
<p>1. ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ประชาชนใน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ประกอบอาชีพการทำเกษตรกรรม ไร่การลงทง ในการทำอาชีพ โดย กู้ยืมจากธนาคารเพื่อ และการกู้ยืมภายใน บ้าน กลุ่มเกษตรกร บางครัวเรือนกู้ยืมจา และกู้ยืมเงินจากญาติ ตำบลหนองโนบางห เพราะประชาชนมีห</p>						
<p>1.1 ได้กู้เงินสวัสดิการ บ้านในชุมชน และกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่ม เกษตรกรทำนาตำบลหนองโน</p>						
<p>1.2 กู้เงินนอกระบบจากนายทุนและพ่อค้าใน หมู่บ้าน</p>	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
<p>1.3 กู้เงินจากญาติพี่น้อง</p>	1	1	1	3	1	ใช้ได้
<p>1.4 มีหนี้สินแต่ได้รับการปรับโครงสร้างหนี้จาก รัฐบาล ธกส. สหกรณ์การเกษตร</p>	1	1	1	3	1	ใช้ได้
<p>1.5 ไม่เคยมีหนี้สิน</p>	-1	0	-1	-2	-0.67	ใช้ไม่ได้
<p>1.6 มีเงินออม</p>	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
<p>2. ด้านปัจจัยการผลิต หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ วิธีการ สถานที่ ที่ดิน แรงงาน อากาศ และน้ำ ที่ใช้เพื่อการประกอบอาชีพทำ เกษตรกรรมของประชาชนในตำบลหนองโนฯ ซึ่งในการทำเกษตรกรรมมีปัจจัยการผลิตที่ดิน</p>						

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 1 ประเด็นปัญหาการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม	ผลการประเมินจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ			$\sum R$	ค่า IOC	แปล ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
แรงงาน เครื่องจักรกล พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ วิธีการทำ และการเรียนรู้ ซึ่งบางครอบครัวมีทุน การผลิตสูง เพราะซื้อปัจจัยการผลิต พันธุ์พืช ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช จ้างแรงงาน เพราะ ครอบครัวมีแรงงานน้อยคนทำให้การผลิตได้ผล ผลิตมากแต่ยังยากจนเพราะต้นทุนการทำนา ทำสวน ทำไร่ ลงทุนจำนวนมาก และขาดแหล่ง ทุนสนับสนุนการทำอาชีพเกษตรกรรมใน ครัวเรือนแ						
2.1 ค่าใช้ ปราบศัตรู เครื่องจักร สินค้าทาง					1	ใช้ได้
2.2 ขาดแ ครัวเรือนแ					0	ใช้ไม่ได้
2.3 ไม่มีที่ ทำกิน					0.33	ใช้ไม่ได้
2.4 ขาดแ อพยพไปทำงานในโรงงาน					1	ใช้ได้
3. ด้านสังคม หมายถึง ประชาชนในตำบล หนองโนมีลักษณะครอบครัวเดี่ยวมีเฉพาะพ่อ- แม่ ลูก หรือบางครอบครัวเป็นครอบครัวขยายมี ปู่ย่า ตายายอยู่รวมครอบครัวกับครอบครัวลูก สาว ลูกเขย แต่ส่วนมากครอบครัวของตำบล หนองโนมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ อพยพไปทำงานให้ลูกๆ อยู่กับปู่ย่า ตายาย ทำ ให้สังคมมีปัญหาเด็กเยาวชนทะเลาะวิวาทกัน และชอบความรุนแรงชกต่อย เวลาว่างงานบุญ ประเพณี ถึงแม้มีสถาบันการศึกษาให้เรียนรู้ กล่อมเกลாத่างสังคม แต่ปัญหาสังคมยังมีเรื่อง ข้อขัดแย้งของการทำงานร่วมกัน						

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 1 ประเด็นปัญหาการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม	ผลการประเมินจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ			$\sum R$	ค่า IOC	แปล ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
3.1 ครอบครัวยู่กับปู่ย่า ตายาย	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.2 ครอบครัวย่ำร้าง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.3 สังคมมีข้อขัดแย้ง และทะเลาะวิวาท	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.4 เด็กและเยาวชนชอบความรุนแรง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	1	1	1	3	1	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 2 ความต้องการจัดการศึกษาพัฒนา กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม	ผลการประเมินจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ			$\sum R$	ค่าIOC	แปล ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
<p>4. ความต้องการเรียนรู้เรื่องอาชีพ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องอาชีพ จากความต้องการของนักศึกษาในกลุ่มสนใจร่วม กลุ่มทำอาชีพ เป็นไปตามความต้องการและความสนใจ 1 อาชีพ ซึ่งเป็นอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นตำบลหนองโน (เช่น การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ การทำกล้วยฉาบ การทำขนมดอกจอก การสานกระติบข้าว) โดยใช้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอด</p> <p>ครูประจำ ชุมชนที่ใช้ อาชีพ</p>						
4.1 การส					1	ใช้ได้
4.2 สานศ					1	ใช้ได้
4.3 การเ					1	ใช้ได้
4.4 การท					1	ใช้ได้
4.5 การท					1	ใช้ได้
<p>5. กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม หมายถึง นักศึกษา กลุ่มสนใจเรียนรู้อาชีพ ในศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีความต้องการเรียนรู้การทำอาชีพ 1 อาชีพ โดยมีหลักสูตรฝึกอบรมรวมกลุ่มกันทำอาชีพ ใช้วิธีการเรียนรู้คือ ด้วยตนเอง ปฏิบัติจริง จากวิทยากร ครูประจำกลุ่ม ปราชญ์ชุมชน จากสื่อแหล่งเรียนรู้ สื่ออินเทอร์เน็ต และเรียนรู้ด้วยมีกองทุนสนับสนุนการทำกลุ่มอาชีพดังนี้</p>						
5.1 ต้องการมีเงินทุนสนับสนุนการทำกลุ่มอาชีพ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5.2 ต้องการศึกษาความรู้อาชีพจากครูประจำกลุ่ม	1	1	1	3	1	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 2 ความต้องการจัดการศึกษาพัฒนา กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม	ผลการประเมินจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ			$\sum R$	ค่าIOC	แปล ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
5.3 ต้องการศึกษจากปราชญ์ท้องถิ่นถ่ายทอด ความรู้	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5.4 ต้องการศึกษาโดยเพิ่มเติมความรู้จาก วิทยากร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5.5 ต้องการศึกษาปฏิบัติจริงด้วยตนเอง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5.6 ต้องการศึกษแบบการรวมกลุ่มการผลิต	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5.7 การจัดการศึกษามีหลักสูตรฝึกอบรม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
ค่าความเชื่อมั่น (IOC)				0.83		

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการการจัดการศึกษาพัฒนา
กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง 1. ให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มสนใจเรียนรู้เรื่องอาชีพของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน ตอบคำถามโดยกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องว่าง ให้ตรงปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการการจัดการศึกษาพัฒนา กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม 1 อาชีพ.....

2. ชื่อ-สกุล อายุ ปี บ้านเลขที่

ตำบล อำเภอ จังหวัด

3. คำตอบที่ได้จะไม่ส่งผลต่อผู้ตอบแบบสอบถาม (จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 30 คน)

ตอน		เรขกรรม	
		อย	น้อยที่สุด
1. ตั้		2	1
1.1	กองทุนเงิน แม่บ้าน		
1.2	พ่อค้าในห มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY		
1.3	กู้เงินจากญาติพี่น้อง		
1.4	มีหนี้สินแต่ได้รับการปรับ โครงสร้างหนี้จากรัฐบาล ธกส. สหกรณ์ การเกษตร		
1.5	มีเงินออม		
2. ด้านปัจจัยการผลิต			
2.1	ค่าใช้จ่ายเรื่องการผลิต ชื่อปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ค่าจ้างแรงงาน ค่าจ้าง เครื่องจักรกลไถนา ค่าเมล็ดพันธุ์และค่าขนส่ง สินค้าทางการเกษตร		
2.2	ขาดแคลนแรงงานในชุมชนเพราะ ชาวบ้านอพยพไปทำงานในโรงงาน		

ตอนที่ 1 ปัญหาการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม	ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
3. ด้านสังคม					
3.1 ครอบครัวอยู่กับปู่ย่า ตายาย					
3.2 ครอบครัวหย่าร้าง					
3.3 สังคมมีข้อขัดแย้ง และทะเลาะวิวาท					
3.4 เด็กและเยาวชนชอบความรุนแรง					
3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน					

ตอนที่ 2 ความต้อง กลุ่มอาชีพ	ความต้องการการเรียนรู้เรื่องอาชีพ				
	น้อยที่สุด				
4. อาชีพที่ต้อง					
4.1 การสาน					
4.2 สานตะก					
4.3 การเลี้ยง					
4.4 การทำข					
4.5 การทำก					
5. ความต้อง					
กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม					
5.1 ต้องการมีเงินทุนสนับสนุนการทำ กลุ่มอาชีพ					
5.2 ต้องการศึกษาความรู้อาชีพจากวิดิ ทัศน์					
5.3 ต้องการศึกษาจากปราชญ์ท้องถิ่น ถ่ายทอดความรู้					
5.4 ต้องการศึกษจากวิทยากร					
5.5 ต้องการศึกษาปฏิบัติจริงด้วยตนเอง					
5.6 ต้องจัดการศึกษาแบบการรวมกลุ่ม การผลิต					
5.7 ต้องการจัดการศึกษามีหลักสูตร ฝึกอบรม					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาการทำเกษตรกรรม
2. ความต้องการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ความถี่ผลการศึกษาปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษา
พัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ผลการศึกษาปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการจัดการศึกษาพัฒนา
กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมฯ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน ได้ความถี่ดังตาราง

ตอนที่ 1 ปัญหาการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม	ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. ด้านเศรษฐกิจ					
1.1 ได้กู้เงินส กองทุนเงินล้านในช แม่บ้าน กลุ่มเกษตร					
1.2 กู้เงินนอก พ่อค้าในหมู่บ้าน					
1.3 กู้เงินจาก					
1.4 มีหนี้สินแ หนี้จากรัฐบาล ธกส					
1.5 มีเงินออม					
2. ด้านปัจจัยการผลิต					
2.1 ค่าใช้จ่ายเรื่องการผลิต ซื้อมือเคมี ยาปราบศัตรูพืช ค่าจ้างแรงงาน ค่าจ้าง เครื่องจักรกลไถนา ค่าเมล็ดพันธุ์และค่าขนส่ง สินค้าทางการเกษตร	12	6	2	10	
2.2 ขาดแคลนแรงงานในชุมชนเพราะ ชาวบ้านอพยพไปทำงานในโรงงาน	20	8	2		
3. ด้านสังคม					
3.1 ครอบครัวอยู่กับปู่ย่า ตายาย	17	7	6		
3.2 ครอบครัวหย่าร้าง	15	7	8		
3.3 สังคมมีข้อขัดแย้ง และทะเลาะวิวาท	16	5	9		
3.4 เด็กและเยาวชนชอบความรุนแรง	15	7	8		
3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	22	8			

ตอนที่ 1 ปัญหาการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม	ปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
4. อาชีพที่ต้องการจัดการศึกษา					
4.1 การสานกระบือเข้า	3	2	3	2	20
4.2 สานตะกร้า	1	2	2	2	23
4.3 การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	20	5	5		
4.4 การทำขนมดอกจอก	15	10	5		
4.5 การทำกล้วยฉาบ	14	8	4	4	
5. ความต้องการจัดการศึกษาพัฒนา กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม					
5.1 ศึกษารูปแบบโรงเรียนส่งเสริมอาชีพ กลุ่มอาชีพ	20	7	2		
5.2 ทัศน					
5.3 ถ่ายทอด					
5.4				4	
5.5 ตนเอง					
5.6 การผลิต					
5.7 ต้องการจัดการศึกษามีหลักสูตร ฝึกอบรม	21	6	3		

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาการทำเกษตรกรรม
2. ความต้องการจัดการศึกษาพัฒนา
กลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม.....

แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของศูนย์การเรียนรู้
นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน

แบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร เป็นการพิจารณา
องค์ประกอบต่างๆ ของโครงสร้างหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมระดับใด

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและ
ขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไปทั้งนี้มีเกณฑ์การ
ประเมินดังนี้

ให้คะแนน 5 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ให้คะแนน 4

ให้คะแนน 3

ให้คะแนน 2

ให้คะแนน 1

ตอนที่ 1 แบบประ

ษั

รายก		มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม				น้อยที่สุด
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY						1 คะแนน
1.	ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร					
1.1	ความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร					
1.2	ความเหมาะสมของการพัฒนาหลักสูตร					
1.3	ปัญหาสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงผู้เรียน					
2.	หลักการของหลักสูตร					
2.1	ความชัดเจน					
2.2	ความเหมาะสม					
2.3	ความเป็นไปได้					
3.	เป้าหมายของหลักสูตร					
3.1	เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน					
3.2	กำหนดสิ่งที่ต้องการพัฒนาชัดเจน					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด 5 คะแนน	มาก 4 คะแนน	ปาน กลาง 3 คะแนน	น้อย 2 คะแนน	น้อยที่สุด 1 คะแนน
3.3 สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน					
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
4.1 ความชัดเจน					
4.2 ความเป็นไปได้					
4.3 เหมาะสมกับผู้เรียน					
4.4 สอดคล้องกับความต้องการ					
4.5 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการพัฒนา					
5. โครงสร้างหลักสูตร					
5.1 การ หลักสูตร					
5.2 ความ					
5.3 ครอบ					
6. ก					
6.1 ความ ฝึกอบรม					
6.2 สามารถ หลักสูตร					
6.3 สามารถ ประเมิน					
7. สื่อการเรียนการสอนและแหล่ง เรียนรู้เพิ่มเติม					
7.1 สอดคล้องกับกระบวนการฝึกอบรม					
7.2 เหมาะสมกับผู้เรียน					
7.3 สนับสนุนให้กิจกรรมบรรลุจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรได้					
8. การวัดและประเมินผล					
8.1 ความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้วัด					
8.2 ความเป็นไปได้ในการวัดผล					
8.3 ตรวจสอบการบรรลุจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรได้					
8.4 เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน					
9. ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด 5 คะแนน	มาก 4 คะแนน	ปาน กลาง 3 คะแนน	น้อย 2 คะแนน	น้อยที่สุด 1 คะแนน
ฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่					
9.1 องค์ประกอบของเอกสารประกอบหลักสูตรมีใบความรู้ ใบงาน มีความเหมาะสม					
9.2 รายละเอียดการฝึกอบรมมีวิทยากร ประชาชนชาวบ้านถ่ายทอดความรู้ของหลักสูตรมีความเหมาะสมและชัดเจน					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอ

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของศูนย์การเรียนรู้ระบบและการจัดการศึกษาตามอรรถยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน

แบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร เป็นการพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ของโครงสร้างหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมระดับใด

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็นท่านและขอความกรุณาเขียนข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไปทั้งนี้ม่มีเกณฑ์การประเมินดังนี้

ให้คะแนน 5 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ให้

ให้

ให้

ให้

ตอนที่ 1

ไก่พันธุ์ไข่

รายการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY															S.D	แปลผล				
	คะแนน/คนที่			คะแนน/คนที่			คะแนน/คนที่			คะแนน/คนที่			คะแนน/คนที่								
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3						
1. ปัญหาและ ความจำเป็นของ หลักสูตร																					
1.1 ความจำเป็นของ การพัฒนาหลักสูตร	✓	✓	✓																5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 ความเหมาะสม ของการพัฒนา หลักสูตร				✓	✓	✓													4.00	0.00	มาก
1.3 ปัญหา สอดคล้องกับสภาพ							✓	✓	✓										3.00	0.00	ปานกลาง

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม												\bar{X}	S.D	แปลผล					
	มากที่สุด 5 คะแนน/ คนที่			มาก 4 คะแนน/ คนที่			ปานกลาง 3 คะแนน/ คนที่			น้อย 2 คะแนน/ คนที่						น้อยที่สุด 1 คะแนน/ คนที่				
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3				1	2	3		
ความเป็นจริงผู้เรียน																				ง
รวม												12	0.00							
เฉลี่ย												4	0.00	มาก						
2. หลักการของหลักสูตร																				
2.1 ความชัดเจน																		58		ปานกลาง
2.2 ความเหมาะสม																		70		มาก
2.3 ความเป็นไปได้																		70		มาก
																		58		
																		19		มาก
3. เป้าหมายของหลักสูตร																				
3.1 เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน	√	√	√															5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 กำหนดสิ่งที่ต้องการพัฒนาชัดเจน				√				√	√									3.33	0.58	ปานกลาง
3.3 สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	√	√	√															5.00	0.00	มากที่สุด
รวม												13.3								
เฉลี่ย												3	0.58							
เฉลี่ย												4.44	0.19	มาก						

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม															\bar{X}	S.D	แปลผล	
	มากที่สุด 5 คะแนน/ คนที่			มาก 4 คะแนน/ คนที่			ปานกลาง 3 คะแนน/ คนที่			น้อย 2 คะแนน/ คนที่			น้อยที่สุด 1 คะแนน/ คนที่						
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3				
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร																			
4.1 ความชัดเจน	√				√				√								4.00	1.00	มาก
4.2 ความเป็นไปได้				√	√	√											4.00	0.00	มาก
4.3 เหมาะสมกับผู้เรียน				√				√	√								3.33	0.58	ปานกลาง
4.4 สอดคล้อง																	3.33	0.58	มาก
4.5 ครอบคลุมความต้องการ																	3.33	0.58	มาก
																	9.9		
																	9	2.74	
																	10.99	0.54	มาก
5. หลักสูตร																			
5.1 การตอบสนองต่อจุดประสงค์ของหลักสูตร				√	√	√											3.66	0.00	มาก
5.2 ความเหมาะสมในการกำหนดหลักการ				√	√	√											4.00	0.00	มาก
5.3 ครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน			√					√	√								3.33	1.15	ปานกลาง
																	10.99	1.15	
																	3.66	0.38	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม															\bar{X}	S.D	แปลผล			
	มากที่สุด 5 คะแนน/ คนที่			มาก 4 คะแนน/ คนที่			ปานกลาง 3 คะแนน/ คนที่			น้อย 2 คะแนน/ คนที่			น้อยที่สุด 1 คะแนน/ คนที่								
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3						
6. กระบวนการฝึกอบรม																					
6.1 ความเหมาะสมของกระบวนการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่		√		√					√									4.00	1.00	มาก	
6.2 สามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร																			30	มากที่สุด	
6.3 สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมได้																			58	มาก	
																			58		
																			52	มาก	
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY																					
7. สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม																					
7.1 สอดคล้องกับกระบวนการฝึกอบรม			√	√	√														4.33	0.58	มาก
7.2 เหมาะสมกับผู้เรียน		√		√					√										4.00	1.00	มาก
7.3 สนับสนุนให้กิจกรรมบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้	√				√	√													4.33	0.58	มาก
รวม																	12.6	2.16			

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม															\bar{X}	S.D	แปลผล
	มากที่สุด 5 คะแนน/ คนที่			มาก 4 คะแนน/ คนที่			ปานกลาง 3 คะแนน/ คนที่			น้อย 2 คะแนน/ คนที่			น้อยที่สุด 1 คะแนน/ คนที่					
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3			
เฉลี่ย															6			
เฉลี่ย															4.22	0.72	มาก	
8. การวัดและประเมินผล																		
8.1 ความเหมาะสมของเครื่อง	√				√	√										4.33	0.58	มาก
8.2 ความในการวัด:																.00	1.00	มาก
8.3 ตรวจบรรจุคู่มือของหลักสูตร																.00	1.00	มาก
8.4 เหมาระดับของ																.00	1.00	มาก
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY															5.3 3	3.58		
เฉลี่ย															4.08	0.89	มาก	
9. ด้านเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่																		
9.1 องค์ประกอบของเอกสารประกอบหลักสูตรมีใบความรู้ใบงาน มีความเหมาะสม		√		√					√							4.00	1.00	มาก
9.2 รายละเอียดการฝึกอบรมมีวิทยากรปราชญ์ชาวบ้าน			√			√	√									3.66	1.15	มาก

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม															\bar{X}	S.D	แปลผล			
	มากที่สุด 5 คะแนน/ คนที่			มาก 4 คะแนน/ คนที่			ปานกลาง 3 คะแนน/ คนที่			น้อย 2 คะแนน/ คนที่			น้อยที่สุด 1 คะแนน/ คนที่								
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3						
ถ่ายทอดความรู้ของหลักสูตรมีความเหมาะสมและชัดเจน																					
รวม															7.66	2.15					
เฉลี่ยรวม															4.02	0.5	มาก				

ตอนที่ 2 ข้อเสนอ

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษา
ตามอัยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน

คำชี้แจง การประเมินการใช้แนวคิดแบบมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สำหรับ
นักศึกษากลุ่มสนใจเรียนรู้เรื่องอาชีพ มี 3 ตอนคือ

1. ข้อมูลผู้ตอบแบบประเมินการใช้แนวคิดแบบมีส่วนร่วม

- 1.1 ชื่อ นามสกุล อายุ
- บ้านเลขที่ อำเภอ จังหวัด
- 1.2 ครูประจำกลุ่ม
- 1.3 อื่นๆ

1 คำถาม โ
คิดเห็น
+1
0
-1

ยวชาญประเมินข้อ
ระดับคะแนนความ

ร่วม
ประชุมกับ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การลงมติการประชุม และได้เข้าร่วมประชุมกับกลุ่มอย่างต่อเนื่องและ
สม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ปัญหาของการทำเกษตรกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม แสดงออกเข้าร่วม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY แสดงความคิดเห็น

ร่วมค้นหาความต้องการแก้ไขปัญหามาถึง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพมีพฤติกรรม
แสดงออกเข้าร่วมประชุมกับสมาชิกในกลุ่มเสนอความต้องการแก้ไขปัญหการทำเกษตรกรรม โดย
อธิบายถึงวิธีการแก้ไขปัญหการทำอาชีพเกษตรกรรม โดยการแสดงความคิดเห็น ให้มีการทำการเกษตร
แบบผสมผสาน โดยการรวมกลุ่มทำอาชีพเสริมในครัวเรือน เช่น การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ การสานตะกร้า
การทอเสื่ออก การทำขนมพื้นบ้าน การทำขนมดอกจอก ร่วมกับสมาชิก การไปศึกษาอบรมนอกพื้นที่
ร่วมหาทุนสนับสนุนการทำกลุ่มอาชีพ เข้าร่วมกลุ่มทุกครั้ง ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ประชุมหรือ
สถานที่ดำเนินงาน เข้าร่วมการเขียนโครงการ ร่วมรับฟังสมาชิกในกลุ่ม

ร่วมวางแผน หมายถึง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพ มีพฤติกรรมแสดงออก โดยตั้งใจ
เรียนรู้การจัดทำโครงการร่วมกับสมาชิก แสดงความคิดเห็นการทำกิจกรรมของโครงการ ร่วมแก้ไข
ปัญหาตามแผนงานถ้าไม่ประสบความสำเร็จ เข้าร่วมการประชุมชมสำหรับการทำแผนโครงการ เชิญ

หน่วยงานอื่นๆ เข้ามาร่วมทำงานโครงการ ให้ความไว้วางใจกับเพื่อนร่วมงาน ไม่ชักชวนเพื่อนสมาชิก
ทำในเรื่องไม่ขัดผลประโยชน์แผนงาน ไม่ทุจริตต่อการทำงานตามแผนที่วางไว้

ร่วมปฏิบัติงาน หมายถึง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพ มีพฤติกรรมแสดงออก สำหรับ
การทำงานพัฒนาในกลุ่มอาชีพ มีความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย มีความจริงใจต่อสมาชิกใน
กลุ่ม ยอมรับความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม เรียนรู้ร่วมกับกลุ่ม มีวามอดทนอดกลั้นกับสมาชิก ไม่
พุดยุงส่อเสียดให้ร้ายสมาชิกในกลุ่ม มีความรักสามัคคีในกลุ่ม ให้ความร่วมมือกับสมาชิกในกลุ่มทุกๆ
กิจกรรม ร่วมชื่นชมกับผลงานกลุ่ม ร่วมรับผลประโยชน์กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน มีความ
ซื่อสัตย์สุจริตต่อสมาชิกในกลุ่ม

ร่วมถอดประสบการณ์ หมายถึง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพ มีพฤติกรรมแสดงออก ใน
การพัฒนาในกลุ่มอาชีพร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่ มีความกล้าแสดงออกในการพูด การนำเสนอ
ผลงานกลุ่มการตอบคำถามร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม มีภาวะผู้นำจัดกิจกรรมของกลุ่ม เข้าร่วมกับสมาชิก
กลุ่มเล่าประสบการณ์

รายละเอียด
เครื่องหมาย ✓ ตรา

การ
คิดเห็นกา

					ามหมาย
1. ร่วมวิเคราะห์					
1.1 นักศึกษาที่ คำถามเกี่ยวกับปี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY				
1.2 นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการทำเกษตรกรรม ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ					
1.3 นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา การทำเกษตรกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มพัฒนา อาชีพ					
1.4 นักศึกษาเข้าร่วมประชุมกลุ่มนำเสนออาชีพ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาการทำเกษตรกรรมกับ สมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ					
1.5 นักศึกษาได้ร่วมลงมติการประชุมค้นหา ปัญหาการทำเกษตรกรรมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนา อาชีพ					
2. ร่วมค้นหาความต้องการแก้ไขปัญหา					

การมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น			แปลความหมาย
	+1	0	-1	
2.1 นักศึกษาได้อธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาคือ การทำเกษตรกรรมร่วมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ				
2.2 นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนว ทางการแก้ไขปัญหาคือการทำเกษตรกรรมร่วมกับ สมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ				
2.3 นักศึกษาได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคือการทำ อาชีพเกษตรกรรม โดยให้ครัวเรือนร่วมกันอาชีพ เสริม				
2.4 นักศึกษาเข้าร่วมกับสมาชิกในกลุ่มลดการใช้ สารเคมี				
2.5 นี้ จัดลำดับ เกษตรกร				
2.6 นี้ แสวงหา				
2.7 นี้				
กลุ่มพัฒนาอาชีพร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม				
3. ร่วมวางแผน				
3.1 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพร่วมเรียนรู้ขั้นตอน การจัดทำแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาคือการทำ เกษตรกรรม				
3.2 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพร่วมเขียน แผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาคือการทำเกษตรกรรมกับ สมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ				
3.3 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพเข้าร่วมแก้ไข กิจกรรมที่จะดำเนินงานตามแผนร่วมกับสมาชิกใน กลุ่ม				
3.4 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพร่วมประชาคมการ				

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น			แปลความหมาย
	+1	0	-1	
นำแผนปฏิบัติงานไปใช้ร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม				
3.5 นักศึกษาร่วมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาการ ทำเกษตรกรรม				
3.6 นักศึกษาให้ความไว้วางใจร่วมกับสมาชิกกลุ่ม พัฒนาอาชีพ				
3.7 นักศึกษาไม่ชักชวนสมาชิกร่วมทำเรื่องขัด ผลประโยชน์ของโครงการ				
3.8 นักศึกษาไม่ร่วมกับสมาชิกกลุ่มทจริตต่อกร ดำเนินงานตามแ				
4. ร่วมปฏิบัติ				
4.1 นักศึกษามี กลุ่มอาชีพ				
4.2 นักศึกษามี อาชีพ				
4.3 นักศึกษามี อาชีพ				
 <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY</p>				
4.4 นักศึกษามีความอดทนอดกลั้นต่อสมาชิกใน กลุ่มอาชีพ				
4.5 นักศึกษามีความรักสามัคคีต่อสมาชิกในกลุ่ม อาชีพ				
4.6 นักศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริตต่อการร่วม พัฒนากลุ่มอาชีพกับสมาชิกกลุ่ม				
4.7 นักศึกษามีความชื่นชมและยอมรับ ความสามารถของสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ				
4.8 นักศึกษาได้รับประโยชน์ร่วมการพัฒนากลุ่ม อาชีพกับสมาชิกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน				
5. ร่วมถอดประสบการณ์				
5.1 นักศึกษากลับแสดงออกในการพูด การ				

การมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น			แปลความหมาย
	+1	0	-1	
นำเสนอผลงานของกลุ่มพัฒนาอาชีพ				
5.2 นักศึกษามีภาวะผู้นำ ชวนสมาชิกในกลุ่มเข้าร่วมงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานของกลุ่มอาชีพ				
5.3 นักศึกษาได้เรียนรู้ผลงานกลุ่มพัฒนาอาชีพกับสมาชิกกลุ่มที่เป็นสมาชิกตัวอย่างของกลุ่ม				
5.4 นักศึกษาได้ใช้ประสบการณ์การฝึกปฏิบัติการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มนำไปใช้ประโยชน์กับครัวเรือนตนเอง				
5.5 นัก กลุ่มพัฒนา ได้เรียนรู้				

ผลการประเมินการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน

การมีส่วนร่วม	ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC	แปลความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. ร่วมวิเคราะห์ปัญหา						
1.1 นักศึกษาที่เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพตั้งคำถามเกี่ยวกับปัญหาการทำเกษตรกรรม	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
1.2 นักศึกษาวิเคราะห์เกษตรกรรมร่วมกับอาชีพ						ใช้ได้
1.3 นักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ						ใช้ได้
1.4 นักศึกษาแนะนำเสนออาชีพโดยปัญหาการทำเกษตรกรรมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ						ใช้ได้
1.5 นักศึกษาได้ร่วมลงมติการประชุมค้นหาปัญหาการทำเกษตรกรรมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2. ร่วมค้นหาความต้องการแก้ไขปัญหา						
2.1 นักศึกษาได้อธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาอาชีพการทำเกษตรกรรมร่วมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2.2 นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการทำ	1	0	-1	0	0	ตัดทิ้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การมีส่วนร่วม	ผลการประเมินโดย			ΣR	IOC	แปล ความหมาย
	ผู้ทรงคุณวุฒิ					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
เกษตรกรรมร่วมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนา อาชีพ						
2.3 นักศึกษาได้เสนอแนวทางแก้ไข ปัญหาการทำอาชีพเกษตรกรรม โดยให้ ครัวเรือนร่วมกันอาชีพเสริม	1	0	-1	0	0	ตัดทิ้ง
2.4 นักศึกษาเข้าร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ลดการใช้สารเคมีการทำอาชีพ	1	0	0	1	0.33	ตัดทิ้ง
เกษตรก: แบบผสม						
2.5 นี้ พัฒนาอ: ปัญหา						ใช้ได้
2.6 นี้ พัฒนาอ: ทำกลุ่ม						ใช้ได้
2.7 นักศึกษาให้ความอนุเคราะห์ สถานที่จัดตั้งกลุ่มพัฒนาอาชีพร่วมกับ สมาชิกในกลุ่ม	1	-1	0	0	0	ตัดทิ้ง
3. ร่วมวางแผน						
3.1 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพพร้อม เรียนรู้ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.2 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพพร้อม เขียนแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาการทำ เกษตรกรรมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.3 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพเข้าร่วม แก้ไขกิจกรรมที่จะดำเนินงานตามแผน	1	0	-1	0	0	ตัดทิ้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การมีส่วนร่วม	ผลการประเมินโดย			ΣR	IOC	แปล ความหมาย
	ผู้ทรงคุณวุฒิ					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม						
3.4 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพร่วม ประชาคมการนำแผนปฏิบัติงานไปใช้ ร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
3.5 นักศึกษาร่วมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนา อาชีพเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วม แก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.6 นักศึกษาเ สมาชิกกลุ่มพัฒน						ใช้ได้
3.7 นักศึกษาเ เรื่องขัดผลประโยชน์						ใช้ได้
3.8 นักศึกษาเ ทุจริตต่อการดำเนิน						ใช้ได้
4. ร่วมปฏิบัติมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม						
4.1 นักศึกษามี พัฒนากลุ่มอาชีพ						ใช้ได้
4.2 นักศึกษามีความเสียสละต่อการ พัฒนากลุ่มอาชีพ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4.3 นักศึกษามีความจริงใจต่อสมาชิก ในกลุ่มอาชีพ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4.4 นักศึกษามีความอดทนอดกลั้นต่อ สมาชิกในกลุ่มอาชีพ	1	0	-1	0	0	ตัดทิ้ง
4.5 นักศึกษามีความรักสามัคคีต่อ สมาชิกในกลุ่มอาชีพ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4.6 นักศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริตต่อ การร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพกับสมาชิกกลุ่ม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4.7 นักศึกษามีความชื่นชมและยอมรับ	1	1	1	3	1	ใช้ได้

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การมีส่วนร่วม	ผลการประเมินโดย			ΣR	IOC	แปล ความหมาย
	ผู้ทรงคุณวุฒิ					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ความสามารถของสมาชิกกลุ่มพัฒนา อาชีพ						
4.8 นักศึกษาได้รับประโยชน์ร่วมการ พัฒนากลุ่มอาชีพกับสมาชิกกลุ่มอย่างเท่า เทียมกัน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5. ร่วมถอดประสบการณ์						
5.1 นักศึกษากลับมาแสดงออกในการพด การนำเส	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
5.2 นั ในกลุ่มเ้ เผยแพร่						ตัดทิ้ง
5.3 นั พัฒนาอ ตัวอย่าง						ใช้ได้
5.4 นั ปฏิบัติการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ร่วมกับสมาชิก ในกลุ่มนำไปใช้ประโยชน์กับครัวเรือน ตนเอง						ใช้ได้
5.5 นักศึกษาได้ถ่ายทอดประสบการณ์ การทำงานกลุ่มพัฒนาอาชีพให้กับสมาชิก ในกลุ่มและผู้ที่สนใจได้เรียนรู้ร่วมกัน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
ค่าความเชื่อมั่น (IOC)					0.76	

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ความถี่การประเมินผลการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ผลการประเมินการมีส่วนร่วมพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยนักศึกษาจะให้ระดับคะแนนของข้อความในแต่ละด้านของแนวคิดการมีส่วนร่วม โดยมีระดับคะแนนตามสภาพจริงที่นักศึกษาได้ร่วมการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

- 5 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมมาก
- 3 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อย
- 1 คะแนน

1					1
1. ร่วมวิเคราะห์					
1.1 นักศึกษาที่เป็คำถามเกี่ยวกับปัญหา					
1.2 นักศึกษาวิเคราะห์ร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม					
1.3 นักศึกษาแสดงท่าทียอมรับร่วมกับสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ					
1.4 นักศึกษาเข้าร่วมประชุมกลุ่มนำเสนออาชีพโดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาการทำเกษตรกรรมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	15	7	3	5	
1.5 นักศึกษาได้ร่วมลงมติการประชุมค้นหาปัญหาการทำเกษตรกรรมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	13	7	6	4	
รวม	63	37	28	22	
เฉลี่ย	12.6	7.4	5,6	4.4	
2. ร่วมค้นหาความต้องการแก้ไขปัญหา					
2.1 นักศึกษาได้อธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาวินิจฉัยการทำเกษตรกรรมร่วมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	10	13	2	5	
2.2 นักศึกษาร่วมกับสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพจัดลำดับความต้องการแก้ไขปัญหาวินิจฉัยการทำเกษตรกรรม	20	5	5		
2.3 นักศึกษาร่วมกับสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ	4	5	19	2	

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
แสวงหาทุนมาสนับสนุนการทำกลุ่มอาชีพ					
รวม	34	23	26	7	
เฉลี่ย	11.33	7.67	8.67	2.33	
3. ร่วมวางแผน					
3.1 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพร่วมเรียนรู้ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรม	15	7	5	3	
3.2 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพร่วมเขียนแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	16	6	6	2	
3.3 นัก นำแผนไป				3	
3.4 นัก หน่วยงาน เกษตรกร					
3.5 นัก พัฒนา					
3.6 นัก ผลประโยชน์					
3.7 นัก ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้	20	6	4		
รวม	113	51	38	8	
เฉลี่ย	16.14	7.29	5.43	1.14	
4. ร่วมปฏิบัติงาน					
4.1 นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อการพัฒนากลุ่มอาชีพ	15	7	8		
4.2 นักศึกษามีความเสียสละต่อการพัฒนากลุ่มอาชีพ	18	7	3	2	
4.3 นักศึกษามีความตั้งใจต่อสมาชิกในกลุ่มอาชีพ	12	8	7	3	
4.4 นักศึกษามีความรักสามัคคีต่อสมาชิกในกลุ่มอาชีพ	18	7	5		
4.5 นักศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริตต่อการร่วมพัฒนาอาชีพกับสมาชิกกลุ่ม	15	10	5		

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
4.6 นักศึกษามีความชื่นชมและยอมรับ ความสามารถของสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	12	8	5	5	
4.7 นักศึกษาได้รับประโยชน์ร่วมการพัฒนากลุ่ม อาชีพกับสมาชิกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน	18	8	4		
รวม	108	55	37	10	
เฉลี่ย	15.43	7.86	5.29	1.43	
5. ร่วมถอดประสบการณ์					
5.1 นักศึกษาก้าวแสดงออกในการพูด การนำเสนอ ผลงานของกลุ่มพัฒนาอาชีพ	10	4	16		
5.2 นักศึกษาได้เรียนรู้ผลงานกลุ่มพัฒนาอาชีพกับ สมาชิกกลุ่มที่เป็นสม	8	10	12		
5.3 นักศึกษาได้ใช้ เสียงไปพันธุ้ไขร่วมกับ กับครัวเรือนตนเอง					
5.4 นักศึกษาได้ถ่า กลุ่มพัฒนาอาชีพให้ เรียนรู้ร่วมกัน					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ผลการวิเคราะห์การประเมินผลการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพของ
ศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ร่วมวิเคราะห์ปัญหา			
1.1 นักศึกษาที่เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพตั้งคำถามเกี่ยวกับปัญหาการทำเกษตรกรรม	3.93	1.14	มาก
1.2 นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการทำเกษตรกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพ	3.77	1.10	มาก
1.3 นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการทำเกษตร			มาก
1.4 นี้แลกเปสี่กลุ่มพัฒ			มาก
1.5 นี้การทำเก			มาก
 <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY</p>			
2. ร่วมวางแผน			
2.1 นักศึกษาได้อธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาวาชีพการทำเกษตรกรรมร่วมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	3.93	1.05	มาก
2.2 นักศึกษาร่วมกับสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพจัดลำดับความต้องการแก้ไขปัญหการทำเกษตรกรรม	4.50	0.78	มาก
2.3 นักศึกษาร่วมกับสมาชิกในกลุ่มพัฒนาอาชีพแสวงหาทุนมาสนับสนุนการทำกลุ่มอาชีพ	3.37	0.81	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.93	0.88	มาก
3. ร่วมวางแผน			
3.1 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพร่วมเรียนรู้ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหการทำเกษตรกรรม	4.13	1.04	มาก
3.2 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพร่วมเขียนแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหการทำเกษตรกรรมกับสมาชิกกลุ่ม	4.20	1.00	มาก

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
พัฒนาอาชีพ			
3.3 นักศึกษากลุ่มพัฒนาอาชีพร่วมประชาคมการนำแผนปฏิบัติงานไปใช้ร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม	4.23	1.04	มาก
3.4 นักศึกษาร่วมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาการทำเกษตรกรรม	3.93	0.87	มาก
3.5 นักศึกษาให้ความไว้วางใจร่วมกับสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	4.47	0.68	มาก
3.6 นักศึกษาไม่ชักชวนสมาชิกร่วมทำเรื่องขัดผลประโยชน์ของโรงเรียน			มาก
3.7 นักศึกษาไม่ดำเนินงานตามแผน			มากที่สุด
			มาก
4. ร่วมปฏิบัติ			
4.1 นักศึกษามีอาชีพ			มาก
4.2 นักศึกษามี			มาก
4.3 นักศึกษามีความจริงใจต่อสมาชิกในกลุ่มอาชีพ	3.97	1.03	มาก
4.4 นักศึกษามีความรักสามัคคีต่อสมาชิกในกลุ่มอาชีพ	4.43	0.77	มาก
4.5 นักศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริตต่อการร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพกับสมาชิกกลุ่ม	4.33	0.76	มาก
4.6 นักศึกษามีความชื่นชมและยอมรับความสามารถของสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ	3.90	1.12	มาก
4.7 นักศึกษาได้รับประโยชน์ร่วมการพัฒนากลุ่มอาชีพกับสมาชิกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน	4.47	0.73	มาก
เฉลี่ย	4.24	0.89	มาก
5. ร่วมถอดประสบการณ์			
5.1 นักศึกษากล้าแสดงออกในการพูด การนำเสนอ	3.80	0.92	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
ผลงานของกลุ่มพัฒนาอาชีพ			
5.2 นักศึกษาได้เรียนรู้ผลงานกลุ่มพัฒนาอาชีพกับสมาชิกกลุ่มที่เป็นสมาชิกตัวอย่างของกลุ่ม	3.87	0.82	มาก
5.3 นักศึกษาได้ใช้ประสบการณ์การฝึกปฏิบัติการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มนำไปใช้ประโยชน์กับครัวเรือนตนเอง	4.40	0.77	มาก
5.4 นักศึกษาได้ถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานกลุ่มพัฒนาอาชีพให้กับสมาชิกในกลุ่มและผู้ที่สนใจได้เรียนรู้ร่วมกัน	3.93	1.01	มาก
			มาก
			มาก

ข้อเสนอแนะ

.....
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.....
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY.....

**แนวคำถามการสนทนากลุ่มผลการดำเนินงานการจัดการศึกษา
พัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม**

คำชี้แจง แนวคำถามการสนทนากลุ่มใช้กับการจัดสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
กลุ่มละ 5 คน โดยขั้นตอนการสนทนากลุ่มมีดังนี้

ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้จัดบันทึกและถ่ายภาพ

ตอนที่ 1 รายชื่อสมาชิกที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1.
2.
3.
4. ..
5. ..

ตอนที่ 2

- 2.1 ผ
- 2.2 อ
- 2.3 ก

2.4 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ว่า ชุมชน

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.5 การเข้าร่วมหลักสูตรการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่มุขมีความประทับใจอะไรบ้าง

เพราะอะไร

2.6 การดำเนินงานของกลุ่มการพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วมให้เกิดความต่อเนื่อง และ
เข้มแข็ง ในอนาคตมีแนวทางการจัดการอย่างไร

2.7 ผลผลิตที่ได้ใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง เพราะอะไร

2.8 การพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมต้องการให้ศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการ
จัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโนเข้าไปสนับสนุนอะไรเพิ่มเติม

2.9 ท่านมีบทบาทอะไรในโครงการนี้และคิดว่าท่านได้ทำตามบทบาทเกิดผลต่อโครงการ
อย่างไร

2.10 ท่านคิดว่าการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม ควรใช้สถานที่ใด

เป็นที่ตั้งกลุ่ม เพราะอะไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบบันทึกการสนทนากลุ่มผลการดำเนินงานการจัดการศึกษา พัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม
ของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม

รายชื่อสมาชิกที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1.
2.
3.
4.
5.

การบันทึกการสนทนากลุ่ม

1. ผลการดำเนินงานโครงการ

ปัจจัย

.....

2. อุปสรรค

.....

3. วิธีกา

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4. การใ
รอบครัว

ชุมชน

อื่นๆ

5. ความประทับใจที่ได้รับการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ประทับใจด้านใด

ด้าน

6. ความต่อเนื่องของกลุ่มพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วมต่อไปในอนาคต

7. ผลผลิตที่ได้จากการประกอบอาชีพการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

8. ความต้องการรับการสนับสนุนเพิ่มเติมคือ

9. บทบาทที่ท่านได้รับในโครงการและการปฏิบัติส่งผลต่อการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่ม
อาชีพแบบมีส่วนร่วม

10. ท่านคิดว่าการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมใช้สถานที่ใดเป็นที่ตั้ง
กลุ่ม

11. ข้อเสนอแนะอื่นๆ
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม
โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษา
ตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน

คำชี้แจง

การประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม โดยใช้หลักสูตรการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มี 3 ตอนคือ

1. ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ
 - 1.1 ชื่อ นามสกุล อายุ
 - บ้านเลขที่
 - 1.2 ครูประจำก:
 - 1.3 อื่นๆ
 2. ประเด็นการ ระดับ
ความคิดเห็นของข้า
+1 หมายถึง
0 หมายถึง
-1 หมายถึง
ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกเชิงบวกของนักศึกษากลุ่มสนใจพัฒนาอาชีพได้เข้าร่วม
- โครงการพัฒนากลุ่มอาชีพ โดยมีความรู้สึกชอบ กระตือรือร้น ตั้งใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และ
ร่วมมือกันปฏิบัติงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายละเอียดการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น			แปลความหมาย
	+1	0	-1	
1. ด้านเนื้อหา				
1.1 นักศึกษาชอบเนื้อหาการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่จาก 8 หน่วยการเรียนรู้				
1.2 นักศึกษาสนใจเรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ในหน่วยประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่				
1.3 นักศึกษาสนุกสนานกับหน่วยการเรียนรู้เรื่องการทำบัญชี				

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			แปลความหมาย
	+1	0	-1	
รับจ่ายการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ด้วยการฝึกปฏิบัติจริง				
1.4 นักศึกษามีความตั้งใจที่ได้ศึกษาเรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่นำไปใช้ในการดำรงชีวิต				
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน				
2.1 นักศึกษาชอบการเรียนรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ โดยใช้ใบความรู้				
2.2 นักศึกษาชอบการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่ม				
2.3 นักศึกษาสนใจการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่จากปราชญ์ชาวบ้าน				
2.4 นักศึกษาร่วมมือกันศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากวิทยากร				
2.5 นักศึกษาพันธุ์ไข่				
3. ด้าน				
3.1 นักศึกษา				
3.2 นักศึกษา				
3.3 นักศึกษาชาวบ้าน				
3.4 นักศึกษาปฏิบัติจริง				
3.5 นักศึกษาชอบภาพประกอบในหน่วยการเรียนรู้เรื่องอุปกรณ์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่				
4. ด้านการวัดผลประเมินผล				
4.1 นักศึกษาชอบใจที่ได้รู้คะแนนการทำใบงานกลุ่ม				
4.2 นักศึกษาสนใจตอบคำถามวิทยากร				
4.3 นักศึกษาสนุกสนานได้ทำบัญชีรับจ่ายการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่				
4.4 นักศึกษามีความสุขที่มีไข่บริโภค และขายไข่ไก่				
4.5 นักศึกษามีความกระตือรือร้นได้เล่าเรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ให้เพื่อนๆ ฟัง				
รวม				

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. ข้อเสนอแนะ.....

ผลการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่
สำหรับนักศึกษาในกลุ่มสนใจเรียนรู้เรื่อง อาชีพของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบ
และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น			ΣR	ค่า IOC	แปล ความหมาย
	+1	0	-1			
1. ด้านเนื้อหา						
1.1 นักศึกษาชอบเนื้อหาการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่จาก 8 หน่วยการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.2 นักศึกษาสนใจเรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ในหน่วย ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.3 นักศึกษาสนุก ทำบัญชีรับจ่ายการ						ใช้ไม่ได้
1.4 นักศึกษามีความพันธุ์ไข่นำไปใช้ในกา						ใช้ไม่ได้
2. ด้านการจัด						
2.1 นักศึกษาชอบ ใ้ความรู้						ใช้ได้
2.2 นักศึกษาชอบ สมาชิกในกลุ่ม						ใช้ได้
2.3 นักศึกษาสนใจการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่จากปราชญ์ ชาวบ้าน	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
2.4 นักศึกษาร่วมมือกันศึกษาความรู้เพิ่มเติมจาก วิทยากร	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
2.5 นักศึกษาได้ตอบคำถามจากหน่วยการเรียนรู้การ เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	+1	-1	0	0	0	ใช้ไม่ได้
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน						
3.1 นักศึกษามีความสนุกสนานกับการทำใบงานกลุ่ม	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
3.2 นักศึกษาชอบสื่อการสอนใช้วีดิทัศน์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.3 นักศึกษากระตือรือร้นได้ใช้แหล่งเรียนรู้ของปราชญ์ ชาวบ้านเรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4 นักศึกษาสนใจการเรียนเรื่องไก่พันธุ์ไข่ โดยใช้ใบ	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			ΣR	ค่า IOC	แปล ความหมาย
	+1	0	-1			
งานฝึกปฏิบัติจริง						
3.5 นักศึกษาชอบภาพประกอบในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง อุปกรณ์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
4. ด้านการวัดผลประเมินผล						
4.1 นักศึกษาชอบใจที่ได้รู้คะแนนการทำใบงานกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.2 นักศึกษาสนใจตอบคำถามวิทยากร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.3 นักศึกษาสนุกสนานได้ทำบัญชีรับจ่ายการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	+1	-1	0	0	0	ใช้ไม่ได้
4.4 นักศึกษามีความสุขที่มีไข่บริโภค และขายไข่ไก่	+1	+1	1	3	1	ใช้ได้
4.5 นักศึกษามีความกระตือรือร้นได้เล่าเรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ให้	+1	-1	0	0	0	ใช้ไม่ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ความถี่ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ (นักศึกษาประเมิน 30 คน)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	แปลความหมาย
	5	4	3	2	1			
1. ด้านเนื้อหา								
1.1 นักศึกษาชอบเนื้อหาการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่จาก 8 หน่วยการเรียนรู้	1 4	6	5	5		3.97	1.16	มาก
1.2 นักศึกษาสนใจเรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่หน่วยประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	1 0	8	6	4	2	3.67	1.27	มาก
เฉลี่ย						3.82	1.21	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน								
2.1 นักศึกษาชอบพันธุ์ไข่โดยใช้ใบควา								ก
2.2 นักศึกษาชอบแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน								ก
2.3 นักศึกษาสนใจปราชญ์ชาวบ้าน								ก
2.4 นักศึกษามีความเพิ่มเติมจากวิทยากร								ก
								ก
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน								
3.1 นักศึกษามีความสนุกสนานกับการทำใบงานกลุ่ม	1 6	4	5	5		4.03	1.19	มาก
3.2 นักศึกษาชอบสื่อการสอนวีดิทัศน์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	1 4	8	4	4		4.07	1.08	มาก
3.3 นักศึกษามีความกระตือรือร้นได้ใช้แหล่งเรียนรู้ของปราชญ์ชาวบ้านเรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	1 3	7	5	5		3.93	1.14	มาก
3.4 นักศึกษาสนใจการเรียนเรื่องไก่พันธุ์ไข่โดยใช้ใบงานฝึกปฏิบัติจริง	1 0	5	8	7		3.60	1.19	มาก
3.5 นักศึกษาชอบภาพประกอบในหน่วยการเรียนรู้เรื่องอุปกรณ์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	1 2	7	7	4		3.90	1.09	มาก
เฉลี่ย						3.91	1.14	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					\bar{X}	S.D	แปลความหมาย
	5	4	3	2	1			
4. ด้านการวัดผลประเมินผล								
4.1 นักศึกษาชอบใจที่ได้รู้คะแนนการทำใบงานกลุ่ม	1 5	7	8			4.23	0.86	มาก
4.2 นักศึกษาสนใจได้ตอบคำถามวิทยากร	1 3	7	5	5		3.93	1.14	มาก
4.3 นักศึกษามีความสุขที่มีไข่มุกรอก และ ขายไข่ไก่	1 6	8	4	2		4.27	0.94	มาก
เฉลี่ย						4.14	0.98	มาก
เฉลี่ย 4 ด้าน						4.03	1.06	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการ
จัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโนอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
๘ ๑๐๖๘๙๙ ๘๗๗ ๖๑๗๒๖๗๒๖

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2560

คำนำ

หลักสูตรการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นตามความต้องการของนักศึกษาที่มีความสนใจเรียนรู้อาชีพ 1 อาชีพ เพื่อทำเป็นอาชีพเสริมในครัวเรือนตนเองให้มีอาหารบริโภคและเหลือจากการบริโภคได้จำหน่ายสร้างรายได้ให้ครัวเรือนในโอกาสต่อไป หลักสูตรฝึกอบรมฯ ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของหลักสูตร ซึ่งมีหน่วยการเรียนรู้ 8 หน่วย การเรียน จำนวนการอบรม 3 อาทิตย์ 19 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ใช้หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ร่วมกับครูประจำกลุ่มของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม และผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ในช่วงเวลาวันเสาร์วันอาทิตย์ เรียกว่าการพบกลุ่มนักศึกษา โดยการเรียนรู้หลายๆ ลักษณะ เช่น เรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ วิทยากรเพิ่มเติมความรู้ และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมกันฝึกปฏิบัติ

นักศึกษากลุ่มสนใจ
ตนเองได้ เพื่อการ

โยชน์กับ
เรียนรู้ด้วย

ฤทธิเดช

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	4
ความสำคัญและปัญหาการพัฒนาหลักสูตร	4
แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร	4
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	6
คำอธิบายรายวิชา	6
หน่วยการเรียนรู้	6
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	6
สื่อการฝึกปฏิบัติ	4
การวัดและ	6
บรรณานุกรม	6
ภาคผนวก	6

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ความสำคัญและปัญหาการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาประเทศไทยได้ใช้นโยบายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ระบุไว้ว่า การพัฒนาต้องส่งเสริมให้คนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถือว่าการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยชรา และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัยควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ใช้การสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564. 2560 : 5)

การส่งเสริม
แห่งชาติ พ.ศ. 25
เพื่อพัฒนาคนไทย
ความสุข การดำ
ประสิทธิภาพ จำเ
พัฒนาคนไทยให้เ

การศึกษา
การศึกษา
คมอย่างมี
พลังและมี
หมายเพื่อ
ให้คนไทย

ทุกคนมีสิทธิได้รับ
ค่าใช้จ่ายตามเจต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โดยไม่เก็บ
การศึกษาที่

องค์การยูเนสโกกำหนด ทงदानเอกาส ความเสมอภาค คุณภาพและประสิทธิภาพ และการจะ
บรรลุเป้าหมายตามหลักการปฏิรูปการศึกษาได้บัญญัติให้การศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระบบ คือ
การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ (วรา
กรณ์ สามโกเศศ และคณะ. 2553 : 3)

ระบบการศึกษาของประเทศไทย ทั้ง 3 ระบบปรากฏรายละเอียด คือการศึกษาในระบบโรงเรียน
การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการศึกษาในระบบโรงเรียนมีระบบ มีแบบแผน
มีกฎเกณฑ์ มีหลักสูตร และมีวัตถุประสงค์แน่นอน แต่การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีความยืดหยุ่น
มากกว่าในเรื่องหลักสูตรและการสอน เวลา สถานที่ ผู้เรียน ผู้สอนและการบริหารการเรียนการสอน
ทำให้ในระยะเวลาดังกล่าว การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงแยกตัวออกไปจาก “การศึกษาที่ไม่เป็น
ทางการ” แต่เดิม และบัญญัติคำศัพท์ขึ้นมาใหม่ว่า “การศึกษาตามอัธยาศัย” ดังที่การจัดการศึกษา
นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยงานบริหารงานศึกษานอกโรงเรียน (2548 : 51) กล่าวถึง
แนวการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นรูปแบบการศึกษาที่มีมาก่อนการศึกษารูปแบบใด ๆ เป็นการศึกษาที่มี
มาตั้งแต่มนุษย์เกิดขึ้นในโลก โดยการเรียนรู้จากสังคมนรอบตัวและธรรมชาติเพื่อการอยู่รอด อย่างเช่น

การเรียนรู้วิธีล่าสัตว์จากพ่อแม่ ความรู้ส่วนใหญ่ได้จากการบอก การพูดคุย การสังเกต การดูตัวอย่างจากผู้รู้และผู้มีประสบการณ์เกือบทั้งสิ้น โดยเฉพาะสังคมในอดีตเป็นสังคมเกษตรกรรมการศึกษาในโรงเรียนยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่จึงได้รับการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยค่อนข้างมากในอดีต โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สมาชิกในสังคมจะต้องก้าวให้ทันโลกความรู้และข้อมูลมาเร็วและมีจำนวนมาก เพื่อจะก้าวให้ทันโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาตามอัธยาศัยยังมีความจำเป็นและสำคัญในชีวิตประจำวันอย่างมาก เพราะเป็นการศึกษาที่พัฒนาคุณภาพตัวบุคคล เป็นรูปแบบที่เชื่อมโยงกับการศึกษาในโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสนองความต้องการของคนได้ตลอดชีวิต

อย่างไรก็ตามหลักการปฏิรูปการศึกษาของไทยไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะ (1) การจัดการศึกษาเป็นการเอาวิชาเป็นตัวตั้ง ไม่ได้เอาชีวิตและการอยู่ร่วมกันเป็นตัวตั้ง เพราะการเอาวิชาเป็นตัวตั้งมุ่งผล

การศึกษ
สังคม แ
และเป็นร
การศึกษา
พื้นที่เป็นร

ผลลัพธ์ก
สังคม แ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิต พบอุปสรรคปัญหาคือ การกำหนดนโยบายของรัฐขาดความเข้าใจสภาพพื้นฐานและการดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และภาครัฐยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเอกชนนอกระบบเท่าที่ควร วิธีการแก้ไขปัญหาของการปฏิรูปการศึกษา คือ ทุกภาคส่วนควรตระหนักว่า การศึกษา การเรียนรู้ คือหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกัน และภาครัฐมีลักษณะส่งเสริมมากกว่าการควบคุม โดยสนับสนุนให้การสร้างระบบสหกิจศึกษาระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษานอกระบบ สร้างและขยายโอกาสการเข้าถึงการให้บริการทางการศึกษาเอกชน และสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน และมีระบบการศึกษาแบบทางเลือก เรียนในสาขาวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเองให้ทุกมิติ ควรปรับกระบวนทัศน์สร้างค่านิยมใหม่ให้เกิดขึ้น เช่น ค่านิยมว่า การศึกษารายวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพได้ทันที ปรับเปลี่ยนผู้เรียนให้รู้จักพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น โดยเฉพาะการสนับสนุนให้สถานศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกช่วงวัย โดยการเรียนรู้ปัญหาและสิ่งรอบตัวในชุมชน ใช้ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนเป็นฐาน และนำความรู้ภายนอกมาต่อยอด และเชื่อมโยงให้เกิดการ

บ แต่การปฏิรูป
รณทางเศรษฐกิจ
นไทยในสังคมโลก
นไทยทุกคน เป็น
วามเป็นธรรม ยึด
นอกจากนี้ต้องยึด

ทางด้านกาย จิต
ารศึกษานอกระบบ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชุมชน และระหว่างชุมชน เป็นการเรียนรู้ที่นำไปสู่สัมมาอาชีวะที่ยึดโยงกับภูมิสังคมของชุมชน (ประเวศ วะสี. 2553 : คำนิยม และวารสารณ์ สามโกเศศ. 2553 : 9-47)

การแก้ไขปัญหาการศึกษาจากระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยรัฐได้กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้บทบาทการศึกษาจากระบบ ส่งเสริมให้สร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่เป็นต้นแบบ ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมกำกับดูแลทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน โดยมีนักวิชาการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เข้าร่วมการปฏิบัติการศึกษา ดังกรณีศึกษาศูนย์เรียนรู้การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้ตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้จากระบบของตำบลหนองโน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนการสร้างศูนย์ ปี พ.ศ. 2556 จำนวนเงิน 800,000 บาท สร้างในที่ดินจำนวน 1 ไร่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโน เมื่อสร้างเสร็จได้มอบให้สำนักงานการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

การดำเนินงาน
อำเภอเมือง จังหวัด
เรียนนอกระบบ จ
(1) การศึกษาขั้นพ
มัธยมศึกษาตอนด

ผล
หนองโน
าศูนย์การ
ักษณะคือ
ชา ระดับ
รสอนโดย

การพบกลุ่ม และ
พอเพียงจากนักศึก
แคน หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 6 บ้านหนองโน หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 5 บ้านนาเกษียน หมู่ที่ 4 บ้านสวน
หม่อน หมู่ที่ 8 และบ้านหนองอีดำ หมู่ที่ 7 (รายงานโครงการการอบรมอาชีวะพระยะสั้น ศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. 2557
: 30)

จากผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้จากระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้บริการให้การจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามระดับ ดังกล่าวมาข้างต้นเป็นไปตามความต้องการของประชาชนจาก 8 หมู่บ้าน แต่ในส่วนการพัฒนากลุ่มอาชีพ พบว่าการประกอบอาชีพของประชาชนทั้ง 8 หมู่บ้านทำอาชีพเกษตรกรรมปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก และประกอบอาชีพเสริมหลังฤดูทำนาหลายๆ ประเภท เช่น เป็นแรงงานรับจ้างภายในหมู่บ้านและเป็นแรงงานรับจ้างตามจังหวัดอุตสาหกรรม เช่น จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา และกรุงเทพฯ ทำให้เกิดปัญหาประชากรวัยแรงงานในหมู่บ้านมีจำนวนน้อย มีแต่ผู้สูงอายุเลี้ยงดูหลานๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาครอบครัว พบกับการแตกแยก หย่าร้าง เด็กและเยาวชน

เที่ยวเตร่ตามงานประเพณี ทะเลาะวิวาท ฆ่าฟันกันเกิดขึ้นในบางหมู่บ้านของตำบลหนองโน (รายงานแผนปฏิบัติงานศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2556-2560. (2556 : 60) และในตำบลหนองโนยังพบปัญหาความยากจนที่ประชาชนได้กู้เงินนอกระบบจากนายทุนในหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก โดยผลการสำรวจด้านเศรษฐกิจครัวเรือนตำบลหนองโนเป็นหนี้ครัวเรือนละ 25,000 – 30,000 บาท/ปี (รายงานแผนปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโน พ.ศ. 2555 – 2559 (2558 : 60)

สืบเนื่องจากปัญหาการอพยพแรงงานของประชากรในตำบลหนองโนทำให้เกิดปัญหาทางสังคม ครอบครัวขาดความอบอุ่น หย่าร้าง เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเที่ยวเตร่ และชอบการทะเลาะวิวาทและมีปัญหาความยากจนประชากรได้กู้เงินนอกระบบของนายทุนในหมู่บ้านทำให้ศูนย์ศึกษานอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยของตำบลหนองโน ได้วางยุทธศาสตร์การดำเนินงานการศึกษาด้วยการจัดการความรู้ในชุมชนอย่างมีศักยภาพโดยได้ดำเนินงานตามจุดเน้นของการจัดการศึกษา

เข้าร่วมก

ปัญญาทั

เช่น การเ

การนวดแ

อาชีพเหล

มีอาชีพเส

ในหมู่บ้าน

เป็นกลุ่มการผลิตเกิดขึ้นได้เป็นต้นแบบของศูนย์ศึกษานอกระบบ เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนมีรายได้เสริมนอกฤดูทำนา และพึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาร่วมมือกับศูนย์ศึกษานอกระบบตำบลหนองโน และร่วมมือกับองค์กรเอกชนเข้ามาพัฒนาจัดการศึกษากลุ่มอาชีพให้เกิดขึ้น (รายงานแผนปฏิบัติงานศูนย์ศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2556 – 2560. 2556 : 73)

การพัฒนาการจัดการศึกษากลุ่มอาชีพจากผลการศึกษาของ ปารีชาติ วัลย์เสถียร (2542 : 30) และผลการศึกษาของ พิณสุตา สิริรังศรี (2555 : 10) ได้เสนอแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพโดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ซึ่งมีขั้นตอนการมีส่วนร่วมคือ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล และรวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยที่โครงการพัฒนาจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชาชนเป็นผู้ที่สนใจ

หมู่บ้านที่ยังคงมีภูมิ

กเปลี่ยนเรียนรู้ได้

าบ การทอเสื่อกก

้องถิ่นผู้ที่มีความรู้

ักกับกลุ่มที่สนใจได้

การของประชาชน

ัธรรมร่วมกลุ่มกัน

ชุมชนดั่งกรณีศึกษา การแก้ไขปัญหามาตรการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของประชาชนในเขตบริการของศูนย์การศึกษาตามอัครยาชัย โดยเอาคนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้จากฐานทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่ในแต่ละหมู่บ้านคือ การประกอบอาชีพที่หลากหลายประเภท มีแหล่งเรียนรู้ต้นแบบคือสื่อบุคคลเป็นครูในท้องถิ่นให้มีบทบาทเข้าร่วมมือกับศูนย์การเรียนรู้ระบบ จึงเป็นแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในตำบลหนองโนได้ในอนาคต

ดังนั้นด้วยเหตุผลของปัญหาและความสำคัญของพื้นที่การวิจัยทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่อง “การจัดการศึกษาพัฒนาอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้ระบบและการจัดการศึกษาตามอัครยาชัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้ชุมชนในตำบลหนองโนมีการรวมกลุ่มการผลิตด้านอาชีพเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในตำบล
เสริมในครัวเรือน
อำเภอเมือง จังหวัด

กิตติขัตติ
งหนองโน

จุดมุ่งหมายของ

1. นักศึกษา
จริง
2. นักศึกษา กลุ่มสนใจความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับผู้สนใจได้
อาชีพ มีใบประกอบและกิตติขัตติ
3. นักศึกษา กลุ่มสนใจนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับผู้สนใจได้

คำอธิบายรายวิชา

มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เบื้องต้น เช่น การคัดเลือกพันธุ์ ลักษณะของไก่พันธุ์ไข่และการเจริญเติบโต และ อุปนิสัยการอยู่ การกินอาหาร การให้น้ำ โรคและศัตรูของไก่พันธุ์ไข่ และการป้องกัน ดูแลไก่พันธุ์ไข่ตามวัยต่าง ๆ และมีความเข้าใจการวางแผนการผลิต ได้แก่ การให้อาหารเสริมไก่พันธุ์ไข่การจัดการตลาดในการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ได้แก่ การจำหน่ายไข่ไปสู่ผู้บริโภคในระบบตลาดท้องถิ่นกำหนดราคาไข่ไก่ และจัดทำบัญชีรับจ่ายการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

หน่วยการเรียนรู้

จากผลการศึกษาคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ได้หน่วยการเรียนรู้ 8 หน่วย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 หน่วยการเรียนรู้เรื่องหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

หน่วยการเรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	จำนวน (ชั่วโมง)
1	การปฐมนิเทศและชี้แจงโครงการการจัดการศึกษา พัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วม	1
2	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไก่พันธุ์ไข่	2
3	โรงเรียน อุปกรณ์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	3
4	วิธีการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	3
		3
		1
		3
		3
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม		19

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ไปใช้กับนักศึกษากลุ่มสนใจ จำนวน 30 คน ได้เรียนรู้ตามการจัดการศึกษานอกระบบแบบพบกลุ่มสนใจในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ใช้เวลา 3 สัปดาห์ จำนวน 19 ชั่วโมง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และใช้แนวความคิดมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำปราชญ์ชาวบ้านที่ประสบผลการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษากลุ่มสนใจได้เรียนรู้ นอกจากนี้ได้เรียนรู้กับวิทยากร และเรียนรู้ฝึกปฏิบัติจริงเป็นกลุ่มการผลิตการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

สื่อการฝึกอบรม

การฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ได้ใช้สื่อหลายๆ อย่าง เช่น (1) สื่อสิ่งพิมพ์คือ ใบความรู้ เอกสาร หนังสือเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ (2) บุคคลที่เป็นวิทยากร มีปราชญ์ชาวบ้าน และวิทยากร (3) ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ที่ประสบผลสำเร็จ

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลความพึงพอใจและการมีส่วนร่วม
2. ถอดประสบการณ์
 - การใช้ประโยชน์
 - ปัจจัยความสำเร็จ
 - อุปสรรคปัญหา
 - การเ

นรินทร์ชัย พัฒนพ

กรุงเทพ

ประสพสุข ฤทธิเดช

ปรัชญา

มหาสาร

ประสพสุข ฤทธิเดช และคณะ. (2554) บ้านหลังเรียนพื้นที่ทางเลือกเพื่อเสริมสร้างเด็กและ

เยาวชน. กรุงเทพฯ : สถาบันรามจิตติ.

_____. (2555). โครงการวิจัยแหล่งเรียนรู้ของชุมชนนำร่องจัดการศึกษาสัมมาอาชีพด้วย

บริบทจริงในชุมชน เพื่อสุขภาวะของเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน

กองทุนสนับสนุนเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.).

ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2542). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์.

ฝ่ายวิชาการเกษตร. การเลี้ยงไก่พื้นเมือง ไก่เนื้อ ไก่ไข่. กรุงเทพฯ : รุ่งแสงการพิมพ์. ม.ป.ป.

วรการณ สามโกเศศ และคณะ (2553). ข้อเสนอระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาวะของคน

ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

สิทธิณัฐ ประพุทธนิตินิสาร. (2546). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : แนวคิดและแนว

ปฏิบัติ. เชียงใหม่ : วนิตา เพลส.

๑๖.

นิพนธ์

วิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและ
การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม : โดย
ใช้หลักสูตรฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

หน่วยการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา 1 ชม.	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนการสอน	การวัดผลประเมินผล
1. การ ปฐมนิเทศและ ชี้แจงโครงการ การจัด การศึกษา พัฒนา กลุ่ม อาชีพ แบบ มีส่วนร่วม	1) เพื่อให้ นักศึกษามี ความรู้ความ เข้าใจในการ เข้าร่วม	1) ปฐมนิเทศ ชี้แจงโครงการ การจัด การศึกษา พัฒนา กลุ่ม	- ชี้แจง รายละเอียด เกี่ยวกับการ เข้าร่วม โครงการฯ	- หลักสูตร ฝึกอบรมการ เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่	- การสังเกต - การตอบ คำถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หน่วยการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา 2 ชม.	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อการเรียนการสอน	การวัดผลประเมินผล
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไวยากรณ์	1) นักศึกษาระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นมา 2) ตอ ประโยค ได้ 3) นัก เลียงไ (4) นัก เลือกไ (5) นัก ลักษณะ (6) นัก ปรับปรุ	1) ประโยคประพจน์	วิธีสอนบรรยาย	วิทยากร วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ กิจกรรม	ตรวจผลงานกิจกรรม กลุ่มจากใบงาน (ใช้ เพื่อการอภิปรายผลใช้ ประกอบผลการจัด กิจกรรมการสนทนา กลุ่ม)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สื่อการเรียนการสอนหน่วยที่ 2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไก่พันธุ์ไข่

ใบความรู้ที่ 1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไก่พันธุ์ไข่

เรื่องที่ 1 ประวัติและความเป็นมาของการเลี้ยงไก่ไข่ในประเทศไทย

ในอดีตการเลี้ยงไก่ในประเทศไทย มีการเลี้ยงตามบ้านเพื่อกินเนื้อและกินไข่ คือ เลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติให้ไก่อาศัยตามใต้ถุนบ้าน ชายคา โรงนา และต้นไม้ พันธุ์ไก่ที่เลี้ยงจะเป็นไก่พันธุ์เมือง เช่น ไก่แจ้ ไก่กู และไก่ตะเภา (วัลลภ ยกสมาคม. 2541 : 1-10) ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2467 ได้มีการนำไก่พันธุ์เล็กฮอร์นมาเลี้ยงแบบทันสมัย เพื่อการค้าเป็นครั้งแรก แต่ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร เนื่องจากไม่มีวัคซีนและยาเพื่อป้องกัน และรักษาโรคไก่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ในปี พ.ศ. 2484 หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์กรมปศุสัตว์ ได้ร่วมมือกันทดลองเลี้ยงไก่พันธุ์ต่าง ๆ ที่แผนกสัตว์เล็ก บางเขน และมีการแข่งขันเลี้ยงไก่ไข่ตกเป็นทางการขึ้นเป็นครั้งแรก

ในปี พ.ศ. 2492 ได้สั่งไก่พันธุ์โรดไอส์แลนด์แดง จากประเทศสหรัฐอเมริกาและพันธุ์ออสเตรเลียจากประเทศออสเตรเลีย เข้ามาทดลองเลี้ยงและส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงเป็นอาชีพ รวมทั้งได้สั่งไก่พันธุ์อื่น ๆ เข้ามาเลี้ยง เช่น ไก่พันธุ์บาร์พลิมัทรีด ไก่พันธุ์ นิวแฮมเชียร์ เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2489 มีการเลี้ยงไก่อย่างแพร่หลาย เนื่องจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นและจอมพลผิน ชุณหะวัณ รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและประธานกรรมการส่งเสริมปศุสัตว์แห่งชาติ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการเลี้ยงไก่เป็นอย่างมาก

ภาพที่ 2 ไก่พันธุ์โรดไอส์แลนด์แดง

ภาพที่ 3 ไก่พันธุ์ออสเตรีย

ภาพที่ 4 ไก่พันธุ์บาร์พลีมัทร็อค

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 5 ไก่พันธุ์นิวแฮมเชียร์

ในปี พ.ศ. 2494 - 2495 ได้มีการเลี้ยงไก่ลูกผสม เพื่อให้ได้ไข่ตกและทนทานต่อสภาพแวดล้อมของเมืองไทย เช่น พันธุ์ออสเตรียไวท์โรดบาร์ นอกจากนี้องค์การอาหารและเกษตรขององค์การสหประชาชาติยังได้ส่งผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงไก่และโรคไก่เข้ามาช่วยเหลือและส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงไก่ในประเทศไทย อีกทั้งกรมปศุสัตว์ได้ทำการศึกษา ทดลองและผลิตอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเลี้ยงไก่ มีการศึกษาการใช้ตู้ฟักไฟฟ้าขนาดใหญ่ ทดลองใช้ไบโกระถินและน้ำมันตับปลาเป็นส่วนผสมของอาหารไก่ ทดลองการเลี้ยงไก่แบบขังกรง และผลิตวัคซีนเพื่อช่วยเหลือผู้เลี้ยงไก่ขึ้น และ การเลี้ยงไก่เริ่มเป็นที่ยอมรับของประชาชนมากขึ้น จนกลายเป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่งของคนไทยในปัจจุบัน

เรื่องที่ 2

ปัจจัย

การจะนิยม

พันธุ์ไข่โต:

การให้อา

หากผู้เลี้ยง

รักษาการ

ผู้เลี้ยงอีกทางหนึ่ง การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่มีประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ผู้เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่มีอาหารที่ดีมีคุณภาพไว้รับประทาน ช่วยให้เด็กเจริญเติบโตเร็ว และช่วยบำรุงสมอง มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด
2. ทำให้ผู้เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่มีรายได้เพิ่มขึ้น เพราะไม่ต้องเสียเงินไปซื้อเนื้อไก่และไข่ไก่มารับประทาน สามารถนำเงินนั้นเก็บไว้ซื้อสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นและหากมีไข่ไก่เหลือรับประทานแล้วก็สามารถนำไปขายเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวได้อีกด้วย
3. มูลไก่เป็นปุ๋ยคอกที่มีธาตุอาหารของพืชสูง ถือเป็นผลพลอยได้อย่างหนึ่งของการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ และเป็นอาหารเลี้ยงปลาก็ได้ เนื่องจากมูลไก่พันธุ์ไข่มีธาตุอาหารทั้งไนโตรเจน โปแตสเซียม และฟอสฟอรัส
4. ไก่พันธุ์ไข่สามารถเลี้ยงเป็นอาชีพได้ เนื่องจากสามารถขายได้ทั้งไข่ไก่และเนื้อไก่ได้ราคาดีมาก หรือสามารถเลี้ยงเป็นงานอดิเรกก็ได้ ซึ่งจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ประกอบ

ดี เพราะผู้เลี้ยงไก่

วันจำนวนน้อย มี

จำนวนมาก ดังนั้น

ดูแลป้องกัน

เพิ่มรายได้ให้กับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5. การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ได้เป็นอย่างดี และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

6. การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ที่ปล่อยตามธรรมชาติจะช่วยให้ธรรมชาติ มีความสมดุลในระบบไร่นาคือ จะช่วยจิกกินแมลงที่ทำลายพืชผักบางอย่าง

เรื่องที่ 3 การเลี้ยง

สถานที่เลี้ยง

ไก่พันธุ์

ไข่ควรให้ความสนใจ

1. ควรเลือกสถานที่เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ได้ไม่
 ทั่วถึง หากบริเวณ RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY เป็น
 อาหารของไก่ที่เลี้ยงอยู่

2. ใกล้แหล่งน้ำจืด การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่จำเป็นต้องมีน้ำจืดที่สะอาดให้กินตลอดเวลา ถ้าไก่
 ขาดน้ำแล้ว การเจริญเติบโตอาจลดลงได้

3. สถานที่ที่จะเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่นั้น ไม่ควรเป็นที่ที่เคยมีโรคระบาดมาก่อน

4. ควรอยู่ห่างจากแหล่งชุมชนพอสมควร ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้กลิ่นและเสียงไปรบกวน
 หรือไปทำความรำคาญให้กับชาวบ้านใกล้เคียง

5. อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคม เพื่อเป็นการประหยัดค่าขนส่ง ไม่ว่าจะเป็นการขนอาหาร วัสดุ
 ในการเลี้ยงเข้ามา หรือนำไข่ไก่ออกไปจำหน่าย ต้องทำได้ง่ายและสะดวก

6. บริเวณที่เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ควรมีต้นไม้เพื่อบังแสงแดดในตอนกลางวัน จะช่วยให้สถานที่
 เลี้ยงมีความร่มเย็น ทำให้ไก่พันธุ์ไข่ไม่เครียดเกินไป การเจริญเติบโตก็เป็นไปตามปกติ

7. จะต้องไม่ไกลจากบ้านพักของผู้เลี้ยงมากเกินไปนัก ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการดูแล

8. บริเวณที่เลี้ยงควรรอยู่ในที่ที่ปลอดภัยจากขโมยและสัตว์ร้ายต่าง ๆ เช่น งู พังพอน และสุนัขตัว

เรื่องที่ 4 เทคนิคการคัดเลือกพันธุ์ไก่ไข่

การคัดเลือกพันธุ์ไก่ไข่ ผู้ที่จะเลี้ยงควรรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ไก่พันธุ์ไข่ที่ดีควรมีรูปร่างใหญ่ ตัวโต แข็งแรง ขนดกเป็นมัน ไม่เป็นโรค คัดจากพ่อแม่เป็นไก่พันธุ์ไข่ที่มีการวางไข่จำนวนมาก
2. ผู้เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ต้องหมั่นคัดเลือกพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ที่มีลักษณะดีเด่นไว้ทำพันธุ์ ถ้าพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ไก่มีอายุแก่เกิน 3 ปี ให้คัดออก และไม่ใช้ทำพันธุ์อีกต่อไป
3. ให้คัดเลือกลูกไก่พันธุ์ไข่ที่เกิดจากพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ไก่พันธุ์ไข่ตัวที่ดีไว้ทำพันธุ์รุ่นละ 2-3 ตัว

เรื่องที่ 5

แม่
อายุตั้งแต่

2-3 กิโลกรัม มี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5. มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนอาหารค่อนข้างสูง

6. แข็งแรงและแข็งแรง

เรื่องที่ 6 พันธุ์ไก่ไข่

พันธุ์ไก่ไข่ที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทยในปัจจุบันส่วนมากแล้วเป็นพันธุ์ที่นำมาจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ได้มีการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์มาเป็นอย่างดีแล้ว เช่น ไไข่ฟองโต และไข่ชน พันธุ์ไก่ไข่ที่มีการเลี้ยงกันมากในขณะนี้แบ่งออกได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

ไก่พันธุ์แท้ เป็นไก่ที่ได้รับการคัดเลือกและผสมพันธุ์เป็นอย่างดีของนักผสมพันธุ์ จนลูกหลานในรุ่นต่อ ๆ มา มีลักษณะรูปร่าง ขนาด สี และอื่น ๆ เหมือนบรรพบุรุษไก่พันธุ์แท้สำหรับไก่พันธุ์แท้ที่ยังเลี้ยงกันอยู่ในประเทศไทยมีดังนี้

1. โรดไอส์แลนด์แดง เป็นไก่พันธุ์เก่าแก่ โดยการผสมและคัดเลือกพันธุ์มาจากพันธุ์มาเลย์แดง ไก่เซียงไฮ้แดง ไก่เล็กฮอร์นสีน้ำตาล ไก่ไวอันดอทท์ และไก่บราห์มาส์ ไก่พันธุ์โรดไอส์แลนด์แดงมี 2 ชนิด คือ ชนิดหงอนกุหลาบและชนิดหงอนจักรแต่ที่นิยมเลี้ยงกันแพร่หลายเป็นชนิด

หงอนจักร ไกอ์ไรต์ไอส์แลนด์แดงหงอนจักรมีรูปร่างค่อนข้างยาวและลึก เหมือนสี่เหลี่ยมยาว ขนมีสีน้ำตาลแกมแดง หงอนจักร ผิวหนังและแข้งสีเหลือง แผ่นหูมีสีแดง เปลือกไขมีสีน้ำตาล ลักษณะนิสัย เชื่อง แข็งแรง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี เริ่มให้ไข่เมื่ออายุระหว่าง 5 ½ - 6 เดือน ให้ไข่ปีละประมาณ 280 - 300 ฟอง น้ำหนักตัวเมื่อโตเต็มที่เพศผู้หนัก 3.1 - 4.0 กิโลกรัม เพศเมียหนัก 2.2 - 4.0 กิโลกรัม

2. บาร์พลิมท์ร็อค เป็นไก่พันธุ์พลิมท์ร็อคที่มีขนบาร์ คือ มีสีดำสลับกับขาวตามขวางของขน หงอนจักร ผิวหนังสีเหลือง ให้ไข่เปลือกสีน้ำตาล เริ่มให้ไข่เมื่ออายุประมาณ 5 ½ - 6 เดือน เป็นพันธุ์ที่ได้มีการผสมและคัดเลือกพันธุ์โดยการผสมระหว่างไก่ตัวผู้พันธุ์โดมินิกับไก่ตัวเมียพันธุ์โคชินดำหรือจาวรดำ ปัจจุบันใช้เป็นสายแม่ผสมกับไก่ตัวผู้พันธุ์ไรต์ไอส์แลนด์แดงหรือพันธุ์นิวแฮมเชียร์ ลูกผสมที่ได้จะสามารถคัดเพศเมียเมื่ออายุ 1 วันได้ โดยลูกผสมตัวเมีย จะมีขนสีดำและให้ไข่ตก ส่วนลูกผสมตัวผู้มีสีบาร์ ปัจจุบันไก่บาร์พลิมท์ร็อคยังนิยมใช้เป็นสายแม่ผสมกับไก่ตัวผู้ไรต์ไอส์แลนด์แดง เพื่อผลิตลูกผสมชนิดคัดเพศ

3
มีขนาดเล็ก ขนสีชมพู
เพราะมีขนาดเล็ก
ปีละประมาณ 300
1.8 - 2.2 กิโลกรัม

ปีนพันธุ์ที่
อนข้างสูง

ไก่ลูกผสมมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อให้ได้
ไก่ที่ให้ไข่ตก เพื่อได้
ลักษณะที่ดีกว่าพ่อแม่พันธุ์ โดยเฉพาะความทนทานต่อโรค ไก่ลูกผสมที่ยังมีผู้นิยมเลี้ยงอยู่ข้างได้แก่
ไก่ลูกผสมระหว่างพ่อไรต์ + แม่บาร์, + พ่อบาร์ + แม่ไรต์, เล็กฮอร์น + ไรต์, ไรต์ + ไฮบริด และ
ลูกผสม 3 สายเลือด คือ ลูกตัวเมียที่ได้จากลูกผสมพ่อไรต์ + แม่บาร์ นำไปผสมกับพ่อไก่ลูกผสมที่ได้
มีเนื้อดี โตเร็ว และไข่ดีพอสมควร เหมาะสำหรับนำไปเลี้ยงเป็นรายได้เสริม

ไก่ไฮบริด เป็นไก่พันธุ์ไข่ที่มีผู้นิยมเลี้ยงกันมากที่สุดในปัจจุบัน เป็นพันธุ์ไก่ที่ผสมขึ้นเป็นพิเศษ ซึ่งบริษัทผู้ผลิตลูกไก่พันธุ์ไข่จำหน่ายได้มีการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ให้ไก่พันธุ์ที่ให้ผลผลิตไข่สูง และมีคุณภาพตามความต้องการของตลาด คือ ให้ไข่ตก เปลือกไข่สีน้ำตาล ไข่ฟองโตและไข่ทน ไก่ไฮบริดจะมีลักษณะเด่นประจำพันธุ์และมีข้อมูลประจำพันธุ์อย่างละเอียด เช่น อัตราการเจริญเติบโต เปอร์เซ็นต์การไข่ ระยะเวลาการให้ไข่ ขนาดของแม่ไก่ อัตราการเลี้ยงรอด ขนาดของฟองไข่ สีของเปลือกไข่ ปริมาณอาหารที่กิน เป็นต้น อย่างไรก็ตามไก่ไฮบริดนี้ต้องเลี้ยงด้วยอาหารที่มีคุณภาพสูง มีการจัดการที่ถูกต้อง เช่น การควบคุมน้ำหนักตัว การควบคุมการกินอาหาร การควบคุมแสงสว่าง ตลอดจนการสุขาภิบาลและการป้องกันโรคที่ดี

เรื่องที่ 7 วิธีการปรับปรุงพันธุ์ไก่ไข่

การผสมพันธุ์ไก่ไข่

เมื่อแม่ไก่อายุได้ครบ 20 สัปดาห์ ให้ทำการเจาะเลือดพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ไก่เพื่อตรวจโรคซีขาว คัดไก่ที่เป็นโรคซีขาวออกจากฝูง ไม่นำมาผสมพันธุ์เพราะโรคนี้อาจติดต่อถึงลูกไก่ได้ทางเปลือกไข่ และระบาดได้ดีในตู้ฟัก ทำให้ไข่ฟักไม่ออกตายมากในระยะสุดท้ายของการฟัก หรือเรียกว่าตายโคม นอกจากนี้ลูกไก่ที่ฟักออกมาได้จะอ่อนแอซีเหลืองขาวติดกันลูกไก่ ซีไม่ออก แกรนและตายมากในระยะ 1-4 สัปดาห์ ดังนั้น ฝูงไก่พันธุ์จึงเข้มงวดต่อการกำจัดโรค

ซีขาวออกให้ได้ 100% จึงจะปลอดภัยไก่ที่เป็นโรคให้คัดออกจากฝูงและทำลายเพราะปล่อยไว้ในฝูง จะมีโอกาสกระจายโรคไปสู่ตัวอื่นทำให้เราไม่ปลอดภัยในการที่จะผลิตลูกไก่พันธุ์ไข่

การผสมพันธุ์ไก่ไข่เพื่อผลิตลูก มี 2 วิธี คือ

1. การผสมแบบธรรมชาติเป็นการผสมฝูง พ่อ 1 ตัว ผสมกับแม่ 10 - 11 ตัว

การผสมฝูง
ฝูงใหญ่ได้
สายได้ หรือ

ผสม
ในลูกผสม 4
่าออกไปได้
ได้ 30-50 ตัว
ตัวเมีย 10-15 วัน

ผสมสัปดาห์
วิธีผสมแท้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตัวผู้กระซี้

จับไก่กระซิบไว้ที่เอวด้านขวามือ ให้ไก่อยู่ระหว่างเอวกับแขนขวา กัดไก่ไว้ไม่ให้ไก่รู้สึกว่ามีใครจับหรือโยกไปโยกมา ขณะที่อีกคนหนึ่งทำการรีดน้ำเชื้อไก่ การอุ้มไก่ที่ถูกต้อนั้นมือขวาจะจับขาไก่ทั้ง 2 ข้าง รวบเข้าหากัน โดยใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางอยู่ระหว่างขาทั้งสองป้องกันเวลารวบขาไก่เข้าหากัน ไก่จะเจ็บขาคุดที่จับขาไก่อยู่ระหว่างหัวเข่าข้อต่อระหว่างแข้งกับโคนขาส่วนมือซ้ายของผู้อุ้มไก่จะจับอยู่ที่ใต้ท้องและปีกกระซิบเข้าหากันช่วยไม่ให้ไก่โยกโยงใคร่คนรีดน้ำเชื้อในมือขวาถือกรวยรองน้ำเชื้อหรือไม้ที่เป็นแก้วน้ำขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 นิ้ว อาจจะเป็นพลาสติกแทนแก้วก็ได้ ข้อสำคัญคือ ภาชนะต้องสะอาดล้างด้วยน้ำกลั่น หรือน้ำเกลือที่เตรียมไว้สำหรับเจือจางน้ำเชื้อไก่ถึงเวลารีดน้ำเชื้อ คนรีดใช้มือซ้ายลูบหลังพ่อไก่เบา ๆ จากโคนปีกผ่านมาที่หลังและโคนหางพอลงถึงโคนหางใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้กระตุ่นอย่างรวดเร็วที่โคนหาง ไก่จะมีความรู้สึกเสียวและแสดงปฏิกิริยากระดกหางขึ้นพร้อม ๆ กับต้นอวัยวะเพศรูปร่างเป็นลอนรูปปลายแหลมยื่นออกมาจากรูทวารให้เห็นอวัยวะดังกล่าว เป็นที่เก็บน้ำเชื้อและฉีดน้ำเชื้อในเวลาผสมพันธุ์ ซึ่งอยู่เหนือรูที่ไก่ใช้ถ่ายมูล อวัยวะเพศคู่นี้เวลาปกติจะหดตัวเก็บไว้ภายในมองไม่เห็น เวลารีดน้ำเชื้อมีเทคนิคสำคัญคือ ความเร็วระหว่างที่บีบ

กระตุ้นโคนหางให้หางโก่งกระดกขึ้นขึ้น กับการเปลี่ยนมือมาบีบโคนอวัยวะเพศ ถ้าทำได้เร็วก็จะทำให้รีดน้ำเชื้อได้มาก ในด้านปฏิบัติจริงแล้วพอกระตุ้นโคนหางด้วยนิ้วมือซ้ายแล้วโก่งกระดกหางขึ้น ผู้รีดต้องเอามือซ้ายมาเปิดกันโก่งโดยใช้ฝ่ามือซ้ายลูบจากบริเวณใต้ทวารตันปาดขึ้นด้านบน เพื่อเปิดให้เห็นอวัยวะเพศอีกครั้งหนึ่ง ช่วงที่เอามือลูบเปิดทวารนี้โก่งจะมีความรู้สึกทางเพศ และจะกดหางของมันดันสวนกับมือผู้รีดแล้วมันจะผ่อนคลายแรงกดลงขณะที่มือเราลูบผ่านทวารของมัน จังหวะนี้อวัยวะเพศจะไหลออกมามาก ปากทวารจะเปิดกว้างให้เห็นอวัยวะเพศคู่สีชมพูได้ชัดเจน ใช้หัวแม่มือและนิ้วชี้รีดน้ำเชื้อออกมาจากด้านโคนอวัยวะเพศออกมาทางด้านนอกจะเห็นมีน้ำเชื้อสดสีขุ่นขาวไหลออกมา จากนั้น ก็ใช้ภาชนะในมือขวาไปรองน้ำเชื้อไว้ ก่อนที่จะรองน้ำเชื้อให้ดูดี ๆ ว่าไม่มีขี้ไก่อไหลออกมาด้วย

2. เมื่อได้น้ำเชื้อมาแล้วให้ทำเจือจางโดยใช้น้ำกลั่นที่ละลายเกลือแกงบริสุทธิ์

ความเข้มข้นของเกลือเท่ากับ 0.75% จำนวน 2-3 เท่า ของน้ำเชื้อ ใช้ปลายไซริงค์ที่ใช้ฉีดน้ำเชื้อคนเข้ากันให้ดี แล้วจึงนำไปฉีดเข้าที่ปากทางเข้าท่อหน้าไขของไก่อตัวเมีย ตัวละ 0.01-0.02 ซีซี. หรือว่า 1 ซีซี.

ฉีดได้ 50-100 ตัว

โรงพยาบาลสำหรับ

ด้วย การฉีดน้ำเชื้อ

เหลือเป็นคนเปิดกัก

โดยตรงภายในกรง

ออกมาทางหน้าตร

อยู่ แม้โก่งจะหมอบ

กันโก่งได้ทวารแล้ว

กระตุ้นพอมองเห็นทวาร และปากท่อน้ำไขที่แม้โก่งจะดันปากท่อน้ำไขไหลออกมาให้เห็นอยู่ด้านซ้าย

ของทวารหนัก ที่ปากท่อนี้เป็นที่สอดไซริงค์เข้าไปประมาณ 1-2 นิ้ว ในแนวตรงขนาดกับลำตัง แล้วฉีด

น้ำเชื้อเข้าไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

๖

ได้ง่ายอีก

ด ส่วนที่

ได้

โก่งหันกัน

งที่มีอกด

ข้างจับที่

กให้

ใบงานประกอบหน่วยการเรียนรู้ที่ 2
เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไวยากรณ์

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ทำกิจกรรมร่วมกัน

ชื่อกลุ่มนักศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

1. พันธุ์ไก่ไข่ที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทย

1.1

2. คว

.....

.....

.....

.....

3. กา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.2

3.3

4. ลักษณะแม่ไก่พันธุ์ไข่ที่ดี

4.1

4.2

4.3

หน่วยการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา 6 ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนการสอน	การวัดผลประเมินผล
<p>3) โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่</p> <p>4) วิธีการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่</p>	<p>1) สามารถบอกลักษณะของ ..</p>	<p>1) ลักษณะของโรงเรือน อุปกรณ์ ..</p>	<p>- ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ของ ..</p>	<p>- ประชาชนชาวบ้านเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ความรู้วิธีการ งไก่พันธุ์ไข่ งานกิจกรรม ↓ แหล่งเรียนรู้การ งไก่พันธุ์ไข่</p>	<p>- การตรวจผลงาน จากใบงานกลุ่ม</p>

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สื่อการเรียนการสอนหน่วยที่ 3 และหน่วยที่ 4 โรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ วิธีการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

ใบความรู้เรื่องลักษณะของโรงเรือนไก่พันธุ์ไข่

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้จากหนังสือฝ่ายวิชาการการเกษตร (ม.ป.ป.) สรุปเรื่องการสร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่เพื่อการค่านัน จำเป็นจะต้องสร้างโรงเรือนให้ถูกแบบ มีความแข็งแรง ทนทาน และสามารถใช้ได้ยาวนาน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เลี้ยงไก่ไข่จะต้องสร้างโรงเรือนให้ได้มาตรฐาน โรงเรือนที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. สามารถป้องกันแดด ลม และฝน ได้ดี
2. ป้องกันศัตรูต่าง ๆ เช่น สุนัข งู นก หนู แมว ได้
3. รักษาความสะอาดได้ง่าย ไม่รกรุงรัง น้ำไม่ขัง

ไม่น้อยกว่า

ดี
ใน
โรงเรือน

ใน รักษา

ความสะอาด มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

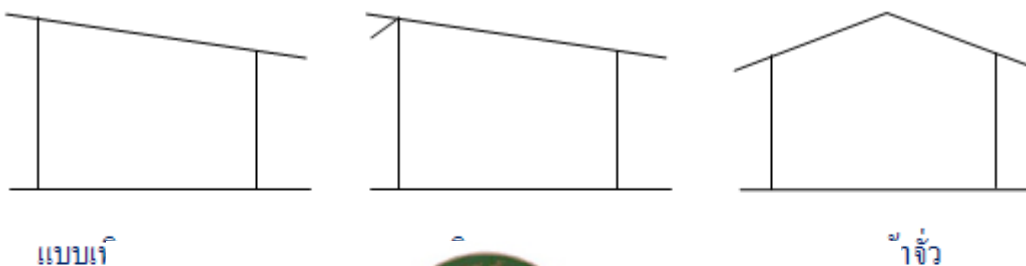
รูปแบบของโรงเรือนไก่พันธุ์ไข่ ลักษณะและการสร้างโรงเรือนเพื่อเลี้ยงไก่ไข่มีอยู่หลายรูปแบบ การจะสร้างแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์รูปแบบของการเลี้ยง ความยากง่าย ทน และวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยทั่วไปแล้วโรงเรือนที่มีการสร้างในประเทศไทยมีรูปแบบต่าง ๆ กันดังนี้

1. แบบเพิงหมาแหงน จัดเป็นโรงเรือนที่สร้างได้ง่ายที่สุด เพราะไม่สลับซับซ้อน ลงทุนน้อย แต่มีข้อเสียคือ ถ้าหันหน้าของโรงเรือนเข้าในแนวทางของลมมรสุม ฝนจะกลับเข้าไปในโรงเรือนได้ และไม่มีความทนทานเท่าที่ควร เนื่องจากจะถูกฝนและแดดอยู่เป็นประจำ
2. แบบหน้าจั่ว การสร้างโรงเรือนแบบนี้จะสร้างยากกว่าแบบแรก ทั้งนี้เพราะต้องพิถีพิถันในการสร้างมากขึ้น ดังนั้น ค่าวัสดุอุปกรณ์และค่าแรงงานในการก่อสร้างจึงสูงกว่าแบบแรก แต่โรงเรือนแบบนี้มีข้อดีคือ สามารถป้องกันแดดและฝนได้ดีกว่าแบบเพิงหมาแหงน
3. แบบจั่วสองชั้น ลักษณะของโรงเรือนแบบนี้จะสร้างได้ยากกว่าสองแบบแรก แต่มีข้อดี คือ อากาศภายในโรงเรือนแบบนี้จะเย็นกว่าสองแบบแรกมาก ทั้งนี้เพราะจั่วสองชั้น

จะเป็นที่ระบายอากาศร้อนได้ดี ทำให้ใ้ก่อยู่ได้อย่างสบายโดยไม่เกิดความเครียด

4. แบบหน้าจั่วกลายเป็นโรงเรือนแบบนี้มีคุณสมบัติดีกว่าแบบเพิงหมาแหงน กันฝนได้มากขึ้น แต่ค่าก่อสร้างจะสูงกว่าแบบเพิงหมาแหงน

5. แบบเพิงหมาแหงนกลายเป็นลักษณะของโรงเรือนแบบนี้จะดีกว่าแบบเพิงหมาแหงนและแบบหน้าจั่ว เพราะมีการระบายอากาศร้อน กันฝน กันแดดได้ดีกว่าและข้อสำคัญคือค่าก่อสร้างจะถูกกว่าแบบหน้าจั่วกลายเป็น (ฝ่ายวิชาการเกษตร. ม.ป.ป : 21-28)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ใบความรู้เรื่องที่ 2 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้และวิธีการสร้างโรงเรือนไก่พันธุ์ไข่

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างโรงเรือนไก่พันธุ์ไข่ ควรใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาง่ายในท้องถิ่น เช่น ไม้ ไม้ ฝาแฝก หญ้าคา ตะปู ลวดผูก ลวดตาข่าย หรือถ้าผู้เลี้ยงมีเงินทุน อาจใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นเสาและโครงหลังคา วิธีการสร้างโรงเรือนไก่พันธุ์ไข่สำหรับผู้เลี้ยงรายย่อยโดยทั่วไป ไม่ค่อยพิถีพิถันมาก เพียงยึดหลัก คือ ราคาถูก ไม้ขึ้นแฉะ ระบายอากาศได้ดี ไม่มีลมโกรก ป้องกันแดดกันฝนได้ ปฏิบัติงานได้ สะดวก และมีพื้นที่ให้ไก่พันธุ์ไข่อยู่อย่างไม่อึด ที่ตั้งของโรงเรือน ควรห่างจากที่พักพอสวมควร และอยู่ในที่เนินสูง พื้นโรงเรือนไก่พันธุ์ไข่อาจจะปูด้วย

แกลบ ขี้เลื่อย หรือฟางแห้งหนาประมาณ 4 เซนติเมตร และควรเปลี่ยนวัสดุรองพื้นโรงเรือน ทุก ๆ 3 เดือน เมื่อสังเกตเห็นว่าวัสดุรองพื้นดูดซับความชื้นได้ไม่ดี โดยนำไปทำปุ๋ยหมักได้ โรงเรือนมีขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 2 เมตร สูง 1 เมตร จะใช้เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ขนาดใหญ่ได้ประมาณ 6-8 ตัว ถ้ามีขนาดกว้าง 3 เมตร ยาว 4 เมตร สูง 2 เมตร ก็จะใช้เลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ได้ประมาณ 30-40 ตัว ด้านที่ฝนสาดหรือแดดส่องมาก ๆ ควรมีผ้าใบ กระจสบ ฝาแฝก หรือเสื่อ

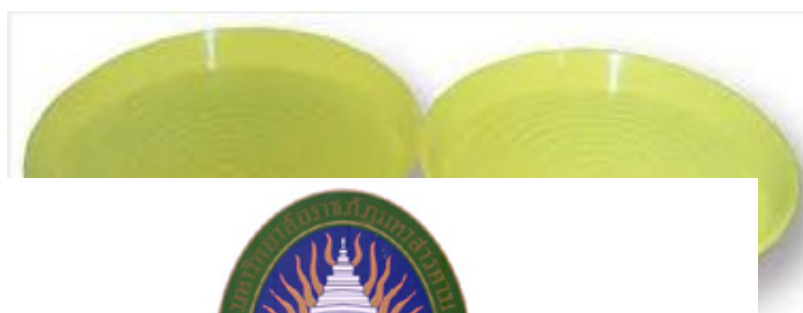
เก่า ๆ คลุมไว้ โดยเฉพาะมุมที่วางรังไข่

ใบความรู้เรื่องที่ 3 วัสดุอุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

การเลี้ยงไก่เป็นอาชีพหรือเพื่อการค้าจำเป็นต้องมีอุปกรณ์การเลี้ยงที่จำเป็นและสำคัญ นับตั้งแต่ระยะลูกไก่จนถึงระยะให้ไข่ ดังนี้

1. อุปกรณ์การให้อาหาร มีอยู่หลายแบบแต่ที่นิยมใช้กันมากมี 4 ชนิด คือ

1.1 ถาดอาหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.3 ถังอาหาร

1.4 รางอาหารแบบอัตโนมัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. อุปกรณ์ให้น้ำ แตกต่างกันไปตามช่วงอายุของไก่ อุปกรณ์ให้น้ำที่นิยม มีอยู่ 2 แบบ

ดังนี้

2.1 แบบรางยาว รางนี้อาจทำด้วยสังกะสี พลาสติกหรือเอสลอน

2.2 แบบขวดมีฝาครอบ เป็นภาชนะให้น้ำที่นิยมใช้มากเพราะใช้สะดวกมีขายอยู่

ทั่วไป มีหลายขนาด

3. รังไข่ รังไข่ที่ดีต้องมีขนาดกว้างพอ สามารถเคลื่อนย้ายได้ ทำความสะอาดได้ง่าย มีการระบายอากาศจะทำดีของไรแดง
- รังไข่ประระ:
- การปิดตัวเกาะเพื่อ
- กันเป็นชั้น ๆ 2-3 ชั้น โดยให้ชั้นกลางสูงจากพื้นคอกประมาณ 45 เซนติเมตร ส่วนหลังคาของรังไข่ชั้นบนสุด ควรให้ลาดชันหรือมีลวดตาข่ายปิดกัน เพื่อป้องกันไก่บินขึ้นไปเกาะและนอนในเวลากลางวัน อัตราส่วนรังไข่ 1 รัง ต่อแม่ไก่ 4-5 ตัว
- นโรงเรือน รังไข่ และจะเป็นที่อาศัย
- วัยาว แถวละ 4-6 มีขอบสูงจากพื้น ๖ ด้านหลังอาจมี
- ควรมีคอนให้ไก่
- เดี่ยวหรือวางซ้อน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.2 รังไข่แบบไหลออก เป็นรังไข่ที่นิยมใช้กันมาก ในการเลี้ยงไก่ชนพื้นไม่ระเนงพื้นไม้ไผ่หรือพื้นคอนกรีต รังไข่แบบนี้อาจตั้งเดี่ยวหรืออาจวางซ้อนกันเป็นแถว โดยพื้นของรังไข่ทำเศษตาข่ายมีความลาดเอียงประมาณ 10 องศา ซึ่งทำให้ไข่กลิ้งออกมาตามแนวลาดเอียงมาติดอยู่นอกรัง ทำให้ผู้เลี้ยงสามารถเก็บไข่ไก่ได้โดยไม่ต้องเข้าไปในโรงเรือน นับได้ว่าเป็นรังไข่ที่สะดวกกว่ารังไข่แบบอื่นมาก

4. อุปกรณ์การให้แสง เนื่องจากแสงสว่างมีความจำเป็นต่อการมองเห็นของไก่ ไม่ว่าจะเวลา กินอาหาร กินน้ำ หรืออื่น ๆ นอกจากนี้แสงยังมีความสำคัญต่อการให้ไข่ของไก่ ดังนั้น ภายในโรงเรือนจะต้องมีอุปกรณ์การให้แสงสว่างอย่างเพียงพอ หลอดไฟที่นิยมใช้กันมาก คือ หลอดกลมธรรมดาและหลอดฟลูออเรสเซนต์หรือหลอดนีออน

5. ฝ้าม่าน ในการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ โรงเรือนควรมีฝ้าม่านไว้เพื่อป้องกันลมพัดแรง โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว การปิดฝ้าม่านจะทำให้อุณหภูมิภายในโรงเรือนและอุณหภูมิอยู่ในสภาพที่คงที่ ไม่เปลี่ยนแปลงขึ้นลงอย่างรวดเร็ว สำหรับในฤดูร้อน ควรเปิดม่านขึ้นเล็กน้อยในเวลากลางวัน เพื่อให้ลมพัดผ่านภายในโรงเรือน และปิดม่านในตอนเย็น

6. คอ
จะต้องทำคอกนอน
โรงเรือน คอกนอน
2x3 นิ้ว หรือ 2x2

และไม่เป็นอันตราย

ให้มีเนื้อที่คอกนอน

คอกนอนและด้านข้างต้องบุด้วยลวดตาข่ายเพื่อป้องกันไม่ให้ไก่เข้าไปคุ้ยเหยื่อจากระตักคอกนอน

ควรอยู่ติดข้างฝาด้านใดด้านหนึ่งของโรงเรือน ในระยะไก่สาวควรลดระดับด้านหน้าของคอกนอนลง

ให้ต่ำพอที่ไก่จะขึ้นเกาะคอนได้สะดวก เมื่อไก่โตขึ้นค่อยยกระดับขึ้นให้สูงกว่าระดับปกติประมาณ

75 เซนติเมตร

มจำเป็น
ใน
น้ำ หรือ
สะดวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. การให้แสงสว่าง

แสงสว่างจะมีอิทธิพลทำให้ไก่ไข่เข้าชั้นหรือเร็ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยาวของวันและความเข้มของแสง สำหรับในประเทศไทยความยาวของวันแตกต่างกันประมาณ 2-3 ชั่วโมง ควรให้ระดับแสงคงที่อยู่ที่ 13 ชั่วโมงต่อวัน อย่างไรก็ตามผู้เลี้ยงที่ไม่ใช้ไฟฟ้าก็ไม่ประสบปัญหาอย่างใด เพราะจะไม่กระทบต่อผลผลิตมากนัก แต่ผู้เลี้ยงควรจะไม่ให้น้ำหนักต่ำกว่ามาตรฐาน กฎของการให้แสงสว่างในการเลี้ยงไก่ คือ

1. ความยาวของแสงจะไม่เพิ่มขึ้นในช่วง 8-16 สัปดาห์
2. ไม่ลดความยาวของแสงหลังจากไก่เริ่มไข่

การให้แสงสำหรับไก่ไข่ในประเทศไทย ข้อเสนอแนะดังนี้

อายุ	ความยาวแสง	อายุ	ความยาวแสง
0			16 ชั่วโมง
3			16 ชั่วโมง
5			16 ชั่วโมง
7			15.5 ชั่วโมง
9-			15 ชั่วโมง
11			15 ชั่วโมง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ติดต่อตารางเมตร

วัดไฟ 4 วัดต์

ข้อเสนอแนะสำหรับความเข้มของแสง

อายุ	ความเข้มของแสง		ข้อเสนอแนะการใช้หลอดกลมมีไส้ (วัตต์)
	ลักซ์	ฟุต-แรงเทียน	
0-3 วัน	20	2.0	40 - 60
4 วัน - 126 วัน	5	0.5	15
127 วัน - ปลด	5	0.5	15

ใบงานหน่วยที่ 3 สรุปเรื่องโรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยงไก่

คำชี้แจง ให้นักศึกษากลุ่มสนใจแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ทำกิจกรรมร่วมกัน

ชื่อกลุ่มนักศึกษา

สมาชิกในกลุ่ม 15 คน

.....

.....

.....

.....

.....

1. อุปกรณ์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่มี

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 1.5

2. อุปก

- 1.1
- 1.2มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.....
- 1.3RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY.....
- 1.4
- 1.5

ใบงานหน่วยที่ 4 เรื่อง วิธีการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ทำกิจกรรมร่วมกันและส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอวิธีการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

ชื่อกลุ่มนักศึกษา

.....

.....

.....

.....

-
1. วาดภาพโรงเรือนเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ของกลุ่มนักศึกษา

.....

.....

.....

2. เขียนชื่ออุปกรณ์การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ให้ตรงกับภาพที่กำหนดให้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หน่วยการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา 3 ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนการสอน	การวัดผลประเมินผล
5. โรคและการ ป้องกันโรคไก่อ้วน	1) ตอบคำถามหลักวิธีการ สุ เลื 2) ที่ ช 3) ไ ได้ 5) ก	1) หลักวิธีการสุขาภิบาลที่ควร	- ดูสื่อวีดิทัศน์การปฏิบัติการ	- วีดิทัศน์ เรื่องการ ไก่อ้วน และการ นื้อ ามรู้เรื่อง เลี้ยงไก่อ	- การตรวจผลงานจาก ใบงานการสรุปความรู้ เรื่องโรคและการป้องกัน โรคไก่อ้วน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ใบความรู้ โรคและการป้องกันโรคไก่อพันธุไข

เรื่องที่ 1 หลักวิธีการสุขาภิบาลที่ควรปฏิบัติในการเลี้ยงไก่อพันธุไข

ในการเลี้ยงไก่อพันธุไข ผู้ที่เลี้ยงควรยึดหลัก “กันไว้ดีกว่าแก้” เพราะปัญหาโรคเป็นปัญหาสำคัญที่จะทำให้ผู้ไก่อพันธุไขไม่ประสบผลสำเร็จ จึงต้องมีการสุขาภิบาลที่ดี และการให้วัคซีนป้องกันโรค ดังนี้

การสุขาภิบาลการเลี้ยงไก่อพันธุไขที่ดี ควรปฏิบัติดังนี้

1. การดูแลทำความสะอาดโรงเรือนและภาชนะต่าง ๆ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค อย่าปล่อยให้โรงเรือนขึ้นแฉะ

2. สร้างโรงเรือนให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก
3. กำจัดแหล่งน้ำสกปรก รอบ ๆ บริเวณโรงเรือนและบริเวณใกล้เคียง
4. อาหา
5. มีน้ำ
6. ถ้ามีไ
7. อย่างที่
8. ไก่อที่ชี้

นำมาเลี้ยงในบริเวณ

9. เมื่อมี **มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** ำได้ ควร
ปรึกษาผู้รู้ **RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY**

การให้วัคซีนป้องกันโรคระบาดไก่อพันธุไข ควรปฏิบัติดังนี้

การเลี้ยงไก่อพันธุไข แม้ว่าจะมีการสุขาภิบาลที่ดี แต่โดยปกติสิ่งแวดล้อมจะมีเชื้อโรคอยู่ ซึ่งสามารถทำให้ไก่อเป็นโรคได้ทุกเวลา ดังนั้น ผู้เลี้ยงจึงต้องสร้างความต้านทานโรคโดยการให้วัคซีนป้องกันโรค ซึ่งควรให้ตั้งแต่ไก่ออายุยังน้อยและสม่ำเสมอตามตารางที่กำหนด การให้วัคซีนจะให้ผลดีที่สุดเมื่อ

1. สุขภาพของไก่อพันธุไขแข็งแรง ไม่เป็นโรค
2. วัคซีนที่ใช้มีคุณภาพดี
3. เครื่องมือที่ใช้กับวัคซีนสะอาด และผ่านการฆ่าเชื้อโรคแล้ว
4. ให้วัคซีนครบตามขนาดที่กำหนด
5. ให้วัคซีนอย่างสม่ำเสมอและพยายามให้วัคซีนไก่อพันธุไขที่มีสุขภาพดีทุกตัวในฝูงเดียวกัน
6. การให้วัคซีนแต่ละชนิดควรเว้นระยะห่างกันประมาณ 5-7 วัน

นโรค

ในโรคจึง

โปรแกรมวัคซีนในไก่ไข่

อายุไก่	ชนิดวัคซีน	วิธีทำ	หมายเหตุ
1 วัน	มาเร็กซ์	ฉีดใต้ผิวหนัง	ทำจากโรงฟัก
1 วัน	หลอดลมอักเสบ	หยอดตา	ทำเมื่อลูกไก่ถึงฟาร์ม
10 วัน	นิวคาสเซิลลาโซต้า	หยอดตา	ชนิดเชื้อเป็น
14 วัน	กัมโบโร	ละลายน้ำ	
4 สัปดาห์	นิวคาสเซิล+หลอดลม	หยอดตา	
	ฝีดาษ	แทงปีก	
5 สัปดาห์	วัคซีนหวัด	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	½ โด๊ส ในพื้นที่ที่มีโรค
	กล่องเสียงอักเสบ	หยอดตา	½ โด๊ส ระบาดรุนแรง
8 สัปดาห์			อเป็น
			อตาย
10 สัปดาห์			
14 สัปดาห์			
16 สัปดาห์			อตาย
22 สัปดาห์			
32 สัปดาห์			
40 สัปดาห์	นิวคาสเซิล+หลอดลมอักเสบ	ละลายน้ำ	
48 สัปดาห์	นิวคาสเซิลนิวคาสเซิล+	ละลายน้ำ	
56 สัปดาห์	หลอดลมอักเสบ+หลอดลม	ละลายน้ำ	
64 สัปดาห์	อักเสบ	ละลายน้ำ	
	นิวคาสเซิล+หลอดลมอักเสบ		

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เรื่องที่ 2 โรคระบาดของไก่พันธุ์ไข่ที่สำคัญและวิธีป้องกันรักษา

โรคนิวคาสเซิล (โรคห่า)

โรคนิวคาสเซิล หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "โรคห่า" ถ้าไก่เป็นโรคนี้แล้ว ไก่จะมีอาการทางระบบหายใจและระบบประสาท คือ ไก่จะหายใจลำบาก น้ำมูกไหล หายใจดัง ชักกระตุก คอบิดเบี้ยว ขาปีกเป็นอัมพาต เดินเป็นวงกลม เบื่ออาหาร และภายใน 2-4 วัน ไก่อาจจะตายหมด เป็นได้ทั้งไก่ตัวเล็กและตัวใหญ่

การป้องกัน
 เสตรน เอฟ. ซ้ำอีก
 วัคซีนเสตรน
 เอ็ม.พี. แทนผนังปีก

วัคซีน
 ด็อน ไซ้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โรคหลอดลมอักเสบ

โรคหลอดลมอักเสบ ถ้าไก่เป็นโรคนี้แล้ว ไก่จะมีอาการทางระบบหายใจ หายใจไม่สะดวก อ้าปากหายใจ หายใจเสียงดัง น้ำมูกไหล ตาแฉะ

การป้องกัน ทำวัคซีนหลอดลมอักเสบโดยหยอดจมูกหรือตา 1-2 หยดในลูกไก่เมื่อมีอายุ 14 วัน และทำวัคซีนหลอดลมอักเสบซ้ำอีกเมื่อลูกไก่พันธุ์ไข่มีอายุ 28 วัน สามารถป้องกันโรคได้ 3 เดือน

ข้อควรระวัง ห้ามใช้วัคซีนป้องกันโรคหัดคอตีบอักเสบ พร้อมกับวัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิล ควรใช้วัคซีนชนิดนี้ห่างกันไม่น้อยกว่า 1 อาทิตย์

โรคฝีดาษ โรคฝีดาษ ถ้าไก่เป็นโรคนี้อแล้ว ไก่จะมีเม็ดขึ้นตามใบหน้าหรือหงอน บางครั้งพบเม็ดสีเหลืองในบริเวณปากและลิ้น ไก่จะเจ็บปากและลิ้น กินอาหารไม่ได้ ถ้าเกิดมีโรคแทรกก็จะตายไปในที่สุด

วิธีป้องกัน ทำวัคซีนฝีดาษไก่โดยการแทงผนังปีก 1-2 ครั้ง กับลูกไก่ที่มีอายุ 7 วัน สามารถป้องกันโรคได้ 1 ปี

โรคคอหิวด์ จะพบมากในไก่ที่มีอายุเกิน 2 เดือนขึ้นไปถ้าเป็นขั้นรุนแรง ไก่จะตายโดยไม่ทราบสาเหตุ ถ้าเป็นชนิดธรรมดา ไก่จะแสดงอาการตัวร้อนจัด หายใจไม่สะดวก หงอน เหนียงเปลี่ยนเป็นสีดำคล้ำ

การป้องกัน ทำวัคซีนคอหิวด์ไก่โดยฉีดเข้ากล้ามเนื้อ 1 ซี.ซี. กับไก่ที่มีอายุ 2 เดือน การรักษาช่วยได้โดย

เรื่องที่ 3

พย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

พยาธิภายนอกไก่มีหลายชนิด เช่น ไร เหา และหมัด ถ้าไก่เป็นโรคนี้อแล้ว พยาธิเหล่านี้จะคอยรบกวนไก่ตลอดเวลาทำให้ผลผลิตลดลง โดยเฉพาะไก่ตัวเมียจะทำให้ไข่ลดลง ดังนั้นจึงควรกำจัดโรคนี้อเสีย โดยมีวิธีการควบคุมและกำจัด ดังนี้

1. ก่อนนำไก่เข้าขังในโรงเรือน ควรทำความสะอาดอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น รางอาหาร รางน้ำ โรงเรือนเลี้ยง โดยการพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค เช่น มาลาไรออนและโรทีโนน
2. ควรใช้วัสดุปูพื้นโรงเรือน เช่น แกลบที่ใหม่และไม่ชื้น เพราะบริเวณพื้นโรงเรือนมักจะมีไร้อาศัยอยู่
3. ในขณะเลี้ยง เมื่อพบว่า มีไร เหา และหมัดเกิดขึ้นกับไก่ ควรรีบกำจัดทันทีโดยใช้ยาตามคำแนะนำที่ฉลากยา
4. ใช้สมุนไพร เช่น โลดี้น หรือยาฉุนละลายน้ำ นำไก่มาจุ่มฆ่าพยาธิก็ได้

พยาธิภายใน

พยาธิภายในไม้มีหลายชนิด เช่น พยาธิตัวแบน พยาธิตัวกลมและพยาธิเส้นด้าย ถ้าไก่พันธุ์ไข่เป็นโรคนี้อแล้ว พยาธิเหล่านี้จะรบกวนไก่ทำให้แคะแกร็น เจริญเติบโตช้า และไข่ลด บางครั้งไก่พันธุ์ไข่อาจตายได้ สามารถกำจัดได้โดยใช้ยาเปปเปอร์ราซิน ไดไฮโดรคลอไรด์ผสมกับอาหารให้ไก่กิน ทุก 1-2 เดือน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เรื่องที่ 4 การทำวัคซีนไก่ไข่

การทำวัคซีน เพื่อป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคร้าย โดยเฉพาอย่างยิ่งโรคที่ไม่สามารถทำการรักษาได้หรือโรคที่ยากต่อการรักษา ทำให้ไก่สร้างภูมิคุ้มกันเกิดขึ้นในร่างกาย การทำวัคซีนเป็นการเพิ่มความเครียดให้ไก่ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น จึงต้องเข้มงวดในการทำวัคซีน โดยต้อนไก่ครั้งละน้อย ๆ จับไก่ด้วยความระมัดระวัง และทำวัคซีนด้วยความนุ่มนวล ถ้าไม่ระมัดระวังมีผลทำให้ไก่เกิดความเครียดเพิ่มขึ้นและไก่แพ้ววัคซีนมากขึ้นชนิดของวัคซีน

วัคซีนเป็นผลิตภัณฑ์ที่เตรียมขึ้นจากส่วนของเชื้อโรคหรือเชื้อที่ทำให้เกิดโรค ซึ่งเมื่อฉีดเข้าร่างกายสัตว์ก็สามารถทำให้สัตว์สร้างภูมิคุ้มกันโรคได้และภูมิคุ้มกันโรคนั้นสามารถที่จะป้องกันไม่ให้ป่วยเป็นโรคนั้น ชนิดของวัคซีนแบ่งออกได้ 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ

1. วัคซีนเชื้อเป็น เป็นวัคซีนที่เตรียมจากเชื้อที่มีความรุนแรงแต่ถูกทำให้อ่อนแอลง หรือถูกทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปเป็นจุลชีพที่ไม่มีความรุนแรง ซึ่งไม่สามารถทำให้เกิดโรคได้ จุลชีพเหล่านี้สามารถแบ่งตัวเพิ่มจำนวนได้เมื่อเข้าสู่ร่างกายทำให้เกิดความเครียดหรือเกิดอาการแพ้ววัคซีน วัคซีน

เชื้อเป็นสามารถให้ไก่ได้ทีละตัว โดยการหยอดตาหรือหยอดจมูกหรือให้ไก่เป็นกลุ่มโดยการละลายในน้ำดื่ม หรือการสเปรย์ ทำให้ประหยัดแรงงานวัคซีนเชื้อเป็นสามารถถูกทำลายได้ง่ายโดยภูมิคุ้มกันโรคที่ถ่ายทอดมาจากแม่ แต่ให้ความคุ้มโรคสูง อาจทำให้สัตว์เกิดโรคได้ แต่การเก็บรักษายุ่งยากกว่าการเก็บวัคซีนเชื้อตาย และมีราคาถูก

2. วัคซีนเชื้อตาย เป็นวัคซีนที่มักเตรียมจากเชื้อที่มีความรุนแรงที่ถูกทำให้ตายโดยทางเคมีหรือฟิสิกส์ จุลชีพเหล่านี้ไม่สามารถแบ่งตัวเพิ่มจำนวนได้เมื่อเข้าสู่ร่างกาย จึงมีความปลอดภัย แต่ให้ความคุ้มโรคต่ำวัคซีนเชื้อตายจะให้โดยวิธีการฉีดเท่านั้น สารที่ใช้ผสมกับวัคซีนจะเป็นน้ำมันหรือลูมินัมไฮดรอกไซด์ สามารถกระตุ้นให้เกิดภูมิคุ้มกันได้ดี วัคซีนเชื้อตายมีราคาแพงแต่เก็บรักษาง่าย

วิธีการทำวัคซีน สามารถทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของวัคซีนที่ใช้และชนิดของโรค

1. การหยอดตาหรือหยอดจมูก เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันเฉพาะที่เพื่อป้องกันโรคที่เกิดกับระบบทางเดินหายใจ เช่น โรคนิวคาสเซิล และหลอดลมอักเสบ โดยละลายวัคซีนในน้ำยาละลาย

วัคซีน (นี้

ขนาดมาตรฐาน

ตำแหน่งที่

หยอดจมูก

รูจมูกอีกข้าง

ใกล้เคียงกับ

เสียเวลา

ตัววัคซีนควรเป็น

ติดต่อไก่ 1 ตัว

าจึงปล่อยให้ไก่ การ

จึงหยอดวัคซีนใน

ปริมาณวัคซีนที่

วิธีการทำยุ่งยาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ฝัดตาช เป็นวัคซีนที่มีความเข้มข้นมาก เนื่องจากใช้น้ำยาละลายวัคซีนเพียงเล็กน้อย และใช้เข็มจุ่ม

วัคซีนครั้งละ 0.01 ซีซี. โดยสังเกตจากการที่วัคซีนเต็มรูเข็มทั้งสองข้าง แล้วแทงเข็มจากทางด้านล่างผ่านทะลุผนังของปีกไก่ ระวังอย่าให้แทงผ่านขน กล้ามเนื้อ หรือกระดูก ภายใน 7-10 วัน หลังจากทำวัคซีนจะเกิดรอยสะเก็ดแผลทั้งด้านบนและด้านล่างของผนังปีกไก่ซึ่งเกิดจากแทงเข็มผ่าน

3. การฉีดเข้าผิวหนัง เป็นวิธีที่นิยมใช้ในการทำวัคซีนป้องกันโรคมารเร็กซ์ โดยฉีดเข้าใต้ผิวหนังบริเวณท้ายทอยหรือฐานคอ ทำให้การสร้างภูมิคุ้มกันเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ แต่ให้ผลในการคุ้มกันโรคนาน

4. การฉีดเข้ากล้ามเนื้อ เป็นวิธีที่นิยมใช้กับวัคซีนชนิดเชื้อตาย ซึ่งจะฉีดเข้ากล้ามเนื้อหน้าอก การฉีดเข้ากล้ามเนื้อจะกระตุ้นการสร้างภูมิคุ้มกันดีกว่าการหยอดตาและหยอดจมูก เพราะจะไปกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันด้วย สารนำขึ้นในกระแสเลือดและเกิดการหมุนเวียนไปทั่วร่างกาย ทำให้ภูมิคุ้มกันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้แก่ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคคหิวาห์ไก่ เป็นต้น

5. การละลายน้ำดื่ม เป็นวิธีที่ทำได้ง่าย ประหยัดแรงงาน และเหมาะสำหรับไก่จำนวนมาก ๆ แต่การสร้างภูมิคุ้มกันจะมีความผันแปรค่อนข้างมาก เนื่องจากไก่แต่ละตัวได้รับวัคซีนในปริมาณที่แตกต่างกัน ดังนั้นจะต้องหยุดการให้น้ำไก่เป็นเวลาอย่างน้อย 2 ชั่วโมงก่อนทำวัคซีน เพื่อกระตุ้นให้ไก่กระหายน้ำและกินน้ำผสมวัคซีนให้หมดภายใน 2 ชั่วโมง ระยะเวลาในการ อดน้ำจะขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ อุปกรณ์ให้น้ำจะต้องมีเพียงพอสำหรับไก่จำนวน 2 ใน 3 ของคอกสามารถเข้าไปกินน้ำได้พร้อมๆ กัน ถ้าไม่พออาจเพิ่มเติมอุปกรณ์ให้น้ำขึ้นมาชั่วคราวสำหรับการนี้โดยเฉพาะ จุดนี้ถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด เพราะการล้มเหลวจากการให้วัคซีนนี้มักเกิดจากระบบน้ำไม่ถูกต้องและอุปกรณ์ให้น้ำไม่เพียงพอ สำหรับปริมาณน้ำที่ใช้ละลายวัคซีนจะผันแปรไปตามอายุของไก่ ดังนี้ อายุ 1 สัปดาห์ ใช้น้ำ 2-5 ลิตรต่อไก่ 1,000 ตัว อายุ 2-3 สัปดาห์ ใช้น้ำ 9-11 ลิตรต่อไก่ 1,000 ตัว อายุ 5-7 สัปดาห์ ใช้น้ำ 14-18 ลิตรต่อไก่ 1,000 ตัว อายุมากกว่า 7 สัปดาห์ ใช้น้ำ 20-23 ลิตรต่อไก่ 1,000 ตัว

6. การสเปรย์ป้องกันโรคติดเชื้อ
สเปรย์ใส่ลูกไก่ที่อยู่
สามารถให้วัคซีนแ
การสเปรย์ควรสเป
เพื่อให้ตัวแห้ง

เพื่อ
เลี้ยง โดย
รวดเร็ว
างกันไป
นาที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เรื่องที่ 5 ข้อควรป

1. อายุของไก่และระยะเวลาในการทำวัคซีนจะมีความสำคัญต่อการสร้างภูมิคุ้มกันโรคของไก่เป็นอย่างมาก ดังนั้นในการทำวัคซีนจึงควรทำตามกำหนดเวลาอย่างถูกต้อง

2. สุขภาพของไก่ขณะที่ทำวัคซีนจะต้องมีความสมบูรณ์ แจ่มใส แข็งแรง ไม่เป็นโรคระบาด และต้องปลอดภัยจากพยาธิ เพราะอาจจะทำให้การทำวัคซีนไม่ได้ผลเท่าที่ควร ทั้งอาจทำให้ไก่ป่วยมีอาการถึงขั้นรุนแรงได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาสุขภาพของไก่และอาการแทรกซ้อนต่าง ๆ จึงควรให้ยาปฏิชีวนะหรือวิตามิน 3 วัน ติดต่อกัน กล่าวคือ ก่อนและหลังทำวัคซีน 1 วัน และในวันทำวัคซีนอีก 1 วัน

3. วัคซีนที่ใช้ต้องไม่หมดอายุหรือเสื่อมสภาพ และควรซื้อวัคซีนจากแหล่งที่เชื่อถือได้เท่านั้น

4. การเก็บรักษาวัดซีน จะต้องเก็บไว้ในที่เย็นจัด เช่น ในช่องแช่แข็งของตู้เย็น หรือตามคำแนะนำของการใช้วัคซีนนั้น การขนส่งจะต้องบรรจุในกระติกน้ำแข็งผสมเกลือ และควรระวังอย่าให้วัคซีนถูกความร้อนหรือแสงอาทิตย์ เพราะจะทำให้วัคซีนเสื่อมคุณภาพได้

5. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำวัคซีนทุกครั้ง จะต้องได้รับการทำความสะอาด และผ่านการฆ่าเชื้อ อาจเป็นวิธีต้ม นึ่งไอน้ำ แล้วทิ้งไว้ให้เย็นก่อนนำไปใช้ทุกครั้ง ในกรณีที่ทำวัคซีนละลายน้ำ ควรล้างภาชนะต่าง ๆ ให้สะอาดหมดจดก่อนนำไปใช้ทุกครั้ง

6. ในการผสมวัคซีน จะต้องผสมในอัตราที่ถูกต้องและเหมาะสม เมื่อผสมเสร็จแล้วควรรีบใช้ให้หมดภายใน 2 ชั่วโมง

7. วัคซีนที่ผสมแล้วเหลือใช้ รวมทั้งหลอดหรือขวดบรรจุวัคซีน ก่อนทิ้งควรผ่านการต้มฆ่าเชื้อเสียก่อน

การเก็บรักษาวัคซีน

การเก็บรักษาวัคซีนจะต้องทำอย่างถูกต้อง หากเก็บรักษาไม่ดีหรือไม่ถูกต้อง จะทำให้วัคซีนนั้นเสื่อมทันที ซึ่งการเก็บรักษาวัคซีนควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ควรเก็บวัคซีนไว้ในตู้เย็นที่สามารถควบคุมอุณหภูมิได้สม่ำเสมอตลอดเวลา ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วอุณหภูมิ:

น้ำแข็ง ๐๔

เรื่องอุณหภูมิ

ปกติแล้ว

ควรนำไป

ตู้เย็นที่เปิด-ปิดอยู่เสมอ

าชนะหรือถึง

ผู้ผลิตกำหนดมาใน

ช้แข็ง แต่โดย

ในช่องธรรมดา ไม่

งคุณภาพได้

ละไม่ควรเป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5. เมื่อเก็บวัคซีนไว้นานแล้ว วัคซีนจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม เช่น แข็งตัว เปลี่ยนสี เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้วัคซีนเสื่อมคุณภาพ และไม่ควรรนำวัคซีนไปใช้ ควรทำลายเสียโดยการเผา

6. ควรแยกเก็บวัคซีนแต่ละชนิดออกจากกันอย่าไว้ปนกัน เพื่อสะดวกในการหยิบใช้ไม่ผิดพลาด

ใบงานที่ 5 การสรุปความรู้โรคและการป้องกันโรคไก่อ้วน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม จำนวน กลุ่มละ 15 คน สับเปลี่ยนสมาชิกในกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน

ชื่อกลุ่มนักศึกษา
สมาชิกในกลุ่มๆ ละ 15 คน

.....
.....
.....
.....

สรุปความรู้ตามหัว

1. ไก่อ้วน

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 1.5

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. การป้องกันโรคของไก่อ้วน

- 2.1
- 2.2
- 2.3
- 2.4
- 2.5

3. มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นป้องกันโรคไก่อ้วน

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 1.5

หน่วยการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา (1 ชั่วโมง)	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนการสอน	การวัดผลประเมินผล
6. การบริโภคและการ จำหน่ายไก่พันธุ์ไข่	1) สามารถวาง	1) แผนการดำเนินงานการ	- การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	- ใบความรู้ การบันทึก	- การประเมินผลการ นำเสนอการจัดทำอาหาร จากไข่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ใบความรู้ที่ 6

การบริโภคและการจำหน่ายผลผลิตไก่พันธุ์ไข่

เรื่องที่ 1 การวางแผนการดำเนินงานและการบันทึกการผลิต

การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่หรือขณะเลี้ยง ผู้เลี้ยงจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า เช่น จะจำหน่ายไข่ไก่ช่วงไหน ที่ไหนหรือแปรรูปผลิตภัณฑ์จึงจะได้ราคาดี โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ไข่ไก่ ตลาดมีความต้องการสูงมาก เนื่องจากอาหารของมนุษย์จากธรรมชาติมีอยู่น้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

นอกจากมีการวางแผนการดำเนินงาน ผู้เลี้ยงไข่จะต้องมีการบันทึกรายละเอียดการผลิตในแต่ละเดือนว่า มีการผลิตไข่ไก่จำนวนเท่าใด และสามารถวางแผนผลิตลูกไข่ไก่ได้ตามความต้องการของตลาด

ตัวอย่าง บันทึกการผลิตไข่ไก่ ประจำเดือนพ.ศ.

วันที่		ฟอง
1		
2		
3		
4		
5		
		
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY		

เรื่องที่ 2 การหาตลาดเพื่อจำหน่าย

เนื่องจากประชาชนมีความต้องการไข่ไก่จำนวนมาก เพราะรสชาติอร่อย และมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ทำให้สามารถจำหน่ายได้ราคาดีเมื่อเทียบกับราคาผลผลิตอย่างอื่น ไม่มีปัญหาเรื่องการตลาด แต่อย่างไรก็ตามถ้าผู้เลี้ยงสามารถหาผู้รับซื้อประจำได้จะเป็นการดี เพราะสามารถประหยัดเวลาในการจำหน่าย รวมทั้งมีแหล่งรับซื้อที่มั่นคง สามารถผลิตไข่ไก่ออกมาจำหน่ายได้อย่างต่อเนื่อง หลังจากผู้เลี้ยงหาตลาดเพื่อจำหน่ายได้แล้วต้องมีการบันทึกบัญชีรายรับ - รายจ่าย เพื่อจะได้ทราบว่า ผลการดำเนินการเลี้ยงไก่นั้น ได้กำไรหรือขาดทุน โดยอาจมีการประเมินผลการดำเนินการทุก 6 เดือน หรือ 1 ปี

ใบงานที่ 6 เรื่องการบริโภคและการจำหน่ายไข่

คำชี้แจง ให้กลุ่มนักศึกษาแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ทำกิจกรรมร่วมกัน

ชื่อกลุ่มนักศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

คัดเลือกตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน เพื่อนำเสนอผลการศึกษาในแต่ละเรื่องดังนี้

1. ยกตัวอย่างการบันทึกผลผลิตไข่ไก่ประจำเดือน พ.ศ.

วันที่	รายละเอียด	จำนวนฟอง
		

2
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.....
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY.....

2.3

2.4

2.5

3. การขายไข่ไก่พันธุ์ไข่ มีวิธีการขาย

3.1

3.2

3.3

3.4

3.5

หน่วยการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	การจัดทำบัญชี รายรับรายจ่าย (3 ชม.)	กิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา	สื่อการเรียนการสอน	การวัดผลประเมินผล
7. การจัดทำบัญชี รายรับรายจ่ายการ เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ - ปัญหาอุปสรรคและ แนวทางการแก้ไข ปัญหาการเลี้ยงไก่พันธุ์ ไข่	1) สามารถอธิบายความสำคัญ	1) การเลี้ยงไก่เนื้อ ไก่ไข่ รายรับ รายจ่าย	- วิเคราะห์การขยายการเลี้ยงไก่เนื้อ	- วิเคราะห์การขยาย บัญชีรายรับ- รายจ่าย	- การตรวจผลงานจาก ใบงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สื่อการเรียนการสอน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7

1. ไบความรู้เรื่อง ตัวอย่างบัญชีรายรับ - รายจ่ายการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ประจำเดือน...พ.ศ.

วัน/เดือน/ปี	รายการ	จำนวนเงิน	
		บาท	สต.
รายจ่าย			
1 พ.ศ. 2559	ซื้ออาหารไก่	450	-
1 พ.ศ. 2559	ซื้อวัคซีนและยาถ่ายพยาธิ	150	-
1 พ.ศ. 2559	ซื้อวัสดุปรับปรุงโรงเรือน	400	-
1 พ.ศ. 2559	ซื้อไก่แม่และรางอาหาร	150	-
			-
รายรับ			
6 พ.ศ.			-
12 พ.ศ.			-
22 พ.ศ.			-
31 พ.ศ.			-
			
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม			
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY			

เรื่องที่ 2 การพิจารณาความสำเร็จในอาชีพการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

การที่จะพิจารณาว่าผู้ที่เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่จะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับว่า ผู้เลี้ยงนั้นเลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม หรือเลี้ยงเป็นอาชีพหลัก ถ้าผู้เลี้ยงเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม จะพิจารณาว่าเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่แล้วไก่พันธุ์ไข่เจริญเติบโตสมบูรณ์ดีหรือไม่ ให้ไข่ไก่ตกและขนาดของไข่ไก่เป็นอย่างไร และตายจากโรคระบาดมากน้อยแค่ไหน แต่ถ้าเลี้ยงเป็นอาชีพหลักนอกจากจะพิจารณาว่าเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่แล้วได้ผลผลิตดี ปัจจัยสำคัญที่จะชี้ขาด คือกำไร ขาดทุน ถ้าผู้เลี้ยงจำหน่ายได้กำไรก็แสดงว่าประสบผลสำเร็จทั้งในด้านการผลิตและการตลาด กล่าวคือ “สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ต่ำกว่าราคาขาย”

เรื่องที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ มักจะประสบปัญหาและอุปสรรคทั้งด้านการผลิตและการตลาด อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้เลี้ยงมีความสนใจและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ จากเอกสาร สิ่งพิมพ์การเลี้ยงเลี้ยงไก่

พันธุ์ไข่ที่ประสบผลสำเร็จ จากเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ปศุสัตว์อำเภอ ปศุสัตว์จังหวัด เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์พัฒนากรตำบล พัฒนากรอำเภอ และวิทยาลัยเกษตรกรรม ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่สามารถเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ประสบความสำเร็จได้ สำหรับปัญหาอุปสรรคที่พบในการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ข้อเสนอแนะแนวทางวิธีการแก้ไข ดังนี้

1. ปัญหาด้านทุนค่าอาหารสูง ผู้ที่เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ควรหาวิธีการลดต้นทุนค่าอาหาร เช่น ในช่วงกลางคืน อาจใช้หลอดไฟฟ้าสำหรับดักแมลงเพื่อใช้เป็นอาหารเสริมสำหรับไก่ นอกจากนี้ควรทำการปลูกหญ้าหรือพืชที่ไก่พันธุ์ไข่ชอบกิน การปลูกผักคะน้า ผักบุ้ง ผักกาด หรือ เก็บผักที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นอาหารให้ไก่ เช่น ใบแค ผักตำลึง ผักกระถิน ผักกระเฉด ซึ่งมีโปรตีนสูงมีประโยชน์สำหรับไก่และลดค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารอีกทางหนึ่ง

2. ปัญหาด้านการปรับปรุงพันธุ์ไก่พันธุ์ไข่ ผู้เลี้ยงอาจจะประสบปัญหาไก่ที่เลี้ยงไม่แข็งแรง หรือเจริญเติบโตช้า ไม่เป็นที่ต้องการของประชาชน ผู้เลี้ยงควรแก้ไขโดยวิธีการคัดเลือกพ่อพันธุ์ - แม่พันธุ์ที่มีลักษณะดีไว้ทำพันธุ์อยู่เสมอในการเลี้ยงแต่ละรุ่น โดยการคัดเลือกที่ไม่สมบูรณ์ออกไปและควรจัดหาพ่อพันธุ์ไก่ที่มีลักษณะดีจากแหล่งอื่นมาเป็นพ่อพันธุ์เพื่อป้องกันการผสมพันธุ์ระหว่างเครือญาติ หรือการผสมเลือดชิด

3. ปัญหาด้านโรคระบาดไก่พันธุ์ไข่ ไก่พันธุ์ไข่เป็นสัตว์เลี้ยงที่มีปัญหาเรื่องโรคพยาธิ

รบกวนมาก ดังนั้นผู้เลี้ยงควรให้ความสนใจในการทำวัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญอย่างสม่ำเสมอตาม
คำแนะนำ และต้องจัดการเลี้ยงดูให้ไก่ได้กินอาหารเต็มที่ โรงเรือนและน้ำดื่มต้องสะอาดจึงจะสามารถ
ป้องกันโรคระบาดได้

ใบงานหน่วยที่ 7 เรื่องการจัดทำบัญชีรับจ่าย อุปสรรคปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา
คำชี้แจง ให้กลุ่มนักศึกษาแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ศึกษาใบความรู้เรื่อง การทำบัญชี
รับจ่ายการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ อุปสรรคปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา
ชื่อกลุ่มนักศึกษา

.....
.....
.....

1. จงทำบัญชีรับจ่ายการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่นักศึกษาตามกลุ่มสนใจสภาพจริง

วัน		สตางค์	
รายจ่าย			
.....		
.....		
.....		
.....มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.....		
.....RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY.....		
รวมรายจ่าย			
รายรับ	รายรับ		
.....
.....
.....
.....
.....
รวมรายรับ			

2. การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่นักศึกษากลุ่มสนใจมีปัญหาอะไรบ้าง

2.1

2.2

2.3

2.4

3. นักศึกษามีวิธีการแก้ไขปัญหาด้านอาหารให้ไก่พันธุ์ไข่ลดการซื้ออาหารสำเร็จรูปได้อย่างไร

3.1

3.2

3.3

3.4

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หน่วยการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา 3 ชม.	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนการสอน	การวัดผล ประเมินผล
8. ประเมินผลความ พึงพอใจการมีส่วนร่วม การถอด ประสบการณ์	1) เพื่อประเมินผลความพึง พอใจการมีส่วนร่วม การถอด ประสบการณ์	1) ประเมินความพึง	- ทบทวนบทเรียนที่ได้รับ	- การวัดประเมินผล ความพึง พอใจการมี ประสบการณ์ การสนทนา ประสบการณ์	- แผลผลตาม เกณฑ์กำหนดไว้ ในบทที่ 3 วิธีดำเนินการ วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ ๓๑๙๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ วัฒนศิริ (รองคณบดีฝ่ายวิชาการ) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ด้วย นายณัฐวุฒิ ฤทธิเดช รหัสประจำตัว ๕๔๘๒๑๐๑๕๐๒๒๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม”

ย้เก็บรวบรวม
งบและการจัด
ารวิจัยให้บรรลุ

จากท่านด้วยดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)

รองคณบดี รักษาราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทร. ๐๔๓-๗๒๒-๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๑๖๗
 ที่ บศ. ๐๑๕/๒๕๕๙ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙
 เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ว่าที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทชุม

ด้วย นายณัฐชัย ฤทธิเดช รหัสประจำตัว ๕๕๘๒๑๐๑๕๐๒๒๐ นักศึกษาปริญญาโท
 สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 มหาสารคาม
 เรียนรื้อนอ
 เพื่อให้กา
 ตรวจสอบ

รับการ
 าม”
 ชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)

รองคณบดี รักษาการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์
 ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๑๖๗
 ที่ บศ. ๐๑๕/๒๕๕๙ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙
 เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.กฤษกนก ดวงชาตม

ด้วย นายณัฐวุฒิ ฤทธิเดช รหัสประจำตัว ๕๕๘๒๑๐๕๐๒๒๐ นักศึกษาปริญญาโท

มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 นครราชสีมา
 วิทยาลัยราชภัฏ
 นครราชสีมา

านเป็นผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
 ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)

รองคณบดี รักษาการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์
 ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๑๖๗
 ที่ บศ. ๐๑๕/๒๕๕๙ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙
 เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.อรสา พรหมทา

ด้วย นายณัฐฉัตร ฤทธิเดช รหัสประจำตัว ๕๔๘๒๑๐๑๕๐๒๒๐ นักศึกษาปริญญาโท
 สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 มหาสารคาม
 เรียนรู้นอก
 เพื่อให้การ

ตรวจสอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ศรีวาปี)

รองคณบดี รักษาการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์
 ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ ๓๑๙๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยใช้สถานที่ทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล (Try Out)

เรียน ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ณรงค์พรกุล อาจารย์ประจำภาควิชาการประถมศึกษา

ด้วย นายณัฐวุฒิ ฤทธิเดช รหัสประจำตัว ๕๕๘๒๑๑๕๐๒๒๐ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการศึกษาพัฒนากลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การเรียนรู้นอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

รวม
รจัด
รรุ

วยตี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รองคณบดี รักษาการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทร. ๐๔๓-๗๒๒-๑๑๘ ต่อ ๑๖๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ จ.
อำเภอเมือง

ชัย ตำบลหนองโน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ จ.2 ป้ายทางเข้าพื้นที่การวิจัยศูนย์การเรียนรู้ระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ภาพที่ จ.3 พื้นที่
ที่ตั้งของกลุ่มการผั

สารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ จ.4 สถานที่เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านกุดแคน

ภาพที่ จ..

บ้านกุดแคนฯ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ จ.6 การจัดกิจกรรมการถอดประสบการณ์การฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล

นายณัฐวุฒิ ฤทธิเดช

วัน เดือน ปี เกิด

วันที่ 13 เดือน มิถุนายน พ.ศ.2532

ที่อยู่

บ้านเลขที่ 425 หมู่ 11 ตำบลแว้งนาง อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม

นายและแผน สำนักบริการวิชาการ

ชภัฏมหาสารคาม

น สำนักบริการวิชาการ

ชภัฏมหาสารคาม

วิชาชีพครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.)

มหาสารคาม

มหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY